

VAN İLİ
AKTİF YAŞAM ODAKLI MESLEKİ
GELİŞİM ve EĞİTİM MERKEZİ
MESGEM
KURULMASINA YÖNELİK
FİZİBİLİTE RAPORU

Aralık 2014

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı

Tüm Hakları Saklıdır.

VAN İLİ
AKTİF YAŞAM ODAKLI
MESLEKİ GELİŞİM ve EĞİTİM
MERKEZİ
KURULMASINA YÖNELİK
FİZİBİLİTE RAPORU

Bu çalışma, Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı – DAKA desteği ile Sistem Jenerasyon Proje Danışmanlık Eğitim Bilişim Hizmetleri Mimarlık Organizasyon Tic. Ltd. Şti. tarafından TRB2 Bölgesi Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Gelişim ve Eğitim Merkezi Fizibilitesinin Yaptırılmasına yönelik olarak 01.04.2014 tarihinde imzalanan Hizmet Alım Sözleşmesi ve Teknik Şartname kapsamında hazırlanmıştır.

PROJE EKİBİ:

Proje Koordinatörü : Yrd. Doç. Dr. Oğuz POYRAZOĞLU
Eğitim Uzmanı : Serap KÜÇÜKER
Mali Uzman : Prof. Dr. Necdet SAĞLAM
Çalışma Ekonomisti : Aziz YILDIZ
Teknik Uzman : Mimar Gonca AKÇAER

KONTROL BİRİMİ:

Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi

Birim Başkanı : Mehmet Emin ÇAKAY
Birim Uzmanı : Harun KAPTANER

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu çalışma, Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı – DAKA desteği ile Sistem Jenerasyon Proje Danışmanlık Eğitim Bilişim Hizmetleri Mimarlık Organizasyon Tic. Ltd. Şti. tarafından TRB2 Bölgesi Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Gelişim ve Eğitim Merkezi Fizibilitesinin Yapıtırılmasına yönelik olarak 01.04.2014 tarihinde imzalanan Hizmet Alım Sözleşmesi ve Teknik Şartname kapsamında hazırlanmıştır.

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA) Yöneticileri, mahallinde örnek kurumsal bir yapı oluşturulması için Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Gelişim ve Eğitim Merkezi'nin çerçevesinin oluşturulmasını talep etmişlerdir.

Bu belgede, **Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Gelişim ve Eğitim Merkezi** (Aktif Yaşam Odaklı MESGEM)'in temel özellikleri fizibilite formatında ana hatlarıyla verilmektedir.

İçerisinde yaşadığımız çağ, birçok alanda hızlı değişim, dönüşüm ve gelişim sürecini birlikte yaşamamıza vesile olmaktadır. Bu süreç, eğitim ve öğretim kavramlarında da yenilikçi yaklaşımların hayat bulmasına yol açmaktadır.

Bu çerçevede eğitim ve öğretim faaliyetleri, gerek ülkemiz, gerekse bütün dünya için yeni bir olgu olan "**Hayat Boyu Öğrenme**" (HBÖ) kavramı ile buluşmuştur.

HBÖ kavramı, bilgi, beceri ve yetkinlikleri geliştirmek amacıyla, kişisel, toplumsal, kurumsal ve/veya istihdam odaklı perspektif içinde, hayat boyunca yapılan bütün eğitim ve öğrenme etkinlikleri olarak tanımlanabilir.

Bilindiği üzere, Türkiye genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahiptir. Bu nüfustan yüksek düzeyde yararlanmak amacıyla işgücüne katılımın artırılması, eğitimin niceliksel ve özellikle niteliksel yapısının geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, işgücü piyasasının ihtiyaçlarıyla uyumlu esnek ve dinamik HBÖ eğitim programlarına gerek duyulmaktadır.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM eğitim ve danışmanlık faaliyetleri ile öncelikli olarak yerel ve bölgesel olmak üzere ülkenin yetişmiş insan gücüne katkıda bulunan, piyasanın ihtiyacı olan nitelikli iş gücü yetiştirebilen yenilikçi ve öncü bir kurum olmayı ve "**hayat boyu öğrenme**" kavramını topluma benimsetmeyi hedeflemektedir.

Çalışma altı bölümden oluşmuştur:

1. Bölümde Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi, Mesleki ve Teknik Eğitime Katılımı Etkileyen Sosyoekonomik Faktörler, Mesleki ve Teknik Eğitim ile Ekonomik Kalkınma, Mesleki ve Teknik Eğitimin İstihdam Üzerindeki Etkisi ile Mesleki ve Teknik Eğitimin Teknolojik Gelişme ile Olan İlişkisi üzerinde durulmuştur. Arka plan irdelenmiş, amaç ve kapsam çerçevesinde fizibilite formatına uygun yöntem ve metodoloji belirlenmiştir.

2. Bölümde ise dünyada mesleki eğitim merkezleri modelleri incelenmiştir. Gelişmeleri ve farkındalıkları rapora tam yansıtılabilmek için Kuzey Amerika'da ABD ve Kanada, Avrupa'da Almanya, Avusturya, Hollanda, Fransa, Danimarka ve İngiltere Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Eğitim Merkezleri modelleri incelenmeye çalışılmıştır. Uzak Doğu ülkelerindeki gelişme ve farkındalıkları yansıtmak için Japonya, Güney Kore ve Çin Halk Cumhuriyeti merkezleri değerlendirilmiştir.

3. Bölümde ise Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi ve bu konuda yapılan örnek Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirme Projesi ile Türkiye'deki Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Eğitim Merkezleri'nin Mevcut Durumu ve Gelişme Eğilimleri üzerine çalışılmış ve bilgiler değerlendirilmiştir.

4. Bölümde ise Türkiye ve Dünya karşılaştırılması yapılarak değerlendirmelerde bulunulmuş, iyileştirme için önerilerde bulunulmuştur.

5. Bölümde ise, pilot uygulama için örnek olabilecek konumda bir şehir olmasından dolayı Van ili sektörel analiz çalışması gerçekleştirilmiştir.

Yapılanması düşünülen Aktif Yaşam Odaklı MESGEM için **6. Bölümde** organizasyon ve yönetim modeli üzerine çalışma ve değerlendirmelerde bulunulmuştur. Ayrıca modüler, yeterliliğe dayalı mesleki gelişim ve beceri edindirme yaygın eğitim programları üzerinde durulmuştur. Sürdürülebilir, finanse edilebilir, yönetilebilir, çevre dostu, akıllı hızlı ve doğru teknolojilerin var olduğu özgün mimari içerisinde kurumsal ve bireysel hizmet üretebilir bir kurum mimarisinin önerilebileceği görülmüştür.

Bu çalışma sonucunda, Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'in bireyler, kurumlar ve toplum için çağın gerekleri ve ihtiyaçlarını bütünleştirerek özgün ve farklı bir "**hayat boyu öğrenme**" hizmetleri sunabileceği görülmüştür. MESGEM'in; katılımcılara, bilgi, beceriler ve yetkinlikleri **-kişisel ve mesleki çıktıları-** için lazım olan teori ile uygulamayı birleştirerek hayata geçirilebilir olarak sunmayı gerçekleştirebilecek özgün bir kurum olarak, yapılabilir bir proje olduğu görülmüştür.

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
DAKA	: Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı
EFA	: Eğitim Finansman Ajansı
Eğitim-Sen	: Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla
HBÖ	: Hayat Boyu Öğrenme
HBÖGM	: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
HEFCE	: İngiltere Yüksek Eğitim Fon Konseyi
HEI	: Yüksek Eğitim Enstitüsü
HEM	: Halk Eğitim Merkezleri
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
ISCED	: Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması
ISCO'88	: Uluslararası Standart Meslek Sınıflaması-88
İGE	: İnsani Gelişmişlik Endeksi
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KOBİ	: Küçük ve Orta Bütçeli İşletmeler
m	: Metre
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi
MEM	: Mesleki Eğitim Merkezleri
MESGEM	: Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Gelişim ve Eğitim Merkezi

MSK	: Meslek Standartları Komisyonu
MÜSİAD	: Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği
NCATE	: Ulusal Öğretmen Eğitimi Akreditasyon Konseyi
OECD	: İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
PISA	: Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programı
SFA	: Beceriler Finansman Kurumu
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
TİSK	: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TR	: Türkiye
TRB2	: Van, Muş, Bitlis ve Hakkâri Düzey2 İstatistik Bölgesi
TRB21	: Van İstatistik Bölgesi
TTKB	: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

İçindekiler

YÖNETİCİ ÖZETİ.....	4
BÖLÜM 1	11
GİRİŞ	11
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN ÖNEMİ	13
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE YER ALMAYI ETKİLEYEN SOSYOEKONOMİK FAKTÖRLER	14
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM İLE EKONOMİK KALKINMA	19
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN İSTİHDAM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	21
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN TEKNOLOJİK GELİŞME İLE OLAN İLİŞKİSİ	25
ARKA PLAN	27
AMAÇ VE KAPSAM.....	28
YÖNTEM VE METODOLOJİ	32
BÖLÜM 2	34
DÜNYA'DA MESLEKİ EĞİTİM MERKEZLERİ	34
KUZEY AMERİKA'DA AKTİF YAŞAM ODAKLI MESLEKİ GELİŞİM VE EĞİTİM MERKEZLERİ.....	36
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ.....	36
KANADA.....	46
AVRUPA'DA AKTİF YAŞAM ODAKLI MESLEKİ EĞİTİM MERKEZLERİ.....	53
ALMANYA.....	53
AVUSTURYA	63
HOLLANDA.....	74
FRANSA	82
DANİMARKA	85
İNGİLTERE	88
FİNLANDİYA	94
UZAK DOĞU'DA AKTİF YAŞAM ODAKLI MESLEKİ GELİŞİM VE EĞİTİM MERKEZLERİ	103
JAPONYA.....	103

GÜNEY KORE	111
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	116
BÖLÜM 3	120
TÜRKİYE'DE MESLEKİ EĞİTİM MERKEZLERİ	120
TÜRKİYE'DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ	121
TÜRKİYE'DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KURUMLARI	124
TÜRKİYE'DE MESLEKİ EĞİTİM İLE İLGİLİ YAPILAN VE YÜRÜTÜLEN PROJELER	137
MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRME PROJESİ (MEGEP)	137
TÜRKİYE'DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN KALİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ.....	145
MESLEKİ BECERİLERİN GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ	145
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN MODERNİZASYONU PROJESİ (MTEM).....	146
TÜRKİYE'DE MESLEKİ ve TEKNİK EĞİTİMİN KALİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ (METEK)	147
UZMANLAŞMIŞ MESLEK EDİNDİRME MERKEZLERİ (UMEM) BECERİ'10 PROJESİ	148
İNSAN KAYNAKLARININ MESLEKİ EĞİTİM YOLUYLA GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ (İKMEP).....	150
TÜRKİYE'DEKİ AKTİF YAŞAM ODAKLI MESLEKİ GELİŞİM VE EĞİTİM MERKEZLERİ'NİN MEVCUT DURUMU VE GELİŞME EĞİLİMLERİ.....	153
BÖLÜM 4	157
TÜRKİYE VE DİĞER ÜLKELER KARŞILAŞTIRMA	157
TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ'NİN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM DEĞERLENDİRMESİ	158
TÜRKİYE'DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN İYİLEŞTİRİLMESİ İÇİN ÖNERİLER ..	162
BÖLÜM 5	164
SEKTÖREL ANALİZ.....	164
VAN İLİ GENEL BİLGİLERİ.....	169
GENEL BİLGİ	169
NÜFUS VE SOSYAL YAPI.....	171
İDARİ VE SOSYO-EKONOMİK DURUM.....	177
VAN İLİ ÇALIŞMA HAYATI.....	179
VAN İLİ İŞGÜCÜ PIYASASINDA TEMEL MEVCUT DURUM.....	179
TRB21 İSTATİSTİK BÖLGESİ TEMEL İŞKUR VERİLERİ VE İSTİHDAM.....	181
İŞSİZ POPÜLASYONUNA İLİŞKİN ANALİZ	194

İŞYERİ POPÜLASYONUNA İLİŞKİN ALAN ARAŞTIRMASI SONUÇLARI VE ANALİZLERİ	198
419 İŞLETMEDE YAPILAN BİRİNCİ ANKETİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	199
2080 İŞLETMEDE YAPILAN İKİNCİ ANKETİN DEĞERLENDİRİLMESİ	204
GENEL DEĞERLENDİRME.....	208
BÖLÜM 6	210
ORGANİZASYON VE YÖNETSEL YAPI.....	210
KURUMSAL YAPI	211
YÖNETİM MODELİ VE ORGANİZASYON	211
EĞİTİM PROGRAMLARI.....	214
YÖNETSEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE HEDEFLER.....	223
TEKNİK GEÇERLİLİK VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	230
FİNANSAL GEÇERLİLİK VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	252
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	257
KAYNAKÇA	258
ŞEKİLLER	262
TABLolar.....	263
EK1: HBÖ YAYGIN EĞİTİM PROGRAMLARI	266
EK2:CD.....	273

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Küreselleşen ekonomi ile birlikte bilgi toplumu çağının gereklilikleri artmaktadır. Bu gereklilikler sonucunda nitelikte işgücünün yetişmesini mecburi kılmaktadır. Dünyanın her kesiminde olduğu gibi, Türkiye’de de mesleki ve teknik eğitimin önemi; bireylerin bilgi, beceri ve yetkinliklerini artırmanın yanında işgücü piyasasında aktif rol almalarını sağlamak adına ön plana çıkmıştır. Eğitimin rolü, Türkiye’nin genç nüfusu ile birlikte düşünüldüğünde, nitelikli insan gücü yetiştirme potansiyelinde oldukça fazladır. Dolayısıyla, başlıca önceliklerden biri olan planlanmış bir mesleki ve teknik eğitimin sağlanması ile birlikte, nitelikli insan ve güçlü toplum hedefinde insan odaklı kalkınma sağlanacaktır. Bu kapsamda, genç nüfusun gerekli bilgi, beceri ve yetkinliği kazanmasını sağlamak adına, meslekî ve teknik eğitimi yerel, ulusal ve uluslararası iş piyasalarının beklentilerine uygun yapılandırmak temel hedef haline gelmiştir. Bu çerçevede, ihtiyaç duyan herkesin erişimine açık bir mesleki ve teknik eğitimin çağın gerektirdiği çerçevede ve işgücü piyasasının talepleri doğrultusunda kalitesinin artırılmasına yönelik olarak geliştirilen stratejiler ve politikalar büyük öneme sahiptir. Bireylerin değişen sosyal ve ekonomik koşullara uyum sağlayabilen becerilerle donatıldığı ulusal ve uluslararası alanda tanınırlığı ve hareketliliğinin artırıldığı bir mesleki eğitim sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Ayrıca meslekî ve teknik eğitim Türk ekonomisi için de hayati önem taşımaktadır. Toplumun ve iş gücünün eğitim düzeyi sosyoekonomik gelişmenin en önemli itici gücünü, verimlilik artışının en önemli unsurunu oluşturmaktadır. Toplumun tüm kesinlerinin ihtiyaçlarına uygun öğrenme fırsatları ile bulunduğu, sektörle işbirliği içinde hareket eden esnek ve geçirgen bir mesleki eğitim sisteminin kurulması için çalışmalar yapılarak geliştirilmesi gerekmektedir.

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN ÖNEMİ

Okul öncesinden yükseköğretime kadarki aşamaları kapsayan örgün eğitim sistemimizde, mesleki ve teknik eğitim, lise ve meslek yüksekokulu düzeylerinde yer almaktadır. Mesleki ve teknik eğitim sisteminin en önemli amaçlarından birisi vasıflı insan gücü yetiştirmektir. Bireyi, toplumsal ve ekonomik hayata hazırlayan meslekî eğitimin başarısı, mezun ettiği kişilerin vasfına yaptığı katkı ile ölçülmektedir. Türkiye gibi genç nüfusun ve genç işsizliğin yoğun olduğu gelişmekte olan ülkelerde mesleki ve teknik eğitimin önemi giderek artmaktadır. Dünyada mesleki ve teknik eğitimden beklenenler, küreselleşme ile birlikte geniş bir bakış açısına sahip olmuştur. Buna göre, beklentiler ve amaçlar şu şekildedir;

- Vasıflı insan gücü yetiştirmenin ötesine geçmiş ve sürdürülebilir kalkınma,
- Çevreye duyarlılık,
- Sosyal dayanışma,
- Uluslararası işbirliği, iş kurma,
- İstihdam, istihdamın sürekliliği ve yeniden istihdam edilebilme gibi...

Bütün bireylerin toplum içinde kendine göre saygın bir yer kazanması, üretken hale gelebilmesi ve daha iyi şartlarda yaşaması, büyük bir ölçüde aldıkları eğitimin şekline ve bunda gösterdikleri başarıya bağlıdır. Mesleki ve teknik eğitim, gençlere disiplinli çalışma alışkanlığı kazandırarak ve yeteneklerine göre bir meslek sahibi olmalarına olanak sunarak, onların yaşama atılmalarını ve toplum içinde kendine güvenen, faydalı kişiler olarak yetişmelerini sağlamalıdır. Mesleki ve teknik eğitim, bu yönüyle birlikte bireyselliğe olduğu kadar, sosyal yaşam üzerinde de oldukça olumlu etkileri vardır.

Teknolojinin hızla geliştiği ve sanayi üretiminde vasıflı ara elamanına olan talebin giderek arttığı bu günlerde, ekonomide istihdamı arttırmak ve iş yaratmayan büyüme olgusundan uzaklaşmak için gençlere ve yetişkinlere işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu vasıfların kazandırılması ve mesleklerin edindirilmesi şarttır. Bu da ihtiyaca cevap olması açısından, sistemli ve planlı bir mesleki ve teknik eğitim sistemine olan gereksinimi ortaya koymaktadır. Yeni eğitim anlayışı, bir yandan sürekli gelişip çeşitlenen meslekleri, bireyler

için eğitici bir ortam haline getirirken, öte yandan bireylerin potansiyellerini en iyi şekilde belirleyip o doğrultuda yönlendirerek değişimin bir parçası haline gelmelerini sağlamalıdır. Mesleki ve teknik eğitim sisteminin gelişmelere uyum sağlaması ve hatta teknolojik gelişim yaratma niteliği kazanması, istihdam açısından olduğu kadar sanayileşme için de olumlu sonuçlar yaratacaktır.

Mesleki ve teknik eğitim sisteminden mezun olan bireyler sadece ücretli çalışan olarak değil, kendi işlerini kurarak da işgücü piyasasında yer alabilmektedirler. Mesela, mesleki ve teknik öğretim kurumlarında yetişen bireyler sadece kendilerine istihdam oluşturmakla kalmayıp, kurduğu atölyelerde birçok kişiye de yeni iş imkânları sağlamaktadır ve bu da istihdamın artırılmasına yardımcı olmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim sisteminden mezun olan ücretli çalışanların ise işgücü verimliliğinin daha yüksek olması ve bu yolla ekonomik büyümeye katkı sağlamaları beklenmektedir.

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE YER ALMAYI ETKİLEYEN SOSYO EKONOMİK FAKTÖRLER

Sosyoekonomik faktörler içerisinde;

- Ailenin gelir durumu,
- Anne-babanın mesleği, öğrenim düzeyleri, ailedeki çocuk sayısı ve yaşanılan yer,
- Aileye ilişkin demografik özellikler,
- Cinsiyet dağılımı ve
- Dil etmeni yer almaktadır.

Sosyoekonomik çevresi ile yakından ilişkili durumlar ise şu şekilde sıralanabilir;

- Öğrencinin eğitim imkânlarına erişimi,
- Öğrencinin alacağı eğitimin türü ve kalitesi
- Son olarak öğrencinin eğitim sürecinde göstereceği başarı.

Sanayinin çarklarının dönmesi için sürekli gelişen, iyileşen, başarılı sonuçlara ihtiyacımız var. Tüm paydaşların yararlanacağı, sürekli gelişen, iyileşen, başarılı sonuçları elde etmek için de ihtiyaç duyulan en önemli şey, bunları sağlayacak bilgi ve beceriye sahip çalışanlar... Çalışma hayatının değişik kademelerinde yer alan ve

- Basit matematiksel işlemleri doğru yapabilen
- Bir problemi çözmek için farklı düşünce ve yöntemleri bir araya getirebilen
- Sonuçları yorumlayabilen, değerlendirebilen ve derinlemesine düşünebilen
- Bilimsel durumları ayırt edebilen
- Olguları bilimsel olarak açıklayabilen
- Bilimsel kanıtları kullanabilen
- Bilimsel araştırma kavramını anlayabilen
- Bilimsel delil ve sonuçları yorumlayabilen
- Bilgiye ulaşan ve bilgiyi hatırlayabilen
- Bilgileri bir araya getiren ve yorumlayabilen
- Kendi düşüncelerini yansıtan ve okuduğu metni değerlendirebilen çalışanlar başarının anahtarını oluşturuyorlar.

Bireylerin çağın gereklerine uygun bilgi, beceri ve yetkinliklere sahip olması sürdürülebilir sosyal ve ekonomik kalkınma için günümüzün en temel gerekliliklerindedir. Ülkelerin sosyal ve ekonomik gelişmişlik düzeylerini belirleyen faktörlerin başında mesleki ve teknik eğitim gelmektedir. Küresel gelişmelere uygun olarak planlanmış bir mesleki ve teknik eğitim insan odaklı kalkınmanın sağlanmasında etkin rol oynamaktadır.

Ortaöğretim seviyesine gelen öğrencilerin genel eğitime yönlendirilmesi durumunda aileler, uzun süreli bir eğitim yatırımını göze almak zorunda kalabilirler. Bu durumda, eğitimin doğrudan ve dolaylı maliyetleri daha yüksek olacaktır. Bu nedenle, sosyoekonomik statüsü düşük olan ailelerin, çocuklarını genellikle daha kısa sürede meslek edindirerek iş dünyasına girmesini sağlayacağını düşündükleri mesleki ve teknik eğitime yönlendirmeleri beklenmektedir. Bu bağlamda, ailenin eğitim durumu da öğrencinin eğitim sürecine katılımı

açısından önemli bir etkidir. Ülkemizde meslek ve teknik lisesi öğrencileri, büyük oranda sosyoekonomik olarak en dezavantajlı grupların çocuklarıdır.

Tablo 1: Ortaöğretimde Okul Türüne göre Öğrenci Ebeveynlerinin Eğitim Düzeyi

Ebeveynin Eğitim Düzeyi	Fen Liseleri	Anadolu Liseleri	Anadolu Meslek Liseleri	Genel Liseler	Meslek Liseleri	Çok Programlı Liseler	Toplam %
İlkokul altı	-	0,9	2,8	4,6	2,5	7,3	4
İlkokul	2,9	17,7	27,7	29,7	40,3	46,5	32,5
Ortaokul	2,9	9,1	14,7	20,1	26,3	21,8	20,8
Lise	20	35,7	28,9	28,6	23,5	18,2	26,7
Meslek Yüksekokulu	5,7	8	10,7	5,1	3,9	4,4	5,2
Üniversite	68,6	28,5	15,3	11,8	3,6	1,8	10,9
Toplam %	100	100	100	100	100	100	100

Kaynak: Polat (2009).

Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programının (PISA) 2006 verilerine dayanılarak Polat (2009) tarafından oluşturulan Tablo 1'e göre, ülkemizde özellikle sınavla öğrenci alan Fen lisesi ve Anadolu lisesi gibi daha yüksek statülü okullardaki öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeyinin yüksek; mesleki ve teknik liselerdeki öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim düzeyinin ise düşük olduğu görülmektedir (Polat, 2009).

Eğitim düzeyinin yanı sıra, gelir etmeni de meslek seçiminde ve ailelerin çocuklarını mesleki eğitime yönlendirmesinde önemli rol oynamaktadır. Aile geliri, bireyin alacağı eğitimin süresini ve çeşidini önemli oranda etkilemektedir. Gelir düzeyi ve sosyal statüsü yüksek olan aileler, çocuklarına yöneldikleri meslekle ilişkili etkinliklerden daha fazla yararlanma ve mesleki başarıyı ilerletecek eğitimi edinebilmeleri açısından daha fazla olanak sunabilmektedir (Şengönül, 2013).

Aile yatırım modeline göre; sosyoekonomik statüsü yüksek olan aileler, sahip oldukları gelir, eğitim ve mesleki avantajlarının neticesinde çocukların kişisel gelişimine ve eğitimine daha çok yatırım yapma imkanına sahip olabilmektedirler. Gelir düzeyi düşük ailelerin

çocuklarına yaptığı harcama, acil ihtiyaçlarını ve zorunlu eğitimlerini karşılamakla sınırlı kalırken; yüksel gelir grubuna dâhil ailelerin çocukları daha iyi özel veya devlet okullarında eğitim alma fırsatına sahiptirler. Bu teoriye göre, yüksek gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarının eğitime yaptığı maddi yatırım çocuğun akademik ve sosyal başarısını olumlu etkilemektedir (Şengönül, 2013).

Öğrencilerin sosyal sınıfları itibariyle eğitimden yararlanma imkânları farklı şekillerde gerçekleşir. Üst sosyal sınıfta yer alan ailelerin çocukları; ilköğretimden itibaren özel okullarda okuyarak erken yaşta yabancı dil eğitimi alma, kurslar ve özel derslerle akademik başarılarını yükseltme veya başarı düzeyleri düşük dahi olsa ücretli olarak vakıf üniversitelerinde eğitim görme imkânını elde edebilmektedirler. Üst ve orta sosyal sınıftaki ailelerin çocukları okul öncesinden başlayarak eğitimden daha fazla yararlanma şansına sahipken alt sosyal sınıftaki ailelerin özel eğitimden yararlanma imkânları yok denecek kadar azdır.

Örneğin Fransa'da çocukların akademik açıdan başarısız olması durumunda eğitim sürecine dair verilecek karar ailelerin sosyoekonomik durumuyla bağlantılıdır. Çocuklarının eğitim ve meslek hayatında başarısızlık riskinden daha fazla korkan sosyoekonomik düzeyi düşük aileler tedbir olarak mesleki eğitime yönelirken; üst gelir düzeyine sahip aileler çocuklarının eğitime daha saygınlığı bulunan okullarda devam etmesi için daha fazla yatırım yapmayı göze alarak daha uzun süreli bir eğitim olanağı sağlamaktadır (Duru, 2007).

Eğitim-Sen'in, 2006 yılında Prof. Dr. Adnan Gümüş'ün danışmanlığında Türkiye'de 30 ilde yaptığı araştırmada, aile sosyoekonomik durumunun, okul seçiminde etkili olduğu görülmüştür. 7 ayrı bölgedeki 30 ilde 18 İmam Hatip, 24 Kız Meslek, 40 Endüstri Meslek, 28 Ticaret, 60 Normal Lise ve 37 Anadolu Lisesi olmak üzere toplam 207 lisede yürütülen araştırma; ailenin sosyoekonomik durumu kötü ise, çocuğunu iyi bir okula gönderebilme olasılığının düşük olduğunu göstermektedir (Eğitim-Sen, 2006).

Tablo 2: Ailelerin Sosyoekonomik Durumu ile Okul Türü ilişkisi

Ailelerin Sosyoekonomik Statüsü							
Okul Türü	Okul Sayısı	En Alt (%)	Alt(%)	Ortanın Altı(%)	Orta(%)	Üst(%)	En Üst (%)
İmam Hatip	16	18,38	33,44	22,56	17,81	5,5	1,69
Kız Meslek	19	26,53	25,53	24,53	18,06	3,78	1,28
Endüstri M.	35	28,69	28,31	24,6	13,51	3,46	0,63
Ticaret	24	24,63	25,04	26,04	19,08	3,29	1,13
Lise	54	14,7	19,41	24,02	28,67	9,35	3,94
Anadolu	28	5,96	9,39	17,21	41,11	20,29	5,39
Toplam	176	19,06	22,29	23,25	24,23	8,17	2,65

Kaynak: Eğitim-Sen (2006).

Araştırmanın özet sonuçları Tablo 2’de görülmektedir. Buna göre; alt sosyoekonomik statüden gelen çocukların, daha yüksek oranda imam hatip ve meslek liselerinde gittiği görülmektedir; Üst sosyoekonomik konumdaki ailelerin çocuklarının sadece %4’ü meslek liselerine giderken, %26’sı Anadolu liselerine gitmektedir. Bu oran, ailesi orta sosyoekonomik konumdakilerle birlikte %66’ya ulaşmaktadır. Erkek Meslek Liselerinde en alt sosyoekonomik gruba dâhil çocukların oranı %29 iken üst ve en üst gruptakilerin oranı sadece %5’tir. Bu oran, Anadolu lisesinde tersine dönerek %6’ya %26 olmaktadır.

Ülkemizde sosyoekonomik faktörler, lise eğitimine devamda okul seçimine etkisinin yanı sıra üniversite eğitimi aşamasında meslek seçimine de etki etmektedir. 2002 yılında ÖSYM verileri kullanılarak Türkiye’de yükseköğretimde meslek seçimi ve risk algısı üzerine yapılan bir çalışma, ailelerin sosyal statüsünün ve gelir durumunun, çocukların meslek seçiminde önemli bir etken olduğunu ortaya koymuştur. Buna göre, kendi hesabına çalışan ve geliri yüksek olan ailelerin çocukları %60 oranında işletme gibi daha yüksek risk içeren bölümlere yönelirken, kamu sektöründe çalışan ailelerin çocukları için bu oran %50’nin altındadır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, düşük gelir grubundaki öğrencilerin daha az risk alarak sağlık, eğitim gibi alanlara yönelmesi, sosyal statünün ve gelir eşitsizliğinin meslek

seçimi sonucunda nesilden nesle çok farklılaşmamasını engellemektedir (Caner ve Ökten, 2010).

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM İLE EKONOMİK KALKINMA

Ekonomik kalkınma, en dar tanımıyla gelir düzeyindeki artış ve buna bağlı olarak yaşam standartlarındaki iyileşme olarak algılanmaktadır. Klasik anlamda ekonomik kalkınma, sanayileşme ile eş değer görülmektedir. Ancak, kalkınma kavramı ülkelerin milli gelir düzeylerinin yanı sıra eğitim düzeyleri, içinde buldukları sosyal, kültürel ve politik faktörleri de içine alan daha geniş bir anlam ifade etmektedir. Günümüzde kalkınma sürecinin en önemli hedeflerinden biri; insanların daha sağlıklı, uzun ve kaliteli bir hayat sürmelerini amaçlayan insani kalkınmadır. İnsan merkezli kalkınmayı öngören insani kalkınma yaklaşımı kişi başına düşen mal ve hizmetler kadar kişi başına düşen eğitim ve sağlık harcamalarını da ölçüt edinmektedir. Buna göre eğitim düzeyi, düşüncel ve teknik yetenekleri gelişen insanlar, üretim sürecinin girdisi olarak ekonomiye katkı sağlamaktadır (İnanç, Güner ve Sarısoy, 2006).

Eğitim, bir ülkenin kalkınma sürecini şekillendiren en önemli faktörlerden biridir. Frederick Harbison gibi birçok iktisatçı ülkelerin kalkınma sürecinde beşeri sermayenin, sermaye birikimi ve doğal kaynaklardan daha önemli olduğunu belirtmektedir. Buna göre, ekonomik ve politik kurumları oluşturup işleten beşeri sermaye, ulusların zenginliğini oluşturan asıl faktördür Alfred Marshall da beşeri sermaye yatırımı olan eğitim yatırımlarının en önemli ulusal yatırımlardan biri olduğunu vurgulamıştır (Çetin, 2005).

Kalkınma ve eğitim arasındaki ilişkiyi insan sermayesi açısından değerlendiren iktisatçılara göre, bir ülkenin eğitim düzeyi ve toplam üretim düzeyi arasında pozitif bir ilişki vardır. Eğitim üzerine yapılan çalışmalar, hem orta öğretimin hem de yükseköğretimin işgücü verimliliğini arttırdığını belirlemiştir. Knight ve Sabot (1990) yaptıkları araştırmada ilköğretim mezunlarının akıl yürütme ve kavrama yeteneklerinin orta öğretim mezunlarına oranla düşük kaldığı sonucuna varmışlardır. Ekonomi teorisine göre, işgücünün verimliliğini arttırmak sonucuyla marjinal hasılayı, marjinal maliyetinin üstüne çıkararak işletmeler bu

verimlilik artışı ve üretim artışının bir kısmını ücret artışı olarak çalışanlarına yansıtmaktadır (Özsoy, 2007).

Kalkınma ile sadece eğitimin düzeyi değil niteliği arasında da yüksek bir bağıntı vardır. Eğitimin niteliği arttıkça, hem bireysel gelişim hem de ekonomik kalkınmaya olan pozitif etkisi de güçlenecektir. Bireysel boyutuyla değerlendirildiğinde kalkınma; insanın amaçlarını gerçekleştirmesi için zihninde ve kişiliğinde oluşan köklü davranış değiştirme durumunu ifade eder. Bu değişim ve gelişim çarkının en önemli dişlilerinden biri eğitimidir. Ülkenin sahip olduğu doğal kaynakları ve sermaye birikimini üretime dönüştürmesi, eğitilmiş insan gücü ile mümkün olmaktadır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin en önemli çıkması, bu dönüşümü gerçekleştirecek eğitilmiş insan sermayesinin yetersiz olmasıdır (Büyükaslan, 1995).

Özetle bir ülkenin yeniliklere açık ve bilinçli bir şekilde sanayileşmesi, mesleki ve teknik yönden gelişen işgücünün yeni icat ve buluşları daha aktif uygulaması, işgücünün ülke içinde ve dışında devinimsel yani mesleki yeterliliklerini geliştirebilir ve gerektiğinde yurt dışında da kendi mesleğini yapabilir bir nitelik kazanması, tüm bunların yanı sıra teknik, ekonomik, sosyal ve siyasi kararların daha doğru alınması iyi bir eğitim sistemiyle mümkündür (Ergün, 2011).

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN İSTİHDAM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

1800'lü yıllarda, bireyin herhangi bir becerisi olmaması ya da sosyal uyumsuzluk dolayısıyla meslek edinmemesi gibi sebeplerle açıklanan işsizlik kavramı, zaman içerisinde daha karmaşık bir hal almıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü, yaptığı işsizlik tanımına göre belli bir yaşın üstünde olup işe başlama isteği ve elverişliliği olan ve işe başlamaya hazır olduğu halde iş bulamayan bireyleri işsiz olarak kabul edilir. Bu tanıma göre, geçici bir süre için işsiz olanlar, daha önce hiç istihdam edilmemiş veya önceki statü durumuyla ilişkisi olmayanlar, çalışma elverişliliği olan emekliler ve kendilerine bir ücret ödenmeden tenkisata tabi olan kişiler de işsizdir (Bkz. www.ilo.org/global, 2013).

Bölgesel, konjonktürel, teknolojik veya geçici sebeplerden kaynaklanan işsizlik; çalışma istek ve elverişliliğinde olan bireyin, cari ücret düzeyinde iş bulamayarak üretim sürecine katılamaması durumudur. Bu durum bireyi, gelirden mahrum bırakmanın yanı sıra, yoksulluk, sosyal dışlanmışlık ve gelecek kaygısıyla mücadele etmek durumunda bırakır. İşsizlik oranlarının uzun süre yüksek kalması, sorunun toplumsal bir nitelik kazanmasına da neden olmaktadır; işsizlik en önemli üretim faktörü olan emeğin atıl kalmasına ve üretim kaybına da neden olmaktadır. Bu yönüyle işsizlik sadece kişi ve ailesi için bir gelir kaybı olmanın ötesinde, milli gelire de yansımaktadır. Ayrıca, işsizlik oranlarının yükselmesi satın alma gücünü, tüketimi ve dolayısıyla üretimi düşürerek makroekonomik dengeleri bozmaktadır.

ABD'li iktisatçı Arthur Okun, işsizlik seviyesi ile reel GSYİH düzeyi arasında anlamlı bir negatif ilişkinin olduğunu ileri sürmektedir. Okun Yasası'na göre, işsizlik oranındaki %1'lik artış GSYİH'nın yaklaşık olarak %2,5 oranında düşmesine neden olmaktadır (Gündoğan ve Biçerli, 2004). Okun, teorik olarak artan işgücünün daha fazla mal ve hizmet üretmesi gerektiğini iddia etmektedir; bir ekonomide üretim amacıyla kullanılan emek miktarı için işsizlik oranlarının kullanıldığını var sayar. Ancak, Demirgil tarafından 1987-2007 yılları arasında Okun Yasası'nın Türkiye'de geçerli olup olmadığını analiz eden çalışma sonuçlarına göre, ülkemizde ortalamanın üzerinde verimlilik artışlarının yaşandığı dönemlerde (2003 sonrası) Okun Yasası'nın geçerliliğinin olmadığı, bu dönemlerde ekonomide büyüme ve

verimlilik artışı gerçekleşirken işsizlik oranlarında beklenen düşüşün olmadığı tespit edilmiştir (Demirgil, 2007).

Ekonomik, sosyal, teknolojik, kültürel ve politik açıdan ülkeler arasında entegrasyonun artması anlamına gelen küreselleşme sürecinin ekonomik ayağı; ticari serbestleşme, finansal serbestleşme, yabancı sermaye yatırımları ve emeğin daha serbest dolaşımını öngören göç hareketlerinde artış olarak özetlenebilir. 20. Yüzyılın sonlarından itibaren teknolojik gelişmelerle hız kazanan bu süreç, her alanda olduğu gibi işgücü piyasalarında da genel bir değişime yol açmıştır. Küresel ve ulusal sistemde meydana gelen yapısal değişim; serbestleşme, özelleşme ve bilgisayarlaşma; bilgi ve enformasyon sektörlerini ön plana çıkararak işsizlik sorununa farklı bir nitelik kazandırmıştır. Yeni teknolojilerin çok kısa aralıklarla geliştiği bu süreçte, teknoloji kullanımının artışı üretim sürecindeki işgücü payını azaltan bir etken olarak ortaya çıkarken, beyaz yakalı çalışan talebi artmış, mavi yakalıların daha kalifiye hale getirilmesi gerekmiş ve vasıfsız işgücü istihdam dışına itilmiştir. Bu dönemde ortaya çıkan işsizlik; gelir eşitsizliği, yoksulluk, kayıt dışı istihdam ve sosyal hak ve eşitliklerin yitirilmesi şeklinde sorunları da beraberinde getirmiştir.

Alvin Toffler “Yeni Güçler ve Yeni Şoklar” adlı kitabında; her işsize karşı on tane işçi aranıyor ilanı olsa dahi işsizlik sorununun devam edebileceğini, işsiz durumdaki kişinin yeterli beceri ve bilgiye sahip olmadıkça istenen işi yapamayacağını yani; işsizlik sorununun artık niteliksel bir duruma geldiğini ve işsizlikle mücadelede sadece yeni iş alanları yaratmanın faydalı olamayacağını belirtmektedir. Mesleki eğitimin süresi ve niteliği ve başarı durumu, meslek alanlarının çeşitlenmesi ve mesleklerin teknolojik gelişimine uyum sağlayacak niteliğe ulaşmadıkça işgücünün üretime istenilen şekilde katılması mümkün görünmemektedir. Bununla birlikte, vasıflı emek eskisi kadar kolay ikame edilemediğinden düşük ücretle istihdam edilmesi daha zor hale gelmektedir. Bu bakımdan işsizlik artık bir nicelik sorunu olmaktan çıkarak nitelik sorunu haline gelmektedir. (Toffler, 1992; Zincirkıran, 2001).

Daniel Bell, ‘Sanayi Ötesi Toplumun Gelişi’ adlı kitabında 1930’ların iktisatçıları Fisher ve Clarks’ın çalışmalarından yola çıkarak; ‘sanayi-öncesi, sanayi ve sanayi-ötesi’ olarak değerlendirilen üç farklı tarihsel dönemden söz etmektedir. Bell’e göre kapitalizm ‘endüstriyelizm’in yani sınai üretimin azalmasına ve sosyoekonomik bir dönüşüme sebep olacaktır. Sanayi ötesi toplum, bilgi ve tüketim toplumdur. Sanayi üretimi yerine hizmet

üretimnin arttığı bu süreçte mavi yakalı iş gücüne olan talep azalırken beyaz yakalı işgücü talebi artacaktır (Parlak, 2004). Sanayi sektöründen, hizmet sektörüne dönüşümle birlikte profesyonellik ve teknik gerektiren meslekler çoğalırken; işsizliğin önlenmesi için işgücünün eğitimi ve vasıflandırılması daha da önem kazanacaktır.

Yeni teknolojilere, ürün ve üretim süreçlerindeki hızlı değişimlere uyum sağlamak isteyen iş dünyasında, araştırma geliştirme çalışmaları ve inovasyon giderek daha da önem kazanmaktadır. 2006 yılında Coşkunöz Eğitim Vakfı ve YÖK işbirliği ile yapılan Bursa Sanayisinin İşgücü nitelik tercihleri araştırmasına göre, mesleki bilgi %18, öğrenim düzeyi %16, iş deneyimi %15, yabancı dil %9 ve bilgisayar bilgisi %8 oranında önem taşımaktadır. Anket sonuçlarına göre, diploma notu, mezun olunan okul ve edinilen sertifikaların %7'şerlik bir oranda dikkate alındığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar göstermektedir ki üretim süreçlerinin ihtiyaç duyduğu ara elemanın yetiştirilmesinde mesleki ve teknik eğitimin niteliği yani bireylere kazandırdığı bilgi, beceri ve deneyimler önem kazanmaktadır. Mesleki ve teknik eğitimin iş piyasasının talepleri doğrultusunda geliştirilerek yeterliliğinin ve işlevselliğinin artırılması da istihdamın artırılması açısından olmazsa olmazdır (Coşkunöz, 2006).

Hizmetler sektörünün ön plana çıktığı kalkınmanın ileri aşamalarında, iş bölümü ve uzmanlaşmaya dayanan, işçiden sınırlı bilgi ve beceri isteyen anlayış; yerini; yenilenen yönetim ve üretim şekillerine uyum sağlayabilen daha fazla bilgi, beceri ve pratik düşünce yeteneğine sahip işgücünün talep edildiği bir yapıya bırakmıştır. Bilgi toplumunun gelişmesi ile birlikte uluslararası sistemde rekabetin itici gücünün insan kaynağı olduğu ortaya çıkmıştır. Bugün, üretim standartlarını ve karlılığı arttırmak isteyen şirketlerin devletlerin eğitim ve istihdam politikalarına özellikle mesleki eğitim süreçlerine destek vermelerinin altında yatan sebep bu farkındalıktır.

İçli (2001), kaynak tarama yöntemi ile ülkemizde eğitim ve istihdam arası ilişkiyi değerlendirmiştir. Buna göre, örgün ağırlıklı olan mesleki eğitim kurumlarından mezun olanların edindikleri bilgi ve beceri genel olarak piyasanın talep ettiği özelliklerden çok farklı olmakta ve bu nedenle eğitim ve istihdam arasında kopukluk oluşmaktadır. İçli, dünyada artık işgücü piyasası ile eğitim kurumları arasında sıkı bir ilişki olduğunu, teknolojik gelişmeler sonucunda oluşan kurumsal ve örgütsel değişimler nedeniyle işgücünün eğitim düzeyinin yükseltilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Uysal (2011), mesleki teknik eğitim ve istihdam edilebilirliğe etkisi konulu yüksek lisans tezinde, mesleki teknik eğitimin istihdama katkısını ölçmek için Isparta İmalat sanayinde anket yoluyla saha çalışması yapmıştır. Analiz kapsamındaki firmaların, vasıflı eleman bulmada sıkıntı yaşadıklarını, meslek liseleri aracılığı ile eleman alan firmalarda da bu sorunun devam ettiğini saptamıştır. Buradan yola çıkarak, sorunun mesleki ve teknik eğitim veren orta öğretim kurumlarının iş hayatına uyum sağlayacak programlara sahip olmamasından kaynaklandığını savunmuştur.

Şenses (2007), Türkiye’de yükseköğretim sisteminin eğilimleri ve sorunlarını incelediği makalesinde, ülkemizdeki en büyük açmazlarından birinin, eğitim sisteminin işgücü piyasalarıyla ilişkilendirilmemiş olması olarak ifade etmektedir. Bunun sonucunda, istihdam hedefinin genellikle çok soyut bir biçimde kaldığı ve bilgi toplumunun gerektirdiği insan gücünü yetiştirmekte eğitim sisteminin yetersiz kaldığını ifade etmektedir.

Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD)’ın 2013 yılında hazırladığı rapordan çıkan sonuç da, emek piyasasının arz yönünü ilgilendiren ana faktör olan, eğitim ve beşeri sermayenin gelişmiş ülkelerdekine aksine Türkiye’de ekonomik büyümeye ve istihdama yeterince katkı sağlayamadığı yönündedir. Bu kişilerin istihdam edilememesi veya edilen kişilerin niteliksiz olması sonucu verimlilik artışının sağlanamamasına yol açmaktadır. Bu da ülkenin uluslararası rekabet gücünü ve kalkınma sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu durumun değişmesi için özel sektör yatırımlarının artırılmasına ve iş piyasası mesleki eğitim ilişkisinin kuvvetlendirilmesine gerek olduğunu ortaya koymaktadır (Sağbaş vd., 2013).

2014-2018 yıllarını içeren Onuncu Kalkınma Planında da mesleki eğitim ve mesleki eğitimin işgücü ile olan bağına yönelik tespit edilen husus benzerdir. Yüksek eğitim, beceri ve nitelik düzeyine sahip işgücü arzı günümüzde AB ortalamalarına göre oldukça düşük kalmaya devam etmektedir. Ortalama eğitim seviyemizin düşüklüğünün önemli bir problem olduğu ve ekonominin ihtiyaç duyduğu ara elemanın temininde zorluk yaşandığı saptanmıştır. Meslek liselerinin programlarının gözden geçirilmesi ve sosyal tarafların da katılımıyla işgücü piyasasındaki değişikliklere uyum sağlayacak esnekliğe kavuşması gerektiği vurgulanmıştır. Meslek liseleri ve meslek yüksekokulları arasında program bütünlüğünün sağlanması, ortaöğretim ve öncesinde mesleğe yönlendirme, mesleki danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin getirilmesi öngörülmüştür.

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN TEKNOLOJİK GELİŞME İLE OLAN İLİŞKİSİ

Ülkeler, kalkınabilmek için teknolojik anlamda yeni gelişmeleri takip etmek ve kalkınmanın ileri aşamalarında ise yeni teknolojiler geliştirmek zorundadırlar. Yeni teknoloji yaratma sürecindeki en önemli kaynak ise eğitilmiş işgücüdür. Çünkü teknolojik anlamdaki ilerlemeler, ancak bu alanda yetişmiş, eğitim almış bireyler tarafından gerçekleştirilebilir.

Teknolojik gelişmeler genellikle, aynı miktar emek ve sermaye girdisiyle daha fazla üretim gerçekleştirme imkanı sunmaktadır. Teknolojik gelişmeler bir miktar işgücünün istihdam edilememesine veya ücretlerin düşmesine neden olabilir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, ilk aşamada teknolojik işsizlik kaçınılmaz bir durum gibi görünmektedir. Ancak, teknolojik gelişmeler uzun dönemde firmaların uluslararası rekabetten korunmasını ve farklı istihdam alanları yaratılmasını sağlayarak toplumun kalkınmasında faydalı bir unsur haline gelmektedir. Yine de toplumun, teknolojik gelişmelere ayak uyduramayan eğitim düzeyi düşük ve vasıfsız kesimi için aynı oranda bir faydadan söz etmek mümkün olmamaktadır (Biçerli, 2011).

Yaşadığımız yüzyılda ülkelerin kalkınmışlık düzeyini belirleyen ölçütlerden biri olan teknolojik gelişme, vasıflı insan gücünün de bulunması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Kalkınmayı hedefleyen toplumlarda bu zorunluluğun karşılanması için verilecek olan eğitimin niteliği önemli bir husus olarak görülmektedir. Üretim süreçlerinde ara insan gücü ihtiyacının sorunsuz karşılanması, bireylerin bir meslek edinmesi ve mesleğini en iyi şekilde yerine getirmesi, mesleki ve teknik eğitimin başarısına bağlıdır.

İlerleyen teknoloji pek çok sektörde yeni mesleklerin doğmasına neden olurken mesleklerin sektörler içindeki yerlerini de değiştirmektedir. Bu değişim bazı mesleklerde revizyon zorunluluğu doğururken bazılarının da tamamen ortadan kalkması ile sonuçlanmaktadır. İşgücüne alternatif olarak tasarlanan otomasyon sistemleri gibi yeni buluşlar, insan becerisine olan talebi dolayısıyla da istihdamı azaltmaktadır. Buna karşın, yeni beceriler gerektiren yeni buluşlar eğitilmiş iş gücüne olan talebi arttırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, bu yeni ihtiyacı karşılayacak mesleki ve teknik eğitim faaliyetlerinin niteliği istihdam sorununun çözümü açısından önem arz etmektedir. Mesleki ve teknik eğitim

kurumlarının teknolojik gelişmeleri yakından takip etmesi ve sektörel vasıf ihtiyaçlarına uygun eğitim stratejileri geliştirmeleri vasıflı ara elemanı ihtiyacının karşılanması için gerekmektedir. Özetle, teknolojik gelişme ile değişen işgücü talebine cevap verecek işgücü arzının sağlanması için mesleki ve teknik eğitimin bu değişimler ışığında dinamik bir yapıda yeniden tasarlanması gerekmektedir.

İşsizlik tartışmalarında çoğu zaman göz ardı edilen bir nokta ise işgücü piyasasının talep yanısıdır. Eğer, yeni iş kolları ortaya çıkamaz ve işgücü talebi yeterince artmazsa, yetişen vasıflı işgücü istihdam edilemeyecektir. Türkiye, birçok Latin Amerika ülkesi gibi, Asya Kaplanlarının aksine sanayileşme süreçlerini tamamlayamadan, aşamalı bir süreç yerine doğrudan, 1980'li yılların başında ihracata dayalı, dışa açık büyüme modeline geçmiş ve ekonomilerini uluslararası rekabete açmıştır. Oysa gelişmiş ülkeler bilgi toplumu sürecine geçmeden önce derin bir sanayileşme süreci yaşamışlardır. Bunun sonucunda sanayinin talep ettiği doğrultuda eğitim politikaları geliştirerek başarılı olmuşlardır. Bu nedenle, ülkemizde benzer eğitim politikaları uygulanarak işgücü daha vasıflı hale getirilse dahi işgücü piyasasının talep yanı yetersiz kalırsa istenilen sonuca ulaşılamayacaktır. İmalat sanayi başta olmak üzere doğrudan üretici sektörlerde yeterli istihdam yaratılmadığça işsizliğin daha çok artması veya yüksek eğitimi ve kalifiye elemanların eğitim alanlarının dışında ve hatta nitelik gerektirmeyen işlerde istihdam edilmesi sonucu ortaya çıkacaktır (şenses, 2007).

Ülkemizde, dünyadaki teknolojik gelişmelere ve üretim aşamalarında meydana gelen değişikliklere duyarlı ancak ülkenin üretim yapısını ve işgücü piyasalarının temel özelliklerini de gözeten bir mesleki eğitim yaklaşımın geliştirilmesi gerekmektedir. İşgücü Piyasası, teknoloji ve eğitim bağlantısının zayıf olması, niteliksiz işgücünün istihdam dışında kalmasıyla sonuçlanabileceği gibi, vasıflı ve yüksek eğitimi işgücünün, gelişmiş ülkelere beyin göçüne de neden olabilir. Vasıflı insan gücü sermayesi yönünden yoksul olan gelişmekte olan ülkelerde bu durumun tersine çevrilmesi için yeni teknolojilerin kullanıldığı sanayi ve istihdam alanlarının geliştirilmesi zorunludur (şenses, 2007). Tüm bu tartışmalar göstermektedir ki mesleki ve teknik eğitim işgücü piyasasının arz yanını şekillendirirken talep yanı da göz ardı edilmemeli ve işgücü talebinin belli alanlarda artması için teşvik sistemleri tasarlanmalıdır.

ARKA PLAN

Van ili işgücü piyasası için ankete dayalı ihtiyaç belirleme çalışması bulgularına göre Türkiye geneli İŞKUR'a yaş açısından başvuruların dağılımı ile Doğu Anadolu Bölgesindeki yaş dağılımlarının benzer oldukları anlaşılmaktadır. Türkiye geneli İŞKUR'a yaş açısından başvuruların dağılımı ile TRB2 dağılımlarının benzer oldukları anlaşılmaktadır. Bireylere ölçülebilir yeterliliklere dayalı nitelikli mesleki eğitim ve beceri geliştirme kurs programları uygulandığında, işe yerleştirme oranlarının artabileceği görülmektedir.

İşyeri sahiplerinin ihtiyaç duyduğu elemanı şu anda hangi yolla aradığına dair veriler değerlendirildiğinde; işletmelerle işgücünü (kişileri) buluşturan kurumların etkinliğinden çok kişisel çaba ön plana çıkmaktadır. Fikir beyan eden işverenlere göre, bu durum kurumlar arası istihdama aracılığında iletişim kanallarının sağlıklı çalışmadığını göstermektedir. İŞKUR'un işsiz kesim ve işverenler açısından vazgeçilmez bir kurum olma özelliğinin var kılınmasını gerektirmektedir.

Van İlinde işletmeler nitelikli insan kaynağı bulmada zorluk çekmektedirler. Van ilinde faaliyet gösteren işletmeler nitelikli işgücü bulmadaki temel sorunun eğitim eksikliği olduğunu belirtmişlerdir. İşverenler işgücünün nitelikli hale getirilmesinin eğitim ile mümkün olacağını düşünmektedirler.

Ücret düzeyleri nitelikli olmayla paralel olarak değiştiği düşünüldüğünde, işgücünün nitelikli hale getirilmesi gerektiği görülmektedir. Ortaya çıkan tabloya göre, çalışma hayatında kadın çalışan sayısının düşük olduğu görülmektedir. Kadınlarımızı çalışma hayatına kazandırmak için hangi eğitimlerin verilmesi gerektiği, hangi sektörlerde kadın çalışana ihtiyaç olduğunun tespiti gerekmektedir.

Genel liseden mezun olanlara mesleki eğitimler verilerek nitelikli hale getirilmesi sağlanabilir. Bu duruma göre farklı seviyelerde istihdam açığı bulunmaktadır. Ağırlık meslek lisesi mezunlarına verilmek üzere değişik mezunlara işletmelerin ihtiyaçlarına göre farklı eğitim programları planlanmalıdır.

Gerek işveren açısından gerekse işgücü açısından işe yerleştirme faaliyetinin daha sonuç odaklı ve profesyonel olarak ele alınması gerektiği görülmektedir. Yatay ve dikey mobilye ile insan kaynağının yer değiştirdiği görülmekte, buna yönelik olarak Van iline özel olarak yapılacak çalışmalar, Üniversite okuyamamış kadın ve erkek nüfusa yönelik niteliksel

eğitimler, hem istihdam olanağını artıracak hem de girişimcilik açısından yeni yönelimleri ortaya çıkaracaktır. Bu sonuçları ortaya çıkaracak bir fizibilite çalışması gereklerinden hareketle bu çalışma düzenlenmiştir.

AMAÇ VE KAPSAM

İçerisinde yaşadığımız ağ, birçok alanda hızlı değişim, dönüşüm ve gelişim sürecini birlikte yaşamamıza vesile olmaktadır. Bu süreç, eğitim ve ğretim kavramlarında da yenilikçi yaklaşımların hayat bulmasına yol açmaktadır. Bu çerçevede eğitim ve ğretim faaliyetleri, gerek ülkemiz, gerekse bütün dünya için yeni bir olgu olan "**hayat boyu ğrenme**" (HB) kavramı ile buluşmuştur.

HB kavramı, bilgi, beceri ve yetkinlikleri geliştirmek amacıyla, kişisel, toplumsal, kurumsal ve/veya istihdam odaklı perspektif içinde, hayat boyunca yapılan bütün eğitim ve öğrenme etkinlikleri olarak tanımlanabilir.

Bilindiği zere, Türkiye geen ve dinamik bir nüfus yapısına sahiptir. Bu nüfustan yüksek düzeyde yararlanmak amacıyla işgücüne katılımın artırılması, eğitimin niceliksel ve özellikle niteliksel yapısının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, işgücü piyasasının ihtiyaçlarıyla uyumlu esnek ve dinamik HB eğitim programlarına gerek duyulmaktadır.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM eğitim ve danışmanlık faaliyetleri ile öncelikli olarak yerel ve bölgesel olmak üzere ülkenin yetişmiş insan gücüne katkıda bulunan, piyasanın ihtiyaı olan nitelikli iş gücü yetiştirebilen yenilikçi ve nc bir kurum olmayı ve "**hayat boyu öğrenme**" kavramını topluma benimsetmeyi hedeflemektedir.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM amaç ve kapsamı çerçevesinde 2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planı'ndan çıkarımlarda bulunmak gerekirse; planın, bütüncül ve çok boyutlu bir bakış açısıyla, insan odaklı anlayış çerçevesinde katılımcı bir yaklaşım benimsenerek, ülkemizin potansiyelini, bölgesel dinamikleri ve insanımızın yeteneklerini harekete geçirecek bir anlayışla tasarlandığı ve ülkemizin kısıtlı kaynaklarının etkin kullanılmasını zorunlu kılmayı hedefleyen bir yaklaşımı benimsediği, özel sektörün daha faal ve etkili olduğu stratejik bir bakış açısıyla ve paydaşların geniş katılımının öngörüldüğü, insanların refahını artırmak, hayat standartlarını yükseltmek, temel hak ve özgürlüklerini güçlendirerek adil, güvenli ve huzurlu bir yaşam ortamı tesis etmek ve bunu kalıcı kılmının temel amaç olarak benimsendiği görülmektedir.

Planın kapsayıcı bölümünün önemli dört ana başlıktan oluşmakta olduğu görülmektedir:

“**Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum**” başlığı altında insan için ve insanla beraber kalkınma yaklaşımının hayata geçirilmesi ve gelişmişliğin toplumun farklı kesimlerine yaygınlaştırılması amacıyla uygulanacak politikalara yer verilmektedir. “**Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme**” başlığı altında üretimde yapısal dönüşüme ve refah artışına yönelik hedef ve politikalar ele alınmaktadır. “**Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre**” başlığı altında çevreye duyarlı yaklaşımların sosyal ve ekonomik faydalarının artırılması, insanımızın şehirlerde ve kırsal alanlarda yaşam kalitesinin sürdürülebilir bir şekilde yükseltilmesi ile bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması kapsamındaki hedef ve politikalara yer verilmektedir. “**Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği**” başlığı altında ise kalkınmanın dış dinamikleri ile ülkemizin ikili, bölgesel ve çok taraflı ilişkilerindeki temel öncelikler ve politikalar ele alınmaktadır.

Plan, bölgesel gelişme ve sektör stratejilerinin dışında bilimsel ve teknolojik gelişmelere bakış açısı olarak; "**bilginin önemi ve değeri giderek artmakta, yenilikçilik ve farklılık yaratma en önemli rekabet unsurlarından biri haline gelmektedir. Önümüzdeki dönemde, bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler ile bilgiye dayalı üretim, büyümenin temel belirleyici gücü olmaya devam edecektir**" tespitinde bulunmaktadır. Ayrıca, "**önümüzdeki dönemde teknolojik gelişmelerin belirli alanlarda yoğunlaşarak ekonomik, sosyal ve askeri gelişmeleri şekillendirmesi beklenmektedir. Bu sektörlerin başında bilgi teknolojileri, otomasyon ve ileri üretim teknikleri ve sağlık teknolojileri gelmektedir. Özellikle dijital iletişim, nanoteknoloji, yüzey teknolojileri, malzeme bilimleri, ölçümleme cihazları, biyoteknoloji ve çevre teknolojileri hızlı gelişen alanlar olarak öne çıkmaktadır**" vurgusunda bulunmuş ve "**dünyada bilim ve teknoloji alanında yaşanan hızlı değişimler, diğer gelişmekte olan ülkeler için olduğu gibi ülkemiz için de hem bir fırsat hem de risk unsurudur. Türkiye, 2000’li yıllarda sağladığı kazanımlara ilave olarak; genç nüfusunu ve artan eğitim ve araştırma imkânlarını kullanarak işgücünün niteliğini ve yenilik kapasitesini artırması, bilgiye dayalı üretime yönelik dönüşümü ve ekonomide verimlilik artışını sağlaması halinde, rekabet gücünü ve büyüme hızını artıracaktır**" öngörüsünde bulunmuştur.

Bu yaklaşım Avrupa Birliği ya da kısaca AB'nin yeni ekonomik dönüşüm stratejisini ve 2020 yılı için hedeflerini belirleyen "**Avrupa 2020 Stratejisi**"nde öncelikler, "**Akıllı,**

Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme" olarak belirlenmiştir. Öncelikler kapsamında ise istihdam, eğitim, sosyal içerme, AR-GE ile iklim ve enerji konularında beş hedef belirlenmiştir. Söz konusu bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde de HBÖ'ye verilen önem ayrıca vurgulanmıştır. Bilindiği gibi AB, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinde HBÖ için çok ciddi ön çalışmalarını 2005'li yıllarda başlatmıştır.

Onuncu Kalkınma Planı'nda kullanılan 2012 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Türkiye'de gençler (15-24) toplam nüfusun yüzde 16,6'lık bölümünü oluşturmaktadır. Ülkemizde 15-29 yaş grubundakilerin yüzde 31,4'ü eğitimde, yüzde 47,1'i işgücü piyasasında yer almakta iken yüzde 28,1'i ne işgücünde ne de eğitimdedir.

Gençlerin işgücüne katılımının düşüklüğü, genç işsizliğinin yüksek olması ve gençlerin temel becerilerindeki eksiklik ise hala önemini korumaktadır.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'in, gençlerin, bilgi toplumunun gerekleriyle donanmış, ülke kalkınmasında aktif, yaşam becerileri güçlü, özgüven sahibi, insani değerlere haiz, girişimci ve katılımcı olmalarının sağlanması ve gençlere sunulan hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesi temel amaçtır.

Eğitimde ve istihdamda olmayan gençlerin ekonomik ve toplumsal hayata katılımlarının artırılmasını görmek, büyük bir mutluluk kaynağı olacaktır.

Kısaca Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'in amaç ve kapsam çerçevesini özetlemek gerekirse;

1. Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, belirlenen plan ve programda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlayacaktır.

2. Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, hesap verebilirliği ve malî saydamlığı sağlamak üzere, temel malî yönetim yapısını ve işleyişini kabul ederek, bütçelerinin hazırlanması, uygulanması, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve malî kontrolü düzenleyecektir.

3. Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, başta yerel olmak üzere, bölgesel ve ulusal boyutlu ekonomik ve sosyal hedefler ile uyumlu bir şekilde oluşan tercihleri dikkate alarak eğitim ve benzeri hizmetleri verimlilik ilkelerine uygun olarak maliyet-fayda veya maliyet-etkinlik ile gerekli görülen diğer ekonomik ve sosyal analizlerin sonuçlarına göre verecektir.

4. Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, genel yönetim kapsamında tüm temsil edilen paydaş ve tarafların geliştirilen yönetim modeli içerisinde görev, yetki ve sorumluluklarını açık olarak belirleyecektir.

5. Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, kurumsal yıllık programlarını, stratejik planlar ile bütçelerin hazırlanmasını, yetkili organlarında görüşülmesi, uygulanması ve uygulama sonuçları ile raporların kamuoyuna açık ve ulaşılabilir olmasını temin edecektir.

YÖNTEM VE METODOLOJİ

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, bireyler, kurumlar ve toplum için çağın gerekleri ve ihtiyaçlarını bütünleştirerek "**hayat boyu öğrenme**" hizmetleri sunmayı hedeflemektedir. Aktif Yaşam Odaklı MESGEM katılımcılara, bilgi, beceriler ve yetkinlikleri *-kişisel ve mesleki çıktıları-* için lazım olan teori ile uygulamayı birleştirerek hayata geçirilebilir olarak sunmayı ilke olarak benimsemiştir.

Bu nedenle **Mesleki Gelişim ve Beceri Edindirme Yaygın Eğitim Programları** çerçevesinde kurslarının hedef kitesinde öncelikli olarak aşağıdaki gruplar yer almaktadır:

1. Meslek sahibi olmayıp işsiz olanlar,
2. Meslek sahibi olup işsiz olanlar,
3. Meslek sahibi olup çalışan ancak işte tutunma becerenlerini geliştirmek veya mesleğinde ilerlemek isteyenler,
4. Meslek değiştirmek isteyenler ile
5. Kendi işini kurmak isteyen girişimciler.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM hizmetlerinden kadınlar ve genç işsizler öncelikli olmak üzere, tüm bireyler yararlanacaktır.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM mesleki gelişim ve beceri edindirme yaygın eğitim programı kursları kapsamında hedef gruptaki kişilere iki konuda tam destek sağlanacaktır:

1. **Birincisi**, kişilere işverenlerin talep ettiği ya da ilerde talep edebileceği alanlarda mesleki nitelik kazandırma;
2. **İkincisi**, kişilerin eğitimler sonunda kazanacağı mesleki nitelikleri belgelendirme.
- 3.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'in meslek edindirme çalışmalarında, bireylerin istihdam şansını artırmak için bölgesel ve yerel bir yaklaşım izlenerek;

1. Bölgede talep edilen meslekler,
2. Bölgenin ihtiyaç duyduğu mesleki nitelikler,

3. Bölgeye ve bireye uygun meslek seçimi,
hususlarına özel önem verilecektir.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM mesleki gelişim ve beceri edindirme yaygın eğitim programı kurslarının açılmasında, bölgedeki işverenlerin istihdam odaklı kısa vadeli sıcak taleplerine öncelik verilecektir.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'in vizyonu ve misyonu çerçevesinde oluşturduğu temel değerler ve hizmet anlayışı bakımından Yönetimi, Koordinasyonu, Finansmanı, Sürdürülebilirliği ve Belgelendirilmesi ile Öğrenmelerin Tanınması çok önemlidir.

BÖLÜM 2

DÜNYA'DA MESLEKİ EĞİTİM MERKEZLERİ

Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Gelişim ve Eğitim Merkezi (Aktif Yaşam Odaklı MESGEM) Projesi kapsamında oluşturulacak yapıya örnek olmak üzere Kuzey Amerika, Avrupa ve Uzakdoğu Bölgelerinde uygulanan modeller incelenmiştir.

İncelemeler sonucunda örnek ülkeler belirlenmiştir. Örnek ülkeler Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Almanya, Avusturya, Hollanda, Fransa, Danimarka, İngiltere, Japonya, Güney Kore ve Çin Halk Cumhuriyeti olarak belirlenmiştir. Bu ülkeler ile ilgili detaylı rapor aşağıda açıklanmaktadır.

KUZEY AMERİKA'DA AKTİF YAŞAM ODAKLI MESLEKİ GELİŞİM VE EĞİTİM MERKEZLERİ

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Eyaletlerde Uygulanan Eğitim Kademeler:

1 $8+4=12$

Bu model; okul öncesi eğitim ilaveten 8 yıllık ilköğretim, (6-13 yaş) 4 yıllık ortaöğretim – lise (14-18 yaş) eğitimini kapsamaktadır.

2 $4+4+4=12$

Bu model; okul öncesi eğitim ilaveten 4 yıllık ilkokul (6-9 yaş), 4 yıllık ortaokul (10-13 yaş) ve 4 yıllık lise (14-18 yaş) eğitimini kapsamaktadır.

3 $6+2+4=12$

Bu model; okul öncesi eğitime ilaveten 6 yıllık ilköğretim (6-11 yaş), 2 yıllık ortaokul (12-13 yaş) ve 4 yıllık lise (14-18 yaş) eğitimini kapsamaktadır.

4 $6+3+3=12$

Bu model; okul öncesi eğitime ilaveten 6 yıllık ilköğretim, 3 yıllık ortaokul ve 3 yıllık lise eğitimini kapsamaktadır.

5 $6+6=12$

Bu model; okul öncesi eğitime ilaveten 6 yıllık ilköğretim (6-11 yaş) , 6 yıllık ortaokul ve lise (12-18 yaş) eğitimini kapsamaktadır.

Ortaöğretime Geçiş

Bölgelere göre 6 veya 8 yıllık ilkokulu bitiren her öğrenci yeteneğine bakılmaksızın ve herhangi bir sınava tabi tutulmaksızın 5 veya 6 yıl süren ortaöğretim okullarına devam edebilirler.

Kariyer Planlama

Her öğrenci için Kariyer Dosyası Tutulur. Öğrencinin Eğitim boyunca güçlü ve zayıf yanları bu dosyada bulunur. Öğrencinin gelecekteki kariyerlerini belirlemek için Yaşam

Becerileri Öğretmeni (Life Skills Teacher) ile Danışmanına Kariyer belirlemede yardımcı olur. Öğrencileri bu dosyadaki bilgiler ışığında yaklaşık 10 temel programa yönelmesi sağlanır.

- Tarım
- Sanat ve Medya
- Eğitim ve Araştırma
- Mühendislik ve Teknoloji
- Finans
- Genel İş
- Ev Ekonomisi ve Teknoloji
- Endüstri ve Teknoloji
- Tıp ve Sağlık
- Toplum ve Sosyal Bilimler

Ulusal Değerlendirme

1 Eğitim İlerleme Ulusal Değerlendirme (The National Assessment of Educational Progress –NAEP)

- Ulusal Değerlendirme Testler ile öğrencilerin bilgi ve becerilerindeki değişim düzenli bir şekilde izlenmektedir.
- Bu testler **9, 13 ve 17 yaş (4, 8 ve 12.sınıf)** öğrencilerine uygulanmaktadır.
- Yazma, okuma, matematik, bilim, sosyal çalışmalar ve diğer dersler (Sınırlama yok)

2 Eğitimi Değerlendirme Test – Scholastic Assessment Test – SAT

- Yılda Yaklaşık 1.1 milyon kişinin girdiği, Beceri, kelime ve akıl yürütme konusunda ölçmeler yapmaktadır. (Matematik, Kritik Okuma ve Yazma).

3 Amerika Kolej Test Programı – The American College Testing Programme (ACT)

- ACT testi, SAT benzer ancak **sosyal bilgiler ve matematik ve İngilizce ek olarak fen bilimleri** kapsar.

4 Lise Bitirme Sınavı

- Eyaletlerce düzenlenen ve öğrencinin lise diploması alabilmesi için okul tarafından yapılmaktadır.
- **Dersler:** İngilizce, Bilim, Matematik, Sosyal Çalışmalar, Sanat ve Beden Eğitimi.

Mesleki Eğitim Programları

Meslek okullarının veya çok kapsamlı liselerin 11 ve 12.sınıflarında temel becerilere yönelik eğitim verilmektedir. Temel olarak yedi alan da mesleki eğitim temel programı uygulanmaktadır.

- Tarım
- Marketing Ve Dağıtım
- Sağlık Meslekleri
- Ev Ekonomisi
- İş Ve Ofis
- Teknik Eğitim
- Ticaret Ve Endüstri Eğitimi

1. İnşaat Grubu Dersleri (Construction Cluster)

Carpentry (Marangozluk)

Marangozluk I 1.5 kredi her s0mestr

Marangozluk II 1.5 kredi her s0mestr

Electricity (Elektrik)

İnşaat Elektrik sistemi I 1.5 kredi her s0mestr

İnşaat Elektrik sistemi II 1.5 kredi her s0mestr

HVAC (Isıtma, havalandırma ve klima)

Isıtma, havalandırma ve klima I 1.5 kredi her s0mestr

Isıtma, havalandırma ve klima II 1.5 kredi her s0mestr

Masonry (Duvarcılık)

Duvarcılık I 1.5 kredi her s0mestr

Duvarcılık II 1.5 kredi her sömestr
Plumbing (Tesisatı döşeme)
Tesisatçılık I 1.5 kredi her sömestr
Tesisatçılık II 1.5 kredi her sömestr
Foundations of Building and Construction Technology (Bina Temelleri ve İnşaat Teknolojisi) 1.5 kredi her sömestr

2. Hizmet Grubu Dersleri (Service Cluster)

Academy of Hospitality and Tourism (Otelcilik ve Turizm)

Otelcilik ve Turizm A/B 0.5 kredi her sömestr
Otelcilik 0.5 kredi her sömestr
Turizm Teknolojisi ve Sistemleri 0.5 kredi her sömestr
Seyahat Coğrafyası 0.5 kredi her sömestr

Cosmetology (Kozmetoloji)

Kozmetoloji 1A 1.5 kredi her sömestr
Kozmetoloji 1B 1 kredi her sömestr
Kozmetoloji 2 A/B 1 kredi her sömestr
Kozmetoloji 3 A 1.5 kredi her sömestr
Kozmetoloji 3B 1 kredi her sömestr

Medical Careers (Tıbbi Kariyer)

Tıbbi Kariyer çift dönemi 1 kredi her sömestr
İlk dönemde, öğrenciler, anatomi, fizyoloji, tıbbi terminoloji ve hastalık süreçleri ile hasta bakımını öğrenmekte, ikinci dönem boyunca da, bilgi ve becerilerini uygulamaktadırlar.

Restaurant Management (Restoran Yönetimi)

Profesyonel Restoran İşletmesi I 1.5 kredi her sömestr
Profesyonel Restoran İşletmesi II 1.5 kredi her sömestr

3. Otomotiv Grubu Dersler (Automotive Cluster)

Automotive Technology & Dealership Training (Otomotiv Teknoloji & Bayilik Eğitimi) 1.5 kredi her sömestr

Otomotiv Teknolojisi / Bayilik Eğitimi 1 - 1.5 kredi her sömestr
Otomotiv Teknolojisi / Bayilik Eğitimi 2 - 1.5 kredi her sömestr

Staj, Otomotiv Teknolojisi - 0.5 kredi her sömestr

Auto Body Technology (Kaporta Teknolojisi)

Kaporta Teknoloji / Bayilik Eğitimi 1- 1.5 kredi her sömestr

Kaporta Teknoloji / Bayilik Eğitimi 2 - 1.5 kredi her sömestr

Staj, Kaporta Teknoloji - 0.5 kredi her sömestr

Foundations of Automotive Technology (Otomotiv Teknolojisi Temel Esasları) -

1.5 kredi her sömestr

4. Tasarım ve Bilgisayar Grubu

Computer Assisted Design (CAD) - Principals of Architectural Design (Bilgisayar Destekli Tasarım) (CAD) - (Mimari Tasarım İlkeleri)

Bilgisayar Destekli Çizim (CAD) Teknoloji:

Mimari Uygulamalar Üçlü Dönemi - 1.5 kredi her sömestr

Gelişmiş Bilgisayar Destekli Çizim Uygulamaları Üçlü Dönemi - 1.5 kredi her sömestr

Interior Design (İç Tasarım)

İç Tasarım I - 0.5 kredi her sömestr

İç Tasarım II - 0.5 kredi her sömestr

Print Technologies & Digital Graphics (Baskı Teknolojileri ve Dijital Grafik)

Grafik ve Baskı Teknolojileri - 1.5 kredi her sömestr

İleri Seviyede Baskı Teknolojileri ve Dijital Grafik 2 - 1.5 kredi her sömestr

Network Operations (Şebeke Operasyonları) - 1.5 kredi her sömestr

Lise mezunu olabilmek için 22 krediyi tamamlamak zorunda olan öğrenciler, 2 kredilik seçmeli meslek dersini tamamlamak durumundadırlar. Kariyer derslerine ilgi duyan öğrenciler 22 krediye ek olarak, isterlerse, ilgi duydukları grubun tamamını içeren dersleri almakta serbest bırakılmışlardır.

Okul Türleri

- **Lise;** Akademik program uygulayan okullardır. Büyüklüğüne göre mesleki temel kurs programını da uygulamaktadır.
- **Magnet Okullar;** Bölgelerin açmış olduğu bu okul türleri olup, Bilim, Sanat ve Dil Eğitimi gibi alanlarda daha derinlemesine eğitim yapmak isteyen öğrenciler devam

www.daka.org.tr

etmektedir. Yine başarılı olup ta sosyal ve kültürel farklılıkları olan öğrenciler daha fazla akademik çalışmaya yönelmek içinde bu okul türlerinde eğitim almaktadır.

- **Charter Okullar;** Bu okullar bakanlıkça öğrenci başına ücret ödenerek özel sektör tarafında işletilen okuldur. Devlet bu okulların performansına göre kaynak aktarmaktadır.

Liseler arası geçişler mümkün olmaktadır. Önemli olan geçiş yapmak isteyen öğrencinin o sureye kadar kaç kredi aldığı ve "**çekirdek**" dersler olarak bilinen Matematik, Bilim, Sosyal Bilimler ve İngilizce gibi ana derslerdeki başarısına bakılmaktadır. Okullara kayıt yaptıran bir öğrencinin lise mezuniyet tarihi bellidir. Bu yeni liseye başladığında aynı yaş grubuyla mezun olması önemli bu nedenle, mezuniyet tarihinin aksamaması için ders başarımları geçişte önemli yer tutmaktadır.

Liselerde diploma alma ve mezun olma sistemi Türk eğitim sistemine benzemekle birlikte farkı yalnızca Lise Bitirme Sınavı yapılmaktadır.

- **Normal Diploma:** Mezuniyet için gerekli tüm dersleri alıp, lise sonu okul bitirme sınavını geçmişlere verip başarımlara verilmektedir.
- **Katılım Diploması (Certificate of Attendance):** Mezuniyet için gerekli tüm dersleri alıp, lise sonu okul bitirme sınavını GEÇEMEYENLERE veriliyor).
- **Yetişkin Diploması:** Normal belirtilen surede liseden mezun olamayan ve 18 yaşını doldurmuşlar için Yetişkin Diploması denilen bir program kaydolabiliyorlar.
- **Adjusted Diploma:** Sadece Özel Eğitim (fiziksel yada zihinsel özürlü) öğrenciler için düzenlenmiş lise diplomasıdır.

Yükseköğretime geçişlerde ise;

- Lise bitirme sertifikası veya diplomasına sahip olanlar bir üst öğrenime (Community College) gidebilirler.
- Öğrencinin akademik olarak başarısının yanında özel yetenekleri -spor, müzik, sosyal faaliyetler vb.- önemlidir.
- Bazı üniversiteler lisede alınan derslerin notları ile ilgili özel şartlar isteyebilirler.
- Bazı üniversiteler 11. ve 12.sınıflarda yapılan SAT ve ACT test sonuçlarına da bakabilirler.

ABD’de yaygın eğitime örgün eğitim kadar önem verilmektedir. “**hayat boyu öğrenme**” anlayışı ile yaygın eğitim hizmetleri sürmektedir. Yetişkin eğitim yasası ile okuma-yazma bilmeyen yetişkinlere programlar hazırlanmakta ve Meslekî Eğitim Kanunu ile de ülkenin işgücünü eğitmek için çalışmalar yapılmaktadır. Yetişkinler eğitimi ile eyalet ve yerel düzeyde programları desteklemek ve her yaştaki yetişkinin eğitimini sağlamak hedeflenmektedir. Bu programlar bir yandan işe hazırlanırken, diğer yandan ailede okuma-yazmayı öğretmek ve ailenin eğitim seviyesini yükseltmek gibi aile hayatına hazırlamaktır.

ABD’de Yetişkin Eğitimi ulusal düzeyde, eyalet düzeyinde veya yerel düzeyde eşgüdümlü değildir ve bu durum, hem politik bir mesele olarak hem de uygulama için geçerlidir. Bazı Yetişkin Eğitimi faaliyetlerinde bulunan kurum türleri şunlardan oluşur:

1. Ticaret ve sanayi,
2. İletişim kuruluşları,
3. Galeri ve müzeler,
4. Devlet kurumları,
5. Uluslararası kuruluşlar,
6. İşçi örgütleri ve sendikaları,
7. Askeri kurumlar,
8. Lise sonrası eğitim kuruluşları,
9. Dini kuruluşlar,
10. Okullar,
11. İslahevleri,
12. Özel gruplar (yaşlılar, engelliler, azınlıklar, okumaz-yazmazlar),
13. Spor ve eğlence kuruluşları,
14. Mesleki ve profesyonel birlikler ve
15. Gönüllü (kâr amacı gütmeyen) kuruluşlar.

ABD’deki bu geniş kurumlar listesi, sıklıkla geliştirdikleri programlarla adlandırılan öğrenme olanaklarının tüm aşamalarındaki çeşitliliği gösterir ve ABD’de standartları sağlamanın güçlüğünü ortaya koymaktadır.

Silahlı Kuvvetler ve büyük kuruluşlar (ör; General Motors) gibi bazı kurumların birtakım iç standartlarının bulunmasına ve bu standartları başarılı biçimde karşılayan

çalışanlarını bir şekilde ödüllendirmelerine rağmen, belirtilen türdeki kuruluşlar genel olarak eşgüdümlü değildir. Yöneticilerin, öğretmenlerin, hükümetin, akreditasyon kurumları ve diğer pek çok şahıs ve kuruluşların olduğu gibi sponsorların da standartlarda rolü vardır. ABD’de Yetişkin Eğitimi standartları alanında çok sayıda oyuncu vardır ve bunlar genel olarak işbirliğinden ve hatta eşgüdümünden yoksundur. Yetişkin Eğitimi’nin misyonu yetişkinlerin öğrenmesine destek olmaktır ve öğrenme bireysel bir davranıştır. Bu nedenle, ne olması gerektiğine ve ne öğrenileceğine karar veren yetişkindir. Yetişkinler belki öğrenmeye motive edilebilirler veya yetişkinlerin öğrenmelerine destek olunabilir ancak yetişkinler öğrenmeye zorlanamazlar. Diğer bireyler ve sponsorlar, yetişkinlerin ilgi gösterecekleri ve böylece öğrenecekleri öğrenme fırsatlarının yapısı ve kapsamına karar verebilirler ancak öğrenmeye zorlayamazlar, çünkü öğrenmenin kendisi yetişkinin yetki alanındadır.

ABD’de mesleki eğitim hem ortaöğretim hem de ortaöğretim sonrası düzeyde sağlanır. 11. ve 12. sınıflarda mesleki eğitime yönelmek isteyen öğrencilere bazı özel amaçlı liseler ve büyük meslekî teknik okullar ortaöğretim düzeyinde teknik programlar uygularlar. Bu öğrencilere diplomanın yanı sıra, mesleki yeterlik belgesi de düzenlenmektedir. Ortaöğretim mesleki eğitim düzeyinde programlar daha fazladır. İkincil düzey olarak ifade edilir ve üç başlıkta ele alınır:

1. Ev Kadınlarının ve tüketicilerin eğitimi,
2. Genel işgücü piyasasına hazırlık eğitimleri,
3. Belirli bir işgücü piyasası eğitimleri olarak adlandırılmaktadır.

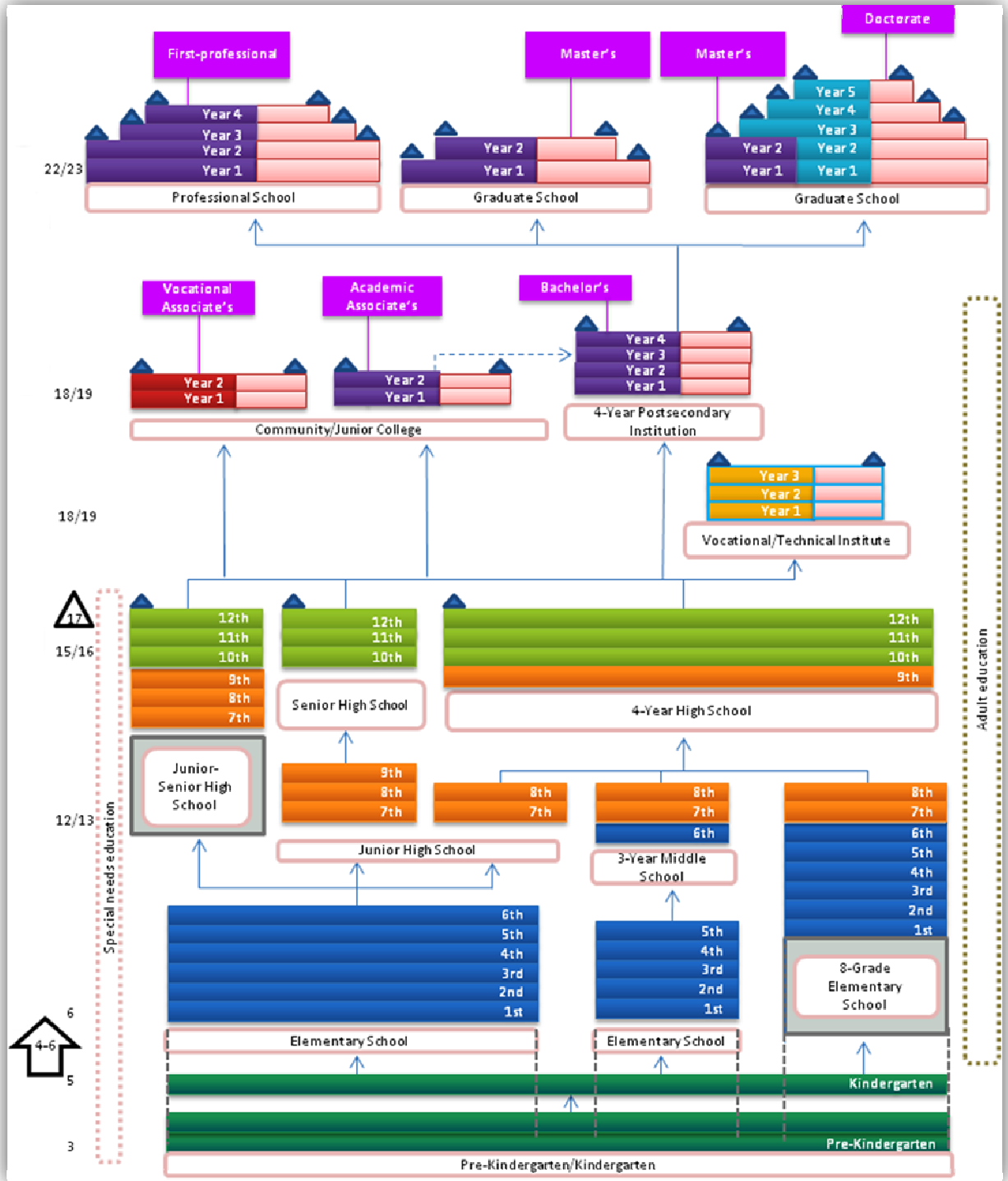
Bu kurslarda genellikle; tarım, pazarlama ve dağıtım, sağlık, mesleki ev ekonomisi, inşaat, mekanik ve onarım, ticaret ve sanayi, teknik ve iletişim programları açılmaktadır.

Mesleki eğitimin başlıca amacı öğrencilerin belli bir iş ya da mesleki alanda bilgi ve becerisini arttırmaktır. Mesleki eğitim çerçevesinde kişiye iş bulabilmek için nitelik kazandırmak ya da mevcut işiyle ilgili becerisini geliştirmek amacıyla 400’den fazla eğitim programı uygulanmaktadır. Teknik eğitim ise ortaöğretim sonrası düzeyde okullaşmıştır. Teknik eğitimde yeterliğe sahip olabilmek için 2 yıllık yükseköğretim programlarına devam etmek gerekmektedir. Öğrenci, ön lisans seviyesindeki bu eğitimden sonra 4 yıllık bir yükseköğretim kurumuna geçebilir.

Akreditasyon alışmaları yerel, bölgesel ve ulusal düzeye temsiliet kazanmış kr amaçsız dernek ve kuruluşlar tarafından yapılmaktadır. Bu kuruluşlar da Federal Eğitim Bakanlığı tarafından akredite edilir. rnek olarak Ulusal ğretmen Eğitimi Akreditasyon Konseyi (NCATE)'ni söyleyebiliriz. Akreditasyonda Gz nne Alınan Hususlar:

1. Misyon ve örgütlenme yapısı
2. Program (müfredat) zellikleri
3. Öğretim elemanı kadrosu
4. Öğrenci profili
5. Programlara ğrenci kabul koşulları ve standartları
6. Programın veya kurumun mali yapısı, mali kaynakları
7. Programın süresi
8. Öğrenci başarı standartları
9. Öğrencilerin programı tamamlama süreleri ve programa başlayan ve bitiren öğrencilerin oranları (mezuniyet standartları)
10. Mezunların işe yerleşme veya iş bulma oranları
11. Programa ilişkin katkı payları ve programların maliyeti

Şekil 1: Amerika Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

KANADA

Kanada Rusya'dan sonra dünyanın en geniş ülkesidir. Buna karşılık yaklaşık 32 milyon nüfusu sebebiyle kilometrekareye düşen nüfus sayısı 3 kişidir (Türkiye de 97 kişi) ve bu yüzden nüfus yoğunluğu çok düşüktür.

Kanada nüfusunun büyük çoğunluğunu Quebec olarak adlandırılan Fransız kökenliler ile İngiliz kökenliler oluşturur. Doğu Avrupa, Güney Doğu Asya ve Güney Amerika ülkeleri başta olmak üzere dünyanın birçok ülkesinden insanlar yaşamaktadır. Ülkenin eğitim sistemine genel olarak bakıldığında ilk dikkati çeken nokta, eğitim sisteminin merkeziyetçilikten uzak bir yapı sergilemesidir. Kanada'nın her eyaletinin eğitim politikasını belirleyen bir eğitim yasası mevcut bulunmaktadır. Çoğu eyalette bir eğitim bakanlığı vardır.

On eyalet ve üç bölgeye ayrılan Kanada'da 1982 Anayasası ile ilk ve orta öğretim kurumlarının maddi ve idari sorumluluğu eyalet yönetimlerine verilmiştir. Kanada eyaletlerinin birçoğu eğitim üzerindeki yetkilerini yerel olarak seçilen okul kurullarına devretmiştir

Okul Öncesi Eğitiminde;

Kanadalı çocuklar genel olarak, 4-5 yaşlarında, zorunlu olmayan 1-2 yıllık anaokulu eğitimine devam ederler. Öğrencilerin okul öncesinden itibaren; karar verme, problem çözme, çevreyi tanıma ve çevreyle iletişim kurma gibi sosyal yetenekler

- Sorumluluk alma,
- Öğrenmeye istekli olma,
- Nesneleri büyüklüklerine göre karşılaştırma,
- 1'den 10'a kadar sayma,
- Jimnastik, dans ve oyun gibi aktivitelerle fiziksel yetenekler kazandırılmaktadır.

İlköğretim Eğitiminde;

Kanada'da temel eğitim 10 yıl olarak belirlenmiştir. Eğitim, ülke genelinde yüksek standartlardadır ve ilkokul çağı 6 yaşında başlamaktadır. Eğitim yılı Eylül-Haziran dönemini kapsamaktadır. 1. Sınıfta; Benim Dünyam (ev okul topluluk) ve Geçmişe Yolculuk (ailem

okulum ait olduğum topluluk) açısından dersler işlenmektedir. Üst sınıflarda sırasıyla; Kanada’da yaşayan topluluklar, dünyayla ilişkiler, Kanada tarihiyle ilgili konular genişletilerek sürdürülmektedir. İlköğretimde orta öğrenime geçişte sınav sistemi yoktur. Öğrencinin başarısına göre kayıt yapılabilmektedir.

Okul açık gün sayısı 190 gündür. Öğrenciler yılda 1045 saatten (27,5 saat/hafta) az derse giremezler. Haftada 32,5 saatten fazla ders olmaz.

Alberta eyaletinde öğrenci başarılarının izlenmesi için 9.sınıfta öğrenciler;

- Matematik,
- Yabancı Dil Sanatı,
- Bilim
- Sosyal Çalışmalarda il seviyesinde teste tabi tutuluyorlar.
- Okul Başarı İndikatör Program – School Achievement Indicator program (SAIP) kapsamında rastgele öğrenciler seçilerek 13-18 yaş arasında (yaklaşık 50.000 öğrenci) Okuma yazma, matematiksel işlemlerin bilim derslerinde ölçümler yapılmaktadır. Böylece öğrencilerin durumu izlenmektedir.

10 – 12. Sınıf Kariyer ve Teknoloji Çalışmaları 5 başlık halinde aşağıda **sunulmuştur:**

- İşletme, Yönetim, Finans ve Bilgi Teknolojisi (BIT- Business, Administration, Finance & Information Technology)
- Sağlık, Rekreasyon ve İnsan Hizmetleri (HRH-Health, Recreation & Human Services)
- Medya, Tasarım ve İletişim Sanatları (MDC-Media, Design & Communication Arts)
- Doğal Kaynaklar (NAT-Natural Resources)
- Ticaret, İmalat ve Ulaştırma (TMT-Trades, Manufacturing & Transportation)

Ortaöğretim Eğitiminde;

Liseler eyaletlerin sistemine bağlı olarak 11, 12 ya da 13. sınıfa kadar devam eder. Liseden sonra 2 yıllık genel eğitim ve 3 yıllık teknik eğitim veren “Genel ve Mesleki” kolejler mevcuttur. Sosyal Bilgiler derslerinde; demokrasi, küreselleşme, politik ve ekonomik sistemler, milliyetçilik ve ideolojiler gibi soyut ve önceki yıllara göre daha kapsamlı konular ele alınmaktadır.

Ortaöğretim 4 ila 6 yılı kapsamaktadır. Zorunlu eğitim kapsamındadır.

1. Akademik Liseler
2. Mesleki Eğitim Programları uygulayan liseler
 - a. Meslek Okulları (1- 3 yıl programlar, lise 2'den sonra)
 - b. Çıraklık Mesleki ve Teknik Okullar (1-4 yıl program uyguluyorlar. 10.yıldan sonra)

Liseler arası geçişlerde, Meslek Liselerinde 10. Sınıfta uygulanan programda genel dersler daha ağırlıklı olması nedeniyle 10. Sınıftaki bir öğrenci genel lise programına geçmede sıkıntı yaşanmamaktadır. 10 sınıf, genel ve mesleki eğitim için bir köprü görevi görmektedir. Diğer sınıflarda geçişler ise öğrencinin alması gereken zorunlu derslerin başarılmaması gereklidir.

Değerlendirme Ölçütleri

- A, 80-100%;
- B, 65-79%;
- C, 50-64%;
- F, 0-49%.

Öğrenci okulu gerekli krediyi tamamlamak için en az %50 ve üzeri alması gerekmektedir.

Sertifikasyon

- Bazı eyaletlerde mezun olabilmek için bir yeterlilik sınavını (Secondary School Literacy Test) başarıyla geçmesi gereklidir
- The **Ontario Secondary School Literacy Test (OSSLT)** eyaletinde yapılan sınavda yazılı ve okuma testi olarak yapılmaktadır. Kısa cevaplı sorular sorulabilir ve 3 saatte bitirilmesi gerekmektedir. Test 12. sınıfta uygulanmaktadır.

Lise Tamamlama Belgesi (Diploma ve Sertifika)

Öğrenci Lise programında zorunlu kursları tamamladığında diploma almaktadır.

- Bir öğrenci diploma alabilmesi için zorunlu ve seçmeli derslerde kredilerini tamamlamaları gerekiyor

- Örneğin: Ontario eyaletinde bir öğrenci 30 krediyi tamamlaması (18 zorunlu-12 seçmeli) ve sonunda ise Ontario Ortaöğretim Okur Yazarlık Testi (Ontario Secondary School Literacy Test) geçmesi gerekiyor.
- British Columbia eyaletinde mezun olabilmek için Mezuniyet sertifikasını-(the British Columbia Certificate of Graduation) alarak The Dogwood Diplomasına sahip olup üst öğrenime gidebilirler. 80 kredi gerekli.

Ders Kredileri

- Ortaöğretimde 9-12 sınıflarda kredili sistem uygulanmaktadır. Eyaletlere göre derslerin kredilendirilmesi farklılık arz etmektedir.
- Manitoba Eyaletinde lise programında 1 kredi=110 saat kursun ders saatine denk gelmektedir. Öğrenciler %50 ve üzerinde başarı sağlanır.
- Newfoundland and Labrador Bölgelerinde ise günde minimum beş saat program veya 1500 dakika/hafta Lise (senior high school) 110-120 saat/eğitim yılına 2 kredi elde edilmektedir. Normal olarak her sömestri öğrenciler akademi yılda en az 14 kredi kurslara kayıt olmaktadır.
- Northwest Bölgelerinde, okul yönetim kurulu okulla ilgili kararı veriyor. Öğretim süresi, 190 gün minimum 1.054 öğretim saati/yıl (sınıf 7-9). Her kurs 3 veya 5 kredi ediyor. Çıraklık programında (SNAP) bunu tamamlanabilmek için 40 kredi gerekiyor. 25 ders saati kredi 1 etmektedir. Ayrıca yarım (0,5) kredide esneklik için uygulanmaktadır.
- Ontaria Bölgesinde ise 4 yıllık lise programında 30 kredi alması gerekmektedir. Bunların 18 zorunlu kurs, 12 ise seçmeli kurslardan oluşmaktadır.

Mesleki Eğitim Programları

- Mesleki Eğitim Programları; eyaletlere bağlı olarak meslek Okulları (1- 3 yıl programlar, lise 2'den sonra) veya Çıraklık Mesleki ve Teknik Okullar (1-4 yıl Program uyguluyorlar 10.yıldan sonra) verilmektedir. Öğrenci bu okulları lise 2'den sonra tercih ederek kısa süreli kurslar veya uzun süreli (4 yıl) programlarına katılarak mezun olup, bir üst öğrenime veya iş piyasasına gidebilmektedir.
- Alınan kursun her 110 saati 1 kredi olarak sayılmaktadır.

Üniversiteye Başvuru

- Liseyi Başarıyla bitiren öğrenci başarısına göre üniversite veya koleje başvurabilir. Örneğin: Quebec Eyaletinde bir öğrenci 12 yıl yerine 11 yılda tamamladığında kolej diploması varsa üniversiteye kabul edilebilir.
- Ontario eyaletinde bir öğrenci en az 6 Ontario Akademik Kredi (Ontario Academic Credit) tamamlayıp üniversiteye başvurabilir.
- The British Columbia and Alberta Community college sisteminde kolej diplomasına sahip olan veya 2 yıllık akademik kurs programını tamamlayan öğrenciler **Bakolorya Derecesi** için kredilerini saydırabilirler veya 3 veya 4 yıllık üniversiteye kredilerini saydırarak devam edebilirler.

Yükseköğretim Eğitiminde;

- Kanada'da ülke genelinde çok sayıda üniversite ve üniversite kolejleri eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Eğitim ücretleri bölgelere ve eğitim dalına göre farklılıklar arz etmektedir. Resmi olarak İngilizce ve Fransızca iki dili vardır.
- Dönem olarak, eğitim genelde Eylül ve Mayıs arasındadır ama bazı üniversitelerde 3 dönemli eğitim de uygulanmaktadır. Üniversiteye kabul için genel herhangi bir giriş sınavı uygulaması yoktur.

Kanada'da Yüksek Öğretim Programları

Kanada da yükseköğretim programları 4 şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlar:

• Üniversite Kolejleri

Üniversite kolejleri, Kanada üniversiteleri ve geleneksel kolejleri tarafından birleştirilmiş güçlü ve üniversite kampüslerinde akademik programlar sunan okullardır. Üniversite kolejleri öğrencinin seçimine bağlı olarak akademik alanda üniversite programları ya da pratik amaçlı kolej diplomaları ya da sertifika programları sunan okullardır. Kanada kolej sisteminin bir parçası olarak üniversite kolejleri güçlü öğrenci destek servisleri, küçük sınıflar, güçlü kampüs çevresi ile diğer okullardan ayrılırlar. Ayrıca bazı okullar derece/diploma program ya da üniversite transfer programları sunar.

- **İki Yıllık Üniversiteler**

İki yıllık üniversiteler eğitim ihtiyaçları, devlet servis sektörleri ve iş alanları açısından önemli role sahiptir. Ayrıca Profesyonel programlar 1 ile 3 yıl arasında (çalışma yılı dahil) olup iş sektörleri açısından önemli yere sahiptir. Bazı iki yıllık üniversiteler 4 yıllık üniversiteye transfer programları uygularlar. Bunun için öğrencinin üniversite kabul sürecinden geçmesi gerekmektedir.

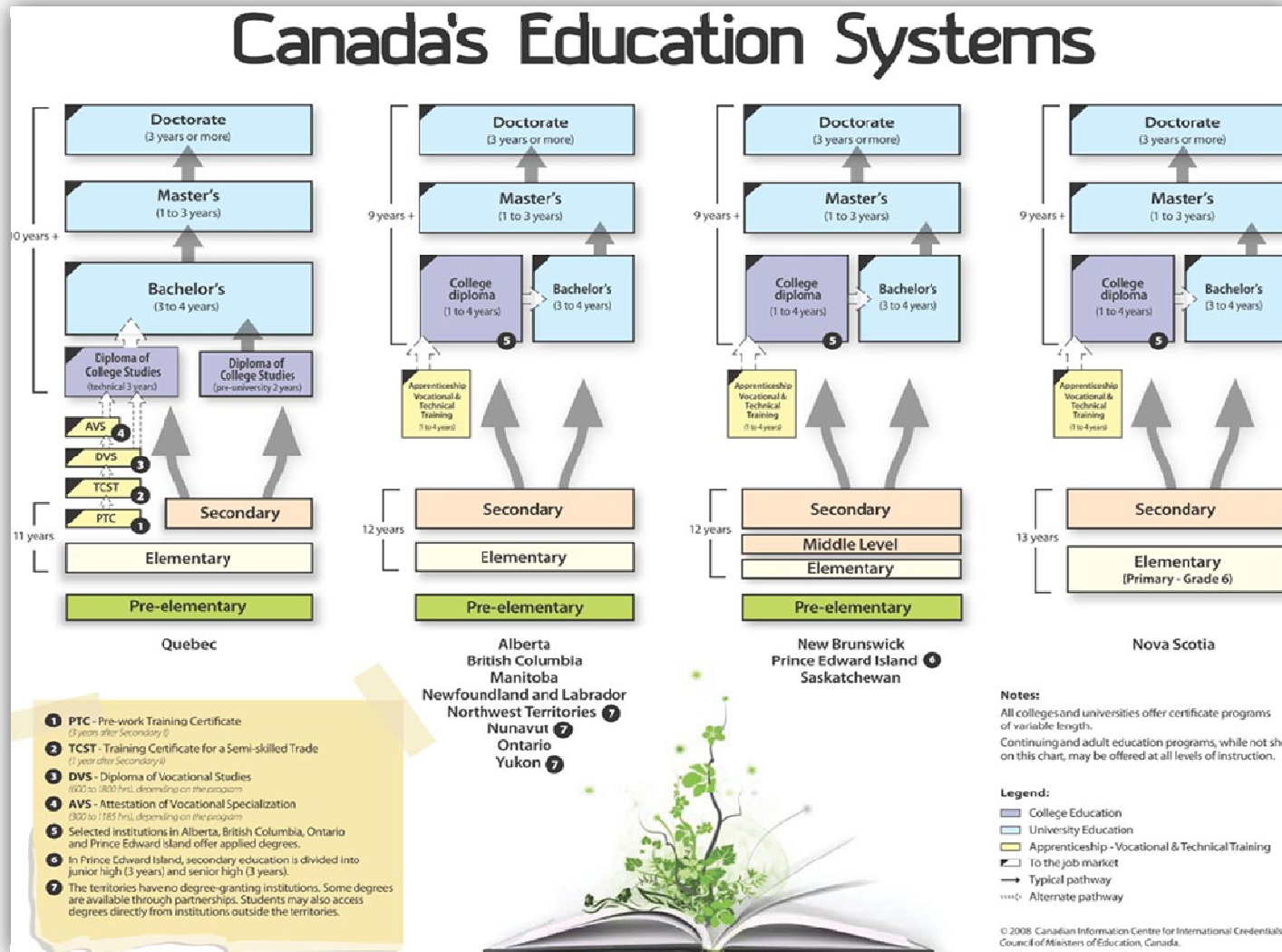
- **Üniversiteler**

Kanada ülkesinin şehre yakın veya uzak her bölgesinde çok çeşitli üniversiteler vardır. Kanada üniversiteleri devlet tarafından desteklediği için bölgeye bağlı olmaksızın yüksek nitelikli okullardır. Lisans eğitimi 4 yıllıktır. Üniversiteden doktora, mastırdan sertifika ve çalışma programlarına kadar çok çeşitli alanlarda kurslar ve derecelendirmeler sunar. Üniversitelerin ücretleri seçilen alan bölüm ve enstitüye bağlı olarak değişir. Kanada üniversiteleri eğitim ve öğretimden araştırma alanlarına kadar bilinen kaliteli okullardır. Kanada'dan alınan mezuniyet belgesi ya da derece Amerika'nın birçok üniversitesinde kabul görür.

- **Kariyer Kolejleri ya da Teknik Enstitüleri (CÉGEP)**

Kariyer kolejleri ve teknik enstitüler özel enstitüler tarafından kurulmuş öğrencilere pratik hüner ve iş imkânları sağlayan kısa süreli eğitimlerdir. Bu kurslar kalite standartlarına uygundur. Medya, film, bilgisayar/internet, grafik dizayn, hastane gibi birçok alanda öğrencilere kısa dönemli eğitim ve kariyer imkanı sunar. Bu okullarda ve bazı spesifikleşmiş bölümlerde(işletme, bilgisayar, sekreterlik hünerleri) pratik hünerleri geliştirir.

Şekil 2: Kanada Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

AVRUPA'DA AKTİF YAŞAM ODAKLI MESLEKİ EĞİTİM MERKEZLERİ

ALMANYA

Almanya'da zorunlu eğitim çağı altı yaşında başlar ve genellikle tam zamanlı zorunlu eğitim şeklinde 16 yaşına kadar devam eder. Zorunlu eğitimini tamamlayan gençlerden orta öğretimde tam zamanlı bir genel eğitime ya da mesleki eğitime devam etmeyenlerin yarı zamanlı zorunlu eğitime katılması zorunludur. Almanya'da örgün eğitim gerektiren bir mesleğin eğitim süresine göre genellikle üç yıl sürer.

Almanya'da okula kaydedilen öğrencilerin ilk 4 yıl okuyacakları okulun adı Grundschule'dir. 1. sınıfta kalma yoktur. 2. sınıfta ise Matematik ve Almanca derslerinin notu en az geçer olmalıdır.

4. Sınıftan sonra yönlendirme yapılacak okul türleri ve eğitim süreleri aşağıdaki gibidir:

6 yıl olup (2 yıl oryantasyon+4 yıl)(10-16 yaş arası)

- **GYMNASIUM:** 5. Sınıf – 13. Sınıfta mezuniyet – Öğrencilerden özel bir sınav istenmez ancak 4.sınıfın sonunda Birinci Dil İngilizce olmak üzere, Latince veya Fransızcaya ya da bazı okullar müzik yeteneğine bakarak alım yaparlar. **İlköğretimin 4 yıl sürdüğü bölgelerde 5. sınıftan, ilköğretimin 6. yıl sürdüğü bölgelerde 7. sınıftan başlayıp 10.sınıfa kadar devam etmektedir. Ancak üniversite öncesinde 11., 12. ve 13. sınıfları kapsayan ileri orta öğretim bölümü de bulunmaktadır.** Gymnasium'ların öğretim süreleri genel olarak 4 yıllık Grundschule üzerine 9 yıl, 6 yıllık Grundschule üzerine veya 4 yıllık Grundschule'den sonra devam edilen Orienti-erungsstufe'nin 5. ve 6. sınıflarından sonra devam edilenlerde ise 7 yıldır. Gymnasium'ların amacı, yüksekokul ve üniversitelere öğrenci yetiştirmektir. Olgunluk sınavını (Abitur) başaran öğrenciler, ayrıca herhangi bir sınava tâbi tutulmadan Almanya'da yüksekokul veya üniversitelere alınabilmektedirler. Gymnasium'ların 13. sınıfını tamamlayıp, lise olgunluk sınavını yaptıktan sonra olgunluk diploması (Zeugnis der Hochschulreife) alan öğrenciler, yurdumuzda da lise mezunu olarak kabul edilmektedir.

- **REALSCHULE:** 5. Sınıf – 10. Sınıfta mezuniyet – Öğrenciler 4. sınıfın Mayıs ayında **Özel Transfer Sertifikasyon** sınavına girenler başvurur. '3 day entrance test' – 3 günlük giriş testini başarıp hem real hem de gymnasiuma geçebilir. **İlköğretimin 4 yıl**

sürdüğü bölgelerde 5. sınıftan, ilköğretimin 6. yıl sürdüğü bölgelerde 7. sınıftan başlayıp 10.sınıfa kadar devam etmektedir. Realschule'lerin Hauptschule'lerden farkı, temel eğitiminin ve ders programlarının daha kapsamlı, meslek eğitimi ve yüksek tahsil olanağının daha zengin olmasıdır. Realschule'yi bitirenler, başarılarına göre Berufliches Gymnasium, Gymnasium, Berufsfachschule, Höhere Handelsschule, Fachschule veya Fachoberschule'lere gitmektedirler. Realschule'yi bitirip öğrenime devam etmeyenler; büro, banka ve devlet dairelerinde görev almaktadırlar. **Nitelikli mesleki eğitim için ortaokulda bir sıçrama yeridir. Okulda** genel ve ön mesleki eğitim verilmektedir. Okulu bitirince diploma vermekte olup, final sınavı ile sona ermektedir.

- **HAUPTSCHULE:** 5 Sınıf – 9. Sınıfta mezuniyet – Öğrenciler doğrudan geçer. **İlköğretimin 4 yıl sürdüğü bölgelerde 5. sınıftan, ilköğretimin 6. yıl sürdüğü bölgelerde 7. sınıftan başlayıp 10.sınıfa kadar devam etmektedir.** Hauptschule'lerin öğretim süreleri genel olarak 4 yıllık Grundschule üzerine 5 veya 6 yıl, 6 yıllık Grundschule üzerine 3 veya 4 yıldır. Bu okulu bitiren öğrenciler meslekî öğrenime yönelmektedirler. Hauptschule'lerde genel olarak, Almanca, sosyal bilgiler (tarih, politika, coğrafya), matematik, fen bilgisi (biyoloji, kimya, fizik), İngilizce, iş bilgisi (teknik, ekonomi, ev ekonomisi), müzik/sanat eğitimi/tekstil işleri, din bilgisi ve beden eğitimi dersleri okutulmaktadır.

- **GESAMTSCHULE:** İlköğretimin 4 yıl sürdüğü bölgelerde 5. sınıftan, ilköğretimin 6. yıl sürdüğü bölgelerde 7. sınıftan başlayıp 10.sınıfa kadar devam etmekte olup, Hauptschule, Realschule ve Gymnasium'lara paralel olarak, bu okulların tamamını bünyesinde bulunduran, deneme mahiyetinde açılmış okullardır. Öğrenciler, yeteneklerine göre bu okulun Hauptschule, Realschule veya Gymnasium bölümünde okumaktadırlar.

- **MITTELSCHULE** gibi çok çeşitli eğitim dersleri sunan okul türleridir. 10/12-15/16 yaş arası

4. Sınıf yönlendirme sınıfıdır. Şubat sonuna doğru verilen karne dışında öğretmenin tuttuğu öğrenci kişisel dosyası dikkate alınarak yönlendirilir. Almanca + Matematik/2 = 2,5 e kadar olanlar ve kişisel dosyası yeterli görülenler GYMNASIUM' a yönlendirilir Bu okul türüne yönlendirilen öğrenciler mezun olduklarında sınavsız üniversiteye gider. En az üç dil öğrenilip mezun olunur. Notu 2,6-3 arası olanlar REALSCHULE 'ye yönlendirilir. Bu okul türünden mezun olanlar üst mesleklere (Teknisyenlik, Anaokulu öğretmenliği vb.) gider. Mezuniyet diploma notu 1-2,4 arası ise isterse GYMNASIUM' a geçiş yapabilir. Ya da 5. ve 6. sınıfta Almanca, Matematik ve İngilizce ortalamasına göre de GYMNASIUM' a geçiş yapabilir.

Notu 3-4,4 arası olanlar HAUPSCHULE' ye gidebilirler. Bu okul türünde okuyanlar daha çok alt mesleklere gidebilir. 8. sınıfta staj yapılır. Öğrenci istediği meslekte staj yapar (15gün). Mesleği beğenmezse başka bir meslekte staj yapar. Tek yabancı dil (İngilizce) öğrenilir. Mezuniyetten sonra mesleki eğitim alınır. 5. ve 6. sınıfta Almanca, Matematik ve İngilizce ortalamasına göre de REALSCHULE'ye geçiş yapabilir. Mezuniyet sonrası diploma notuna göre GYMNASIUM' a geçiş yapabilir.

Baden-Württemberg eyaleti eğitim sisteminde yönlendirme kesin ve aşılmaz sınırlarla sınırlandırılmayıp, okullar arası geçişler her zaman mümkündür. Ancak öğrencilerin ara geçişlerde yıl kayıpları olur. Yönlendirmenin daha gerçekçi yapılabilmesi için çeşitli kuruluşlar (kilise, belediye vb.) tarafından kurulan gençlik evleri de öğrencilere eğitim öğretimin çeşitli aşamalarında sosyal ve eğitsel destek vermektedir. Bu evlere daha çok yabancı kökenli öğrenciler devam etmektedir.

HAUPTSCHULE (gerek dil yetersizliği ve gerekse aile ilgisizliğinden dolayı yabancı kökenli öğrencilerin en çok yönlendirildiği okul türüdür) ve REALSCHULE mezunlarının yanı sıra diploması olmayanlar da İŞKUR kurumuna müracaat ederek meslek edinme hakkında bilgi alır. İŞKUR müracaat eden öğrencilerin hangi meslekleri yapabileceklerini diploma notlarına ve ilgi yetenek testlerinden sonra kararlaştırır ve öğrenciye bildirir. Diploması olmayanlara da kurslar düzenleyerek diploma almalarını sağlamaktadır. İŞKUR meslek edinmek isteyenler ile işverenleri buluşturup mesleki eğitim almalarını sağlamaktadır.

Zorunlu Eğitimi yani ortaokulu tamamlayan öğrenciler, 9. veya 10.Sınıfın sonunda tüm derslerden 6 üzerinden 4 puanı almış ve başarmışsa bu öğrenciye ayrılma sertifikası düzenlenip 9. veya 10.Sınıfı tamamladığını belgeler. Almanya'da bitirme sertifikası sınavı için Landerlara ileride yetki verilip, bölge düzeyinde bitirme sınavı düzenlenmesi planlanmaktadır.

Ortaokul Sertifikasyon, Realschule 10.sınıfı ve Hauptschule 9.sınıfında ayrılan öğrenciler için bölgesel seviye sınav yapılmaktadır. Sınavı başarı ile tamamladığında ortaokul ayrılma sertifikası alır. 10 sınıf devam etmek isteyen Hauptschule öğrencileri de 10.yılın sonunda bu sınava girmeleri zorunludur. Test konuları: Almanca, Matematik, İlk Yabancı Dil (İngilizce Nadiren Fransızca). 9.Sınıf sertifikası daha ziyade dual sistem programı için kullanılır. 10 sınıf sertifikasyon ise mesleki okullar için kullanılır. Bu sertifikayı alabilmek için bölgede sınava girilir.

Lise Okul Türlerine baktığımızda; 15/16 – 18/19 yaşları arası

- **Lise (Gymnasiale Obrestufe):** Gymnasium/ Berufliches Gymnasium/ Fachgymnasium/ Gesamtschule
- **MESLEKİ EĞİTİM**
 - **Meslek Lisesi** (Berufsfachschule-tam zamanlı mesleki okul) 1-3 yıl. Sertifika alırlar.
 - **Teknik Lise** (Fachoberschule- tam zamanlı mesleki okul), MYO Öğrenci hazırlayan okullardır. 11 ve 12 sınıfları kapsayan 2 yıllık okullardır. Burayı bitirenler bir üst yükseköğretim kurumlarına başvurabilir.
 - Çıraklık Meslek Okulu

Mesleki Eğitime Geçişte; Hauptschule'yi tamamlamış veya bu okuldan ayrılmış olan ve kısa yoldan hayata atılmak isteyen bütün gençler, Berufsschule'lere devam etmek zorundadırlar. Bu okullar genellikle 3 yıl sürelidir Bu okullarda genel olarak Almanca, politika, din bilgisi ve beden eğitimi derslerinin yanı sıra meslek dersleri okutulmaktadır.

Tam Zamanlı Meslek Lisesi (Berufsfachschule) hem mesleğe hazırlayan, hem de daha yüksekokullara devam etme imkanı veren okullardır. Öğrenciler bu okullarda arzu ettikleri bir meslek kolunu seçebilirler ve meslek derslerine ilaveten genel kültür derslerini de okurlar. Bu okulların öğrenim süresi en az bir yıl, en fazla üç yıldır. Bitirdikleri programa göre sertifika alırlar. Almanya'da bu okulları bitirenler, meslek lisesi mezuniyeti yapmak istedikleri takdirde öğrenimlerine, branşlarına göre Fachoberschule'de veya Höhere Handelsschule'de devam edebilirler

Fachoberschule – FOS – Teknik Liseler meslek yüksekokullarına öğrenci hazırlayan okullardır. Teknik lise, bir mesleki branşta öğrencileri daha üst düzeyde kurumsal ve uygulamalı bilgiler, beceriler kazandırmakla görevli okullardır. Realschule okullarında sertifika alarak ayrılan öğrenciler bu okula kayıt olurlar Bu okullar iki yıl olup, 11.ve 12 yılları izleyen okullardır. 11. ve 12. sınıfları kapsayan bu lise Teknik, Beslenme, Ticaret/Yönetim/Hukuksal bilgiler, Sosyal İşler, Tasarım alanlarında eğitim vermektedir. Genel eğitim ve branşla ilgili teorik ders içeriğinin yanı sıra pratik çalışma da burada önemli yer tutmaktadır. Öğrenciler 11. sınıfta yarım dönem kamu veya özel sektörde ya da okuldaki atölyelerde pratik çalışma yapabilmektedirler. Zorunlu konular Almanca, sosyal çalışma, matematik, doğa bilimi, bir yabancı dil ve spordur. Programın sonunda final sınavı yapılır. Bu

sınavda Almanca, matematik, yabancı dil derslerini kapsar. Bireysel uzmanlık konular ise mühendisli, işletme veya yönetimdir. Sınavı geçen öğrenci Fachhochschule **giriş sertifikası** olarak yükseköğretime gidebilir.

Mesleki Alanlar

Tam Zamanlı Meslek Lisesi (Berufsfachschule)

Bu okullara öğretim amaçlarına göre, Hauptschulabschluss ya da Realschulabschluss alanlar ile buna denk öğrenim görmüş öğrenciler alınmaktadır. Bu okullar bir, iki ve üç yıl süreli olanları vardır. Bu okula girişte ilköğretim mezunu şartı aranmaktadır. Bu okullar ön mesleki eğitim ağırlıklı eğitim vermekteler. Öğrenciyi hem iş hayatına hem de mesleki ve ileri genel eğitime hazırlarlar.

Okutulan Alanlar

- Ekonomi
- Tarım Ekonomisi
- Tasarım
- Beslenme Ve Yerli Bilim
- Sosyal Meslek
- Dizayn

Teknik Lise (Fachoberschule-FOS)

Meslek yüksekokullarına öğrenci hazırlayan okullardır. 11. ve 12. sınıfları kapsar. Hem mesleğe hazırlayan, hem de daha yüksekokullara devam etme imkanı veren okullardır. Öğretim süresi 1- 3 yıl arası değişir.

Okutulan Alanlar

- İşletme ve Yönetim
- Teknoloji
- Sağlık ve Sosyal Hizmet
- Tasarım
- Beslenme ve Ev Ekonomisi
- Tarım
- Biyoteknoloji ve Çevre Teknolojileri

Meslek Uzmanlık Okulları (Berufsoberschule)

Bu okullara **Federasyonlar** altında çalışan ve genel ve mesleki eğitim veren okullardır. Öğretim süresi 2 yıldır. Bu okullara bazı federal yönetimlerde yer almaktadır.

Okutulan Alanlar

- Teknoloji
- İşletme
- Ekonomi
- Beslenme
- Tarım Ekonomisi
- Sosyal meslek
- Dizayn alanları çalışılmaktadır.

Çıraklık Meslek Okulu (Berufsschule)

Hauptschule'ye tamamlamış veya bu okulda ayrılmış olan ve kısa yoldan hayata atılmak isteyen gençler, Berufsschule'lere devam etmek zorundadırlar. Bu okullar genellikle üç yıldır. Bu okullara devam ederek meslek edinmek isteyen gençler, hem atölyelerde bunun uygulamasını yapmakta hem de teorik bilgiler için meslek okulunun alanları ile ilgili sınıflarına devam etmektedirler.

Meslek Okulunu Tamamlama ve Üniversiteye Giriş

Fachoberschule– FOS – Teknik Lise'de 12 yılın sonunda öğrenci üç genel dersten sınava girerler (Almanca, Matematik ve Yabancı Dil) ayrıca bir tanede bireysel mesleki bölümün derslerine (Mühendislik, işletme, yönetim, tarım) Sınava girip, başarırsa «the certificate of Fachhochschulreife» alır ve yükseköğretimin Meslek Yüksek Okulu (Fachhochschulen) devam edebilir. Bölge isterse 13 yılda ikinci yabancı dil sınavı düzenleyerek ABİTUR belgesi alıp, üniversiteye başvurabilir. Mesleki Eğitim Dual Sisteminde ise; öğrenci final sınavına (Gesellenprüfung) girer ve başarırsa Usta (journeyman) sertifikası sahip olup işyerlerinde çalışabilirler. Sınav kurulu öğretmen, endüstri ve iş piyasası temsilcilerinden oluşur. Sınav, pratik, teorik ve yazılı olarak yapılmaktadır.

Abitur sınavını başarıyla tamamlayan öğrencilere (The a Zeugnis der Allgemeinen Hochschulreife (general higher education entrance qualification) sertifikası verilir. Bu belgeyi alabilmek için ortalama 4 veya minimum 280/300 puan almak gerekmektedir. Mesleki eğitimi bitiren öğrenciler ise bitirdikleri konu ile ilgili okul ayrılma belgesi almaktadır. Sınav 4 veya 5

dersten yapılmaktadır. En az akademik standartlardaki 2 ders, Almanca, Yabancı dil veya matematik derslerinden ikisi ve bölgenin belirleyeceği zorunlu derslerden biri olmaktadır. Not ortalaması 4 ve üzeri olan öğrenci başarılı sayılmaktadır. Yazılı ve sözlüde olabilir.

Baden-Württemberg eyaletinde mesleki eğitimi; Mesleki eğitim kurumları (Dual sistem –Çıraklık), Özel şirketlerin meslek okulları ve Teknik okullar vermektedir. Mesleki eğitim veren kurumlar sadece mezuniyet diploması verirken, ustalık sertifikalarını pratik ve sözlü sınav yaparak Ticaret ve Sanayi Odası vermektedir. Ayrıca Ticaret ve Sanayi Odası meslek eğitimi veren işletmelerin yeterliliğini denetler. Ticaret ve Sanayi Odası eğitim bakanlığı ile beraber mesleki eğitim için müfredat programlarını hazırlar.

Büyük ticari işletmeler (Mercedes, Porsche, vb.) mesleki eğitimi verecekleri öğrencileri ağırlıklı olarak REALSCHULE ve HAUPTSCHULE mezunları arasından, diploma notlarına göre ve özel testlerden geçirdikten sonra alır. Mesleki eğitim çalışmaları proje odaklıdır. Mesleki eğitimleri boyunca öğrencilere işletme tarafından ücret ödenir. Büyük işletmelerin mesleki eğitimleri genellikle istihdam garantilidir. **MTBK** denilen bu eğitim sisteminden mezun olanlar lise mezunu olarak üniversiteye gidebiliyor. Mesleki eğitim sonunda sertifikalandırma sınavını Ticaret ve Sanayi Odaları (**TSO**) yapar. Öğrenci iş hayatına hazır hale gelmiştir.

Alman Mesleki Eğitim Sistemi, büyük ölçüde eğitim ve iş dünyası işbirliğine dayanmaktadır. Bu nedenle genellikle “Dual Sistem” (ikili sistem) olarak anılmaktadır. Sistemin temelleri esasen Ortaçağ’daki lonca sistemine dayanmaktadır. Dual Sistem, ortaöğretim mezunlarına yöneliktir ve Meslek Okullarında (Berufschule) sürdürülmektedir. Sistemde, eğitimin pratik ayağı (3-4 gün) firmalarda, teorik ayağı ise (1-2 gün) meslek okullarında sürdürülmektedir. Dual eğitimin süresi 2 – 3,5 yıl arasında değişmektedir. Öğrenciler bu sisteme genel olarak 15 yaşında dahil olup, 18 yaşında mezun olmaktadırlar. Bu yaş grubundaki tüm öğrencilerin yarısından fazlası dual sistemde eğitim görmektedir.

Sürecin temel aktörleri, ilgili Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı, Federal Eğitim ve Öğretim Enstitüsü ve Ticaret ve Sanayi Odaları (Odalar) ve firmalardır. Federal Eğitim ve Öğretim Enstitüsünde ticaret ve sanayi odaları da ayrıca temsil edilmektedir.

Dual sistem çerçevesindeki mesleki eğitimin okul kısmının finansmanı Eyalet ve belediye, firma kısmının finansmanı ise firmanın kendisi tarafından sağlanmaktadır.

Odalar bünyelerindeki Mesleki Eğitim Komisyonları ve Sınav Komisyonları ile mesleki eğitim sürecinde aşağıdaki iş ve işlemlerden sorumludur:

1. **Staj yapılacak işletmeleri akredite etmek:** İşletmelerin stajyer çalıştırmaya uygunluğunun, yeterli kapasitede olup olmadığının onaylanması,

2. **Eğitim sürecini içerik ve süre açısından denetlemek:** İşletmelerde yürütülen pratik eğitimin, Federal Eğitim ve Öğretim Enstitüsünce hazırlanan eğitim yönergelerine uygunluğunun denetimi ve bu kapsamda, işletmelerde gerekli niteliklere sahip eğitici personelin bulundurulması gereği ile işletmenin kendi ihtiyacından çok, eğitimi verilen mesleğin gerekleri doğrultusunda eğitim verildiğinin gözetimi,

3. **Firmalara ve stajyerlere danışmanlık yapmak:** Firmalara ve stajyerlere, pratik eğitimin düzgün şekilde yürütülmesi için eğitimin yapısı, eğitim yardımlarının kullanımı, mevzuat ve psikolojik konularda tavsiyelerde bulunma,

4. **Staj yapan öğrencilerin sınav, değerlendirme ve sertifikasyonu:** İşveren, işçi ve meslek okulu temsilcisinin yer aldığı, oda bünyesindeki sınav komisyonu marifetiyle öğrencinin eğitim süreci ortasında ve sonunda sınava tabi tutulması ve başarılı olması durumunda sertifikasyonu yapma,

5. **Sözleşmelerinin kaydı:** Öğrenci ile firma arasında yapılan sözleşmelerin kaydının tutulması,

6. **Kariyer danışmanlığı:** Kariyer fuarları, değişim programları vs. düzenlenmesi.

Dual sistemde firmalar, ne kadar öğrenci kabul edeceklerine, hangi meslek alanında pratik eğitim sağlayacaklarına ve ne kadar harcayacaklarına kendileri karar vermektedir. Bu kapsamda firmaların görevleri ise aşağıda sunulmuştur:

1. Dual sistem için eğitim yönergelerine uygun kendi eğitim planını hazırlamak,
2. Dual sistem çerçevesinde, öğrenci (stajyer) ile sözleşme yapmak suretiyle, öğrenciye belirli bir meslekte kendi bünyesinde, haftada 3-4 gün pratik eğitim sağlamak,
3. Pratik eğitim için gerekli mekân ve eğitici personel temin etmek,
4. Öğrenciye belirli miktar maaş ödemek (normal işe başlama maaşının en az 1/3'ü olup, her yıl artmaktadır).
5. Eğitim yönergelerinin güncellenmesi için öneride/uyarıda bulunmak.

Tüm bunları yerine getirmekte zorlanan Küçük ve Orta Bütçeli İşletmeler (**KOBİ**) için ise, firmalar arası mesleki eğitim imkânları geliştirilmiştir. Bunlar başta Federal İstihdam Ajansı ve Eyalet olmak üzere çok çeşitli kaynaklarla finanse edilmektedir. Bu imkânların sunulduğu tesisler Odalarca da kurulmaktadır.

2000 yılı itibariyle, mesleki eğitim %73 oranında özel sektör ve %27 oranında kamu sektörü tarafından finanse edilmektedir.

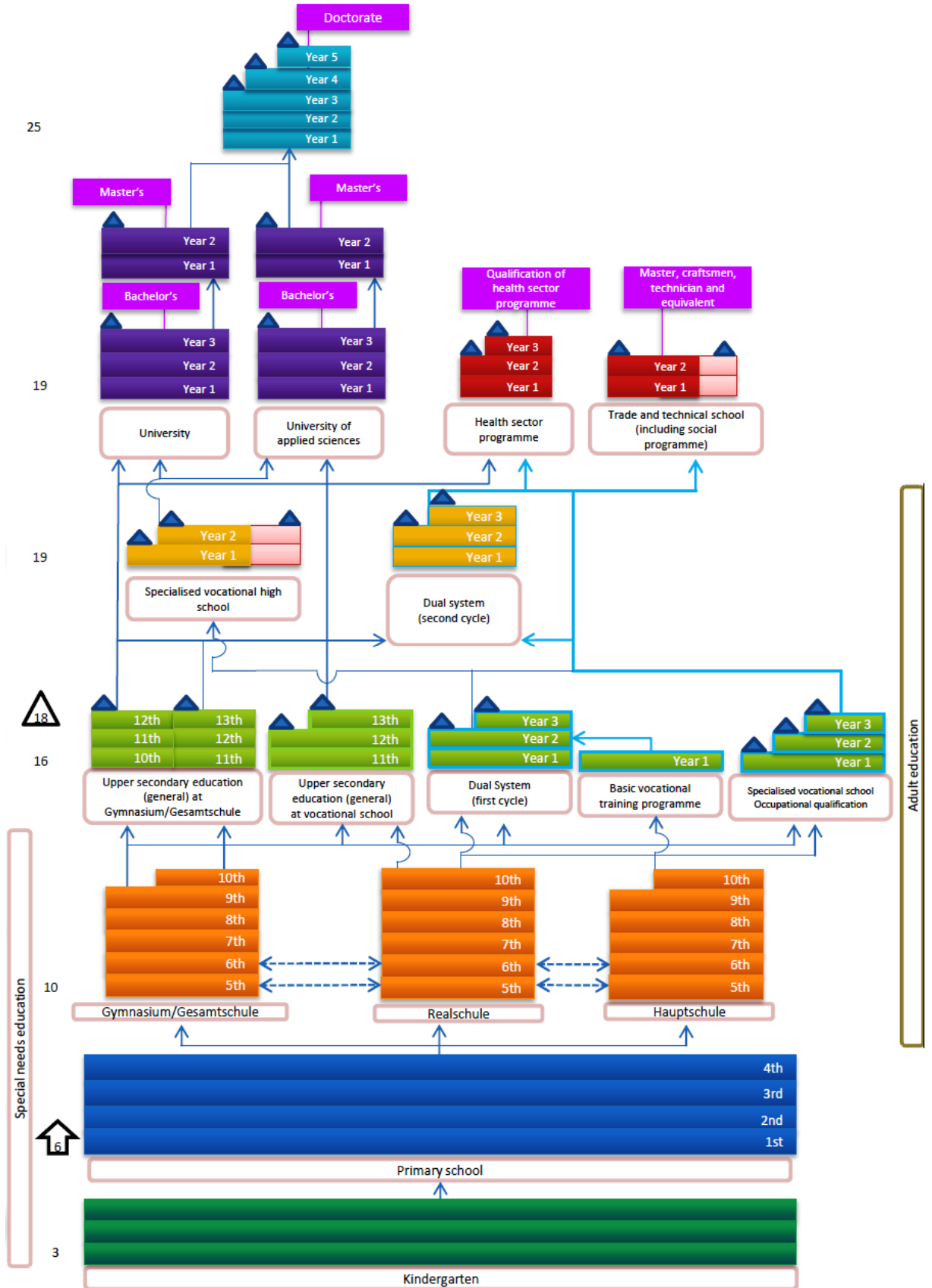
Dual sistem, bazı gelişmiş ülkelerle (ABD, İngiltere, Kanada), pek çok gelişmekte olan ülkede (Endonezya, Singapur, Tayland, Brezilya, Hindistan, Peru, Lübnan, Dominik Cumhuriyeti vb.) denenmeye çalışılmıştır. Ancak, gelişmekte olan ülkelerde çok başarılı olmadığı değerlendirilmeleri yapılmaktadır.

Almanya’da özel sektör ve Odalar, yetişkin eğitimi olarak da anılan sürekli eğitimin tedariki konusunda da rol sahibidir. Sürekli eğitimin 2/3’ü özel sektörcü, yaklaşık %10’u da Odalarca sağlanmaktadır.

Dual sistemin, genç işsizliğin azaltılmasında da önemli payı olduğu bilinmektedir. Almanya’da genç işsizliği 2009 yılında %11’ken, bu oran AB ortalamasında %22’lere varmaktadır. Yine benzer dual sistemin uygulandığı Avusturya’da da genç işsizliği %10’dur.

Almanya’yı mesleki ve teknik eğitim sistemleri açısından diğer ülkelerle kıyaslısak Almanya’da tam zamanlı meslek okullarının çıraklık okulları gibi yaygın olmadığı görülmektedir. Almanya’da meslek okulları temel ve uzmanlaşma olarak adlandırılan iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, okulun ilk yılını kapsamaktadır ve tam zamanlı olarak meslek öncesi eğitim olarak ya da “**dual**” sistemde yarı zamanlı olarak verilmektedir (Özerbaş, 2013). Tüm genç nüfusun çoğunun katıldığı ikili sistemde (hem işyerinde hem okulda sunulan mesleki eğitim) iş yerlerindeki eğitim firmalar, okuldaki eğitim ise devlet tarafından finanse edilir. İkili sistemde okulda verilen eğitim devlet tarafından kurulmuş bir programına bağlıdır. İşyeri etkinlikleri de ulusal seviyede belirlenmiş kurallara göre işlemektedir. İşyerleri verilecek mesleki eğitimin maliyetlerini hesaplayarak o alandaki eğitimli çalışanın maaşının 1/3’ ne denk gelen ücreti öğrenciye ödemek durumundadır. İkili sistemde amaç, kapsamlı bir temel mesleki eğitimin yanı sıra uygulamalı bir meslek eğitimi kazandırmaktır. Bu eğitim sonunda başarılı olanlar örgün eğitime dayalı resmi mesleklerden birinde kalifiye işçi olarak çalışma hakkı kazanırlar (Bkz. www.maol.meb.gov.tr).

Şekil 3: Almanya Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

AVUSTURYA

Avusturya’da 6 yaşında başlayan zorunlu eğitim süresi 9, ortalama eğitim süresi ise 14,7 yıldır. Öğrenciler süreleri 1 yıldan 3 yıla kadar değişen farklı mesleki teknik okullara veya üniversiteye hazırlayıcı okullara yönlendirilmektedir. Var olan özel okullar, Katolik kilisesine bağlıdır ve devlet okullarına göre katı disiplin anlayışı ile ün yapmışlardır. Bu okullarda görevli öğretmenlerin eğitimi de Katolik kilisesi tarafından yapılmaktadır.

Avusturya’da karma eğitim ilkesi uygulanmaktadır. Avusturya eğitiminin temel ilkelerinden biri de kolaylaştırıcılık ya da yardımcı olma ilkesidir. Okullarda “yardıma amadelik, yardım için fırsat kollama, tetikte bulunma (Hilbereitschaft)” şeklinde ifade edilen ilke kazandırılmaya çalışılır.

Eğitim kurumları; federal, eyalet ve okul bölgesi düzeyinde örgütlenmiştir. Bu yönüyle eğitim yönetimi merkez ve taşra olmak üzere ikili hiyerarşik yapıya sahiptir. Eğitim sisteminin yönetiminden birinci derecede federal hükümet sorumludur. Bu görevini Federal Eğitim Bilim ve Kültür Bakanlığı, Eyalet Okul Kurulları, Okul Bölgesi Eğitim Kurumları aracılığıyla yerine getirmektedir.

Avusturya ’da çocuklar üç yaşını bitirdikten sonra bir **anaokuluna (Kindergarten)** devam edebilirler. Ancak anaokulu, okul sisteminin bir parçası değildir ve bu nedenle devam edilmesi de gönüllüdür.

Anaokullarından bağımsız olan okul öncesi sınıflar mevcuttur. Bu sınıflarda, zorunlu eğitim yaşında olmalarına rağmen eğitimde zorlanan çocuklar eğitim görürler.

Avusturya ’da her çocuğun eğitim kariyeri dört yıllık **ilkokul (Volksschule)** ile başlar. Zorunlu eğitim yaşındaki (yani altı yaşına gelmiş), ancak okul için yeterli olgunluğa sahip olmayan (örneğin dersi takip etmekte güçlük çektikleri için) çocuklar için bir **anasınıfı kademesi** öngörülmüştür.

İlkokullar bütün öğrencilere sosyal, duygusal, zihinsel ve bedensel yeteneklerini ve becerilerini teşvik etmek amacıyla geniş kapsamlı bir genel eğitim sağlamaktadır. Özel eğitim teşvik gereksinimi olan çocuklar, hem gereksinimlerine göre uyarlanmış bir **özel eğitim okuluna (Sonderschule)** hem de hazırlık şeklinde yürütülen bir sınıfa devam edebilirler.

İlköğretim programı esnek olarak uygulanmaktadır. İlkokulda sınıfta kalma yoktur. Değerlendirme notla ve sözlü olarak yapılır. Sınıf mevcudunun düşük olduğu yerlerde Türkiye'deki Birleştirilmiş sınıf uygulamasına benzer karma sınıf uygulaması yapılmaktadır. Bu uygulama, ilköğretimin birinci kısmını oluşturan okulların yaklaşık dörtte birinde, çoğunlukla da kırsal kesimlerde uygulanmaktadır.

Ortaöğretim – I. Seviye İlköğretim kademesinden sonra öğrenciler, her biri dört yıllık olan iki okul tipi arasında seçim yapabilirler: Bunlar **genel ortaokul (Hauptschule)** ile **genel eğitim veren bir lisenin alt kademesi** yani **akademik ortaokul (AHS Unterstufe)** dir. Özel eğitim teşvik gereksinimi olan öğrenciler, özel eğitim okulunda **beşinci, altıncı, yedinci** ve sekizinci okul kademelerine devam edebilirler. **Ortaokullar (Hauptschulen)** öğrencilere hem ortaöğretimin II. seviyesine geçmelerini mümkün kılan, hem de meslek hayatına hazırlayan bir temel genel eğitim sunmaktadır.

1. Genel Ortaokullar (Hauptschule)

10-14 yaş arasını kapsar. Öğrenciler hem üst öğretime hem de iş hayatına hazırlanırlar. Temel eğitimden mezun öğrencilerin %70'i bu okullara devam ederler. Mezunlar yüksek düzey orta öğretim okullarına girme şansı yakalar. Öğrenciler Almanca, matematik ve yabancı dil olmak üzere 3 farklı ilgi yetenek grubuna ayrılmaktadır.

2. Akademik Ortaöğretim Okulları

Bu okullar alt ve üst düzeylerde 4er yıl olmak üzere 8 yılı kapsar. Ortaokulda ilk 2 sınıfta eğitim aynı iken daha sonra program 3 farklı türe ayrılmaktadır: Dil ağırlıklı (gymnasium), bilim ve matematik ağırlıklı (realgymnasium) ve biyoloji, kimya, psikoloji, beslenme ve el sanatları ağırlıklı programlar.

Akademik ortaöğretim okullarını sonunda yazılı ve mülakattan oluşan bitirme sınavı yapılır, bu sınavı geçenler yüksek ortaöğretim mezunu sertifikası alırlar ve üniversite eğitiminin yolu açılır.

Ortaöğretimin II. Seviyesine, yani Yeni ortaokul (NMS) 1 Eylül 2012 tarihinden bu yana normal ortaokuldur. 2015 / 16 yılına kadar tüm ortaokullar yeni ortaokullarına dönüştürülecek. Yasalara uygun güvenli bir temel üzerinde 10 ile 14 yaş arası tüm öğrenciler için ortak bir okul düzeni kuruldu. Bu düzen, ilköğretime kayıtlı olan 4. sınıftaki çocuklar için de açıktır. Yüksek dereceli (AHS) alt kademeler, okul denemeleri şeklinde "NMS" modeline katılmaları için davet edilmektedir.

NMS eğitim planı NMS eğitim planı, yüksek dereceli (AHS) alt kademelerin geleneksel eğitim anlayışını yeni bir eğitim ve öğretim kültürü ile bağdaştırıyor. Bu anlamda en çok üstünde durulan nokta ise çocukların potansiyel ve yetenek yönlendirmeleridir.

Eğitim danışmanlığı ve mesleki yönlendirme gibi hizmetler, geleceğe yönelik eğitim ve mesleki yollar için mükemmel bir temel oluşturuyor. Yeni ortaokulun amacı, çocukların farklı eğitim kariyerleri için çok erken ayrılmasını önlemenin yanı sıra hem bireysel temel taşları üzerinde yeni eğitim kültürlerini geniş kapsamlı bir şekilde hayata geçirmek ve farklılıklar yaratmak. Başka bir deyişle; çocukların tamamının kendi potansiyellerine ve yeteneklerine bağlı olarak en iyi şekilde teşvik edilmesi hedefleniyor. Bu amaç doğrultusunda eğitim içeriklerini kendi öğrenme hızlarında değerlendirebilmeleri için öğrencilere yeterli zaman ve destek sunuluyor. Ayrıca, güçlü oldukları yönleri etkili bir şekilde geliştirebilmeleri için fazladan imkanı sağlanacak.

Dersler esnasında öğrendikleri konuları sadece paylaşmalarını değil, aynı zamanda anlamalarını ve kavramalarını da kolaylaştıran ortak konu ve içerik çalışmalarına odaklanılıyor. Ana konular arasında yeni ders yöntemlerine de yer veriliyor.

Yeni ortaokullarında uygulanan eğitim, yeni ortaokul eğitim planına uygun şekilde yürütülüyor ve takım şeklinde HS ve AHS (BHS) öğretmenleri ile birlikte işleniyor. Bu eğitim sürecini başarılı bir şekilde tamamlayan öğrenciler, elde ettikleri sonuca bağlı olarak yüksek veya orta seviyeli bir okula gitme şansı yakalıyor. Her bir öğrencinin güçlü olduğu bireysel eğitim ve performans yönleri, karne ile birlikte verilen “ayrıntılı performans açıklamaları” bölümü altında açıklanıyor. Eğitim yolları karar süreci, düzenli olarak gerçekleştirilen Ebeveyn-Çocuk görüşmeleri ile destekleniyor.

Ortaokullardan yavaş ama kesin bir şekilde yeni ortaokullara geçiş süreci yaşanıyor. 2015 / 16 eğitim yılına kadar tüm ortaokullar, yeni ortaokullarına geçiş yapacak. 2018 / 19 eğitim yılına kadar ise tüm yeni ortaokullar (sınıflar) bu geçişi tamamlamış olacak.

Şu anda hala eğitim vermeyi sürdüren ortaokullarda Almanca, matematik ve yabancı dil gibi eğitimlerini tamamlamayı bekleyen performans grupları mevcut. En yüksek performans gruplarından beklenenler, bu anlamda daha yüksek olan genel lisedeki uygulamalar ile aynıdır. Zorunlu olan tüm durumlarda özel destek dersleri alınabilir. Özellikle performans farklılığı olması durumunda bu imkandan faydalanılmaktadır.

3. ve 4. sınıflarda ise çocukların özellikle diğer mesleki ve eğitim yollarına odaklanması için çalışmalar yürütülmektedir. Bu, "mesleki yönlendirme" başlığı altında gerçekleştirilmektedir. Ortaokulda yeteri kadar iyi eğitim sonuçları alınması durumunda doğrudan temel eğitim veren daha yüksek kademeli bir okula veya mesleki eğitim veren orta veya yüksek dereceli bir okula geçme imkanı tanınmaktadır.

Mesleki Eğitim

Eğer öğrenciler ortaöğretim – I. Seviyesi sonrasında dual sistemde bir mesleki eğitim görmeye karar verirlerse, önce zorunlu eğitim sürelerinin dokuzuncu yılını tamamlamak zorundadırlar. Bu genelde bir yıllık, mesleğe hazırlama ağırlıklı **politeknik okulda (Polytechnische Schule)** yapılmaktadır. Orada öğrencilere dersler, işletmelere ziyaretler ve mesleki uygulama içeren çeşitlilik sayesinde ilerdeki eğitim seçimleri için hedefe yönelik bir yön tayini verilmektedir.

Bunu takip eden **çıraklık eğitimi** hem **çıraklık işletmesinde** (eğitim süresinin yaklaşık %80'i uygulamalı eğitim), hem de **meslek okulunda (Berufsschule) (7) [ISCED 3B]** gerçekleşir. Meslek okulunun görevi, genel eğitimi derinleştirmek ve çıraklık işletmesinde iletilmiş ihtisas bilgilerini tamamlamaktır. Çıraklık eğitimi– çıraklık eğitiminin alındığı mesleğe göre – iki ila dört yıl arası, çoğunlukla üç yıl sürmektedir.

Ortaöğretim – II. seviyesinde diğer bir **mesleki eğitim türü, mesleki eğitim veren orta dereceli okuldur (berufsbildende mittlere Schule – BMS)**. Bu eğitimin görevi, öğrencilere bir meslekte doğrudan çalışabilmelerini sağlayacak temel ihtisası vermektir. Bunun yansırı genel eğitimin derinleştirilmesi de hedeflenmektedir.

Günümüze kadar tanınmış 200'ün üzerinde mesleki eğitim grubu vardır: İnşaat – ofis, yönetim, organizasyon – kimya – baskı, fotoğraf, grafik, kağıt işleme – elektrik, elektronik – gastronomi – sağlık ve kişisel bakım – ticaret – ahşap, cam, plastik, kil – bilgi ve iletişim teknolojileri – gıda ve içecek – metal ve makine mühendisliği – müzik aletleri üretimi–tekstil, moda, deri – hayvanlar ve bitkiler – taşıma ve depolama.

En önemli BMS'ler

- Teknik, ticari ve zanaat okulu (üç veya dört yıllık)
- Ticaret okulu, uygulamalı ticaret okulu (üç yıllık)
- Mesleki işletme okulu (üç yıllık)

- Moda okulu (üç yıllık)
- Otelcilik, turizm okulu (üç yıllık)
- Sosyal meslek okulu (üç yıllık)
- Sosyal hizmet okulu (iki yıllık)
- Sosyal bakım mesleği okulu (iki ile dört yıllık):17 veya 19 yaşını dolduran öğrenciler için
- Tarım ve ormancılık okulu (iki ile dört yıllık)
- Sağlık ve hasta bakımı (16 veya 17 yaşını dolduran öğrenciler için)
- Federal spor akademisi (üç yıllık)
- Ekonomi okulu (bir veya iki yıllık)

Genel sağlık ve hastabakıcılık okullarının (Schulen für allgemeine Gesundheits- und Krankenpflege) özel bir konumu vardır. Bu okullara başlayabilmek için onuncu okul kademesini başarılı bir şekilde bitirmiş olmak gerekir. Burada dual sistemde eğitim verilir – bir hastanede uygulamalı eğitim ve okulda teorik eğitim. 1997 yılından bu yana çıraklık eğitimini, üç ve dört yıllık BMS’leri ve genel sağlık ve hastabakıcılık okullarını tamamlayanlar, **mesleki olgunluk sınavına (Berufsreifepfung) (10)** girme olanağına sahiptirler.

Bu sınav, dört kısmi sınav kapsamakta olup (Almanca, matematik, konuşulan yabancı dil ve meslekle ilgili ihtisas kesimi) her ortaöğretim sonrası ve yükseköğretim kademesinde olan her müesseseye geçişe imkan sağlar (Yüksekokul yeterliliği). Yüksekokul yeterliliğini elde etmenin diğer bir olanağı, üniversite öğrenimi yapma hakkı sınavına girmektir. Ancak bu sınav, yalnız belirli bir ihtisas alanında yapılacak öğrenim için vasıflandırır. Ortaöğretim sonrası ve yükseköğretim kademesine giriş şartlarını yerine getirmek için diğer bir opsiyon, bir tamamlama programının (Aufbaulehrgang) (11) [ISCED 4A] bitirilmesidir. Bazı şahıs gruplarının, bu eğitim yoluna girmek için bir hazırlık programına (Vorbereitungslehrgang) (12) katılmaları gerekmektedir. Tamamlama programları, bir olgunluk ya da mesleki yeterlilik sınavıyla sonlanır.

Çıraklık eğitimi ve bir BMS ’de meslek eğitiminin yanı sıra, öğrencilere ortaöğretim - I. Seviyesi sonrasında değişik ihtisas yönlerinde (örneğin turizm, makina mühendisliği, elektroteknik vs.) daha yüksek bir mesleki eğitim ve sağlam bir genel eğitim sunan bir mesleki eğitim veren lise dengi okul – BHS (berufsbildende höhere Schule – BHS) (13) [ISCED 3A/4A] da açıktır. BHS beş yıl sürer ve olgunluk ve diploma sınavıyla sona erer.

Öğrenciler bununla bir mesleki vasıflandırma ve yüksekokula genel giriş hakkı kazanırlar (çift vasıflandırma).

En önemli BHS'ler:

- Yüksek teknik ve ticari kuruluş
- Ticaret akademisi
- Yüksek moda kuruluşu
- Yüksek sanatsal tasarım kuruluşu
- Yüksek turizm kuruluşu
- Yüksek mesleki işletme kuruluşu
- Yüksek tarım ve ormancılık kuruluşu
- Anaokulu pedagojisi eğitim kurumu
- Sosyal pedagoji eğitim kurumu

Yeni lise diploması ne zaman uygulanmaya başlayacak?

Yeni yeterlilik sınavı 2014 / 15 yılı itibarıyla AHS'de, bir yıl sonra, yani 2015 / 16 yılı itibarıyla yeni yeterlilik ve diploma sınavı tüm BHS'lerde uygulanmaya başlayacak. Okul denemeleri kapsamında 2014 / 15 yılında BHS'ler yeni yeterlilik ve diploma sınavlarına (bireysel sınavlar veya opsiyon modeli: SGA başvurusu; 2/3 çoğunluk) katılabilir.

Genel Eğitim

Öğrenciler, genel eğitim veren liselerin üst kademelerinde (Oberstufe allgemein bildender höherer Schulen – AHS) (14) [ISCED 3A] genel bir eğitim alırlar. Bu okullar özellikle üniversite eğitimine hazırlarlar. Dört yıl sürerler ve olgunluk sınavıyla sona ererler. Bu okulları bitirenler, yüksekokula genel giriş hakkı kazanırlar.

Orta ve lise sonrası öğretim ve yükseköğrenim seviyesi Bir AHS 'in ya da BHS 'in başarılı bir şekilde bitirilmesi ile mesleki olgunluk sınavının ya da üniversite öğrenimi yapma hakkı tanıyan sınavın verilmesi, öğrencileri yüksekokul yeterliliğine ulaştırır ve şu eğitimlere girebilmelerini sağlar: Sosyal ve sağlık kesimlerinde belirli işler için vasıflandıran akademiler (Akademien) (15) [ISCED 5B], birinci planda sonradan bir BHS eğitimi yapmak isteyen ve AHS 'i bitirmiş olan kişilere yönelik olan kolejler (Kollegs) (16) [ISCED 5B] ile zorunlu eğitim için öğretmenlerin yetiştirildiği eğitim yüksekokulları (Pädagogische Hochschulen) (17) [ISCED 5A].

Bunun yanı sıra yükseköğrenim seviyesinde meslek ağırlıklı yüksekokullar (Fachhochschulen) (18) [ISCED 5A] ve üniversiteler (Universitäten) (19) [ISCED 5A] de vardır. Yeni yükseköğrenim yasaları her iki müessese için üç yıllık Bachelor (lisans) ve bunun sonrasında devam edilebilecek en az iki yıllık master (yüksek lisans) öğrenimleri öngörmektedir. Bir master ya da diploma öğrenimi bitirenler, üniversitelerde doktora [ISCED 6] yapma hakkına sahiptirler.

Hem üniversitelerde hem de meslek ağırlıklı yüksekokullarda, üniversite ileri eğitimi olarak üniversite nitelikli programlar (Lehrgänge universitären Charakters) ve üniversite programları (Universitätslehrgänge) (20) [ISCED 5A] önerilmektedir.

Bunlara girilebilmesi için genel yüksekokul olgunluğu ya da uzun süreli mesleki deneyim gerekmektedir. “Akademik” veya “MSc” ya da “MBA” ünvanıyla bitirilirler.

Çıraklık eğitimi bitirme sınavını başarıyla vermiş olan kişiler, 18 yaşından itibaren ve BMS – mezunları yapı ustası okulları (Bauhandwerkerschulen) ve ustabaşılık okulları (Werkmeisterschulen) (21) [ISCED 5B] ile teorik mesleki eğitimlerini derinleştirebilirler. Bu okullar bir ila iki yıl arası sürmekte olup bir bitirme sınavıyla tamamlanırlar.

***ISCED:** Uluslararası eğitimin standart sınıflandırması. Çeşitli ülkelerin eğitim sistemleri çoğu kez farklı yapılandırılmış olduğu için, ISCED 'lerin belirtilmesi bunların içerikleri açısından karşılaştırılmasını kolaylaştırmaktadır. ISCED, eğitim süreçlerinin ve tanıma olanaklarının trans nasyonal anlayışını teşvik etmektedir. Bütün ISCED-seviyelerinin toplu bir bakışını ve detaylı olarak açıklanmasını OECD – belgesi Classifying Educational Programmes sunmaktadır. Manual for ISCED-97 Implementation in OECD Countries (1999).

Yükseköğretim

Avusturya'da kurulan ilk üniversiteler genellikle dini düşüncenin etkisinde ve din adamlarının önderliğinde kurulmuştur. 1365 yılında kurulan ilk Avusturya üniversitesi olan Viyana Üniversitesi bu anlamda ilk klasik üniversitelerden biridir. 19. ve 20. yüzyıllarda dini temalı başka üniversitelerde kurulmuştur. Özel üniversitesi bulunmayan Avusturya'da 22 devlet üniversitesi ve 6 sanat akademisi bulunmaktadır.

Avusturya yükseköğretiminin bugünkü felsefi temeli von Humbolt felsefesine dayanmaktadır. Buna felsefenin özü 3 temel ilkedir:

- Eğitim ve araştırmanın ayrılmaz birliği

- Öğrenme öğretim serbestliğini kapsayan akademik özgürlük
- Çok yönlü evrensel entelektüeller yetiştirmek.

Bu ilkelere göre üniversite öğrencileri uzmanlık alanlarına yönelmeden önce ilk yıllarda doğa bilimleri, sosyal bilimler ve felsefe alanlarında temel eğitim almaktadırlar.

Yüksek lisans ve doktora düzeyindeki eğitimlerde von Humbolt ilkelerine uygun olarak öğrenciler farklı alanlardan dersler alır, yeterlilik sınavları ve tez savunmaları bu farklı alanlarca ortak olarak yapılmaktadır. Üniversitelerin bünyesinde araştırmaların yürütüldüğü en küçük akademik kurumlar olan enstitüler mevcuttur.

Yükseköğretim parasızdır. Tüm bilim ve sanat üniversiteleri federal hükümete bağlıdır. Akademik özerkliğe sahi olan üniversiteler idari ve mali yönden merkezi hükümete tabidirler. Üniversitelerde akademik yönetimin yansıra hükümeti temsil eden bir de idari yönetici bulunur.

Yükseköğretimin en büyük sorunlarından birisi planlamadır. 1960'lardan beri üniversite öğrencilerinin sayısı hızla artmaktadır. Bu hızla artışın eğitimde kalitenin düşmesine yol açtığına dair eleştiriler yapılmaktadır. Ayrıca üniversitelerde araştırmalara büyük önem verilirken öğretimin ikinci planda kalması da eleştirilmektedir.

İleri Eğitim

İleri eğitim – Ömür boyu öğrenmek İlk mesleki eğitim ortaöğretim üst seviyesinde, orta ve lise sonrası ve yükseköğrenim seviyesinde tamamlandıktan ve yeni bir eğitim süreci başladıktan sonra, genelde mesleki **ileri eğitim**'den söz edilmektedir. Çoğu kez bu gibi eğitim programlarına katılanların yaşı 20'nin üzerindedir. Avusturya'nın ileri eğitim altyapısının simgesi, büyük bir kurumsal çeşitlilik (okullar ve yüksekokullar, sosyal partnerlerin eğitim kuruluşları, kamu yararına faaliyet gösteren ileri eğitim müesseseleri, özel sunucular vs.) ve bunun beraberinde getirdiği geniş bir sunumdur. Bu geniş sunumda, temel eğitim veren çeşitli kuruluşlardan ikinci bir eğitim yolu sunan tekrarlama eğitimlerine, kişisel gelişim ve mesleki yönetim eğitimi ve kurslarına ve yüksekokul ve üniversite eğitimlerine kadar uzanmaktadır.

Meslek Sahiplerine ve Üçüncü Düzey Eğitimlere Yönelik Okullar

Halihazırda meslek hayatına adım atmış veya bir mesleki eğitimi tamamlamış kişiler, icra ettikleri mesleklerinin yanı sıra akşam sınıfları altında eğitim almak için başvurma olanağına sahiptirler. Meslek sahibi, ilave kurslar, kolejler ve akademiler için orta ve

yüksekokullarda mesleki eğitim veren genel eğitimler mevcuttur. Tüm bunların yanı sıra üniversite ve yüksekokullarda eğitimi sürdürme imkanları sağlanmaktadır. Meslek sahibi kişiler için ayrıca FH kursları da sunulmaktadır.

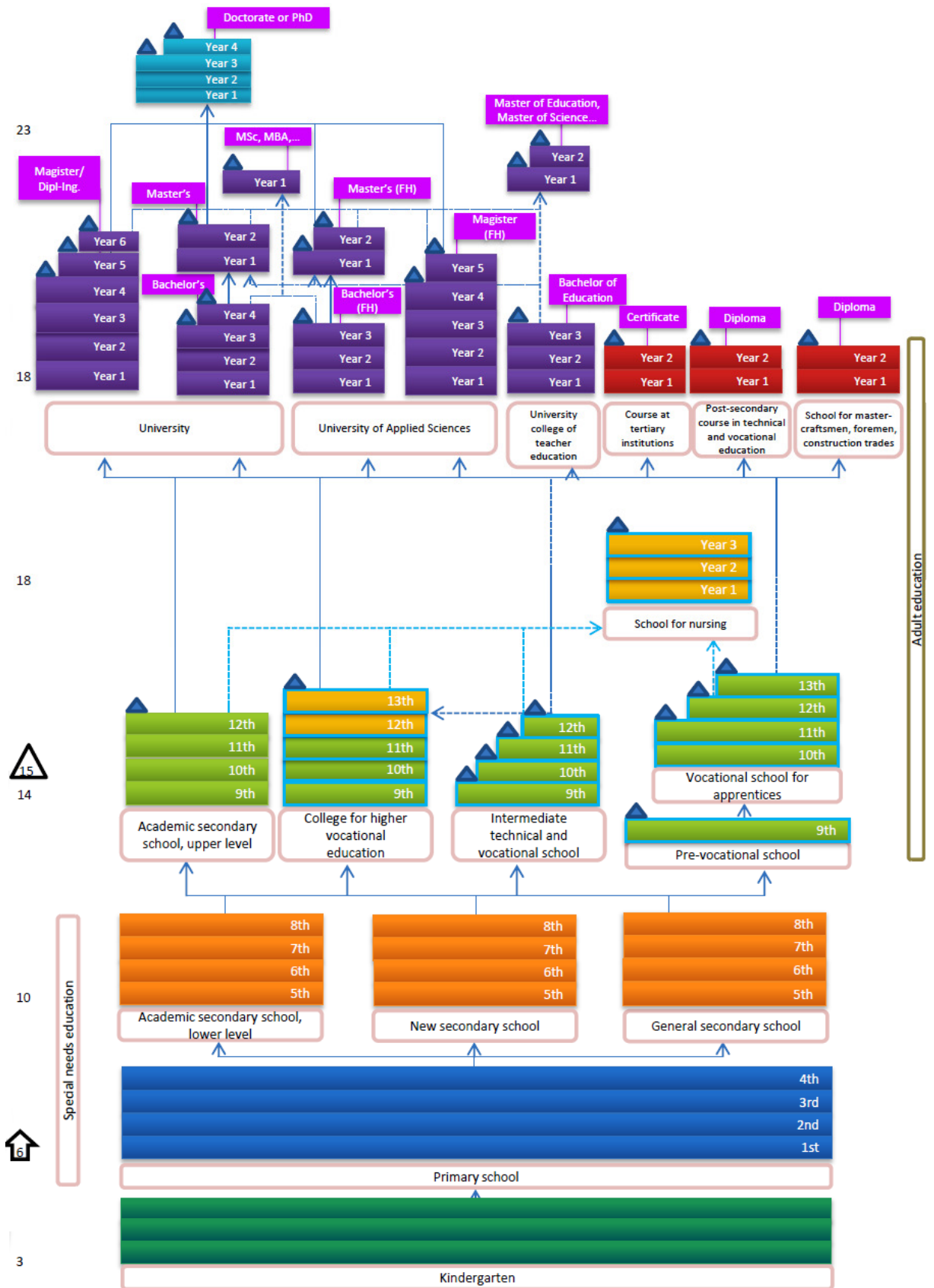
Yetişkinler Eğitimi

Federal Eğitim ve Kadın Bakanlığı tarafından desteklenen yetişkinler eğitimi kurumları (ör; halk yüksekokulu, mesleki eğitim kurumu, ekonomik gelişim kurumu ve bir dizi bölgesel yetişkinler eğitimi kurumları) hem mesleki hem de eğitim ve öğretim fırsatları sunuyor. Yetişkinler eğitiminin en önemli hedeflerinden biri, yetişkinler ve hedef grubu odaklı bir fırsatın geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Diğer bir amacı ise, eğitim bilgileri / danışmanlığı, temel eğitim / temel becerileri sağlayarak insanların hayatları boyunca izleyen eğitimlerin yüksek kaliteli bir şekilde herkes tarafından erişebilir olmasını kıldmaktır.

Bu konuyla ilgilenen herkes, zorunlu temel eğitime yönelik hazırlık kurslarına katılabilir ve yetişkinler eğitim kurumlarında sunulan yeterlilik ve lise bitirme sınavına katılabilir. Çeşitli yetişkinler eğitim merkezlerindeki uygulanan mesleki yeterlilik sınavına hazırlanmaları için mesleki yeterlilik sınavı kapsamında katılımcılar gerçekleştirilen dört kısmi sınavdan üç tanesini geçebilir.

Zorunlu temel eğitim sınavına hazırlanabilmeleri için yetişkinler eğitim kuruluşları kapsamında yetişkinlere uygun formlar sunulmaktadır. Sınavlar maksimum altı uzmanlık alanında geçilmesi gerekir (dört zorunlu ve dört seçmeli dersten ikisi); sınavları başarılı bir şekilde geçen yetişkinler, yetişkinler eğitim merkezlerinde maksimum 5 sınava katılabilirler. Yeni ortaokul veya ortaokulun tamamlanması için uygulanan yeterlilik sınavlarının olduğu şekilde korunur.

ŞEKİL 4: Avusturya Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

HOLLANDA

Hollanda'da zorunlu eğitim 5-18 yaş arasındadır.

İlköğretim seviyesi 5-12 yaş arasındadır. İlköğretim Yasası koşulları altında, Okullar altı müfredat alanlarda eğitim vermektedir. Okullar, ancak her konuyu kaç öğretim dönemi belirlemek için serbesttirler. Kazanım hedefleri aşağıdaki konuları ile ilgilidir:

- Hollandaca
- İngilizce
- Aritmetik ve matematik
- Sosyal ve Çevre Çalışmaları (Coğrafya, Tarih, Bilim (Biyoloji dahil), vatandaşlık, sosyal ve yaşam becerileri, (yol güvenliği));
- Sağlıklı Yaşam, sosyal yapılar (politik çalışmalar) din ve ideoloji hareketler.
- Yaratıcılık (Dans, müzik, çizim, el sanatları) ve
- Spor ve hareket

İlköğretimden Ortaöğretim I. Kademesine Geçiş

Temel okulun birinci kademesini bitiren öğrenciler zeka ve yetenekleri doğrultusunda ve kendilerine uygulanan testler sonucu üç ortaöğretim türünden birine kaydını yaptırırlar. Okul türünün belirlenmesinde sınıf öğretmenlerinin önemli ağırlıkları vardır. Okul türü belli olan öğrenci kabul edildiği okulun hazırlık bölümüne devam eder. Bu hazırlık sınıfına köprü sınıfı denir. Bu sınıfta öğrencinin gösterdiği başarı o okul türünde kalıp kalamayacağını gösterir. Mezun olan tüm öğrenciler doğrudan ortaöğretim I. Kademesine geçer. Aileler ile birlikte belirlenir. Öğrencilerin notları, çalışma performanslar dikkate alınarak ortaokul tavsiye edilmektedir. Fakat resmi bir düzenleme olmasa da Okulların %92'e yakını ulusal test uygularlar öğrenciyi yönlendirmekteler. İlkokuldan ortaokula geçişte ne diploma nede sertifika verilir. Öğrenci ile ilgili olarak öğrenci potansiyeli hakkında bilgileri içeren Raporu verirler. İlkokuldan ortaokulun hangi bölümüne geçeceği okul yönetimince karar verilir. Okul müdür ve öğretmenlerden oluşan bir komisyonla hangi bölüme gideceğini yönetime bildirir. **CITO testleri** sonuçları da önemlidir. Birçok değerlendirme ardında ailesine bildirilir.

Hollanda’da ortaöğretim de zorunludur. Temel öğretimin birinci kademesini bitiren öğrenciler diploma almadan, edimlerine göre üç ortaöğretim kurumundan birinin köprü sınıfında okuma hakkı kazanır. Bunlar;

- Üniversiteye hazırlık eğitimi (VWO; 6 yıl, yaş 12-18)
- Genel ortaöğretim (HAVO; 5 yıl, yaş 12-17)
- Ön mesleki eğitim (VMBO; 4 yıl, yaş 12-16).

Ortaöğretim İlk Kısımında Eğitim

Orta seviye ortaöğretim okullarıdır. Öğrenim süresi dört yıl olan bu programı bitiren öğrenciler mesleki ortaöğretime, üst dereceli ortaöğretime veya çıraklık eğitimi yoluyla meslek öğretime devam edebilmektedir

Ortaöğretimin I.Kademesinde öğrenciler birlikte okumaktalar. Okullar VMBO/HAVO veya HAVO/VWO öğrencilerin birlikte veya farklı gruplar halinde okutulmasına okul yönetimi karar vermektedir. İlk yarıyılta öğrencilerin büyük çoğunluğu birlikte eğitim almaktadırlar. İkinci yılın sonunda Mesleki öncesi ortaöğretim (VMBO) öğrencileri sektörlerini (Kültür ve Toplum, Ekonomi ve Toplum, Bilim ve Sağlık ile Bilim ve Teknoloji) öğrenciler sektörünü seçerek öğrenme yolunu belirlemeye başlarlar. HAVO/VWO öğrencileri 3 yılın sonuna 4 bölümden birini seçerek yeni gruplara dağılırlar.

İlköğretimde Öğrenci Değerlendirme ve Sertifikasyon

Öğrenci okul kariyerlerin belirlemesi ve öğretmen, okul yönetimi ve ailelere rehberlik edecek ulusal sınav yapılır. İlköğretimin 8. sınıfında CITO (the National Institute for Educational Measurement) testine girerler. Öğrencilerin %85 girmektedir. 200 çoktan seçmeli sorudan oluşan test, **temel okuma, aritmetik, matematik ve yaşam becerilerini** içerir. Seçmeli olarak 90 soruluk çevre çalışmalarını içeren sorular sorulmaktadır. 2009 yılında 153 bin öğrenci ve 6200 okul teste tabi oldu. Öğretmenler her ders ile ilgili yılda en az 3 kez öğrenci değerlendirme belgesini hazırlayıp velilere sunarlar. Öğretmenlerince doldurulan rapor, Öğrenciler ilkokulda ayrılınca ayrılma diploması veya sertifikası almamaktadır. Okul müdürünün öğretmenlerle birlikte öğrencinin ulaştığı düzey ve potansiyeli ile ilgili bir rapor hazırlarlar ve bir nüshasını öğrenci velisine verirler. İhtiyaç duyulması halinde, öğrencilere rehberliği okul öğretmeni yapmaktadır.

Ortaöğretimde Okul Türleri

Ortaöğretim basamağında genel eğitim amaçlı dört farklı program uygulanır. **Bunlar:**

- Üniversiteye hazırlık eğitimi (VWO; 6 yıl, yaş 12-18)
- Genel ortaöğretim (HAVO; 5 yıl, yaş 12-17)
- Ön mesleki eğitim (VMBO; 4 yıl, yaş 12-16)
- Pratik eğitim (yaş 12-18)'dir.

Ders Değerlendirme Ölçütleri Skalası

- Değerlendirme 0 (sıfır) ile 10 üzerinden yapılır.
- En düşük geçer not 6 (altı)'dır.
- Öğretim yılı sonundaki değerlendirmeye göre tüm derslerden en az geçer not almış olan öğrenciler bir üst sınıfa geçerler.

Hollanda Ortaöğretim Liseler Arası Geçişler

- Öğrencilerden herhangi biri mesleki öncesi ortaöğretim (VMBO) teorik programını tamamlarsa Genel ortaöğretimin (HAVO) 4. sınıfına transfer olabilir.
- Aynı şekilde HAVO teorik derslerini başarı ile tamamlarlarsa Üniversiteye hazırlık eğitimi (VWO)'un 5. sınıfına transfer olabilir.

Ortaöğretim Değerlendirme Sınavları

VMBO ayrılma sınavı okul sınavı ve ulusal sınav olma üzere iki kısımdan oluşmaktadır.

- **Okul Sınavı**, beden eğitimi, sosyal çalışmalar ve sanat I dersleri.
- **Ulusal Sınav**, Hollandaca, Matematik ve Biyoloji derslerinde yazılı ve pratik sınav olmaktadır. Sınavın yazılı veya yazılı pratik olması öğrencilerin seçtiği 4 öğrenme programı üzerinde belirlenmektedir.

Ortaöğretimde Öğrenci Değerlendirme ve Sertifikasyon

Ortaöğretimin tüm programlarında hem ilk üç sınıfı kapsayan temel devre, hem de üst devre bitirme sınavı ile tamamlanır.

- Temel devrenin bitirme sınavı, beden eğitimi dersinin dışında kalan 15 zorunlu ortak dersten yapılır. Bitirme sınavlarına öğrenciler, en erken 2. sınıfın sonunda girebilirler. Sınavlarda, Bakanlık tarafından belirlenen öğrenme amaçları temel alınır.
- Bitirme sınavlarında, okulun seçimine göre Test Geliştirme Merkezi (CITO) tarafından hazırlanan testler kullanılabileceği gibi, her okulun kendisinin hazırladığı sınav araçları da kullanılabilir.
- Bitirme sınavlarını başaran öğrenciler, ortaöğretim temel devre diplomasını alırlar. 2. sınıfın sonunda programın çekirdek derslerinden başarısız olan öğrenciler bu derslerden sorumlu tutulurlar. Okul, onlara izlemeleri gereken programla ilgili önerilerde bulunur.

Ortaöğretim II. Kademesi

Mesleki öncesi ortaöğretim (*Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs-VMBO*)-4 yıldır. **12-16 yaş arası:**

- VMBO bir mesleki kurs programı değildir. Bu programla öğrenciler ön mesleki eğitimi (Seviye 2) Meslek veya Orta Düzey Yönetici (Seviye 3) ve Özel eğitim (Seviye 4) dir.
- 2 yıl sonra öğrenciler 4 yola ayrılan programa katılırlar:
- Temel Meslek (BB)
- Ortadüzey Yönetici (KB)
- Her ikisi de birlikte (GL)
- Teorik (TL)
- Her öğrenme yolunda dört sektör programı önerilir.
- Mühendislik ve Teknoloji, Bakım ve Sağlık Bakımı, İşletme ve Tarım

Ortaöğretim Bitirme Sınavı

Yükseköğretime hazırlayan programın öğrencileri bitirme sınavına yedi dersten, üst ve orta dereceli genel ortaöğretim programlarının öğrencileri ise altı dersten girerler.

- Her üç programda da Hollanda dili,
- Yabancı dil olarak İngilizce, Almanca veya Fransızca dillerinden birisi,
- Gymnasiumda da ayrıca Latince ve Yunanca tüm öğrenciler için zorunludur.
- Sınav için diğer beş dersi öğrenci kendisi programda yer alan dersler arasından seçilir.
- Öğrenciler, isterlerse bir program için öngörülen ders sayısından daha fazla sayıda dersi sınav için seçebilirler. Yükseköğretime hazırlayan programların bitiminde öğrencilere “Gymnasium Diploması” ve “Atheneum Diploması- Edebiyat” olmak üzere iki farklı diploma verilir

Üniversiteye Giriş

Yükseköğretim için kabul gereklilikleri şunlardır:

- Bir genel lise öğretim (HAVO) sertifikası ya da
- Bir MBO orta yönetim ya da uzman eğitim sertifikası ya da
- Bir üniversite öncesi öğretim (VWO) sertifikası gereklidir.
- Gerekli yeterliliklere sahip olmayan 21 yaş ya da daha üzeri yaş grubundaki insanlar özel bir giriş sınavını geçtikten sonra kabul edilebilirler. Bu yaş sınırı güzel sanatlar ve sahne sanatları ile ilgili bölümlerde değiştirilebilir.
- Üniversitede 1 kredi: 28 çalışma saatine denk gelmektedir.

Hollanda’da 1 Ocak 1996’da yürürlüğe giren Mesleki Eğitim ve Yetişkin Eğitimi yasası ile her tür mesleki orta eğitim ile yetişkin eğitimi bir araya getirilmiş; mesleki başlangıç eğitimi ile sonrasındaki meslek eğitiminin bütünleştirilmesi amaçlanmıştır. **Yetişkin eğitimi 18 yaşını tamamlamış, çalışmak için gerekli niteliklere sahip olmayı ve ileri eğitim için almayı hedefleyen kişilere yöneliktir. Dolayısıyla işsiz ya da işgücü piyasasına yeniden girmeyi isteyen yetişkinlerin bilgi, kavrama gücü, beceri ve davranışlarını geliştirmek, ilerletmek yoluyla bu kişilerin bireysel gelişimlerinin ve topluma katılımlarının desteklenmesi amaçlanmaktadır. Bu tür eğitim hem gündüz hem de akşam saatlerinde verilmektedir.**

Yetişkin eğitimi genel olarak 3 bölüme ayrılmıştır.

1. **Temel yetişkin eğitimi ve yetişkinler için genel orta öğretim:** Yetişkinler için genel orta öğretim programına katılacakların zorunlu eğitimi tamamlamış olmaları gerekmektedir. Alınacak eğitimin türüne göre başka zorunluluklar da söz konusu olabilir. Temel yetişkin eğitimi içinse herhangi bir şart aranmaz. Yetişkin eğitimindeki değişik düzeyler, mesleki eğitimdeki dahilindeki değişik eğitim kurslarına ve nitelik/kalifikasyon düzeylerine erişim imkanı verir. Örneğin ileri düzey yetişkin eğitimini tamamlayan kişi üniversite eğitimine devam edebilir.

2. **İssizler için eğitim:** İssiz yetişkinlerin eğitimi, Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı tarafından finanse edilir. Bu eğitim, bölgesel düzeyde iş dünyası tarafından tanınmaktadır, yani ulusal düzeyde bir tanıma ve sınav sistemi yoktur. *Eğitimin temel amacı*, dezavantajlı grupların işgücü piyasasındaki konumlarını güçlendirmektir.

3. **Yarı zamanlı mesleki eğitim ve hizmet içi eğitim planları:** İşletmelerin kendi bünyelerinde verilen eğitim tutarlı bir şekilde organize edilmemektedir ve alınan eğitim ulusal düzeyde değil yalnızca işletmelerin kendileri tarafından tanınmaktadır.

Sürekli mesleki eğitim alanında faaliyet gösteren pek çok özel eğitim kuruluşu vardır ve bunların 200 tanesi resmi olarak tanınmaktadır. Bu kuruluşlar ulusal nitelikler/kalifikasyonlar yapısına uygun eğitim programları uygulamakta, dolayısıyla bu programlara katılanlar ulusal olarak tanınan diplomalar almaktadırlar.

Yarı zamanlı mesleki eğitim biçimleri içinde en önemli olanı devlet tarafından verilmekte olan yarı zamanlı MBO (orta dereceli mesleki eğitim/senior secondary vocational education) ve yarı zamanlı HBO (yüksek meslek eğitimi/higher professional education) eğitimleridir. Bu programlara genellikle halen bir işte çalışmakta olanlar katılmaktadırlar.

Aşağıda belirtilen bakanlıklar, Hollanda'da mesleki eğitim ve yetişkin eğitiminde aktif rol almaktadır:

1. **Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı:** Mesleki eğitim ve yetişkin eğitimi dahil eğitim sisteminin tamamından sorumludur;

2. **Tarım, Doğa ve Balıkçılık Bakanlığı:** Tarım sektöründe sürdürülen eğitim faaliyetlerinden sorumludur;

3. **Ekonomi İşleri Bakanlığı:** Hayat boyu öğrenme ve istihdam edilebilirlik konularındaki girişimlere katılır;

4. Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı: İş arayanların ve işsizlerin eğitiminden, sosyal katılımdan ve cinsiyetle ilgili meselelerden sorumludur; hayat boyu öğrenme konusundaki girişimlerde yer almaktadır.

Yetişkin eğitiminin kalitesinden ve bütçesinin idaresinden belediyeler sorumludur. Sosyal ortaklar ulusal mesleki eğitim organlarında resmi olarak temsil edilmektedir ve eğitim öğretim ile ticaret ve endüstri arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi için gittikçe artan bir çaba harcamaktadır. Böylece nitelikli işgücü arz ve talebi arasında denge oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Çalışanların sürekli mesleki eğitim alması konusunda devletin sorumluluklarının olmasına karşın özel sektör daha etkin rol oynar. Bu tür eğitimin finansmanına Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığının yanı sıra Tarım Bakanlığı; Ekonomi İşleri ve Refah ve Sağlık Bakanlığının ilgili departmanları tarafından katkıda bulunulur, ancak finansman ağırlıklı olarak özel sektörde sağlanmaktadır.

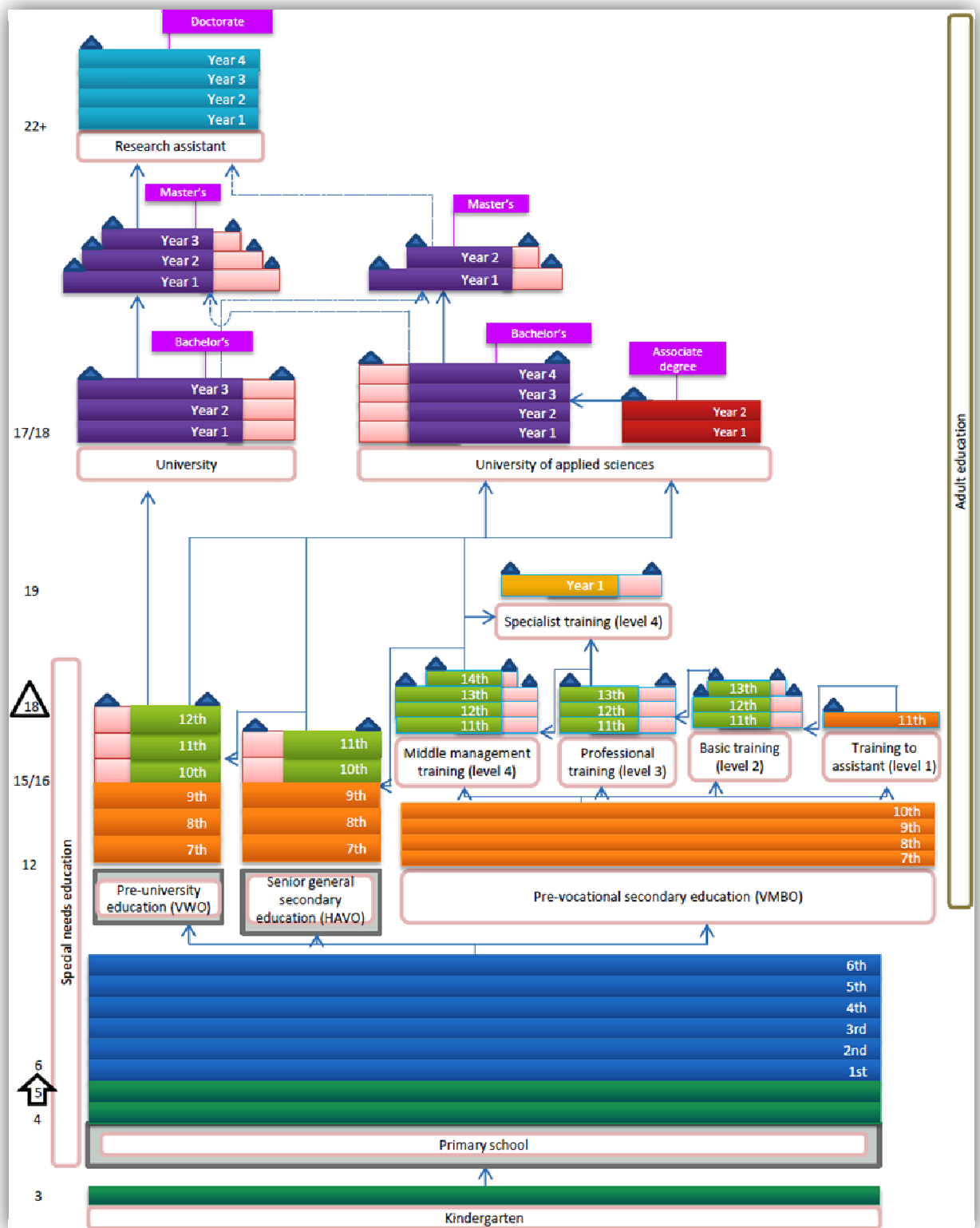
Yetişkin eğitimi 6 düzeyde verilir. Bunlardan ilk üçü temel düzeydedir ve kişilere temel bilgi ve becerilerin kazandırılmasını, daha yüksek düzeydeki yetişkin eğitimi programlarına katılabilmelerini sağlamayı; kazanılan becerilerin işyerinde verilen iş bağlantılı eğitim yoluyla geliştirilmesini amaçlamaktadır.

Yetişkin eğitimi veren kuruluşlarda verilen her bir dersin içeriği ve sınavlara ait düzenlemeler, o kuruluşun yönetimi tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu düzenlemeler aracılığıyla eğitim ve gelişime yönelik amaçlar; çıkış belgeleri; derslerin içeriği ve organizasyonu ile sınavların içeriği bölümleri ortaya konulmaktadır.

Yetişkin Eğitimi ve Mesleki Eğitim Yasası, bu tür eğitimde kullanılacak öğretme metotlarıyla ilgili olarak herhangi bir düzenlemeye gitmemiştir.

Kuruluşlar, öğrencilerinin eğitimlerini başarıyla tamamlamalarına olanak veren herhangi bir yolu, metodu seçmekte özgürdür.

Şekil 4: Hollanda Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

FRANSA

Fransa’da verilen yetişkin eğitiminin değişik dalları bulunmaktadır. Birincisi, meslek eğitimi temelinde verilen ve yasal bir çerçeve içinde yer alan çalışanların yararlandığı eğitimidir. Buna ek olarak yetişkinlere açık olan diğer eğitim programları da mevcuttur. Yasaya göre, tüm çalışanların bir eğitim kursuna katılmak üzere izin alma hakkı vardır. Bu eğitimin içeriği çalışanın yaptığı işle doğrudan bağlantılı olmak zorunda değildir; mesleki ve kültürel amaçlı olabilir. Yasa gereği işverenler sürekli mesleki eğitimin finansmanına katkıda bulunmak zorundadır. Fransa’da 1991 tarihinde değişen yasa ile birçok yenilik getirilmiştir: İşletmelerin daha yüksek miktarlarda finansman sağlaması; gençler için iki yeni mesleki entegrasyon biçiminin (rehberlik sözleşmesi ve yerel rehberlik sözleşmesi) ortaya konması; çalışanların özel izin ya da bir eğitim planının bir parçası vasıtasıyla edindikleri kişisel ve mesleki becerilerin yasal olarak tanınması; bir eğitim planının parçası olarak çalışma saatleri dışında gerçekleştirilen eğitim hakkındaki düzenlemeler vb. Fransa’da yetişkin eğitimi herhangi bir alanda birlikte çalışan ve genellikle birbiriyle rekabet eden değişik kurumlar tarafından düzenlenmektedir:

1. Bakanlıklar;
2. Yerel ve bölgesel otoriteler;
3. İşletmeler;
4. Odalar ve Birlikler;
5. Özel sektöre ait eğitim merkezleri.

Sürekli eğitimden Milli Eğitim Bakanlığı ile İstihdam ve Dayanışma Bakanlığı sorumludur. Ayrıca tarım meslek liseleriyle bağlantılı olarak Tarım Bakanlığının da mesleki eğitim ve yetişkinler için ileri öğretim merkezleri bulunmaktadır. 1984’ten itibaren her üniversite bünyesinde “**hizmet içi eğitim bölümü**” kurulmuştur.

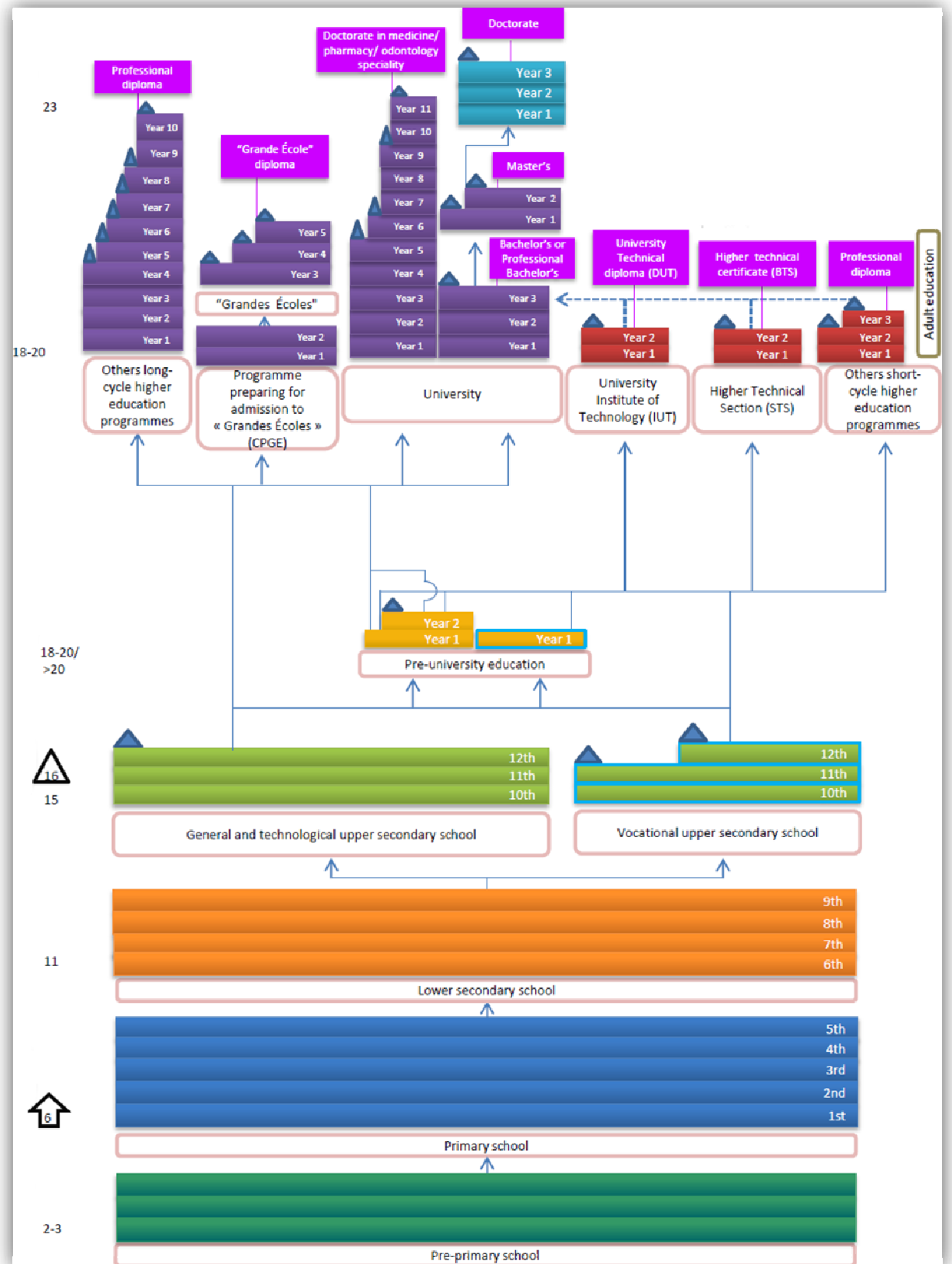
Ulusal Sanat ve El Sanatları Akademisi (Conservatoire national des Arts et Mètiers) sürekli eğitimde önemli bir rol oynamaktadır. Akşamları ve cumartesi günleri eğitim vermektedir.

İstihdam ve Dayanışma Bakanlığının denetimindeki **Yetişkinlere Yönelik Mesleki Eğitim Derneği** (The Association nationale pour la Formation professionnelle des Adultes)

mesleki nitelik/kalifikasyon eğitimi veren bir kamu kuruluşudur. Çalışanların, iş dünyasının, endüstrinin, iş arayanların ve bölgesel otoritelerin mesleki eğitim ve iş becerileri konusundaki taleplerine cevap vermekte; değerlendirme, rehberlik, işletmelerde eğitim mühendisliği vb. konularda faaliyet göstermektedir.

20 Aralık 1993 tarihli yasa gereği bölgeler 26 yaşın altındaki gençlere bir nitelik/kalifikasyon kazandırmak üzere sürekli mesleki eğitim faaliyetleri düzenlemekten sorumludur. Bünyesinde en az 9 kişi çalıştıran firmalar yetişkin eğitiminde önemli rol oynamaktadır. Bu firmalar ödedikleri maaşların toplam tutarının %1,5'ini mesleki eğitime ayırmak zorundadır. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Centre National d'Enseignement à Distance isimli ulusal kamu kuruluşu vasıtasıyla uzaktan eğitim verilmektedir. Geniş bir dizi alanda eğitim verilen bu sistemde halen 400.000 kayıtlı öğrenci vardır ve bunların %80'ini yetişkinler oluşturmaktadır. Ayrıca bazı üniversitelerin bünyesinde de değişik şekillerde (yazılı materyaller, kasetler, televizyon, radyo) uzaktan eğitim verilmektedir.

Şekil 5: Fransa Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

DANİMARKA

Danimarka’da yetişkin eğitim belge edindirmeyen/yaygın eğitim (non qualifying or non-formal adult education) ve belge edindiren / örgün eğitim (vocationally qualifying or formal adult education) olarak alt başlıklara ayrılabilir. Belge edindirmeye yönelik örgün yetişkin eğitimi aşağıdaki gibidir.

Sürekli mesleki eğitim, işgücü piyasası eğitim sistemi (labour market training system) vasıtasıyla gerçekleştirilir. Danimarka’da kısaca AMU olarak adlandırılan bu sistemde, ülke genelindeki toplam 24 işgücü piyasası merkezi (AMU-centre) ve meslek yüksekokulu tarafından eğitim verilmektedir. Özel şirketler ve diğer eğitim kurumları da bu tür eğitim verebilmektedirler. **İşgücü piyasası eğitim merkezleri, kendi yönetim kurulları olan bağımsız kuruluşlardır.**

İşgücü piyasası eğitimi, 20 yaşın üstündeki çalışan/çalışmayan, becerili/becersiz çalışanlara verilir. Bu eğitim programları altı ana gruba ayrılabilir:

1. **Belge edindiren işgücü piyasası eğitim kursları:** 1-6 hafta süren modüler kurslar şeklinde organize edilmiştir. Bu kurslar sürekli eğitim komiteleri tarafından periyodik olarak revize edildikleri için, işgücü piyasasının güncel ihtiyaçlarına tatminkar şekilde cevap verirler.

2. **Birleştirilmiş eğitim kursları:** Bu kurslar, hem çalışmakta olanlara yönelik birleştirilmiş eğitim kurslarını (36 haftaya kadar), hem de işsizlere yönelik hedeflenmiş eğitim kurslarını (52 haftaya kadar) içermektedir.

3. **Bireysel programlar:** İşgücü piyasası merkezleri ve meslek yüksekokulları, diğer işgücü piyasası eğitim programları katılımcıları için bilgi teknolojileri, okuma-yazma, matematik vb. konularda bireysel kurslar düzenleyebilirler. Ayrıca bireylerin eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla “**beceri belirleme programları**” da düzenleyebilirler.

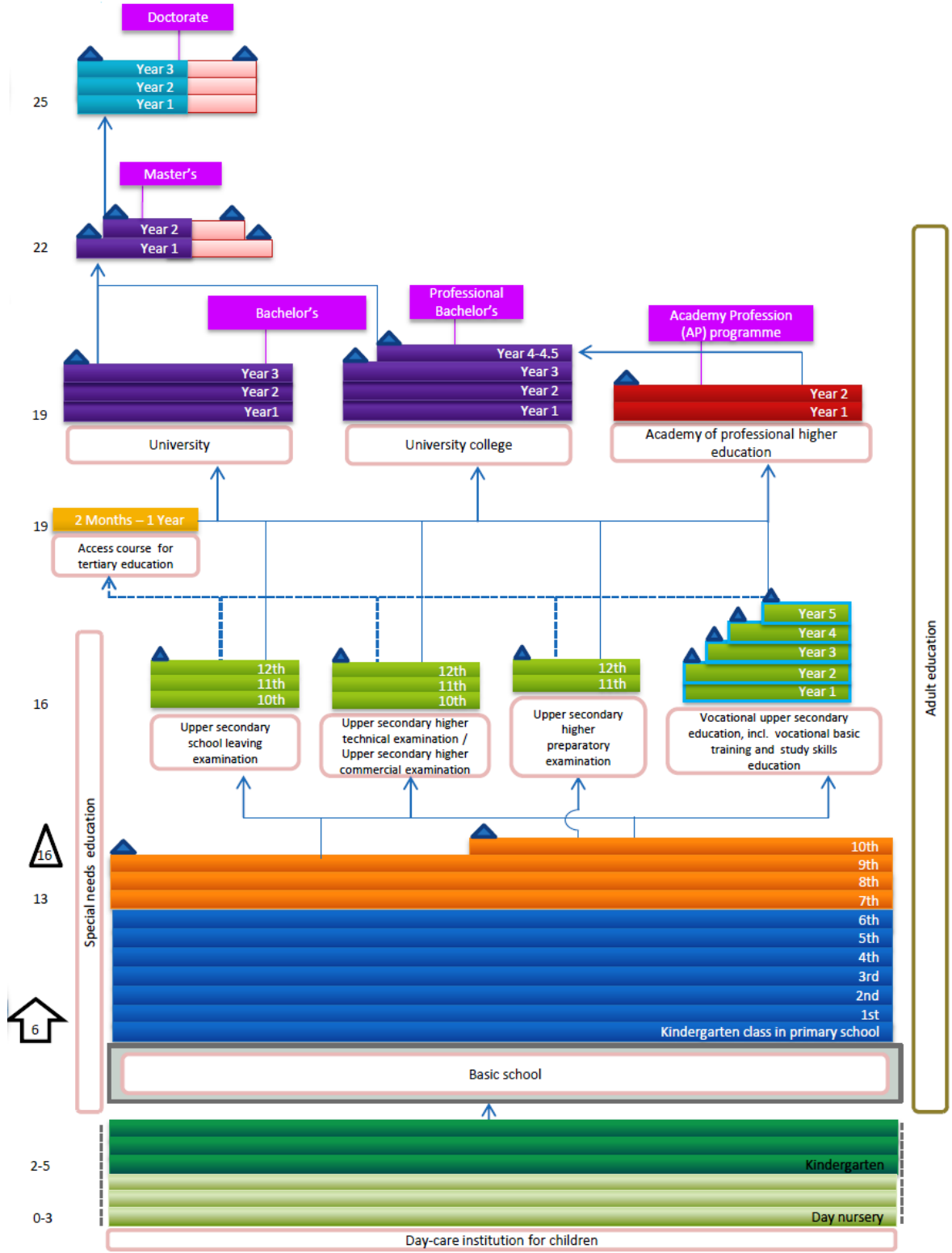
4. **Şirkete özel kurslar:** Bu kurslar, şirketlerin diğer eğitim kursları tarafından karşılanamayan eğitim ihtiyaçlarını gidermeye yöneliktir ve şirketlerle işbirliği yapılarak geliştirilip organize edilirler.

5. **Okulların işgücü piyasası eğitimi kursları:** Bu kurslar, 18-30 yaşlarında olan ve sosyal problemler, öğrenme güçlüğü vb. sebeplerle düzenli bir eğitim-öğretim programını

tamamlayamamış olan gençlere yöneliktir. Katılımcıların çoğu geçmişte suç işlemiş ya da alkol, uyuşturucu bağımlısı olan kişilerdir.

6. Genel eğitim: Yetişkinlerin genel kalifikasyonlarını artırmaya, katkıda bulunmaya yönelik kurslardır. Dans, matematik, fen, sosyal bilimler ve yabancı dilleri içeren kurslardır.

Şekil 6: Danimarka Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

İNGİLTERE

İngiltere’de merkezi hükümetin eğitim sistemi içerisinde genel sorumluluğu vardır. Bununla birlikte yerel yönetimler ve kiliseler gibi gönüllü kuruluşlar eğitim sistemi içerisinde yer almaktadır. Merkezi Hükümette İş, Yenilik ve Beceriler Departmanı eğitim planlaması, erken yaş eğitim programlarını izlemek, çocuklar için bütünleşmiş bir hizmet verilmesini sağlamak, çocuk ve gençler için eğitim politikalarını bir araya getirmek, bilim, yenilik, beceri, yetişkin ve yükseköğretimden sorumludur.

Eğitim Finansman Ajansı (**EFA**-The Education Funding Agency) 19 yaşa kadar okullarda ve kolejlerde eğitimin ve öğretimin finansmanından sorumludur. Kamu sektörü bağımsız okullarını finanse etmek için yerel yönetimlere merkezi hükümet tarafından kaynak aktarılır. Beceriler Finansman Kurumu (**SFA**-The Skills Funding Agency) ise 19 yaş ve üstü eğitim ve öğretimin finansmanından sorumlu kuruluştur. İngiltere Yüksek Eğitim Fon Konseyi (**HEFCE**-The Higher Education Funding Council for England), yükseköğretimin finansmanından sorumlu konsey olarak görev yapmaktadır. Özel araştırma projelerinin maliyetleri ise doğrudan İngiltere Araştırma Konseyleri tarafından finanse edilmektedir.

Tüm kamu tarafından finanse edilen okullar yüksek düzeyde özerkliğe sahiptir. Kendi bütçelerini yönetip ve personel kararlarını serbestçe verebilirler. Tüm eğitim kurumlarında bir yönetim organı vardır. Okullardaki stratejik planlama okul yönetimi ve okul müdürü arasında paylaşılır.

İngiltere’de yetişkin eğitim ve öğretimi 16 yaş ve üstü grubunu kapsamaktadır. 16 yaş ve üstü yetişkin öğrencilerin hedef politikaları, programları ve nitelikleri belirlenerek fırsatlar yaratılmaya çalışılmaktadır. Bu tür eğitimler resmi ve resmi olmayan eğitim ve öğretim kurumlarını içerir. Örgün öğrenim konusunda, hem genel hem de mesleki niteliklerin geniş bir yelpazesi mevcuttur.

İngiltere’de mesleki programlar çok çeşitlidir. Yetişkinlerin 16 yaşında kadar elde ettikleri beceri, deneyim ve önceki niteliklerin büyük önemi vardır. Özellikle İngilizce ve matematik becerileri önemlidir. Çünkü niteliklerine göre esnek bir yaklaşım benimsenmektedir. İngiltere’de bazı meslek seçimlerinde bireylerin bazı zorunlu yetenekleri göstermesi gerekmektedir. Değerlendirmeler kişilerin niteliklerine göre yazılı, sözlü ve uygulama sınavlarına göre değerlendirmeler yapılır. Mesleki eğitim daha çok sertifika programları içeriğinde sürdürülür.

İş ve meslek edinimi ve devamında istihdamın gerçekleştirilmesi İngiltere’de eğitimin yerleşmesi paralelinde şehir meclislerinin kontrolündeki İş Bulma Kurumu ve irtibat şubelerinin çalışmaları ile sürdürülür. Bu kurumlar hizmetlerini ulusal ve uluslararası boyutta sürdürür. Ayrıca mesleki rehberlik içeriğinde hizmetler veren çeşitli yapılanmalarda ve çok sayıda özel sektöre ait kariyer ve rehberlik merkezleri bulunmaktadır. Bu merkezlerde başvuranlara iş bulma, kişisel gelişim, meslekleri tanıma gibi hizmetler sunulur.

Mesleki kurslar ve sertifika programları veren kuruluşlar; üniversiteler, Technical Colleges (Teknik Okullar), Colleges of Further Education (CFE), Adult and Community Colleges (ACC) ve açık öğrenim kuruluşlarıdır. Bu kurslar, üniversite eğitimine göre daha kısa süreli ve daha çok pratiğe dayanan mesleki kurslardır. Part-time veya full time olabilir, yazın da alınabilir.

İngiltere’de pek çok özel kurs öğrencileri GCSE, GCE, A-Level, Uluslararası Bakalorya, MBA, yüksek lisans ve master sınavlarına hazırlamaktadır. Ayrıca BTEC (İskoçya’da SCOTVEC) ve City and Guilds gibi sertifika ve diploma veren mesleki kurslar ve eğitim programları da mevcuttur. Bunun yanı sıra okulunu yarım bırakanlar için NVQs (National Vocational Qualifications) ve GNVQ (General National Vocational Qualifications) sınavlarına hazırlayan kurslar da vardır.

BTEC (The Business and Technical Education Council) adlı kuruluş 250’den fazla mesleki kurs vermektedir. BTEC’in en önemli özelliği bu kursların verildiği alanlarda üne sahip şirketlerin de kurslara yardımcı olmalarıdır. Kurslar; üniversitelerde, eğitim merkezlerinde veya şirketlerde verilebilir. BTEC kurslarında dersler hem teorik hem de pratik olarak işlenmektedir. Bu kursların en çok rağbet görenleri, mühendislik, bilgisayar programcılığı, turizm ve muhasebe alanlarında olanlarıdır. BTEC her yıl 100.000’den fazla öğrenciye eğitim vermektedir. BTEC kurslarında üç kur mevcuttur. Bu kurslar birinci kur, ulusal kur ve yüksek ulusal kurdur. Her kuru başarıyla tamamlayan öğrenciye diploma ve sertifika verilir.

Aynı Açık Öğretim Fakültesi gibi evden çalışıp, tamamlayabileceğiniz kurslarda vardır. Bazı kurslar öğrencileri kabul ederken bir takım şartlar ve kriterler koyarken bazıları da National Extension College (NEC) gibi ticari düşünüp herhangi bir kısıtlama getirmemiştir. NEC kursları; GCSE, A-level, genel eğitim, ticaret ve kişisel gelişim kurslarıdır.

Açık Öğretim Fakültesi (Open College (OC)) tarafından; muhasebe, işletme, pazarlama, sağlık, perakendecilik, bilgisayar, mühendislik kursları verilmektedir. OC’nin

Londra, Manchester, Glasgow, Belfast ve İngiltere'nin 80 merkezinde bölge ofisleri faaliyet göstermektedir. Açık Öğretim Fakültesi'nin sanat kursları, yeteneklerini geliştirmek isteyen ancak dersleri evinde takip etmek isteyenler için birebirdir (Resim, moda, tekstil, heykel, peyzaj, fotoğrafçılık, müzik, sanat tarihi kursları).

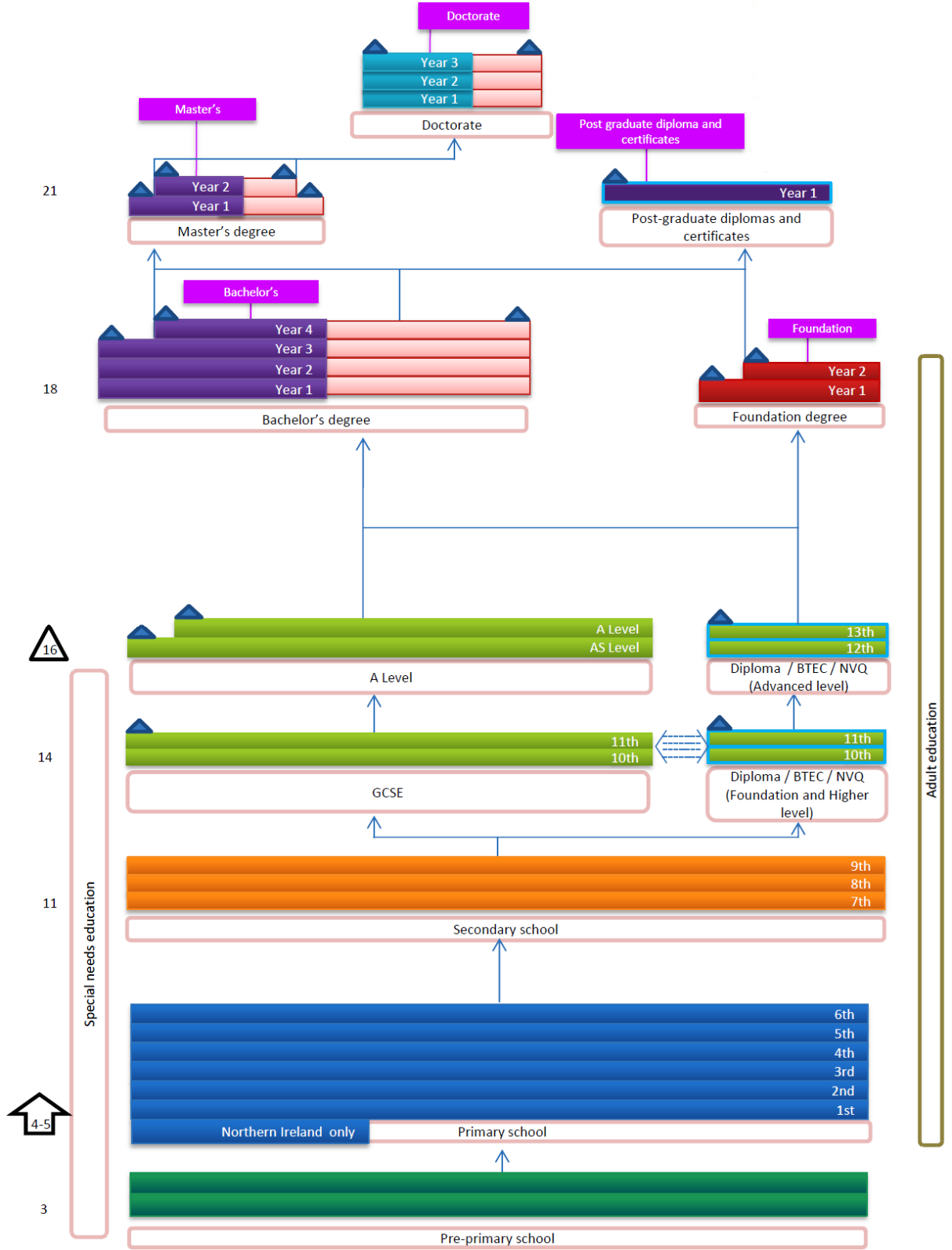
Açık Öğretim Fakültesi ve Warwick University Business School, İngiltere'de İşletme eğitimi almak isteyenler için MBA kursları vermektedir. Bu kurslar tam zamanlı bir programa kayıt yaptıramamış kimseler veya tam zamanlı eğitime ayıracak zamanı olmayan kimseler için birebirdir. İngiltere'de MBA kursları veren 70 kurum vardır. Bu kurumlarda MBA kursu alan yabancı öğrenci sayısı 15.000'dir. 10.000'den fazla yönetici her yıl işletme bilgilerini arttırabilmek için Açık Öğretim Fakültesinin MBA kurslarına yazılmaktadır MBA kurslarında; bankacılık, işletme, iletişim, ekonomi, Avrupa dilleri, bilgisayar, yönetim, pazarlama, halkla ilişkiler, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, sosyoloji gibi dersler verilmektedir. London Business School'da iki yıllık tam zamanlı MBA kursları verilmektedir. Bu kursların senelik ücreti 10.000 sterlinden fazladır. Buna yıllık 10.000 sterlin kalacak yer, yemek gibi yaşam masrafları da eklenirse rakam son derece büyükmektedir.

Bu yeterlilik derecesi belli işlerdeki beceri ve performans standartlarına dayanır. Herkese açık olan eğitim meslek sahibi insanların değerlendirmeye tabi tutulması imkanını sunar. Kursun beş farklı derecesi mevcuttur ve değerlendirme iş ortamında yapılan işin kaydedildiği dosyaya göre gerçekleştirilir. NVQ'lar mühendisliklerden tütün da turizm ve otel işletmeciliği, kuaförlük ve cilt bakımına kadar geniş bir alanı kapsıyor. Genel Mesleki Yeterlilik Derecesi (GNVQs) GNVQ'lar daha çok mesleki alanlarla ilgilidir. Bunlarda öğrenciler kendi meslekleri hakkında daha geniş bilgi ve beceriye sahip olurlar. Ve isteyenler sonradan yüksek eğitime devam edebilmektedirler. Bu kurslar üç derecede verilmektedir. Sunulan kurslar ise şunlardır: inşaat, mühendislik, bilişim teknolojisi, turizm ve otelcilik, sağlık ve ticaret. Bütün GNVQ'larda, öğrencinin kursu ne olursa olsun, herkes tarafından alınması gereken temel dersler vardır.

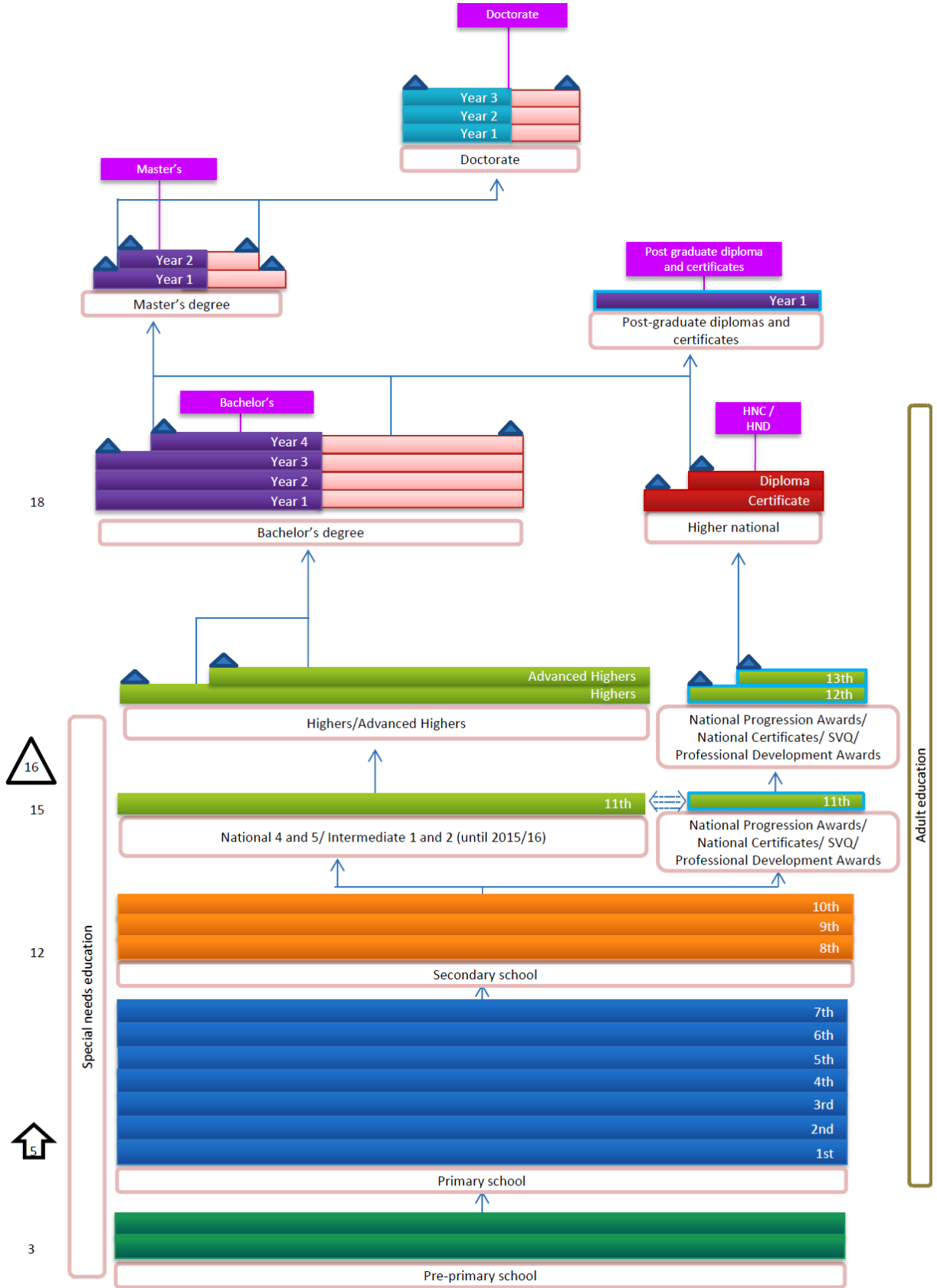
İngiltere'de Nitelikler ve Kredi Çerçevesi (QCF) mesleki nitelikleri oluşturmak ve akredite için kullanılmaktadır. QCF mesleki yeterlilikler oluşturmak için farklı kombinasyonları bir araya getirmektedir ve bireysel öğrenmeyi teşvik etmektedir. Farklı beceriler arasında hareket edebilmek için katılımcılara esneklik sağlamaktadır. QCF nitelikleri kredi değerine göre değerlendirir. Her kredi 10 saat olarak planlanmaktadır. Her program bir standart yapıya sahiptir. Katılımcı yeterliliği tamamlamak için ne kadar kredi alması gerektiği belirlenir. Her programın kısa bir açıklaması, öğrenme çıktıları ve değerlendirme kriterleri

belirlenir. Değerlendirme kriterleri; Ödüller; 1-12 kredi; Sertifikalar; 13-36 kredi; Diplomalar; 37 kredi ve üstü olarak belirlenmiştir. Stratejik planlarında işverenlerin aktif katılımı ile mesleki programlar oluşturmak bulunmaktadır.

Şekil 7: Birleşik Krallık – İngiltere, Galler Ülkesi ve Kuzey İrlanda Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

Şekil 8: Birleşik Krallık – İskoçya Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

FİNLANDIYA

Finlandiya’da eğitim politikalarına yön veren unsurların başlıcalarına bakıldığında;

- Eğitimde imkan ve fırsat eşitliği mevcuttur. Örneğin; Okul öncesi, temel eğitim ve orta öğretim tamamıyla ücretsizdir ve okul servisi, yemekleri ve tüm okul kırtasiye, ders ve yardımcı kitaplar eğitim bütçesinden karşılanmaktadır.

- Herkes için her yerde eğitim hakkı sunulmaktadır.

- Eğitim hizmetlerinde sosyal ve bölgesel bakımdan eşit imkanları sağlamak yani fırsat eşitliği oluşturarak eğitimi azınlıklar, Roman toplumu ve dezavantajlı bütün birey ve gruplara bir takım ayrıcalıklar sağlanmaktadır.

- İyi eğitilmiş ebeveynlerin gelecek nesilleri yetiştirmedeki katkısı çok fazla önemsenmektedir. Ebeveyn eğitimi yetişkin eğitimi kapsamında ilgili kurumlarca desteklenmektedir.

- Yaşam boyu eğitimi ilke edinerek öğrenen bir toplum olan Finlandiya, kalkınmasını önemli ölçüde beşeri sermayenin gelişmişliğine borçludur. Bireyin yaşam boyu, iş ve özel hayatında kendini geliştirebileceği olanakları bulmasına yönelik yatırım ve imkanlar sunulmaktadır.

Okul Öncesi Eğitim

1. 0-6 yaş arası aile gelirine göre kreşler ve özel yuvalarda sağlanır.
2. Ertesi yıl zorunlu eğitime başlayacak 6 yaş çocuklarını kapsar.
3. Gönüllülük esastır ve ücretsizdir.
4. Anaokulları ve okullardaki ana sınıflarında gerçekleştirilir.
5. Bu yaş grubundaki çocukların okul öncesine devam etme oranı %98 gibi bir oranla oldukça yüksek düzeydedir.

Temel Eğitim (İlköğretim ve Ortaöğretim 1. Devre)

- 9 yıllık bir süreci kapsar.

İlköğretim → 1-6. sınıf (7-12 yaşlarındaki çocuklar)

Ortaöğretim 1. Devre → 7-9 sınıf (13-16 yaşlarındaki ergenler)

- Ücretsiz Eğitim (öğretim, yiyecek, kitaplar, defter, kalem vs.)
- Neredeyse öğrencilerin tamamı (99,7%) temel mecburi eğitim programını tamamlarlar.

- Öğretim yılı Ağustos ortasında başlar ve Haziran başına kadar devam eder.

- İki dönem halinde 38 hafta toplamda 190 iş gününden oluşur.
- Haftalık alınan ders sayısı düzeye ve alınan seçmeli derslerin sayısına göre 19-30 saat arasında değişmektedir. İlköğretimde her bir dersin süresi 45 dakikadan haftada 19 ile 30 ders saati arasında değişen ders yapılmaktadır. Ortaöğretimde her bir dersin süresi 45 dakikadan haftada 38 ders saati ders yapılmaktadır. Mesleki Eğitimde her bir dersin süresi 60-90 dakikadır.

- İlk 6 yıl boyunca öğretim hemen hemen tüm dersleri öğreten sınıf öğretmenleri tarafından verilir.

- Görsel sanatlar, müzik ve spor gibi özel yetenek gerektiren dersler branş öğretmenleri tarafından verilebilmektedir.

- Temel eğitim ayrıca öğrenci danışmanlığı ve gerekirse özel eğitimi içerir.

Temel Eğitimin Özellikleri

- Giriş koşulu yoktur.
- Gönüllü 1 yıllık okul öncesi eğitim ve 1 yıllık ek eğitim (10.sınıf) içerebilir.
- Her türlü lise eğitimi için yeterlik sağlar.
- Hemen hemen tüm Fin çocukları zorunlu eğitimi tamamlar
- Kesinti ve tekrar etme çok nadir görülür.
- **Zorunlu dersler:** Ana Dil (Fince, İsveççe veya Sami), İkinci Ulusal dil, Yabancı diller, Çevre Çalışmaları, Sağlık eğitimi, Din ya da Ahlak Bilimi, Tarih, Sosyal bilimler, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Coğrafya, Beden eğitimi, Müzik, Görsel Sanatlar, El Sanatları, Ev ekonomisi ve Rehberlik

Değerlendirme Skalası

Eğitim sisteminde derslerin değerlendirilmesinde 10-0 arası skala uyguluyor. Fakat 4 ve aşağısı uygulanmıyor.

- 4 – Başarısız
- 5 – Yeterli
- 6 – Orta
- 7 – Başarılı
- 8 – İyi
- 9 – Çok İyi
- 10 – Bilgi ve Beceriler Mükemmel

Temel Eğitimde Bitirme Sertifikası Ve Ortaöğretime (Upper Secondary Education) Geçiş

- 9. veya 10. sınıfın sonunda öğrencilerin derslerinin başarısını gösteren bir sertifika (peruskoulun päättötodistus/avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen) düzenlenir.
- Öğrenci zorunlu eğitimde ayrılırken son kez değerlendirilir. Değerlendirme ulusal programın özüne uygun olup, ileri eğitime katılacakların hepsi 'good veya 8' olmalıdır.
- Aldığı sertifikaya göre genel eğitimde gymnasiyuma mesleki eğitimde ise meslek eğitim kurumlarına başvurur.
- Buna öğrencinin yönlendirilmesi öğrenci, ailesi okul yönetimi tarafından edilip öğrenci sistemde (The joint application system - Finnish: yhteishakujärjestelmä, Swedish: gemensam elevansökan) kayıt yaptırır.

Ulusal Değerlendirme Standartları

- Zorunlu Eğitimde Okul ve eğitim sisteminin izlenmesi amacıyla genellikle 6 ve 9. sınıfta bir veya 2 eğitim yılında örnek testler uygulanır. Amaç, ulusal programın belirlenen rehberine uygun olup olmadığıdır.
- **Test konuları:** Yalnızca Anadil veya Matematik.
- 9. Sınıfta ikinci dil olarak İsveççede okutulmaktadır.

Zorunlu Eğitimden Liseye Geçiş

- Zorunlu eğitimi tamamlayan öğrenciler konumuna uygun mesleki ve akademik liseyi seçebilirler. Başvuru Ulusal Başvuru Sisteminde (The joint application system - Fincesi: yhteishakujärjestelmä, İsveççesi: gemensam elevansökan) doğrudan yapılmaktadır.
- Lise öğrencilerden önceki çalışma kayıtları veya giriş ve yetenek testlerine tabi tutabilir.

Ortaöğretimde Zorunlu Dersler

- Anadil ve Dil
- İkinci Ulusal Dil
- Yabancı Dil
- Matematik
- Çevre ve Doğal Bilimi
- Din veya Etik Eğitimi
- Felsefe
- Tarih

- Sosyal Çalışmalar
- Sanat ve beden Eğitimi
- İlave dersler
- Okul Tarafından belirlene çalışmalar
- Mesleki Eğitim İçin Rehberlik çalışmalar

Ortaöğretimde Okul Türü

- Genel Lise (Fincesi: lukio, İsveççesi: gymnasium)
- Mesleki Kolejler (vocational colleges), (Nüfusun 50.000 üzerindeki yerlerde)
- Çıraklık Okulları –oppisopimuskoulutus
- Ortaöğretim Uzaktan Eğitim Okulları (Upper Secondary Distance Education)
- Halk Lise Okulları (folk high schools – kansanopisto - 88 tane 82 si özel
- Mesleki Halk Eğitim Merkezleri- 206 tane (vocational adult education centres,

(Fincesi: ammatillinen aikuiskoulutuskeskus, İsveççesi: yrkesutbildningscentrum))

Ortaöğretim İkinci Devre (Lise)

Genel ve mesleki eğitim olarak ikiye ayrılır;

• Öğrencilerin genel ve mesleki ortaöğretimden hangisine devam edeceğini belirleyen genel bir sınav yoktur.

• Veliler, öğrencisinin temel eğitimdeki başarı durumunu dikkate alıp öğretmenlerin ve okul yönetiminin görüşünü alarak, ortak ulusal başvuru sistemi vasıtasıyla ortaöğretim ikinci devre eğitimi veren herhangi bir genel veya mesleki ortaöğretim okuluna başvuru yapma hakkına sahiptirler

- Zorunlu eğitimden sonra 16-19 yaş arası öğrencilerin eğitimini kapsar.
- Zorunlu eğitimdeki görevler devam eder ve yükseköğretime yeterlik için çalışmalar yapılır.
- Üniversiteye giriş sınavı (matriculation examination) ile sona erer.
- Öğrencilerin % 90'ından fazlası temel eğitimin ardından eğitimlerine devam etmektedirler.

• Bu öğrencilerin yaklaşık % 54'ü genel ortaöğretime tercih ederken %36'sı mesleki eğitimi tercih etmektedir.

• Öğretim programı üç sene olarak belirlenmiştir ancak, öğrenciler bu eğitimi 2 ya da 4 yılda da tamamlayabilmektedirler. Tüm öğrenciler zorunu dersleri tamamlamak zorundadır.

- Okulların öğrencilerin seçim yapabileceği uzmanlık kursları sağlama gibi görevleri vardır.

Mesleki Eğitim (VET)

- Üç yıllık mesleki lise eğitimi Politekniklerde ve Üniversitelerde yükseköğretim için genel yeterlik sağlamaktadır.

- Mesleki eğitimde modüler tabanlı programlar kullanılmaktadır. Her derste okutulan modüller belirlenmiştir.

- Mesleki yeterlikler hem okul tabanlı eğitim yoluyla hem de usta-çırak öğretimi yoluyla elde edilebilir.

- Mesleki eğitim ve öğretim yedi farklı eğitim alanını, 112 farklı çalışma programını içeren 52 mesleki yeterliliği kapsamaktadır.

- 2001 yılından buyana mesleki eğitimde kredili sistem kullanılmaktadır. Üç yıllık bir mesleki eğitimi tamamlayan öğrenci 120 kredi ile mezun olur.

- Her mesleki yeterlilik en az 20 kredilik kısmı şirketlerde uygulama olmak üzere, dil, bilim (Fizik, kimya Biyoloji), sağlık eğitimi gibi temel ve seçmeli konuları içermektedir.

- Mesleki öğrenmede dahil mesleki çalışma için 90 kredi

- Temel Dersler (Core subjects) 20 kredi

- Serbest Çalışma 10 kredi

- 1 kredi öğrencinin çalışma yükünü de içeren 40 saate denk gelmektedir. İş yerinde çalışmada ise 1 kredi 40 çalışma saatine eşittir.

- 3 yıllık mesleki yeterlilikler üniversite veya politeknik okullar için yeterlidir.

- Mesleki Eğitim ve Öğretimde Avrupa Kredi Sistemi (ECVET) çalışmalarında Avrupa da liderlikte yapmaktalar.

Meslek Sektörleri

- Zorunlu eğitimi bitiren öğrenciler meslek okullarına kayıt yaptırabilirler.

- Öğrenciler sekiz sektörde (Toplum ve Eğitim, Kültür, Sosyal Bilim, İş ve Yönetim, Doğal Bilimler, Teknoloji Doğal Kaynaklar ve Çevre, İletişim ve Taşımacılık, Sosyal Servis, Sağlık ve Spor ile Turizm, Katering ve İç Servis)120 farklı program ile 50 mesleki yeterliliği de içerir. Her yeterlilik programı temel dersler ile 20 kredilik iş başı eğitim eğitimi dahildir.

Mesleki Eğitimde Genel Dersler

- Mesleki çalışmalar ve iş başı eğitimi yeterliliğe bağlı olarak değişebilir (90 kredi)

• Ana dersler, genel tüm yeterlilikler (20 kredi, 16 zorunlu ders, 4 seçmeli dersten oluşur. Bunlar:

- Anadilde ve Yabancı Dil
- Matematik,
- Fizik ve Kimya,
- Sosyal, İş ve İş Piyasası Dersleri,
- Beden ve Sağlık Eğitimi,
- Sanat ve Kültür, Çevre Çalışmaları,
- ICT, Etik ve Diğer Kültürler
- Psikoloji ve Girişimcilik
- Serbest Çalışma (10 Kredi)
- Proje Çalışması (2 kredi)

Üniversiteye Giriş Sınavı (Matriculation Examination)

• Üniversiteye giriş sınavı Bahar ve Güz döneminde olmak üzere tüm liselerde aynı anda olmak üzere yılda iki kez düzenlenir.

• 4 zorunlu test yer almaktadır: Ana Dil, Diğer Ulusal Dil, Yabancı Dil ve diğer Matematik ve genel Bilimler Testi. Öğrenciler sınavda seçmeli testler de alabilmektedirler.

• Üniversite giriş sınavının ve tüm ortaöğretim ikinci devre eğitimi öğretim programının başarılı bir şekilde geçilmesinin ardından öğrenciler geçilen testlerin ayrıntılarını, elde edilen derece ve notları gösteren ayrı bir sertifika almaktadırlar.

• Üniversiteler ayrıca yapılan sınavlara ek olarak başvurulara esas farklı yeterlik alanları belirleyebilir. Açılan programların alabileceği sayıdan daha fazla başvuru olması durumunda, üniversiteler farklı öğrenci seçme kriterlerine başvurabilmektedirler.

• Üniversiteye yerleşmede, üniversite giriş sınavı notu; enstitü, fakülte veya bölüm tarafından düzenlenen giriş sınav sonucu ve ortaöğretim ikinci devre bitirme belgeleri dikkate alınarak yerleştirmeler yapılmaktadır.

Politeknik Eğitim

• Politeknikler daha çok uygulamaya yönelik mesleki bir eğitimi esas almaktadırlar.

• Fin Politeknik sistemi 1990 yılında yükseköğretimde bir üniversite dışı sektör yaratmak için oluşturuldu. Lise dönemindeki Mesleki eğitim kurumlarından alınan eğitime dayandırılmıştır. Ülke çağında bir yükseköğretim ağı şeklinde geliştirilmiştir. Ülke genelinde 29 tane tane Politeknik vardır.

- Politeknikler; doğal kaynaklar, teknoloji, iletişim, iş ve yönetim, turizm, yemek hizmeti, kurumsal yönetim, sağlık ve sosyal hizmetler, kültür ve insan bilimleri, eğitim gibi sektörlerde uzmanlık fonksiyonunda eğitim sağlar.

- Politeknik derecesi almak için 3,5-4 yıl eğitim almak gerekir.
- Milli Eğitim Bakanlığı lisans programlarını onaylar fakat program bağımsız bir şekilde Politeknikler tarafından hazırlanır.

Finlandiya'da Üniversiteler

- Avrupa'nın en geniş kapsamlı üniversite ağlarından biridir.
- 10 çok fakülteli üniversite
 - Helsinki, Turku (2), Tampere, Oulu, Jyväskylä, Joensuu, Vaasa, Kuopio, Rovaniemi
- 3 teknoloji üniversitesi
 - Helsinki, Tampere, Lappeenranta
 - + Faculty of Technology in Oulu: 4818 öğrenci
- 3 Ekonomi ve İş Yönetimi Üniversitesi
 - Helsinki (2), Turku
 - + Faculty of Economics in Oulu: 1023 öğrenci
- 4 Sanat Akademisi

Özel Eğitim

- Özel eğitime ihtiyacı olan bir öğrenci sadece özel eğitim gerektiren derslerde bu eğitime devam ederek ayrı eğitim alırken, diğer derslerini normal eğitim içinde diğer öğrencilerle birlikte alır.

- Temel eğitim okullarının çoğunda özel eğitim sınıfları bulunur.
- Öğrencinin engelli ya da hasta olması, geç gelişme gösterme, ruhsal bozukluklar ya da benzer nedenlerden ötürü normal bir öğrenme grubu içerisinde eğitim alması uygun görülüyorsa, öğrencinin özel eğitim çerçevesinde eğitim alması kararlaştırılmaktadır.

Eğitim Yönetimi ve Finansmanı

- Finlandiya'da eğitim, Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğu altındadır.
- Buna ek olarak, altı Finlandiya Eyaletinin her biri bu konularla ilgilenen bir Eğitim ve Kültür Kuruluna sahiptir.
- Yerel yönetimler olarak belediyelerin, eğitim alanında çok önemli rolleri, yetkileri ve sorumlulukları bulunmaktadır.

- Eğitimi finanse etme sorumluluğu merkezi otorite ile yerel yönetimler arasında paylaşılmıştır. İlk ve ortaöğretim için kullanılan fonlarda devlet, masrafların %57'sini karşılarken belediyelerin sağladığı katkı ortalama %43 civarındadır.

- Okullara ne kadar özerklik verileceğine yerel yetkililer karar vermektedirler.
- Tüm üniversiteler devlete bağlıdırlar ve büyük oranda özerkliğe sahiptirler.

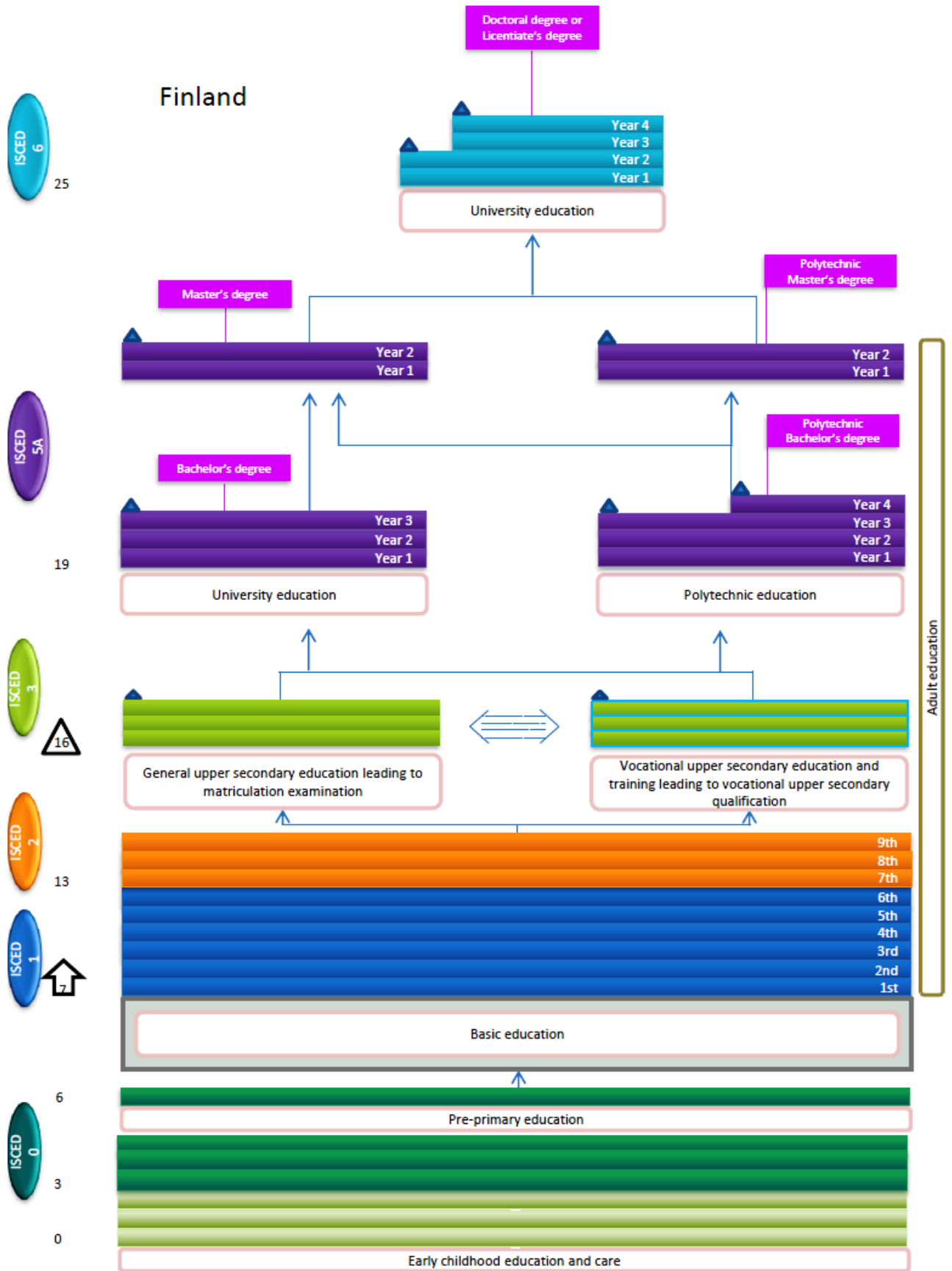
Eğitimde Denetim

- 1970'lerden bu yana müstakil bir okul denetim sistemi mevcut değildir. Devlet yetkilileri tarafından düzenlenen denetim ziyaretleri artık gerçekleştirilmemektedir.

- Eğitim verenlerin etkinlikleri yönetmelikler ve ana ulusal öğretim programında belirtilen hedefler tarafından idare edilmektedir.

- Okullarda verilen eğitim ve öğretimin denetimi okul müdürleri ve okul yönetim kurulları tarafından yapılmaktadır.

Şekil 9: Finlandiya Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

UZAK DOĞU'DA AKTİF YAŞAM ODAKLI MESLEKİ GELİŞİM VE EĞİTİM MERKEZLERİ

JAPONYA

Japonlar, yüzyıllar boyunca Çin Uygarlığı'nın etkisi altında kalmıştır. Bu durum yazı sistemlerinde, inanış biçimlerinde, resim ve el sanatlarında açıkça kendini belli etmektedir. Japonların etkisi altında kaldıkları toplumlardan bir diğeri de Koreliler olmuştur (Braudel, 2001; Lee ve İlhan, 1989).

Japon İmparatorluğu'nun kuruluşu M.Ö. 6. yüzyıla kadar uzanır. Japonya'da toplumla ilgili ilk yasal düzenlemeler 6.yüzyılda Prens Sohotoku'nun 17 maddelik anayasası ile 701 yılında yürürlüğe konan Taiho Anayasası'na dayanmaktadır. Konfüçyüsçü görüşün egemen olduğu bu anayasalar, 1868'deki Meiji Restorasyonuna kadar Japon yasalarının temelini oluşturur. Japon eğitim kurumları örgüt ve program açısından Taiho Anayasası ile sistemleştirilmiştir. Bu düzenlemede sadece soylu sınıflara hitap eden bir eğitim sistemi öngörülmüş ve devlet için memur yetiştirmek amaçlanmıştır. Buna göre, yüksek derecedeki devlet memurlarının çocukları 9 yıllık bir eğitimden geçirilmesi, sıradan halk çocukları için ise Konfüçyüs'ün klasiklerinden olan **“Hayırlı Evlat Kitabı”**nın her evde bulunması ve sürekli okunması öngörülmüştür (Güvenç ve diğ., 1990).

12.yüzyıl ile 16.yüzyıl arası, Japonların ortaçağı olarak nitelendirilmektedir. İç savaşlar ve kargaşanın yaşandığı bu dönemde, yeterli sayıda öğrenci bulunamadığı için 1300 civarında eğitim kurumu kapanmıştır. Kapanmayanlar da ise dönemin anlayışına uygun olarak, savaş eğitimi üzerinde odaklanılmıştır. Bu durum ailesi ve atalarının onuru için kendini seve seve ölüme atabilen güçlü savaşçıları (samuray) ortaya çıkarmıştır. Japon eğitim tarihi açısından pek parlak olmayan bu dönemde ilk ders kitaplarının yayımlanmasına başlanmış (14.yüzyıl ilk yarısı), savaş sanatı derslerinin yanında güzel yazı (hattatlık), ahlak, edebiyat ve tarih dersleri verilmiştir (Güvenç ve diğ., 1990; Erdoğan, 2003).

1600 ile 1868 yılları arası, istikrar ve barış sağlandığından, Japonya'nın ortaçağdan yeniçağa geçtiği dönem olarak nitelendirilmiştir. Bu dönemde siyasi bütünlüğün sağlanması, para ekonomisinin gelişmesi, toplumun kültür ve eğitim düzeyinin ilerlemesi yeniçağı belirleyen gelişmelere örnek olarak gösterilmektedir (Güvenç ve diğ., 1990). Bu dönemde

(Takugawa Shogunları 1604-1807) iktidarı, samuray denen savaşçı bir sınıf elinde bulundurmuştur. İktidarı bir iç savaş sonunda ele geçiren bu sınıf, nüfusun %5'ni oluşturmasına rağmen, bütün ülkeye egemen olmuştur. **“Bakufu”** denen okullarda verilen eğitimde esas amaç, devlet için savaşçı ve yönetici yetiştirmektir. Bu nedenle bu dönem için bir elit eğitiminden söz edilmektedir. Sıradan halka verilen eğitim hizmetini ise, tapınak çocukları evi anlamına gelen **“terekoya”** denen okullar üstlenmiştir. Bu okullar zamanla tapınak ve budist teşkilattan bağlarını kopararak gelişen tüccar ve esnaf, hatta köylü ve çiftçiler tarafından desteklenen ve rağbet gören özel halk okullarına dönüşmüştür. Böylece Japonya’da özel eğitim kurumlarının ilk temelleri atılmıştır. Bu dönemin sonuna gelindiğinde ülke genelinde erkek çocukların %45’i, kız çocuklarının ise %10’unun bu okullara gittikleri belirtilmektedir (İpek, 2001).

Çağdaş Japon eğitimin temelleri, 1868 yılında başlayan ve feodal düzene son verip yenilikçi düzenlemeler yapan Meici yönetimi ile atılmıştır. Her ne kadar bu düzenlemelerin temelleri Takugawa Shogunları döneminde olsa da eğitimdeki çağdaşlaşma, 1868 yılında imparator tarafından yayınlanan **“Meici Andı”** ile daha da hız kazanmıştır. Bu dönemde çağdaş eğitim, devlet okulları ve özel okulların kurulmasıyla daha da gelişmiştir (Güvenç ve diğ., 1990). 1872 yılında kabul edilen Temel Eğitim Kanunu’nda; **“öğrenmek hayatta başarılı olmanın anahtarıdır ve kimse öğrenmeyi ihmal etme lüksüne sahip değildir. Bundan sonra temel eğitim geniş halk kesimlerine kadar götürülecektir. İleri düzeyde eğitim ise her ferdin kendi yetenek ve olanaklarına bırakılmıştır. Kız veya erkek çocuğunu okula göndermeyen aileler görevlerini ihmal etmiş sayılacaklardır”** denilerek dönemin eğitime bakışı yansıtılmıştır (Türkoğlu, 1998). Bu kanun ile Japon Eğitim Sistemi; ilköğretim (ilkokul), ortaöğretim (ortaokul) ve yükseköğretim (üniversite) olmak üzere üç grupta toplanmış ve batı uygarlığı örnek alınarak birçok yenilik yapılmıştır (İpek, 2001). 19.yüzyılın sonlarına doğru okullaşma oranı %100’ü bulmuştur.

20. yüzyıl başlarında, eğitime olan talep hızla büyümeye devam etmiş, fakat bu talebi karşılayacak olanaklar bulunamamıştır. Bu nedenle devletin desteklediği okulların yanı sıra, yerel idarelere bağlı kurumların ve özel kuruluşların verdiği eğitim hizmeti arttırılmıştır. Özellikle Japon sanayisi için gerekli kalifiye eleman ihtiyacını karşılamak amacıyla devlet ve yerel yönetimler tarafından meslek okulları kurulmuştur. İlkokulu bitirenlerin gidebildikleri bu okullar, 20. yüzyılda Japonya’nın gelişmesinde çok önemli bir rol oynamışlardır (Türkoğlu, 1998).

2. Dünya Savaşı'na doğru Japon Milli Eğitim Bakanlığı güçlü bir konuma gelmiş, halkın neyi okuması, neyi öğrenmesi ve neye inanması gerektiğine devlet temsilcisi olarak karar verir duruma gelmiştir (Cramer ve Browne, 1974). 2. Dünya Savaşı boyunca ülkedeki bütün okullar ordunun denetimine girmiştir. Savaş sonlarına doğru kazanma umudu azalınca ilköğretim dışındaki bütün okullar kapatılarak öğrenciler çalıştırılmak üzere fabrika ve çiftliklere gönderilmiştir (Asa ve Amano, 1986). Savaş sona erdiğinde 200'den çok ilkokul, 38 meslek okulu, 100'ün üzerinde kolej ve üniversite ile 64 öğretmen okulu enkaz yığını haline gelmişti. Eğitime devam edebilecek çok az sayıda okul kalmıştı (Cramer ve Browne, 1974).

Japon eğitimi 2. Dünya Savaşı'ndan sonra Japonların "**Postdam Deklarasyonu**" nu imzalayarak teslim olmaları ile başlayıp büyük ölçüde değişikliğe uğramıştır. 1946 yılında 27 kişilik Amerikan Eğitimciler Delegasyonu, Japonya'da savaş sonrası eğitim reformunu gerçekleştirmek için çalışmaya başlamıştır. Heyet Japon eğitiminin liberalizm ve ferdiyetçiliğe yönelmesi, dilde reform yapılarak Latin harflerinin kabul edilmesi, eğitim yönetiminin yerelleştirilmesi ve bu amaçla seçimle işbaşına gelecek eğitim komisyonlarının kurulması ile müfredatta köklü değişikliklerin yapılması gibi bir takım önerilerde bulunmuştur. Yapılan bu öneri ve düzenlemeler 1947 yılında çıkarılan Temel Eğitim Kanunu ile pekiştirilmiştir (Asa ve Amano, 1986; İpek, 2001). Japon eğitimi 1948 yılında ABD'dekine benzer bir şekilde insanı merkezileştirilmiştir. 1952'den sonra barış sözleşmesi ile Japonya üzerindeki ABD kontrolü sona ermiş, bu tarihten itibaren eğitim sisteminde ABD'nin zorlamalarıyla yerleştirilen bazı uygulamalar kaldırılmaya çalışılmıştır (Erdoğan, 2003).

Bugünkü Japon Eğitim Sistemi'nin temel yapısı ve prensipleri 1947'de kabul edilen Temel Eğitim Kanunu ve Okul Eğitim Kanunu ile belirlenmiştir. Eğitim sisteminin esas amacı insan haklarına, sevgi gerçeğine ve barışa saygı duyan, barışçı ve demokratik bir milletin kendine güvenen insanlarını yetiştirmektir (UEM., 1989). Bugün Japonya'da 6-3-3-4 diye tabir edilen eğitim sistemi uygulanmaktadır. Eğitim, 6 yıllık ilkokul, 3 yıllık ortaokul, 3 yıllık lise ile 4 yıllık üniversitelerde verilmektedir. İlkokul ve ortaokulu kapsayan zorunlu eğitim süresi 9 yıldır. Ülkede ulusal okullar, kamu okulları ve özel okullar olmak üzere üç tür okul bulunmaktadır. Ulusal okulların finansmanı merkezi hükümetçe, kamu okullarının il ve belediye yönetimlerince, özel okullarının ise özel kuruluşlarca karşılanmaktadır (İpek, 2001). Ülke okullarının %28'i özel okuldur. Anaokulu öğrencilerinin %75'i, kreş öğrencilerinin %43'ü, ilkokul öğrencilerinin %1'i, ortaokul öğrencilerinin %3'ü, lise

öğrencilerinin %28'i, üniversite öğrencilerinin %72'si, yüksekokul öğrencilerinin %89'u, teknik okul öğrencilerinin %7'si özel okullara gitmektedir (Türk, 2004).

Japonya'da eğitim öğretim yılı 1 Nisan'da başlar ve bir sonraki yılın 31 Mart'ında biter. Ders yılı, Nisan-Temmuz ortası, Eylül-Aralık sonu ve Ocak-Mart sonu olmak üzere üç dönem halinde yapılır. Cumartesi yarım gün olmak üzere, haftada 5.5 gün okula gidilir. Yılda 240-250 iş günü vardır (Erdoğan, 2003). Bir eğitim öğretim yılında üç ara tatili yapılmaktadır. Bunlardan birincisi yaz tatili (22 Temmuz- 31 Ağustos arası), ikincisi güz tatili (25 Aralık- 7 Ocak arası), sonuncusu da bahar tatili (22 Mart- 1 Nisan arası)'dır (Mutlu, 1997). Ülkede okutulacak olan dersler ve zorunlu ders saati sayısı Eğitim Bakanlığı'na belirlenmektedir. Her okul ders programına uygun olmak koşuluyla genel gereksinimleri, öğrencilerin gelişme ve deneyim kazanma alışkanlıklarını göz önünde tutarak kendi eğitim programını hazırlamaktadır (Demirel, 2000). Japonya'da ders programları kuvvetli bir milli içerik taşımaktadır. Ülkede okul, sanayi, aile ve toplum arasında organik bir bağ kurulmuştur. Öğrenciler isteyerek, dikkatli ve sürekli bir şekilde çalışmak zorundadır. Bunun yanında öğrencileri güçlü bir şekilde eğitime bağlayan ve okullar arasında etkili bir yarışmaya olanak tanıyan bir yapının oluşturulması Japon Eğitim Sistemi'nin belirgin özellikleri olarak belirtilmektedir (Tozlu, 2003).

Japonya'da örgün eğitim; okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimden oluşmaktadır.

Okulöncesi eğitim, anaokulları ve gündüz bakım evlerinde verilmektedir. Eğitim Bakanlığı'nın gözetiminde olan anaokullarında, 3-5 yaşlarındaki çocuklara günde 5 saat eğitim verilmektedir. Gündüz bakım evleri (kreş) ise, Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda çalışan anneler için kurulmuş olup, bebeklikten 5 yaşına kadar olan çocuklara günde 8 saat eğitim verilmektedir. Japonya'da çocukların büyük bir kısmı okul öncesi eğitimi almaktadır. 3 yaş grubunun % 40'ı, 4-5 yaş grubunun %92'si, anaokullarına veya kreşlere devam etmektedir (Erdoğan, 2003). Anaokulu, yasaya göre zorunlu değil ama giderek yaygınlık kazanmaktadır. Japonya'da okulöncesi düzeyinde okullaşma oranı % 64 civarındadır. Bu okulların organizasyonu ve donatımı mahalli kurulların sorumluluğundadır (Demirel, 2000). Anaokullarının programında bulunan ders ve etkinlikler; sağlık, sosyal yaşam, dil, müzik, ritim, sanat ve el sanatlarıdır. Anaokullarında sınıfta kalma yoktur (Türkoğlu, 1998).

Japonya'da 6 yaşını dolduran her çocuk, 6 yıl süren ilkokula gitmek zorundadır. İlkokulun amacı; işbirliği ruhunu, bölgesel ve ulusal gelenek bilgisini, uluslararası anlayış ruhunu, matematik, dil ve bilim yeteneğini, müzik, sanat ve edebiyata olan ilgiyi kazandırmak

ve geliştirmektedir (Erdoğan, 2003). Yaklaşık olarak 20 öğrenciye bir öğretmenin düştüğü ilkokul kademesinde, okullaşma oranı %99 olup sınıfta kalma yoktur. Öğrenciler bu dönemde başlayarak lise ve üniversite giriş sınavlarına hazırlanmaktadır (Türkoğlu, 1998).

Ortaokullar zorunlu eğitimin son kısmı olup 3 yıl sürmektedir. İlkokulu bitiren ve herhangi bir özrü bulunmayan tüm öğrencilerin ortaokula devamı zorunludur. Öğrencilerin hangi ortaokula gidecekleri Yerel Eğitim Komisyonu tarafından coğrafi esaslara göre belirlenmektedir. Ulusal ve yerel ortaokullar ücretsiz olup, öğrencilerin giderleri devlet tarafında karşılanmaktadır. Bu eğitimin amacı; lise öğrenimine devam edebilmeleri için, gerekli bilgi ve becerileri öğrencilere kazandırmak, onların zihinsel ve bedensel gelişmelerini sağlamak, iyi vatandaş, insanlara ve çevreye saygılı yurttaş olarak Japon gelenek ve göreneklerine bağlı kişiler olmalarını sağlamaktır. Bu kademedeki okullaşma oranı %99'dur. Sınıfta kalma yoktur (Türkoğlu, 1998). Ortaokulu bitiren ve eğitime devam etmek isteyen öğrenciler, Mart ayında yapılan liselere giriş sınavındaki performanslarına göre liselere yerleştirilmektedir (Türk, 2004).

Japonya'da tam gün, yarım gün ve mektupla öğretim yapan liseler olmak üzere üç çeşit lise bulunmaktadır. Tam gün eğitim yapan liseler 3 yıl, yarım gün ve mektupla öğretim yapan liseler ise 4 yıl ya da daha uzun süre devam etmektedir. Yarım gün olan liseler gündüz ve akşam liseleri olarak ikiye ayrılır. Genel ve mesleki liseler olmak üzere iki farklı program uygulayan liseler bulunmaktadır. Genel liseler; yükseköğretime devam edecek gençlerin gereksinimlerini sağlayacak programlar sunmakta, mesleki liseler ise; öğrencilerin gelecekte meslek olarak seçecekleri özel mesleki alan eğitimi sağlamaktadır (Saracaloğlu, 1992). Liselerde kredili sisteme göre öğretim yapılmakta, mezun olmak için de en az 80 kredilik ders almak gerekmektedir. Bu dersler zorunlu ve seımeli derslerden oluşmaktadır. Liseden sonra üniversiteye devam etmek önemli bir amaç olduğundan, bu yönde yoğun çaba sarf edilmektedir (Türkoğlu, 1998). Japonya'da devlet liseleri sosyal market sistemine göre çalışmakta, ödenek ve ücretler, mevcut öğrenci sayısına göre ayarlanmaktadır. Devlet, özel liselere de gerekli yardımları yaparak eğitim-öğretim ve başarı standartlarının devamını sağlamaktadır. Her yıl basın ve televizyonda liselerin genel bir değerlendirmesi yapılmaktadır (Tozlu, 2003).

Japonya'da, üniversiteler, yüksekokullar ve teknik okullar olmak üzere üç çeşit yükseköğretim kurumu bulunmaktadır.

Üniversiteler, programlarında hem lisans hem de lisansüstü eğitime yer vermektedirler. Genellikle 4 yıllıktırlar. Ancak tıp, dişçilik, veterinerlik ve ziraat gibi bazı bölümlerin öğretim

süresi 6 yıldır. Büyük çoğunluğu, 2 yıl süren master ve 5 yıl süren doktora programına sahiptir (Demirel, 2000). Amaçları; öğrencilere ileri derecede ve derinlemesine bilgi vermek, akademik konularda özel araştırma ortamı hazırlamak, bilgili, meslek sahibi bireyler yetiştirmektir (Türkoğlu, 1998).

Yüksekokullar, lise mezunlarına 2 ya da 3 yıllık eğitim vermektedirler. Amaçları; öğrencilerin teknik alanda bilgi ve beceriyi edinmelerini sağlamak, mezunlarını teknik dallarda meslek sahibi yapmaktır (Demirel, 2000; Türkoğlu, 1998).

Teknik Okullar, 1962 yılından beri eğitim-öğretim hizmeti veren bu okullar, ortaokulu bitiren öğrencileri kabul etmekte ve teknisyenlerin eğitimi için 5 yıllık tam eğitim uygulamaktadırlar (Cramer ve Browne, 1974; Demirel, 2000).

Japonya'da 1985 yılından itibaren açık öğretim üniversitesinde de yükseköğretim verilmektedir. Ayrıca bazı üniversiteler, gündüz çalışanlar için gece dersleri vermektedir (Erdoğan, 2003; Türkoğlu, 1998). Yükseköğretime bir akademik yetenek testi, bir özel alanda başarıyı ölçme testi ve okul dosyalarının incelenmesi sonucu öğrenciler seçilmektedir (Demirel, 2000).

Japon eğitim felsefesine göre Japon halkı yaşam boyu eğitilmelidir. Bu eğitim, hem resmi hem de özel kuruluşlar tarafından verilmelidir. Halk evleri, gençlik merkezleri, çocuklar için tabiat merkezleri, müzeler, kütüphaneler, beden eğitimi ve eğlence merkezleri yaygın eğitim faaliyetlerini düzenleyen önemli kuruluşlardır. Bunların içerisinde halk evleri farklı bir yere sahiptir. Belediyelerin birçoğunda bulunan halk evleri, bireylerin kültür düzeylerini yükseltecek çeşitli eğitim faaliyetleri düzenlemektedir (Demirel, 2000).

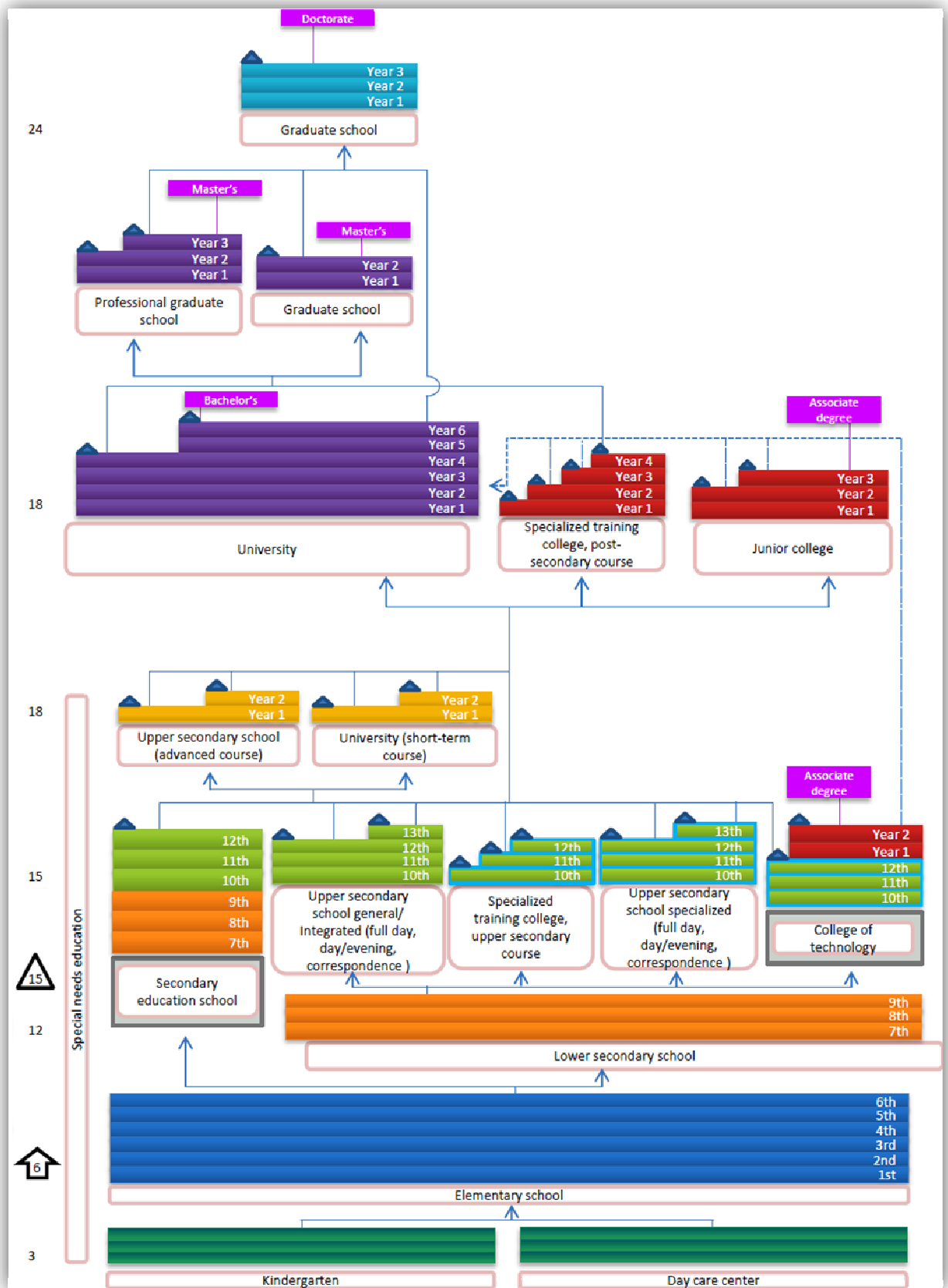
Japonya'da ulusal düzeyde eğitim hizmetlerinden sorumlu birim, Eğitim Bilim ve Kültür Bakanlığı'dır. Ancak ülkenin eğitim sisteminin idaresinde yerinden yönetim esas alınmakta ve eğitim bakanlığının rolü genel olarak koordinatörlük olmaktadır (UEM., 1989). Bakanlık, üniversiteler, yüksekokullar, teknik kolejler, müzeler ve üniversitelere bağlı olarak açılmış olan ilk ve ortaöğretim kurumlarının yönetiminden, eğitim bütçesinin hazırlanmasından sorumludur. Ayrıca eğitimle ilgili yasa tasarısı sunulmasında ve eğitim politikalarının uygulanmasında hükümet ve ulusal meclis ile yetki ve sorumluluğu paylaşmaktadır. Bunun yanında İl ve Belediye Eğitim Kurullarına finansman yardımı yapmakta, teknik rehberlik hizmeti sunmakta ve onlara önerilerde bulunmaktadır. Okulöncesi seviyesinden yükseköğretim seviyesine kadar uygulanması gereken genel standartları tespit etmekte, ilk ve ortaöğretimde okutulacak ders kitaplarını onaylamaktadır. Kısacası eğitim hizmetinin sunulmasında ulusal bütünlüğü sağlamaktadır (İpek, 2001).

İl Eğitim Kurulları ile Belediye Eğitim Kurullarının yetki alanları, aralarında bir çatışmaya yol açmayacak şekilde belirlenmiştir. İl Eğitim Kurulları, ortaöğretim ikinci kademe okulları ile sosyal ve kültürel alanda görev yapan eğitim kurumlarını yönetmektedir. Belediye Eğitim Kurulları ise, ilkokul, ortaöğretim birinci kademe okulları ve belediyelerce açılan sosyal ve kültürel eğitim kurumlarını yönetmektedir. Resmi ilk ve ortaokul öğretmenlerinin tayinleri ile öğretmenlere verilecek sertifikalar İl Eğitim Kurulu'nun sorumluluğundadır (Cramer ve Browne, 1974).

Japonya'da eğitim kurumlarına ulusal bütçeden, yerel yönetim bütçelerinden, özel kuruluş bütçelerinden paylar ayrılmış, zorunlu olmayan eğitimde ailelerin katkısı sağlanmıştır. Devlet eğitim harcamalarının büyük çoğunluğunu zorunlu eğitime kaydırmış, zorunlu olmayan eğitimin tamamı paralı hale getirilmiştir. Ülkede İlkokulların %98'inde devletin finanse ettiği öğle yemekleri verilmektedir. Zorunlu eğitim düzeyi için gerekli olan kitaplar ücretsizdir. Merkezi hükümetçe eğitime ayrılan fonların yanı sıra, her düzeydeki eğitim vergileri, bağışlar, kitlerle hazine mallarından sağlanan gelirler, yerel idarelerce elde edilen kira gelirleri ve öğretim harçları, eğitim giderlerini büyük ölçüde karşılamaktadır (Türkoğlu, 1998).

Kısacası Japonya'da her yönetim düzeyi kendi koyduğu vergiler ve diğer gelirlerle bölgelerindeki eğitim etkinliklerini düzenleme ve yürütme yetkisine sahiptir. Ulusal hükümet, yerel yönetimlere sağladığı genel ekonomik desteğin yanı sıra, zorunlu eğitimde görevli olan öğretmenlerin maaşlarının yarısını ödemektedir (İpek, 2001; Demirel, 2000). Ayrıca bölge ve yerel yönetimlere bağlı ilk ve ortaokulların eğitim araçları giderlerini karşılamakta, okul inşaat giderlerinin büyük kısmını vermektedir (Türk, 2004).

Şekil 10: Japonya Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

GÜNEY KORE

Geçen yarım yüzyıl boyunca, Güney Kore, hem eğitim hem de ekonomi alanında esaslı hamleler yapmıştır. Ülke ekonomisi 1950'lerde, Asya ve Afrika'daki birçok gelişmekte olan ülkenin düzeyindeyken, bugün dünyanın en büyük 20 ekonomisi arasında yer alıyor. Eğitim alanında da en başarılı ülkeler arasında bulunan Güney Kore, kişi başına düşen GSMH bakımından İtalya ve İspanya'nın düzeyine ulaşmış durumdadır.

Ekonomik büyüklüğü içindeki payı bakımından, Güney Kore eğitime diğer birçok ülkeden daha fazla harcama yapmaktadır. Örneğin 2008 yılında, ülke GSMH'sinin yüzde 7.6'sı eğitim yatırımlarına ayrılmıştı – bu oran, OECD ülkeleri içinde, İzlanda'dan sonraki en yüksek oran olup, yüzde 5.9 olan OECD ortalamasının da oldukça üzerindedir.

Güney Kore okullarında sınıf başına öğrenci sayısı diğer OECD ülkelerinden fazladır. 2009 yılında, ilkokul sınıflarında ortalama öğrenci sayısı 28'di. Bu sayı, 2000 yılındaki 36'dan düşük olmakla birlikte, 21 olan OECD ortalamasının hala üzerindedir. Ortaokul sınıflarındaysa, OECD ortalaması 24'ün altındayken, Güney Kore'de 35'ti.

Güney Koreli çocuklar, okulda, birçok OECD ülkesinin çocuklarından daha az zaman geçirmektedirler. Bununla birlikte, çocukların büyük bölümü, genellikle akşamın geç saatlerine dek süren özel derslere katılmaktadır.

Güney Koreli ailelerin eğitim giderlerine katılma oranı diğer OECD ülkelerinde olduğundan çok daha yüksektir. 2008 yılında, yüzde 7 olan OECD ortalamasına karşılık, G. Kore'de eğitim maliyetinin yüzde 19'unu aileler üstlenmekteydi. Anaokullarındaysa, eğitim giderlerinin yüzde 78'i yine özel kişilerce karşılanmaktaydı (OECD ortalaması yüzde 31 iken.)

G. Kore'de öğretmen ücretleri çok iyi denebilecek düzeydedir. 15 yıl deneyimli bir ortaokul öğretmeni 2009 yılında, GSMH'den kişi başına düşen tutarın yüzde 195'i kadar para kazanmaktaydı (OECD ortalaması: yüzde 124). Ülkede öğretmenler ayrıca, birçok OECD ülkesine göre, ders vermeye daha az zaman ayırmakta, çeşitli hazırlık çalışmaları ve yönetsel görevlerle daha çok ilgilenmektedirler.

Sonuç Olarak;

G. Kore, OECD ülkeleri arasında PISA 2012'de sıralamada en üstte yer alan Kore'deki öğrencilerin matematikte sadece %9,1'i alt düzeyde yer alırken, %30,9'u üst düzeyde yer almaktadır.

2000 ile 2012 yılları arasında düşük okuma becerisi puanlarını iyileştiren ülkelerin çoğu, bunu başarısız öğrencilerinin ortalamasını yükselterek yapmış olmasına karşın, G. Kore aynı iyileşmeyi, zaten başarılı olan öğrencilerinin başarısını daha da artırarak sağlamıştır. G. Kore’de, sosyo-ekonomik bakımdan geri ailelerden gelmekle birlikte başarılı olabilen, “esnek”, uyum sağlama yeteneği bulunan öğrenciler, görece yüksek bir orandadır. Ülkede öğrencilerin yüzde 14’ü bu niteliği taşımaktayken, OECD ortalaması yüzde 8’dir.

2012 yılında, G. Kore’de yüz yüze görüşülen öğrencilerin yaklaşık yüzde 90’ı okulda bilgisayar kullandıklarını bildirmişlerdir. Çoğu öğrenci evinde de bilgisayar kullandığını belirtmiştir. Öğrencilerin yüzde 20’sinden az bir bölümüyse, okulda dizüstü bilgisayar kullanmaktadır – Bu oran Norveç ve Danimarka’da yüzde 70’in, Avustralya’da ise yüzde 37’nin üzerindedir.

Bilgisayar kullanımında ortalamanın altında bir özgüven taşıdıkları anlaşılrsa da, G. Koreli öğrenciler; ödev yaparken ziyaret edilen sayfa sayısının ölçüt alındığı 2012 yılı PISA testlerinde birinciliğe ulaştılar. Kız öğrencilerin açıkça erkek öğrencilerden başarılı olduğu yazılı testlerle kıyaslandığında, sayısal okuma alanında kızlarla erkekler arasındaki başarı düzeyi birbirine yakın çıkmıştır.

G. Kore son elli yılda, gelişmekte olan bir ülkeden başı çeken bir sanayi ekonomisine dönüşmesini, büyük ölçüde, yükselen eğitim standartlarının getirdiği başarıya borçludur. Rekabetin yoğun olduğu G. Kore toplumunda, aileler eğitime büyük değer vermekte, çocuklar da öğrenme çabasına istekli olarak katılmaktadır. Devlet okullarını tamamlayan dinamik bir özel eğitim sektörü, öğrencilerin bireysel gereksinimlerini hızla yanıtlamaktadır.

Devlet politikaları, eğitimi ortalamanın üzerinde harcamalarla desteklemektedir. İlköğretimin 1950’lerde zorunlu kılınmasının ardından, G. Kore hükümetleri 1960 ve 1970’lerde, eğitim olanaklarının ortaokul ve lise öğrencilerine de yayılmasını sağlayacak adımlar attılar. Amaç, nitelikli kamusal eğitimden daha fazla öğrencinin yararlanmasını güvence altına almaktı. ICT’nin eğitime sağlayacağı olanakları gören G. Koreli yetkililer, 1990’larda, gerekli altyapının oluşturulmasına yönelik bir planı uygulamaya koydular. Buna göre, tüm sınıflarda İnternet erişimi ve her öğretmenle her öğrenciye bir bilgisayar sağlandı. Aynı strateji, eğitim müfredatına açık erişim ve öğretmenlerin sınıfta ICT’den yararlanma yolunda eğitilmesiyle sürdü.

Birbirini izleyen hükümetlerin başlıca amaçlarından biri, eğitim olanaklarına erişimdeki eşitsizliği azaltmaktı. ICT, bu amaca ulaşmada anahtar olarak görüldü. 2005 yılında, ülke genelinde hizmet veren G. Kore Eğitim Yayımıcılığı Sistemi’ni kullanarak,

hükümet, öğrencilerin evlerinde özel dersleri izlemelerini sağlayan Uzaktan Öğrenme Sistemi'ni devreye soktu. 2011 yılındaysa, 2007'de başlatılan pilot projelere dayanarak; 2015 yılına kadar, ülkedeki tüm okulların müfredatlarını sanal ortama taşıyacak 2.4 milyar dolar maliyetli bir projeyi ilan etti.

Bu iddialı projenin özünü oluşturan, “sayısal ders kitapları” (digital textbooks) ile yürütülecek bir “Akıllı Eğitim” (Smart Education) uygulamasıydı – geleneksel ders kitaplarının sürekli güncellenebilen, etkileşimli (interactive) sürümleri. Sayısal kitaplar; ders kitapları, başvuru kitapları, sözlükler ve çoklu ortam (multimedia) içeriklerinin – video klipleri, canlandırmalar, sanal-gerçek programlar gibi – bir birleşimidir. Bunlar, öğrencilerin beceri ve ilgi düzeylerine göre, istenildiği gibi düzenlenebilecektir. Öğrenciler böylece diledikleri bölümleri vurgulayabilecek, not alabilecek, sayfaları yeniden düzenleyebilecek ve bağlantılar (hyperlinks) oluşturabileceklerdir.

G. Kore'nin güçlü bilgi işlem sektörünün üstünlüğünden yararlanan projeye, ülkenin tüm okullarında kablosuz bir ağ oluşturulacak, eğitim sistemi böylece kişisel bilgisayarlar, dizüstü bilgisayarlar ve akıllı televizyonlar üzerinden yürütülecektir. Karar vericilerin belirttiğine göre, sistem 21. Yüzyılın eğitim gereksinimlerine göre tasarlanmıştır ve tek-biçimli, standart eğitimden, yaratıcılık-tabanlı öğrenmeye geçişi öngörmektedir.

G. Koreli öğrenciler elektronik aygıtlara yabancı değildir ve toplumsal ve eğlence amaçlı olarak zaten kullanmaktadırlar. Elektronik malzemeleri kullanmadaki bu eğilimlerini, bu alandaki sıralamanın en üstüne yerleştikleri 2012 PISA değerlendirmesinde de göstermişlerdir. Herkese açık öğrenme yöntemlerine erişimi sağlamakla, “Akıllı Eğitim”; özel derslerin maliyetini karşılayabilen ailelerle karşılayamayanları birbirine yaklaştırmaktadır. Konuyla ilgili yapılan deneme sınavları, belli bir refah düzeyinin altındaki ailelerin çocuklarıyla, merkeze uzak alanlarda yaşayan öğrencilerin başarısında ölçülebilir iyileşmeler görüldüğünü ortaya koymaktadır.

Yine de, eğitim alanında hala kimi belirsizlikler bulunmaktadır. Bazı okul yöneticileri, donanım maliyetleri ve öğretmenlerin destekleyici eğitimi konularında kaygılar taşımaktadır. Öğretmenler, sınıfta akıllı telefon ve diğer elektronik aygıtların kullanılmasının, öğrencilerin derse odaklanmasını azaltacağından kuşkulananmaktadır. Anne babalarsa, ekran karşısında uzun saatler geçirmenin çocuklarının sağlığına olası etkileri konusunda kaygılıdır.

Ancak yetkililer, deneme aşamasındaki projenin yakından izlenmekte olduğunu, bugüne dek hiçbir olumsuz etkinin görülmediğini belirtmektedirler. ICT aygıtlarının hem toplumsal hem de eğlence amaçlı kullanımı, öğrencilerin iletişime girme ve yanıtlama

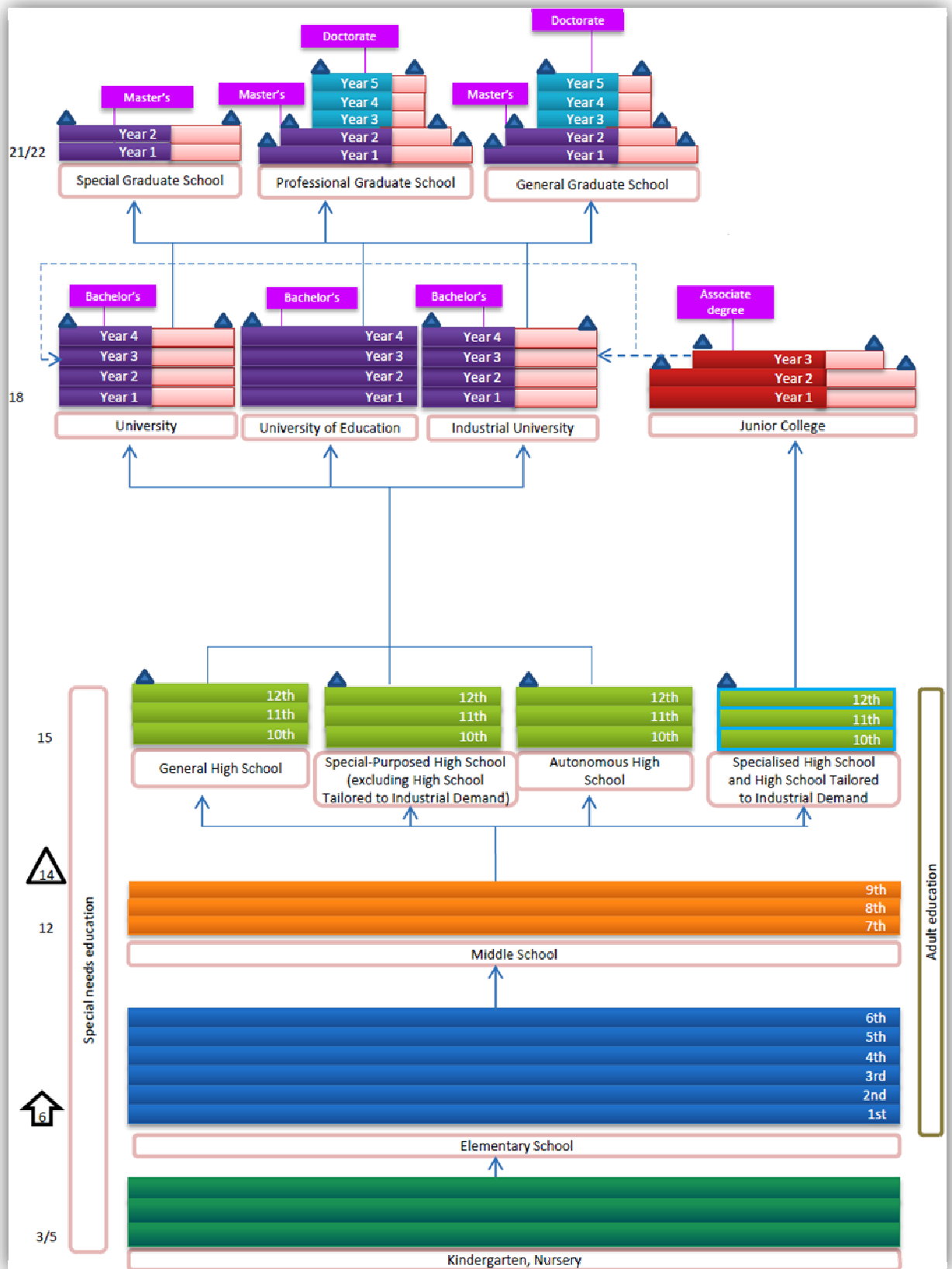
yeterliliklerini geliştirmeye yardımcı olmakta, bu da onların akademik başarılarını artırmaktadır. Olası toplumsal eşitsizlikleri hafifletmek üzere, hükümet hali vakti yerinde olmayan ailelere, donanım edinme yolunda nakdi yardımda bulunma sözü vermiştir(<http://pearsonfoundation.org>).

Güney Kore Anayasası, devlete yaşam boyu eğitimi geliştirme sorumluluğu yüklemektedir. Ayrıca, 1999 yılında Yaşam Boyu Eğitim kanunu çıkarılmıştır. Yaşam boyu eğitim okul eğitiminin (örgün eğitimin) dışında verilen her türlü eğitim faaliyeti olarak tanımlanmaktadır (<http://english.moe.go.kr/>).

Kore'de yaşam boyu eğitim yarı-okul (para-school) eğitimi, meslekî ve teknik eğitim ve genel eğitim şeklinde üç kategoriye ayrılmaktadır. Yarı-okul eğitimi tam gün okula gidilmesini gerektirmeyen, halk okulları, endüstri okulları, akşam okulları ve uzaktan eğitim kurumlarında verilen eğitimidir. Meslekî ve teknik eğitim Çalışma Bakanlığının denetimi altında meslekî eğitimlere Hizmet Vakfı Tiyatro Topluluğu merkezlerinde, yerel eğitim ofislerine bağlı öğrenme merkezlerinde, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı tarım merkezlerinde ve denizcilik ve balıkçılık işletmelerinde verilmektedir.

Halkın sosyal yönden eğitilmesini amaçlayan genel eğitim ise halk kütüphanelerinde, müzelerde, kültür merkezlerinde, ulusal tiyatrolarda, gazete ve TV programlarında verilmektedir.

ŞEKİL 12: Güney Kore Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

ÇİN HALK CUMHURİYETİ

1986'da yayınlanan "Çin Halk Cumhuriyeti'nin Zorunlu Eğitim Kanunu"ndan beri 9 yıllık zorunlu eğitim birçok seviyede uygulanmıştır ve önemli boyutta gelişme sağlanmıştır. Çin hükümeti kırsal, azınlık ve fakir bölgelerde zorunlu eğitimin geliştirilmesine büyük önem vermektedir. 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra, hükümet okul kitaplarının ve diğer öğretim materyallerinin hazırlanması ve üretimine büyük önem vermiştir. 1950'de, Milli Eğitim Bakanlığı ilkokullar için müfredat standartlarını belirlemiştir.

Daha sonraları, 1956, 1963,1978 ve 1986'da ilkokullarda ve ortaokullarda öğretilen konulardan 4 set konu özetleri çıkarılır ve bu konu özetlerine uygun olarak tüm ulus çapında kullanımı olan insanların eğitim basım evi tarafından 8 set okul kitapları basılmış ve yayınlanmıştır. Çin, farklı türlerde ve farklı düzeylerde temel eğitimin ihtiyaçlarını karşılayan öğretmen eğitim sistemini kurmuştur.

Çin'de öğretmen eğitimi, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Hizmet öncesi eğitimi üniversiteler ve kolejler gibi dört yıllık eğitim kurumları, hizmet içi eğitimi ise eğitim enstitüleri ve öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim okulları tarafından verilmektedir. Hizmet içi eğitim televizyon, mektup, uydu ve akşam okulları ile verilmektedir.

Dereceli eğitimde hizmet içi eğitimini tamamlayan öğretmenlere akademik itibarı olan sertifikalar verilmektedir. Derecesiz eğitim ise sürekli eğitimin en önemli parçası olup öğretmenlerin sürekli kendilerini iyileştirmesine yönelik bir programdır.

Sürekli eğitim, özellikle sınıf öğretmenleri arasında yaygın olup, esasen öğretmenlerin kendi yeteneklerini geliştirmeye yönelik bir programdır. Sınıf öğretmenlerinin sürekli eğitimi iki kısma ayrılmıştır. Bunlar; yeni öğretmenlerin tecrübe kazanmasına yönelik eğitimler ile var olan öğretmenlerin eğitim sonrası ihtiyaçlarına yönelik eğitimlerdir. Çin'de uzaktan eğitim 1950'li yıllarda mektupla eğitim ile başlamıştır 1970'li yılların sonuna doğru ülke çapında radyo ve televizyon üniversite ve kolejleri kurulmuştur.1980'li yıllarda ise uydu ağı aracılığıyla uzaktan eğitim başlamıştır. Eğitim sisteminin bir ülke için önemi her geçen gün daha önemli hale gelmektedir. Eğitim sistemi sadece bir toplumun kendi kültürünü yeniden üretme aracı olarak değil, o toplumun sosyal, siyasal ve ekonomik gelişmelere ayak uydurmasının, yani toplumun varlığını devam ettirebilmesinin de çok önemli bir aracıdır. Eğitim sistemi aracılığıyla, bir yandan bireyler sosyalleştirilir, kültürel değerler yeni kuşaklara

aktarılır, diğer yandan ise bireylere çağın gerektirdiği teknik bilgi birikimi verilmeye çalışılır. Kalabalık bir nüfusa sahip olan Çin’de eğitim gören insan sayısı da çok fazladır.

Dünyada en büyük çaplı eğitimin yapıldığı Çin’de okullarda, eğitim görenlerin sayısı yaklaşık 200 milyonu aşmaktadır. Çin’de eğitim kategorileri arasında anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite eğitimi bulunuyor. Çin hükümeti, ilkokul ve ortaokulu kapsayan 9 yıllık zorunlu eğitim uygulamaktadır. Zorunlu eğitim gören öğrenciler okul masraflarından muaf tutuluyorlar, öğrenciler yalnızca kitap ve defter masraflarını ödüyorlar. Daha öncede belirtildiği üzere Çin’de soylulardan gelen bir eğitim sistemi oluşmuş ve bu eğitimin reformu yavaş olmuştur. Zorunlu eğitime büyük önem veren Çin hükümetinin çabalarıyla 10 yıl önce yüzde 80 olan zorunlu eğitimin yaygınlık oranı günümüzde yüzde 90’a kadar yükselmiştir.

Çin’deki okullar esas olarak hükümet tarafından işletilen devlet okullarıdır. Son yıllarda gelişmeye başlayan özel eğitim, henüz boyutu ve düzeyi bakımından devlet okullarıyla kıyaslanamayacak durumdadır.

Çin’de temel eğitim okul öncesi, ilkokul ve ortaokul eğitimini içermektedir.

1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti’nin kurulmasından önce, Çin’deki temel eğitim çok geri bir durumdadır. Eğitimindeki gelişimin en fazla olduğu 1946 yılında, ülkede sadece 1300 anaokulu, 289.000 ilkokul ve 4266 tane ortaokul mevcuttur. 1949’lardan sonra reform politikalarının benimsenmesi ve 1978 de eğitimin dünyaya açılması ile temel eğitim gelişmenin yeni yüzyılına ayak uydurmuş olur. 1999 yılının başlarında, Devlet Konseyi, Milli Eğitim Bakanlığı’nın oluşturduğu, “Fen, Teknoloji ve Eğitimde Çin’in Güçlenmesi” stratejisinin uygulanışını esas alan, “Çin Halk Cumhuriyeti’nin Eğitim Kanunu ”nu ve “Çin’de Eğitimin Gelişmesi ve Reform Prensipleri” ni temel alan reformun ve yüzyıllarca eğitimin gelişmesinin çerçevesini çizen “21 Yüzyılı Karşılarken Eğitimsel Atılımın Uygulama Planı”nı onaylanır. Anaokullarının yönetimi ve danışmanlığını geliştirmek için, devlet anaokullarının yönetiminin bilimsel ve enstitü temeline oturtacak “Anaokullarının Yönetim Tüzüğü” ve “Anaokulu İşinde Tüzüğü” içeren birçok ciddi tüzük yayınlanmıştır. Devlet aynı zamanda anaokulu öğretmenlerinin nitelikleri ve performanslarının değerlendirilmesi ile ilgili kurallar ve tüzükler oluşturmuştur.

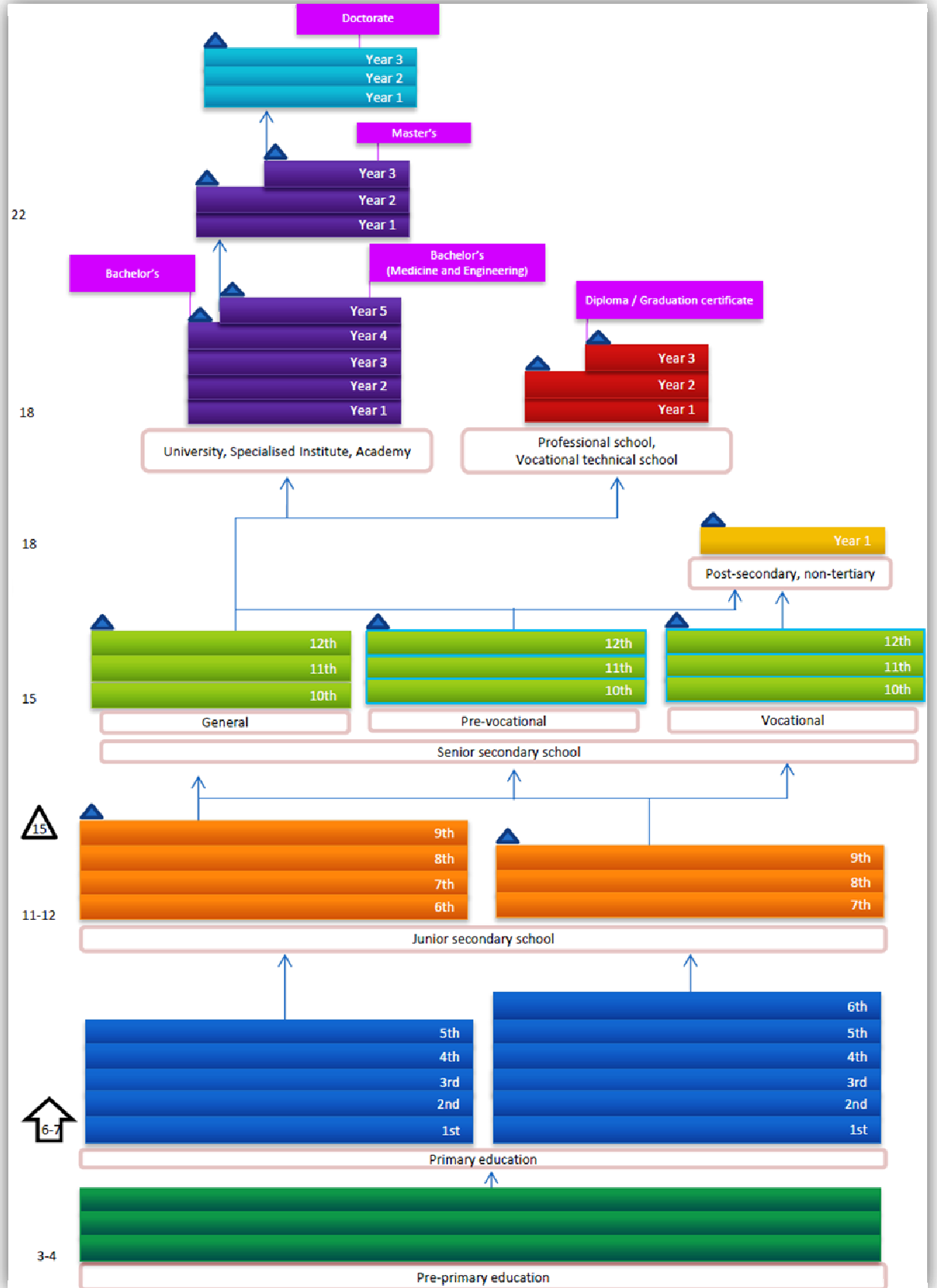
Her ülke hedefine uygun niteliklerle donanımlı insan gücünü istihdam etmek zorundadır. Ancak, istihdam edilen insan gücünün, niteliklerinin belirlenmesi, kurum amaçlarına uygun yetiştirilmesi ve ülkenin de değişen koşullara uygun kendi değişimini sağlayabilmesi için düzenli bir eğitime gereksinimi vardır. Bu bağlamda, bir milletin özgün bir eğitim politikası ve bu politikanın başarısına dönük bir eğitim stratejisi bulunmalıdır.

9 yıllık plan süresince, mesleki ve ileri seviye eğitimde mesleki eğitim enstitülerinin, birçok alandaki mesleki okulların, yetişkin okullarının ve televizyonda, radyo yayını veya benzer şekilde uzaktan eğitimde kayda değer gelişim sağlanmalıdır. Ülke çapında mesleki ve kültürel öğretim merkezlerinin gelişimi güçlendirilecek ve mesleki ortaokullar topluma açılıp, birçok program sunulmalıdır. Yetişkin eğitimi hizmet ve yetişkinler için olan daha ileri eğitim seviyelerinde odaklanmalıdır

Hizmet öncesi ve hizmet eğitiminde ileri düzeydeki eğitim gibi daha gelişmelidir. Hayat boyu öğrenme için modern eğitim sistemi dereceli ve dereceli olmayan eğitimin eşit olduğu bir şekilde kurulmalı, birçok seviyedeki eğitim düzgün bir şekilde devam etmeli ve mesleki ve düzenli eğitimle bütünleştirilmelidir.

Mesleki eğitim, ortaokulların seviyesini korumak ve güçlendirmek için proaktif bir şekilde geliştirilmelidir. Hükümetin genel planında, mesleki eğitim profesyonel birlikler, girişimler, kar amaçlı olmayan organizasyonlar ve sosyal kaynaklar tarafından sağlanmalıdır. Katılımcı tarafların statüleri ve sorumlulukları yasalarla belirginleştiriliyor. Personel bölümleri ve profesyonel yerlerin farklı konumları arasında yetenek kıstaslarını eşleştirmek için, bütün çalışanların görev almadan önce eğitilecekleri yeni bir sistem uygulamaya konuluyor. Mesleki ve derece sertifikaları eşit öneme sahip olmalıdır. Mesleki eğitim sosyal ihtiyaçlara cevap vermeli ve adapte olma kapasitesi artırılmalıdır. Yüksek mesleki eğitimin özellikleri ve manası üzerinde daha fazla araştırma gelecekte de devam ettirilmelidir. Var olan HEI(Yüksek Eğitim Enstitüsü)'lar temel alınarak, yüksek mesleki eğitimde yapılan öğretim reformu bu kurumların adapte kapasitelerini artırmak ve geliştirmek için uygulanmalıdır.

ŞEKİL 13: Çin Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

BÖLÜM 3

TÜRKİYE'DE MESLEKİ EĞİTİM MERKEZLERİ

TÜRKİYE'DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Türk toplumunda mesleki ve teknik eğitim 12. Yüzyılda Ahilik sistemine uzanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nda, vasıflı işgücü yetiştirmede temel yöntem sadece çıraklık eğitimi olmuş ve bu yöntem, 17. yüzyıldan sonra "lonca" ve "gedik" sisteminde varlığını sürdürmüştür. Bu sistem, devrin imkân ve ihtiyaçlarına göre işleyen mükemmel bir organizasyon olup, Türk esnaf, sanatkâr ve sanayinin gelişmesinde çok etkili olmuştur. Ancak bu sistemin yetersiz olmaya başladığı 1800'lü yılların ortalarında, meslek okulu açma tartışmaları başlamış ve ilk meslek okulları 1860'lı yıllarda açılmaya başlanmıştır 19. yüzyıla kadar çok başarılı bir şekilde yürütülen çıraklık sistemi; gelişen endüstriye göre kendini yenilemeyince, hızla gerilemeye başlamasına rağmen günümüze dek hayatta kalmayı başarmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2010).

Cumhuriyet sonrası, 1923 ile 1940 arası dönemi, ulusal mesleki eğitim sisteminin kuruluş dönemi olarak adlandırmak mümkündür. Önceki dönemde uygulanan, büyük oranda vakıf ve yerel yönetimlerin üstlendiği mesleki eğitim sistemi terk edilerek, Fransız yönetim ve eğitim modelin den yola çıkarak, merkezi yönetim ve planlamayı esas alan, okula dayalı örgün bir meslek teknik eğitim modeli uygulamaya koyulmuştur. Kamu işletme ve kuruluşlarının baskın olduğu o günkü koşullarda doğru olan bu eğitim anlayışı, bugün merkeziyetçi ve liberalleşen iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olmakla eleştirilmektedir. Bu örgün modelin vasıflı işgücü yetiştirmede en pahalı model olduğu iddia edilmektedir. Bu da mesleki teknik eğitim sistemimizin önemli sorunlarından olan finansal yetersizliğe sebep olmaktadır. Çünkü okula dayalı olan bu modelde, Milli Eğitim Bakanlığı'nın zaten kıt olan kaynaklarının büyük bölümünü okul, fizikî mekânlar, araç-gereç ve cari giderlere harcamak durumunda kaldığı ve öğrencilerin eğitim ve öğretimine fazla kaynak aktarılamadığı iddia edilmektedir (Akpınar ve Ercan, 2002).

Cumhuriyet döneminde gerek malî ve gerekse yönetim bakımından uzun süre mahalli imkânlarla desteklenmiş olan mesleki ve teknik eğitim sisteminin, devlet bütçesiyle desteklenmesi mesleki ve teknik eğitimin gelişimini hızlandırmıştır. Ancak buna karşılık okulların iş dünyası ile olan bağlarının zayıflamasına neden olmuştur (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1976).

Yıllar içerisinde mesleki teknik eğitim sistemimizde önemli gelişmeler sağlanmakla birlikte, ülkemizdeki eğitim kurumlarında bilinçli bir mesleki yönlendirmenin olmaması, mesleki ve teknik liselere yönlendirilen öğrencilerin başarı düzeyinin ve motivasyonunun yetersiz olması, mesleki ve teknik eğitim kurumlarında verilen eğitimin ve kazandırılan becerilerin, nitelik ve nicelik yönünden işgücü piyasasına uyumlu olmaması, bazı eğitim programlarının güncelliğini yitirerek iş alanında kullanılan teknolojiye uyum sağlayamaması gibi çok sayıda sorun, özellikle merkezîyetçi yapının hantallığı ve sistemin iş piyasasından kopukluğu sorunları büyüyerek günümüze ulaşmıştır. Bunlara rağmen bugün Türkiye’de geniş ve kapsamlı bir mesleki ve teknik eğitim sistemi bulunmaktadır. Bu sistemin sorunlarını çözerek iş yaşamının ihtiyaç duyduğu vasıflı insan gücünü yetiştirmek, yaşam boyu eğitim yaklaşımı içinde bireyleri başarılı bir hayat için gerekli olan bilgi, beceri ve davranışlarla donatmak amacıyla başta hükümet ve birçok kurumun başlattığı çok sayıda plan ve proje çalışması devam etmektedir (Şahin ve Fındık, 2008).

Tablo 3: Ülkelere Göre Genel ve Meslek Lisesi Dağılımı

Ülkeler	Genel Lise (%)	Meslek Lisesi (%)
Türkiye	63	37
İngiltere	44	56
Danimarka	44	56
Lüksemburg	36	64
Belçika	35	65
İtalya	33	67
Fransa	31	69
Hollanda	30	70
Almanya	20	80

Kaynak: Ulusal Referans Noktası, (2010)

Tablo 3 seçilmiş AB ülkeleri ve Türkiye için ortaöğretimde genel lise meslek lisesi dağılımını göstermektedir. Meslek liselerinin ortaöğretim içindeki payı diğer ülkelerde % 56 ile % 80 arasında değişirken Türkiye’de % 37 ile sınırlı kalmaktadır. Tabloda görüldüğü üzere Türkiye, meslek liselerinin yaygınlığı bakımından AB ülkelerinin çok gerisindedir. İşgücü

arzıyla ilgili sorunların giderilmesi için mesleki ve teknik eğitime yönelimin artması gerekmektedir.

2007 yılında gerçekleştirilen Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansında, Türkiye’de mesleki ve teknik lise öğrencilerinin akademik başarı yönünden oldukça zayıf düzeyde olduğu ve bu liselerden mezun olanların iş piyasasında talep edilen nitelikleri edinmemesi nedeniyle orta öğretim düzeyinde mesleki eğitimin statüsünün genel öğretime oranla daha düşük olduğu değerlendirilmiştir. Bunların yanı sıra, ülkemizde mesleki eğitim maliyetlerinin genel ortaöğretime oranla yaklaşık iki kat büyük olması da mesleki ve teknik eğitimi olumsuz etkilemektedir. Bu da, Türkiye’de mesleki ve teknik öğretimin, genel klasik öğretimden aşağı bir konumda kalmasına sebep olmaktadır (Uluslararası Mesleki Eğitim Konferansı, 2007).

Tablo 4: Türkiye’de Genel ve Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullaşma Oranları

Yıllar	Genel Ortaöğretim		Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	
	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
2005-2006	3.406	2.075.617	4.029	1.182.637
2006-2007	3.690	2.142.218	4.244	1.244.499
2007-2008	3.830	1.980.452	4.450	1.264.870
2008-2009	4.053	2.271.900	4.622	1.565.264
2009-2010	4.067	2.420.691	4.846	1.819.448
2010-2011	4.102	2.676.123	5.179	2.072.487
2011-2012	4.171	2.804.877	5.501	2.090.220
2012-2013	4.214	2.725.972	6.204	2.269.651
2013-2014	3.743	1.805.471	7.211	2.513.887

Kaynak: MEB İstatistikleri Örgün Eğitim (2013-2014)

Türkiye’de orta öğretim seviyesinde genel ve mesleki teknik okullaşma oranlarını gösteren bu tabloya göre ise Türkiye genelinde mesleki eğitim veren okul sayısı genel eğitim veren okul sayısından fazla olmakla birlikte bu okullara devam eden öğrenci sayısı genel orta öğretimden daha düşük bir düzeyde kalmaktadır. Bunun sebeplerinden biri, üniversite giriş sınavında meslek liseleri aleyhine yapılan ve 2009 yılında kaldırılan katsayı düzenlemesinin mesleki eğitime yönelimi azaltan önemli etkenler arasında yer almasıydı. Ülkemizde orta ve yükseköğretimde mesleki eğitim kurumlarını tercih eden öğrenciler, genel olarak düşük akademik başarıya sahip olmakta ve bu da meslek teknik liselerinin sektörün ihtiyaç duyduğu vasıflı elemanı yetiştirmekte zayıf kalmasına yol açmaktadır (Şahin ve Fındık, 2008). Bununla birlikte, uygulanan mesleki ve teknik eğitim programlarının teknoloji ve bilimden uzak olması, mesleki eğitimin geleneksel (usta-çırak) yöntemlerle devam etmesine neden olmaktadır. Sosyal çevrenin öğrencileri üniversite okumaya yönlendirmesi ve orta öğretim düzeyinde mesleki teknik eğitimin buna engel olarak görülmesi meslek liselerine katılımı olumsuz etkileyen diğer etkenler arasındadır (Bkz. www.yegitek.meb.gov.tr, 2013).

TÜRKİYE’DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KURUMLARI

Türkiye’ de eğitim sistemi zaman içerisinde önemli değişiklikler geçirmiştir. İlk olarak beş yıl olan zorunlu eğitim süresi, 1997 yılında ilköğretim okulları kurularak 8 yıla çıkarılmıştır. 2013 yılında ise ilköğretim okulları kapatılıp yerine 4+4+4 olarak da bilinen sistem getirilerek zorunlu eğitim süresi 12 yıla çıkarılmıştır. Bu yeni eğitim sistemi üç kademedен oluşmaktadır. İlk aşama, okul öncesi eğitimden (kreşler veya anaokulları) sonra başlayan, üç aylık bir okula hazırlık programının ardından görsel ve işitsel bir müfredatla devam eden birinci dört yıllık kademeyi oluşturan ilkokullardır. İkinci aşama, seçmeli derslerin yoğunlukta olduğu ve öğrencilerin yeteneklerine göre mesleki eğilimlerine uygun alt yapıyı edinmelerine olanak sağlaması amaçlanan ikinci dört yıllık süreç olan ortaokullardır. Liselere geçiş ise sekizinci sınıfın sonunda yapılacak ve ortaokulda görülen derslerden oluşan bir sınavla olmaktadır.

Ortaöğretim kurumları, Milli Eğitim Temel Kanunundaki amaç ve esaslara göre biçimlenmiştir. Ortaöğretim, ilköğretime dayalı, en az dört yıllık genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsamaktadır. İlköğretim mezunu olan herkes istediği

Ülkemizde, 1997 yılında sekiz yıllık zorunlu ve kesintisiz eğitime geçilmiştir. Bunun öncesinde beş yıllık zorunlu eğitimin ardından eğitime devam etmek isteyenler genel eğitim veren üç yıllık ortaokullara veya meslek eğitiminin alt yapısını oluşturmayı amaçlayan meslek ortaokullarına devam etmekteydi. Sekiz yıllık zorunlu eğitim uygulamasıyla birlikte mesleki teknik ortaokullar kapatılarak mesleki eğitime yönelme lise sürecine ertelenmiştir. 2012 – 2013 öğretim yılında uygulamaya geçirilen 4+4+4 eğitim sistemi ile sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitim yerine, 12 yıllık zorunlu eğitime geçilmiştir. Üç kademededen (ilkokul, ortaokul, lise) oluşan 12 yıllık eğitimin orta kademesinde, seçmeli olarak teknik dersler alınabilmektedir. Bunlar; altı ve sekizinci sınıflarda rehberlik/sosyal etkinlikler dersinde verilen ve lisede meslek seçimine hazırlayan nitelikte derslerdir. Fakat bu aşamada herhangi bir mesleki yönlendirme söz konusu olmayacaktır. Üçüncü kademe de dört yıl süreli lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir. Bu yeni sistemde de mesleki teknik eğitim son dört yıllık dönemde verilmekle birlikte meslek teknik liselerinin ilk yılında genel eğitime yakın bir program takip edilmektedir. Dokuzuncu yılda ise öğrencilerin ilk sekiz yıllık başarı ortalaması ve dokuzuncu sınıf notlarına göre bir alan seçimi yapılmaktadır.

Örgün Mesleki ve Teknik Eğitim

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim çoğunlukla ortaöğretim kurumları olan mesleki ve teknik liselerde verilmektedir. Bu kurumlar ülkemizin eğitim sistemlerine ve olanaklarına göre oluşturulmuş tam zamanlı veya okul-sanayi iş birliği ile gerçekleştirilen yarı zamanlı eğitim programlarından oluşmaktadır. Okul türü ve sayısı itibarıyla bakıldığında, mesleki ve teknik liseler, ortaöğretim içinde gerçekten önemli bir yer tutmaktadır.

a. Endüstri Meslek Liseleri: İlköğretimden sonra dört yıl süren bu okullarda, öğrencilere, genel kültür ve belli meslek alanlarında yeterlik kazandırılması hedeflenmektedir. Mezunları, sanayide vasıflı işçi ya da usta olarak çalışan bu liselerde uygulanan eğitim programları oldukça çeşitlidir. Programlar, genelde okulun bulunduğu yörenin gereksinimlerine göre açılmaktadır. Ülkenin veya bölgenin ekonomik gelişmesine bağlı olarak yeni bölümler açılmakta ya da var olan bölümlerin bazıları kapatılmaktadır. Bunun sonucunda, sanayinin gelişmiş olduğu bölgelerde açılan okullarda bölüm sayısı ve öğrenci sayısı çoğalırken küçük ya da kırsal yerleşim yerlerinde bölüm ve öğrenci sayısı azalmaktadır. Türkiye’de mesleki ve teknik öğretim öğrenci sayısı 2014 yılı TÜİK verilerine göre şöyledir; Türkiye’de kentsel bölgelerde

7.211 meslek lisesinde ve 2.513.887 öğrenci eğitim aldığı tespit edilmiştir (TÜİK, 2014). Bu okullarda çok sayıda program uygulanmaktadır. Bunlardan bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz: Altyapı, ayakkabıcılık, baskı, bilgisayar, bilgisayarlı nümerik kontrol, boya-apre, cilt ve serigrafi, çay teknolojisi, çinicilik ve seramik, dekoratif sanatlar, deri konfeksiyon, deri teknolojisi, dizgi, dokuma, döküm, döşemecilik, elektrik, elektronik, elektro-mekanik, taşıyıcılar, endüstriyel elektronik, gıda teknolojisi, grafik, harita-kadastro, hidrolik pnömatik, inşaat, iplik, iş makineleri, izabe, kalıp, kimya, konfeksiyon, kuyumculuk kütüphanecilik, lastik teknolojisi, makine, makine ressamlığı, matbaa, mermer teknolojisi, metal işleri, metalürji, mikro teknik, mobilya ve dekorasyon, model, motor, örgü teknolojisi, petro-kimya, proses, reproduksiyon ve klişe, restorasyon soğutma ve iklimlendirme, su ürünleri, telekomünikasyon, tesisat teknolojisi, tesviye, tıp elektroniği, yapı, yapı ressamlığı gibi programlardır. Mezun ettiği öğrenciye kolay iş bulma imkânı tanımayı amaçlayan endüstri meslek liseleri, uçak bakımı, gemi yapımı, metal teknolojisi, aile ve tüketici bilimleri, plastik teknolojisi, müzik aletleri yapımı, inşaat teknolojisi, ayakkabı ve saraciye teknolojisi, ahşap teknolojisi, biyomedikal cihaz teknolojileri gibi pek çok alanda da bölüm açmaya devam etmiştir (TÜSİAD, 1999).

b. Anadolu Meslek Lisesi: Merkezi sınavla öğrenci alınan bu okullarda öğrenim süresi yabancı dil hazırlık artı dört yıldır. Anadolu Meslek Liselerinde, mesleği ile ilgili gelişmeleri yabancı dillerde takip edebilecek becerili işgücünün yetiştirilmesi hedeflenmektedir. İşgücü piyasasının talepleri doğrultusunda, bu okullara devam eden öğrenci sayılarında önemli artışlar meydana gelmektedir (Akpınar ve Ercan, 2002). Sınavla diğer devlet okullarına oranla daha az sayıda öğrenci alınan bu okullardan mezun olan öğrencilerin en önemli avantajı yabancı dil bilmeleridir. Tüm meslek liselerinde yabancı dilin yaygınlaştırılmasına yönelik eğitim planları, öğrencilerin mesleğini uluslararası yeterlilikte icra edebilmesi açısından önemlidir. Bu okullarda uygulanan eğitim programları büyük oranda endüstri meslek liselerinin programlarıyla benzerlik göstermektedir. Örneğin bilgisayar, elektrik elektronik, inşaat, kimya, makine ve telekomünikasyon, radyo- televizyon, tekstili uçak bakımı teknisyenliği, gemi makinaları gibi birçok bölüm endüstri meslek liselerinde de bulunmaktadır (Bkz. www.meb.gov.tr, 2012).

c. Teknik Liseler: Öğrenim süresi dört yıl olan mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarıdır. Ortaöğretim okullarının birinci sınıfını belli bir başarı düzeyinin üzerine çıkarak tamamlamış öğrenciler teknik liselere kayıt yaptıрма hakkını kazanırlar (Bkz. www.Egitek.Meb.Gov.Tr). Meslek liselerine kayıt yaptıran öğrenciler, bir veya iki yıl ortak meslek ve kültür derslerini aldıktan sonra belli başarı ortalamasını yakalayabilirlerse Teknik liselere kayıt yaptırabilirler. Aksi halde öğrenci başka bir bölüme kayıt yaptırabilir. Teknik liselerde, gençlerin iş alanına ve yükseköğretime hazırlanması hedeflenmektedir. Bu okullarda genel liselerin fen kolu programlarına denk bir program ile birlikte meslek programları da okutulmaktadır. Böylece, öğrencilerin yükseköğretime devam yeterlilikleri güçlendirilmektedir.

d. Anadolu Teknik Liseleri: Bu mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarının öğretim süresi dört yıldır. Bu okullara da merkezi sınavla öğrenci kabul edilmektedir. Bu okullarda mesleği ile ilgili gelişmeleri yabancı dilde takip edebilecek ve aynı zamanda alanında yükseköğretime devam edecek gençlerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Uygulanan eğitim programlarının türleri açısından bir karşılaştırma yapıldığında, bu programlar Anadolu Meslek Liselerindeki programlarla aynıdır. Bu liselerdeki programların türü Anadolu Meslek Liseleri, içeriği ise Teknik Liselerin programlarıyla benzerlik göstermektedir (Akpınar ve Ercan, 2002).

e. Çok Programlı Liseler: Milli Eğitim Temel Kanunu ile açılan bu orta öğretim kurumları hükümetin kalkınma planları çerçevesinde küçük yerleşim yerlerindeki eğitim ihtiyaçlarını karşılarlar. Bu liselerde bölgenin ihtiyaçları ve koşulları doğrultusunda güncelliğini yitiren bölümlerin kaldırılması veya bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda yeni bölümler açılması okul müdürlüğünce gerekçeli bir raporla il milli eğitim müdürlüğüne bildirilerek İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulunda görüşülerek gerçekleştirilebilir (Bkz. www.meb.gov.tr, 2013). Çok programlı bir lisenin nereye bağlı olduğu fazla önemli değildir çünkü uygulanan programlar, yalnızca okulun bağlı olduğu genel müdürlüğün programları olmak zorunda değildir. Erkek teknik öğretim bünyesindeki çok programlı bir lise ile kız teknik öğretime bağlı benzer bir lisenin programları aynı olabilmektedir (TÜSİAD, 1999).

f. Kız Meslek Liseleri: Öğretim süresi dört yıldır. Bu okullarda orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür kazandırmayı amaçlayan genel kültür dersleri ile

birlikte, meslekî ve teknik alanlarda meslekî formasyon verilerek öğrencileri iş hayatına ve yükseköğretime hazırlayan programlar uygulanmaktadır. Bu okullardan mezun olanlar “teknisyen” unvanı alır (Bkz. www.meb.gov.tr, 2013). Genellikle kadınların çoğunlukta olduğu meslek dallarına yönelik eğitim programları uygulayan bu okullarda uygulanan bölümler çok çeşitlidir. Bunlardan bazıları; ev yönetimi ve beslenme, giyim, besin kontrol ve analizleri, cam işlemeciliği, cilt bakımı ve güzellik, çini desinatörlüğü, çocuk gelişimi, deri hazır giyim, elektronik, el sanatları, grafik, hazır giyim, resim, seramik, süs bitkileri, tekstil, terzilik kimya, klasik ciltçilik, kuaförlük, kurum beslenmesi, kuyumculuk ve takı tasarımı, makine ressamlığı, moda tasarımı, nakış, örme hazır giyim, pastacılık ve yapı ressamlığıdır (Sönmez, 2006).

g. Anadolu Kız Meslek Liseleri: Bu okullar, yabancı dil bilen ve belli bir alanda mesleki niteliklere sahip olan işçileri yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Bu nedenle, bazı bölümlerinde yabancı dil hazırlık sınıfı vardır. Ayrıca diğer Anadolu liselerinde olduğu gibi sınıflar 30 kişiyi geçmeyecek şekilde eğitim verilir (Milli Eğitim Bakanlığı Anadolu Liseleri Yönetmeliği). Anadolu Kız Meslek Liselerindeki programları büyük oranda Kız Meslek Lisesi programıyla aynıdır. Çocuk gelişimi, giyim, grafik, resim, süs bitkileri ve tekstil gibi bölümler bu okullarda da mevcuttur. Bunların yanı sıra bilgisayar, büro yönetimi ve sekreterlik, deniz turizmi, heykel, iç mekan tasarımı, konservasyon, örme hazır giyim, restorasyon, seramik, seyahat acentacılığı, tekstil kalite kontrol ve turizm endüstrisi servis hizmetleri gibi programlar da uygulanmaktadır (Aras, 2006).

h. Kız Teknik Liseleri: Öğretim süresi dört yıl olan bu okullar kadınların yoğun olarak çalıştığı alanlara ara kademe teknik eleman yetiştirmektedir. Mezunlar, teknisyen unvanıyla istihdam edilmektedirler. Eğitim programlarında genel kültür derslerinin yanı sıra, normal liselerin fen kolu programı uygulanmaktadır Bu okulların ilk yılında kız meslek liseleri ile aynı müfredat uygulanır. Sonraki yıllarda ise uygulanan mesleğe dönük programlar genelde besin kontrol ve analizleri, grafik, hazır giyim ve kurum beslenmesi gibi çalışma alanlarına yöneliktir (Aras, 2006).

i. Ticaret Meslek Liseleri: Kamu ve özel sektörün ticaretle ilgili alanlarda gereksinim duyduğu vasıflı insan gücünü yetiştirmeyi amaçlayan bu okulların öğretim

süresi dört yıldır. Mezunların hem çalışma yaşamına katılma hem de yükseköğretime devam etme olanakları vardır. Bu okullarda uygulanan programlar genel olarak bankacılık, borsa hizmetleri, büro hizmetleri, dış ticaret, emlak komisyonculuğu, kooperatifçilik, muhasebe, pazarlama ve sigortacılık gibi alanları kapsamaktadır (Bkz. meb.gov.tr, 2013).

j. Anadolu Ticaret Meslek Liseleri: Bu okulların amacı, yabancı dil yeterliğine sahip ve hizmet sektöründe çalışacak olan işgücünü yetiştirmektir. Öğretim süresi dört yıl olup, yabancı dil ağırlıklı eğitim yapılmaktadır. Son yıllarda ise, bilgiişlem, dış ticaret, sekreterlik ve turizm gibi alanlarda mesleki eğitim verilmektedir (Bkz. meb.gov.tr, 2013).

k. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri: Son yıllarda gittikçe gelişen turizm ve bunun altyapısını oluşturan konaklama sektörünün gereksinim duyduğu yabancı dil bilen vasıflı elamanları yetiştirmek amacıyla kurulmuş olan bu okullarda öğretim süresi dört yıldır. Bu öğretimin önemli bir bölümü staj şeklinde gerçekleşir. Öğrenciler ikinci yıldan itibaren kat hizmetleri, mutfak, resepsiyon, servis ve seyahat acenteciliği programlarından birinde yoğunlaşmaktadırlar (Bkz. meb.gov.tr, 2013).

l. Anadolu İmam Hatip Liseleri: Bu okullarda Arapçanın yanı sıra, ikinci bir yabancı dil eğitimi edindirmek amaçlanmaktadır. Birinci yıl tamamlanan yabancı dil hazırlık programından sonra, büyük ölçüde normal imam hatip liselerinin öğretim programları uygulanmaktadır. Ancak, derslerin süreleri ve ağırlıklarında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu okullar yabancı dil eğitiminin yanında, akademik eğitim ve mesleki eğitimi bir arada veren okullardır. Genellikle üniversite eğitimine devam eden öğrenciler yetiştirmek amacıyla öğretim veren kurumlardır (TÜSİAD, 1999).

Yaygın Mesleki Eğitim

Örgün okul sisteminin dışında kalan bireylere meslek edindirmeyi veya mesleklerinde gelişmelerini sağlamayı amaçlayan kurumlardır. Yaygın mesleki eğitim hizmetlerinden yararlanan kişiler, çoğunlukla, çalışma yaşamına giren ve ortaöğretime devam edemeyen gençler ile bir meslek öğrenmek isteyen yetişkinler veya örgün eğitim kurumlarında

öğrencilerden oluşmakla birlikte, özel ilgileri nedeniyle belli alanlarda kendini geliştirmek isteyen kişiler de yaygın mesleki eğitim olanaklarından yararlanabilmektedir (TÜSİAD, 1999).

Yaygın eğitimin ilkeleri şunlardır: Türkiye’de yaygın eğitimin; herkese açıklık, ihtiyaca uygunluk, süreklilik, geçerlilik, gelişmeye açıklık, gönüllülük, her yerde eğitim, hayat boyu öğrenme, bilimsellik ve bütünlük ve eş güdüm gibi genel ilkeleri vardır. Türkiye’deki yaygın mesleki eğitim çalışmaları, genellikle Çıraklık Eğitim Merkezleri, Akşam Sanat Okulları, Halk Eğitim Merkezleri, Pratik Sanat Okulları ve Olgunlaşma Enstitüleri tarafından verilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı bu birimlerin dışında, bazı kamu kuruluşları da işsizlere nitelik kazandırmak ve istihdam olanaklarını artırmak amacıyla işgücü yetiştirme programları düzenlemektedir. Ayrıca, özel sektör tarafından açılan beceri kazandırma merkezleri, özel kurs ve dershaneler ile işletmelerin kendi bünyesindeki eğitim birimleri de yaygın mesleki eğitim hizmeti vermektedirler (Milli Eğitim Bakanlığı Mevzuat, 2010).

Çıraklık Eğitimi

Çıraklık eğitimi, bir işyerinde meslek öğrenmek amacıyla çalışan gençlerin teorik ve pratik eğitimini kapsayan eğitim türüdür. Türkiye’de çıraklık eğitiminin iki farklı biçimde uygulandığı söylenebilir. Birincisi, 3308 Sayılı Kanun kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen il ve meslek dallarında yapılan uygulamadır. İkincisi ise, Milli Eğitim Bakanlığı’nın çıraklık eğitimi yapmadığı meslek dallarında ilgili meslek kuruluşlarının koordinasyonunda verilen geleneksel çıraklık eğitimi uygulamasıdır (Akpınar ve Ercan, 2002). Bu uygulama günümüzde de bu şekilde devam etmektedir.

Çıraklık eğitiminin uygulanacağı il ve meslekler, Meslekî Eğitim Kurulu’nca belirlenmektedir. 1997 yılından sonra, il ayrımı yaklaşımı terk edilerek, kapsama alınan mesleklerde tüm illerde çıraklık eğitimi uygulamasına geçilmiştir. Ülkemizde 2012- 2013 yıllarında değişen eğitim sistemine göre, çıraklık eğitimi eskiden olduğu gibi 15-19 yaşları arasında verilmeye devam edilecektir. 15 yaşından küçükler zorunlu eğitimini tamamlamış olsa dahi çıraklık eğitimine başlayamayacaktır. Ağır, tehlikeli veya özellik arz eden mesleklerde çıraklık eğitimine başlamada aranılan eğitim ve yaş koşulları, ilgili kuruluşların görüşü alınarak ve bakanlıkça yükseltilebilecektir (Bkz. www.iskur.gov.tr, 2013)

Zorunlu eğitimini tamamladığı halde henüz 15 yaşına girmemiş gençler ise, aday çıraklık uygulamasına katılabileceklerdir. Çıraklık eğitimi; aday çıraklık, çıraklık, kalfalık, ustalık eğitimi kademelerinin tümünü kapsayan bir süreçtir. Bu eğitiminin amacı gençlere, mesleğin gerektirdiği teorik ve pratik bilgi ve becerileri bir bütünlük içinde kazandırarak onları becerili iş gücü hâline getirmektir. Çıraklık eğitimine başlayabilmek için aday çıraklık eğitimi almış olma şartı aranmamaktadır. Çıraklık süresi mesleğin özelliğine göre iki ile dört yıl arasında değişmektedir. Bu süre kesintisiz olarak devam eder. Çıraklar, haftada bir gün meslekî eğitim merkezlerinde teorik eğitim, haftanın kalan günlerinde ise sözleşme yaptıkları işyerinde pratik eğitim alırlar. Pratik eğitim, usta öğreticilerin denetimi ve gözetimi altında yürütülür. Çıraklık eğitimi dönemini tamamlayanlar kalfalık sınavına başvurabilirler. Yapılan teorik ve pratik sınavda başarı gösterenlere "kalfalık belgesi" verilmektedir (Bkz. www.statik.iskur.gov.tr, 2013).

Türkiye’de; aday çırak, çırak ve işletmelerde meslek eğitimi gören öğrencilerin, yaş durumlarına göre asgari ücretlerinin % 50’si sigorta primlerinin hesabına esas tutulmaktadır. 2013 yılında, aday çırak, çırak ve işletmelerde meslek eğitimi yani staj gören öğrencilerin prime esas kazançları; 16 yaşından büyük olanların; aylık kazançları yılın ilk yarısında 489 TL ikinci yarısında ise 510 TL olarak hesaplanırken; 16 yaşından küçük olanlar için ise bu tutar 419 TL ve 438 TL olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin sigorta primlerinin ödenmesi de işletmenin sorumluluğudur. (Bkz. www.sgkrehberi.com, 2013).

Çıraklık eğitimi, çalışan gençlere mesleki eğitim hizmeti götürülmesi ve iş gücünün niteliğinin yükseltilmesi yönünden önemlidir. Çıraklık eğitimini tamamlayan gençler (kalfalar), Mesleki Eğitim Merkezleri tarafından çalışma saatleri dışında belli saatlerde düzenlenen kurslara katılarak ustalık sınavına girmeye hak kazanırlar.

Günümüzde çıraklık eğitimi uygulamasında, modüler yapıdaki örgün mesleki orta öğretim programlarına paralel olarak güncellenen 35 meslek alanı ve 133 meslek programı vardır. İşgücü talepleri ve ihtiyaçları doğrultusunda bazı yeni meslek dalları eğitim programına dâhil edilirken bazıları program kapsamından çıkarılmıştır. Kağıt, plastik, kimya, bilişim, kuyumculuk teknolojileri ve gemi yapımı, döşemecilik, matbaacılık, fotoğrafçılık yeni açılan bölümlerden bazılarıdır. Bu yeni yapıda kalfalık ve ustalık dönemleri tek çerçevede belirlenmektedir (Bkz. www.meb.gov.tr, 2013).

Halk Eğitimi

Yaygın mesleki eğitim alanında hizmet veren bir başka kurum, Halk Eğitim Merkezleridir. Bu merkezlerde her yaş, eğitim, gelir, sosyal statü ve kültür düzeyindeki vatandaşa kendi ilgi, yetenek ve taleplerine yönelik mesleki, toplumsal, ekonomik, sportif ve kültürel alanlarda ücretsiz kurslar düzenlenmektedir. Gereksinim duyulan yörelerde, il ve ilçelerin bucak yerlerinde, gece kondu mahallelerinde, ceza ve ıslah evlerine kadar pek çok alanda eğitim veren halk eğitim merkezleri, sosyal ve ekonomik olarak dışlanmış kesimleri de eğitim ve üretim süreçlerine dâhil etmeyi amaçlamaktadır (Bkz. meb.gov.tr, 2013).

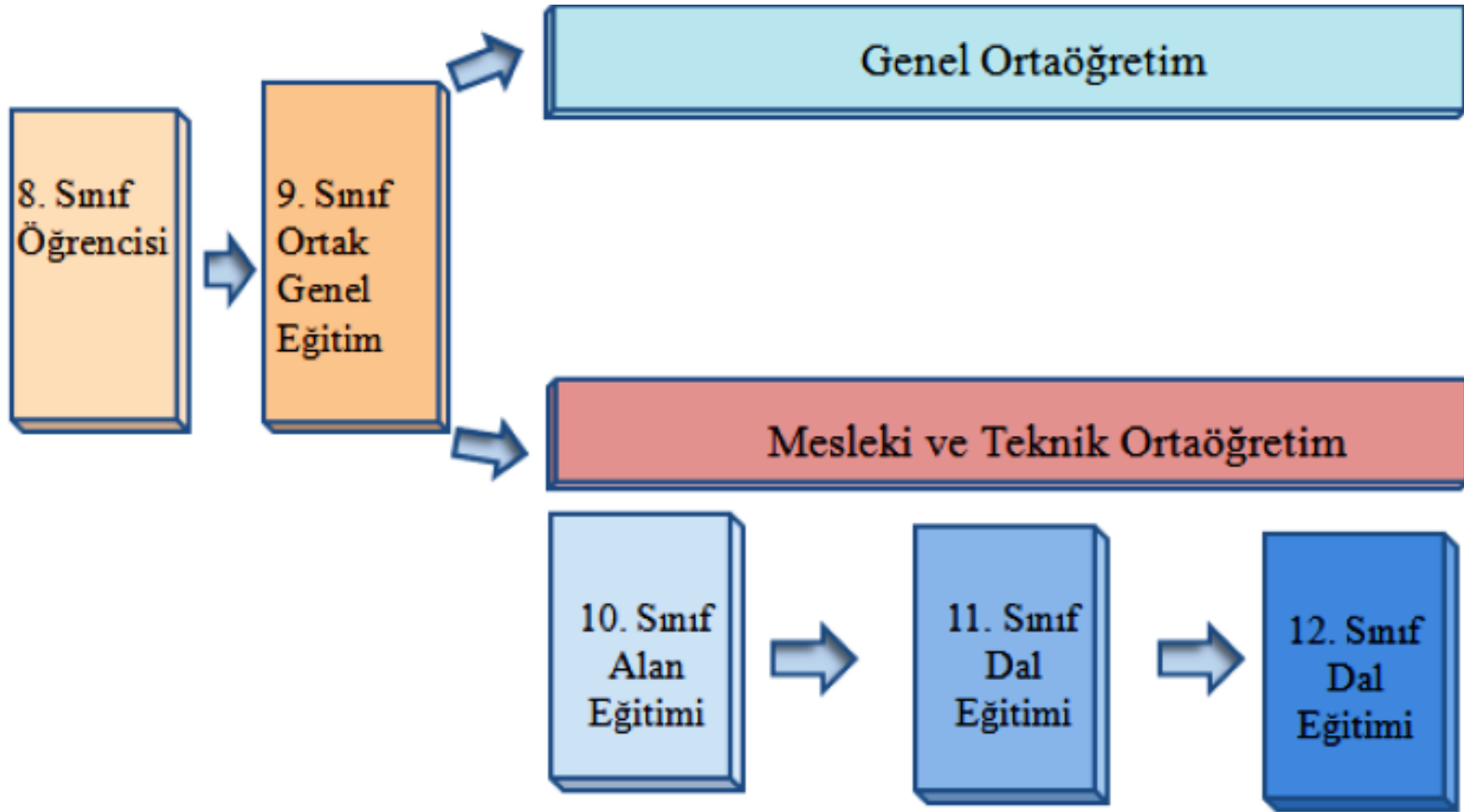
Halk Eğitim Merkezleri tarafından verilen kurslar ve kurs sonunda verilen sertifikalar sanayide istihdam etmeye yönelik değildir. Bu kurslar daha çok bireysel bir ilgi veya yeteneği geliştirmeye yöneliktir. Eğitim sonucunda kursiyerler kitlesel üretimden farklı olarak küçük işyerlerinde çalışacak ya da kendi işyerlerini açacak kadar donanım ve beceri sahibi olabilmektedirler (TÜSİAD, 1999).

Halk Eğitim Merkezlerinde kadrolu öğretmenlerin yanında, ücretli öğretmenlerle usta öğreticiler de çalışmaktadır. Usta öğreticiler, genellikle öğretmen olarak yetişmemiş ancak belirli konularda bilgi ve becerisi olan, meslek lisesi mezunu ya da Halk Eğitim Merkezlerinde öğrenim görmüş kimselerden oluşmaktadır (Okçabol, 2005).

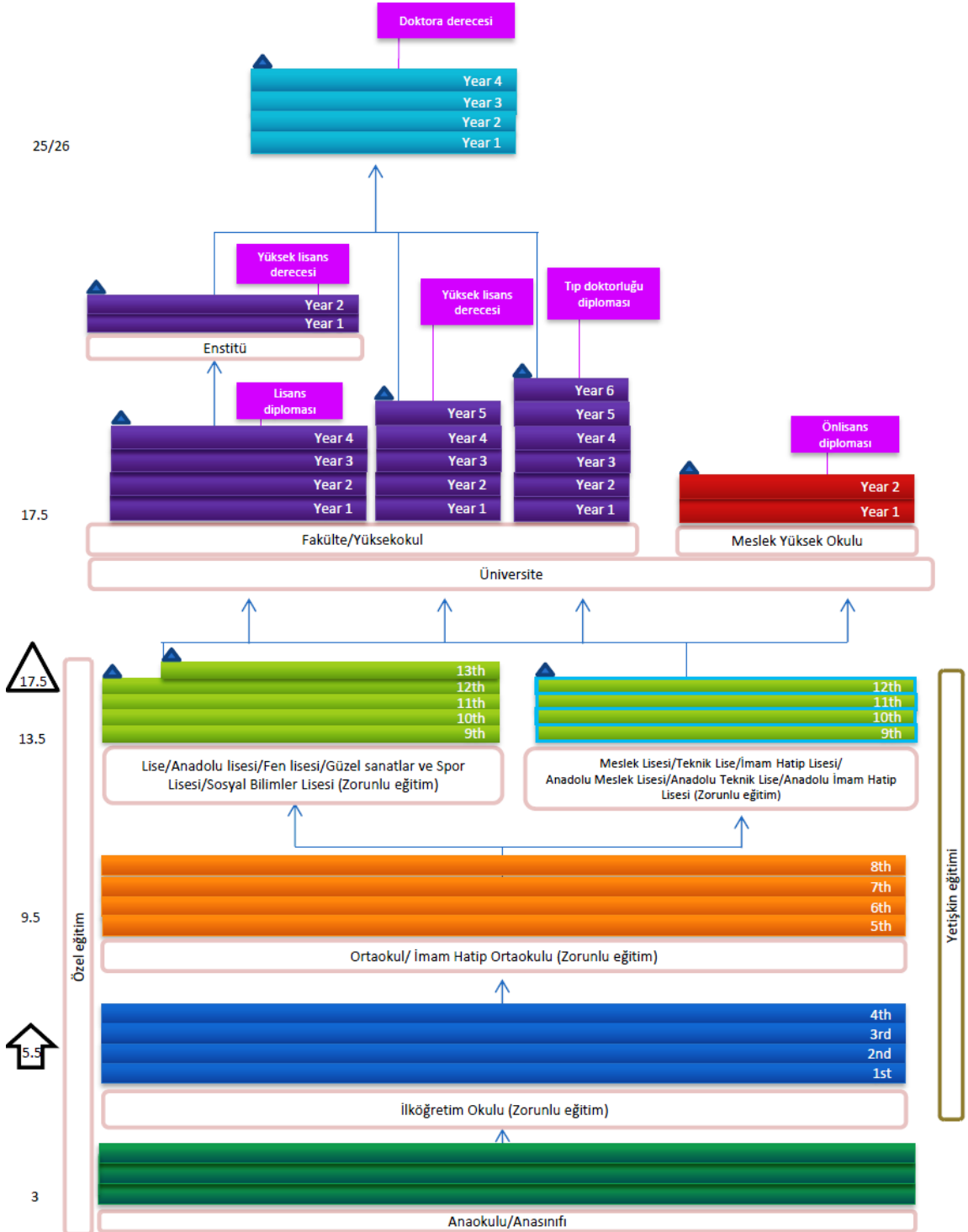
AB'ye üye devletlerin eğitim bakanları, aday ülkelerin eğitim bakanları ve Avrupa Sosyal Ortakları, Kasım 2002 tarihinde Kopenhag'da yaptıkları toplantıda mesleki eğitim ve öğretim alanında işbirliği yapma konusunda anlaşmaya varmışlardır. Bu amaçla, 2002 Kopenhag Deklarasyonu'nda mesleki eğitim ve öğretimin uygulanması, kalitesi ve çekiciliğinin artırılmasına ilişkin genel bir strateji geliştirilmiştir. Kopenhag Deklarasyonu'nun temeli olarak kabul edilen 'yaşam boyu öğrenme' anlayışına göre kişilerin uzmanlık alanlarında olduğu kadar başka alanlarda da ilerleme istekleri kısıtlanmamalıdır. (Şencan, 2007).

Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin en son hali ve bölümleri aşağıda şematize edilmiştir;

Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	Kız Teknik ve Meslek Lisesi	Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Ticaret Meslek Lisesi	Sağlık Meslek Lisesi	Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi	Çok Programlı Lise
<ul style="list-style-type: none"> Anadolu Teknik Lisesi Anadolu Meslek Lisesi Teknik Lise Endüstri Meslek Lisesi Denizcilik Meslek Lisesi Denizcilik Anadolu Meslek Lisesi Tarım Meslek Lisesi Tarım Anadolu Meslek Lisesi Tapu Kadastro Meslek Lisesi 	<ul style="list-style-type: none"> Anadolu Kız Teknik Lisesi Anadolu Kız Meslek Lisesi Kız Teknik Lisesi Kız Meslek Lisesi 	<ul style="list-style-type: none"> Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi 	<ul style="list-style-type: none"> Ticaret Meslek Lisesi Anadolu Ticaret Meslek Lisesi Adalet Meslek Lisesi Anadolu İletişim Meslek Lisesi 	<ul style="list-style-type: none"> Anadolu Sağlık Meslek Lisesi Sağlık Meslek Lisesi 	<ul style="list-style-type: none"> Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi 	<ul style="list-style-type: none"> Lise Programı Meslek Lisesi Programı İmam-Hatip Lisesi Programı

ŞEKİL 15: Türkiye Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı

TÜRKİYE’DE MESLEKİ EĞİTİM İLE İLGİLİ YAPILAN VE YÜRÜTÜLEN PROJELER

MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRME PROJESİ (MEGEP)

Avrupa Birliğinde okul tipi mesleki teknik eğitim modeli ve işletme-eğitim kurumu modeli olmak üzere iki eğitim modeli söz konusudur. Okul tipi mesleki teknik eğitim modelinde 8 veya 10 yıl süren zorunlu eğitimden sonra okul içi öğretim ve eğitimidir. Gençleri kısa yoldan iş piyasasına hazırlamak veya belirli bir başarı düzeyini tutturanları yükseköğretime yönlentmektedir. Bu model, eğitime önemli ölçüde kaynak ayıran Belçika, Fransa, İsveç ve İtalya gibi ülkelerde uygulanmaktadır. İşletme-eğitim kurumu modeli ise bazı AB ülkelerinde, ABD ve Japonya’da 8-10 yıllık zorunlu eğitim içerisinde başlatılan uygulama 8. veya 10. yıldan sonra okulda teorik ve işletmelerde uygulama şeklinde devam etmesi öngörülen bir modeldir. Almanya’da uygulanan ikili eğitimde çalışan öğrenci dört günü iş yerine, bir gün okula gitmektedir. Almanya, İsviçre, Avusturya gibi ülkelerde meslek eğitimi, çıraklık eğitimi olarak ifade edilen bu sistemin uygulandığı başlıca ülkelerdir (MEGEP, 2004, s.8).

Mesleki ve teknik eğitim sisteminde uygulanmış olan programlarda yaşanan bazı sorunlar, mesleki ve teknik eğitim sistemini güçlendirme çalışmalarını beraber getirmiştir. Bu sorunlar, programların dar uzmanlık alanlarına yönelmiş olması, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olanların yarısından fazlasının mezun oldukları alanda istihdam edilememesi, öğrencilerin mesleki eğitimle kazandıkları bilgi ve becerileri yaşamdaki karmaşık problemlere uygulayamamaları ve iş yaşamına aktaramamaları, programların mesleki ortaöğretimle yükseköğretime bütünleştirecek esnek yapıda olmaması, uygulanan programlarla çevre ihtiyaçlarının tutarlılık göstermemesi ve bundan dolayı istihdamı sınırlı alanlar için gereğinden fazla eleman yetiştirilmesi şeklinde özetlenebilir. Bu sorunlar mesleki ve teknik eğitim programlarının yenilenmesi gerektiğinin göstergesidir (Fer, 2000, s.30).

Bu nedenlerden dolayı, Türkiye ekonomisinin dünyada önde gelen ekonomileri arasında yer alması amacıyla ve AB (Avrupa Birliği)' ye giriş sürecindeki uyumluluk çalışmaları doğrultusunda, iş gücü niteliğinin artırılması ve ekonomik sektörlerdeki istihdam imkânlarının artırılmasına yönelik olarak mesleki eğitimi güçlendirme çalışmaları yapılmıştır (MEBTKB, 2007).

Türkiye'nin bu alandaki çabalarını desteklemek amacıyla 1999 AB Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin Akdeniz Ekonomik Kalkınma Alanı fonlarından yararlandırılması kararlaştırılmıştır. Bunun sonucunda Türkiye, ekonomisinin iş gücü ihtiyacıyla, mesleki ve teknik okullarının çıktıkları arasındaki boşluğu kapatabilmek amacıyla bazı proje fikirleri geliştirmiştir. Bu yöndeki ilk adım olarak, 4 Temmuz 2000 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Birliği arasında Türkiye'deki Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (MEGEP) anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma doğrultusunda proje MEB Projeler ve Koordinasyon Merkezi Başkanlığınca yürütülmüştür (MEB, 2009).

Meslekî Eğitimde yeni geliştirilen program 8 yıllık ilköğretim sonrası 4 yıl esasına göre düzenlenmiştir. Tüm genel, meslekî ve ortaöğretim kurumlarında 9. sınıfta alınacak olan dersler ortaktır. Öğrenci ilgi duyduğu ve yetenekleri doğrultusunda 9. sınıftan sonra 10. sınıfta kendini ifade edebileceği alanı seçecektir. Programın temel yapısı oluşturulurken 9. ve 10. sınıflarda ortak dersler ile alan ortak dersleri, 11. ve 12. sınıflarda dallara özel derslerin okutulması planlanmıştır. Derslerin içerikleri belirlenirken özellikle meslek araştırmaları yapılmış olup, beklenen meslekî yeterlikler saptanmıştır ve ulusal ile uluslararası düzeyde iş gücü kapsamında beklenen ve istenen özellikler dikkate alınmıştır (Altın 2000).

Projede, program geliştirme, modül yazma ve diğer tüm çalışmalar, mesleki teknik öğretimden sorumlu genel müdürlüklere bağlı eğitim kurumlarındaki öğretmenler, sosyal ortaklardan temsilciler, üniversitelerden öğretim görevlileri, sektörden meslek elemanları, yerli ve yabancı uzmanlar ile İşbirliği içinde gerçekleştirilmiştir (www.megep.meb.gov.tr).

MEGEP Millî Eğitim Sisteminde uygulanan, yüksek bütçeli, uzun süreli, sektör ve sosyal ortaklar açısından geniş katılımın sağlandığı projelerden biridir. Bu proje çerçevesinde, özellikle mesleki ve teknik eğitim programlarının hazırlanmasında ülke çapında ve oldukça geniş kapsamlı sektör analizleri yapılmış, başta değişik sektörlerden olmak üzere ilgili birçok kurum ve kuruluşun temsilcileri çalışmaların her aşamasına aktif olarak katılmışlardır. Projenin hedefleri Türkiye'deki mesleki ve teknik eğitim konusundaki ihtiyaçlarına büyük oranda cevap verecek şekilde oluşturulmuştur (Altın, 2003, s. 162).

Projeye önce pilot okullarda olmak üzere yeni öğretim programları uygulamaya geçirilmiş, uygulamadaki aksaklıklar ve sorunlar tespit edilip uzmanların görüşleri ve önerileri doğrultusunda, 2005–2006 eğitim öğretim yılında tüm mesleki teknik eğitim veren kurumlarda modüler öğretim yaklaşımıyla uygulanmaya başlamıştır (MEB, 2006, s.122).

Bu araştırma kapsamında incelenmesi planlanan en önemli konulardan biri MEGEP' in kapsamında yer alan öğretim programlarının Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı mevcut meslek liselerindeki meslek öğretmenlerine uygulaması sırasında karşılaşılan sorunlar ve uygulamanın öğretmenler üzerindeki etki düzeyi araştırılması hedeflenmiştir.

MEGEP'in Amaçları

MEGEP'in genel amacı ülkenin sosyo-ekonomik gereksinimlerine cevap veren ve hayat boyu öğrenme ilkelerine dayalı çağdaş, esnek ve yüksek nitelikli bir mesleki eğitim sisteminin gerçekleştirilmesine destek olmaktır. Bu projede sivil toplum örgütleri ve kurumları arasındaki ilişkiler, büyük önem taşımaktadır (Özdemir vd., 2007). Bu proje kapsamında bu kurumlar sosyal ortaklar olarak ifade edilmektedir.

Projenin hedefleri doğrultusunda üç adet özel amaçtan bahsedilebilir. Bunlar;

- “Meslekî eğitimin, ulusal gereksinimler doğrultusunda niteliğinin artırılması,
- Meslekî eğitimle ilgili kamu yönetiminin, toplumsal ortakların ve işletmelerin kurumsal kapasitelerinin ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde güçlendirilmesi,
- Meslekî eğitim sisteminin yerinden yönetime geçme sürecini hızlandırmaktır” (MEBTKB, 2007, s. 12).

Projeden beklenen sonuçlar şunlardır (MEB, 2006):

- Endüstri sektörü ve diğer sosyal ortaklarla işbirliği içinde geliştirilen ve iş piyasasının gerekliliklerini karşılamak üzere tasarlanan yeni bir mesleki eğitim standartları sistemi kurmak.
- Doğru değerlendirme, derecelendirme ve sertifikasyon saptayan ve kararlaştırılan mesleki standartları temel alan yeni bir ulusal mesleki yeterlilik sistemi kurmak.
- Ulusal yeterlilik sistemi tarafından geliştirilen göstergelere uygun olarak tasarlanmış olan ve hem başlangıç düzeyindeki mesleki eğitimi hem de sürekli mesleki eğitimi kapsayan yeterliğe dayalı modüler programlarını uygulamak.
- Mikro projeler uygulayarak aşağıdan yukarıya doğru bir güçlendirme yaklaşımını benimseyen ve yenilik araçları görevi gören okullar haline getirmek.

- Tüm aşamalarda ve program alanlarında benimsenen ulusal standartları tutarlı bir şekilde uygulayarak, kaliteyi güvence altına alan yeni bir sertifikasyon sistemi kurmak.
- İş piyasasının yerel gerekliliklerini karşılayan ve il düzeyinde üçlü bir yapıyı temel alan yeni mesleki eğitim yönetim sistemi geliştirmek.
- Okul idarecileri, öğretmenler ve değişimin öncülerine kaliteli eğitim sunmak için geliştirilen ve uygulanan kurumsal gelişim programları uygulamak.

Proje ile Türkiye'deki meslekî ve teknik eğitim sisteminin, AB ve gelişmiş ülkelerdeki standartlara yükseltilmesi hedeflenmektedir. Böylece iş piyasasının ihtiyaçlarına cevap verebilen, temel eğitim, genel orta öğretim ve yükseköğretim sistemleri ile bütünlük oluşturacak şekilde, modern, esnek ve kaliteli bir meslekî eğitim sistemi oluşturulacaktır (MEB, 2006).

Proje ile meslekî ve teknik eğitim sistemi her açıdan değerlendirilmekte, elde edilen veriler ışığında eğitim sisteminin, öğretim programlarının, öğretim materyallerinin ve eğitim kurumlarının geliştirilmesine yönelik olarak farklı çalışmalar yürütülmektedir (MEB, 2006).

MEGEP Kapsamında Yürütülen Faaliyetler

MEGEP projesinin uygulanması sırasında yürütülen faaliyetlerden öğretim programları ve istihdamla ilişkili faaliyetler şu şekildedir (MEB, 2006):

- İş piyasasına yönelik ihtiyaç analizi yapmak,
- Eğitim standartlarını geliştirmek,
- Modüler programlar hazırlamak,
- Ulusal yeterlilik sistemini kurmak,
- Tüm meslekî ve teknik eğitim kurumlarında modüler programların uygulanması planlanmak,
- Farklı diploma ve sertifika programları için geliştirilen aynı içerikli modüllerin ortak olarak kullanılmasını sağlamak,
- Meslekî ve teknik eğitim çalışmalarında her yaşta ve düzeyde yaşam boyu öğrenme ilkelerinin esas alınmasını sağlamak,
- Meslekî ve teknik eğitimle ilgili diploma, sertifika, mezuniyet belgesi gibi belgelerin denkliğini sağlamak,
- Meslek mensupları arasındaki performans kontrolünü sağlamaktır.

Bu etkinliklerin gerçekleştirilmesi ile iş piyasasının belirlediği yeterliklerde, arz- talep dengesi doğrultusunda, yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde iş gücü ihtiyacını karşılamak üzere iş piyasası analizi MEGEP kapsamında yapılmıştır. MSK (Meslek Standartları Komisyonu) tarafından hazırlanan 250 meslek standardı, MEB, sosyal ortak temsilcileri, yerli ve yabancı uzmanlar tarafından gözden geçirilmiş ve meslek standartları esas alınarak 41 adet eğitim standardı geliştirilmiştir. Bu eğitim standartlarına bağlı olarak oluşturulan çerçeve programlar doğrultusunda modüler öğretim programları hazırlanmıştır. Hazırlanan programlarda UNESCO tarafından geliştirilen ve birçok AB ülkesinde kabul gören Uluslararası Eğitim Standardı Sınıflandırması kullanılmıştır (MEB, 2006).

Modüler Öğretim Programları

Lokal ve küresel anlamda büyük bir hızla değişen piyasa taleplerine göre, bölgesel eğitim olanaklarının artması kaçınılmaz bir gerçek ve gerekliliktir. Dünya üzerindeki birçok bölgede yerel yönetimler eğitim ve yetiştirme faaliyetleri ile sektörleri desteklemektedir. Ulusal standartlar doğrultusunda bölgesel farklılıklar mesleki ve teknik eğitime yansıtılabilmeli ve mesleki eğitim faaliyetleri yerel düzeyde de yürütülebilmelidir. Değişen koşullara hızla uyum sağlayabilmek için, geleceğin nitelikli iş gücünü yetiştirmeyi amaçlayan mesleki ve teknik eğitimin, mesleki yeterliklere dayalı, yenilenen ya da değişen mesleklere uygulanabilecek biçimde, öğrencilerin sürekli eğitimi için temel oluşturan geniş tabanlı bir yapıda olması gerekmektedir (Altın, 2003, s.82).

Mesleklerin gelişen teknolojiyle birlikte değişim içerisinde olması ve daha karmaşık bir yapıda bulunmaya başlaması, mesleki yeterliliklerin geniş tabanlı bilgi, beceri ve tavırlar adayalı olmasına sebep olmuştur. Bu nedenle programlarda ilişkili alanlar ve meslekler bütünleştirilerek, birçok meslek alanını kapsayan sektörel bir bütün olarak ifade edilen meslek grupları oluşturulmalıdır. Meslek grupları etrafında planlanan eğitimde, öğrenci kazandığı bilgi ve becerileri geniş bir alanda kullanabilmekte ve değişikliklere kısa sürede uyum sağlayabilmektedir. Programların modüler esasa dayalı olarak bir bütünlük içinde, meslek standartlarını da kapsayacak şekilde ele alınabilmesi için meslekler; meslek gruplarına, meslek alanlarına ve meslek dallarına göre sınıflandırılmalıdır (Altın, 2003, s.84).

Geleneksel meslekî ve teknik eğitim sistemi bireysel öğretim açısından esnek, etkin ve verimli değildir ve çok da pahalıdır. Eğitim sisteminde öğrenciye aktarılan bilginin yoğunluğu, öğrencinin bireysel gelişimine katkıda bulunmaktan çok uzaktır. Öğrenci belirli sınırlar içerisinde istediği konuyu, istediği yerde ve kendine uygun bir hızda öğrenebilmelidir.

Modern iletişim araçları buna olanak tanımaktadır. Eğitim programının esnek bir yapıya sahip olması, eğitsel amaçları, toplumun, endüstrinin ve kurumlarının taleplerine uygun olarak düzenlemeye olanak sağlamaktadır. Bu doğrultuda eğitim programının hazırlanmasında modüler öğretim yaklaşımının kullanılması iyi bir seçenek olarak görülmüş ve program bu doğrultuda hazırlanmıştır (MEB, 2006). Modüler öğretimin değişikliklere hızlı cevap veren esnek yapısı tercih edilme nedeni olmuştur (Fer, 2000, s.28).

Meslekler için yeterlik tabloları oluşturulmuş ve yeterlikler gruplandırılarak modüler birimler oluşturulmuştur. Burada yapılan işlemler özet olarak meslek alan ve dallarının belirlenmesi ve bu doğrultuda modüllerin oluşturulmasıdır. Bundan sonraki adım modülleri gruplandırarak derslerin oluşturulmasını, derslerin hangi amaç ve yeterliği kazandırmak için hangi konular çerçevesinde işleneceğini anlatan ders bilgi formlarının hazırlanmasını ve derslerin haftalık çizelgelere yerleştirilmesini içeren çerçeve öğretim programlarının hazırlanmasıdır. Çerçeve öğretim programları örgün mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında kullanılacaktır. Yaygın eğitim içinse sertifika programları hazırlanmıştır. Bununla mesleki yeterlikler doğrultusunda sertifika kursları düzenlenmesi planlanmıştır. Çerçeve öğretim programları kurumlarda ders geçme sistemi uygulandığı için diploma almaya yönelik olarak hazırlanmıştır, burada modüllerden başarılı olmak dersi geçme yolunda atılmış bir adımdır (MEB, 2006).

MEGEP çerçevesinde geliştirilen modüler öğretim programıyla;

- Ulusal ve uluslararası temel yeterliklere sahip meslek elemanları yetiştirmek,
- Yabancı dil bilen ve meslekî gelişmeleri izleyebilen meslek elemanları ve bireyler yetiştirmek,
- Kurum ya da okul türü ayrımı yapılmaksızın tüm meslekî ve teknik eğitim kurumlarının hepsinde mesleğin gerektirdiği yeterlikleri kazandırmak,
- Bölgesel farklılıklar ve ihtiyaçlara cevap verecek esnek bir program yapısı oluşturmak,
- Bireylerin farklılıklarına ve özelliklerine uygun seçenekler sunan program yapısı geliştirmek,
- Öğrencilere yatay ve dikey geçiş olanakları tanıyan esnek bir program yapısı tasarlamak,
- Meslekî yeterlikleri ve akademik yeterlikleri yüksek olan öğrencilerin yükseköğrenime geçişlerine olanak tanımak,

- Sektör beklentilerine cevap veren meslekî yeterliklere sahip meslek elemanları yetiştirmek,
- Yaşam boyu öğrenme ilkesi doğrultusunda bireylere farklı koşullara göre seçenekler sunan programlar geliştirmek,
- Uluslararası geçerliği olan meslekî ve teknik eğitim programları geliştirmek,
- Her yaşta ve her düzeydeki bireye meslekî ve teknik eğitim olanakları sunan programlar geliştirmek,
- Bireylerin yetenekleri, ilgileri, tercihleri ve kariyer beklentilerine yönelik imkânlar tanıyan programlar geliştirmek hedeflenmiştir (MEB, 2006). Bu hedefler doğrultusunda programlar;
- Geniş tabanlı ve alan/dal ve sertifika esasına göre,
- Alan ve dal programları arasında esnek geçişleri imkân veren,
- Örgün eğitimle birlikte yaygın eğitimde ve hayat boyu eğitimde de etkili olarak kullanılabilme esnekliği olan,
- Yeterliliğe göre değerlendirme ve yeni teknolojik gelişmeleri modüler öğretim programları sayesinde kısa sürede öğretime yansıtılabilme özelliğine sahip,
- Öğrenci merkezli, öğrenciye daha aktif olma ve kendi hızına göre öğrenme olanağı tanıyan,
- Program geliştirme sürecinde iş piyasasının ve sosyal ortakların aktif katılımına da yer veren bir yapıyla geliştirilmiştir (MEB, 2006).

Programdaki modüllerin başarısı;

- İş piyasasında geçerli ve güncel olması,
- Modüllerin tek başına çalışabilme imkânı sağlaması,
- Pratik egzersizlere imkân vermesi,
- Birbirleriyle uyumlu olması gibi özellikler ile ölçülebilir (MEGEP, 2007, s.16).

MEGEP kapsamında programlar, uluslararası meslek sınıflandırması doğrultusunda, meslek standartları, eğitim standartları ve meslekî yeterliklere göre hazırlanmıştır. Bu nedenle uygulamalarda bu standartlar ve yeterlikler sürekli dikkate alınmalıdır. ISCED'97 ve ISCO'88 paralelinde ve sektörde yapılan iş piyasası araştırmaları doğrultusunda meslekî ve teknik eğitim programları yaklaşık 50 alanda toplanmıştır. Bunlardan 17 alanda 64 dalda çerçeve öğretim programı geliştirilmiş, TTKB tarafından onaylanarak 2005-2006 öğretim yılından itibaren tüm meslekî ve teknik eğitim kurumlarında uygulamaya konulmuştur (MEB, 2006).

Diğer alanlarda; sektörde yapılan iş piyasası araştırmaları, alan ve meslek analizleri sonucunda ortaya çıkan meslekî yeterlikler doğrultusunda program çalışmaları yapılmış ve meslek liselerinde 2009-2010 öğretim yılında 50 alan 224 dal altında eğitim öğretim faaliyetleri devam etmektedir (MEB, 2009).

Öğretim Materyalleri

Öğretim materyali olarak meslekî yeterlik kazandırmak amacıyla geliştirilen bir takım modüller, MEGEP kapsamında programı geliştirilen tüm alanlar için proje geliştiricileri tarafından geliştirilmiştir. Proje kapsamında eğitim-öğretim ortamlarında öncelikle bu modüllerin kullanılması proje geliştiricileri tarafından önerilmiştir (MEB, 2006).

İş ve işlem basamakları, öğrenme faaliyetleri gibi öğrenme amaçlarına uygun içeriği barındıran, bir öğrenme bütünüdür tutarlı bir parçası olma özelliğine sahip, bir işin bir parçasını temsil eden yeterlik kazandıran öğrenme materyalleri, MEGEP kapsamında geliştirilmiş olan modüller, 40 ders saati kadar çalışma süresi içerisinde bitirilmesi öngörülmektedir. Modüller bireysel öğretime dayalı, başlangıcı ve sonu olan, kendi içinde bütünlük gösteren, sistematik bir çerçevede düzenlenmiş öğretim yaşantılarından oluşmaktadır. Eğitim-öğretimin amaçları, öğrenme etkinliklerinin içeriğini belirler. Amaçlara uygun öğrenme faaliyetleri durumları, verileri, formülleri ve süreçleri tutarlı bir şekilde açıklamak için hazırlanmış metinler, çizimler ve görüntülerden oluşur (MEB TKB, 2007).

Bu sistemin en büyük getirisi, meslekî bilgi ve beceri kazandırma amaçlı öğrenme faaliyetlerinin, modüller içerisinde gelişmiş eğitsel yöntemlerle sunulabilmesidir. Modüler sistemin en basit oluşumu, konuların içeriğinin öğrenme adımları dâhilinde tutarlı birimlerden meydana gelmesidir. Modüler sistemde her konunun içeriği, sırayla özümsecek faaliyetlere ayrılmıştır (MEB, 2006).

Modüler öğretim programının yeterliliğe dayalı çıktılar verebilmesi için uygun öğretim materyalleri ile desteklenmesi gerekmektedir. Modüllerin belirlenen mesleki standartlara dayalı olarak geliştirilmesi ilgili sektör temsilcileri, MEB Genel Müdürlükleri ve TTKB'nin işbirliği ile gerçekleşmektedir. Eğitim programındaki tüm zorunlu meslekî konuları kapsayabilmesi için modüllerin hassasiyetle hazırlanması gerekmektedir. Modüller bakanlık tarafından görevlendirilen, alanında lisans eğitimi almış öğretmenlerden oluşan bir ekip tarafından hazırlanır. Modülleri hazırlayacak öğretmenlere modüllerin hazırlanmasıyla ilgili hizmet içi eğitim verilmektedir. Modüllerin tasarım süreci farklı alanlarda öğretmenlerin işbirliğini, alan-dal öğretim programının dikkatle incelenmesini, kapsamlı bir araştırma ve

sektör işbirliğini ile MEB'in onayını gerektirir. Modülün içeriği; öğrencilerin yaratıcılığını ön plana çıkaracak, esnek ve güncel konulardan oluşmalıdır. Modüller gerektiğinde birden fazla alanda kullanılabilirler. Bu nedenle modüllerin öğrencilerin motivasyonunu artıracak şekilde tasarlanması gerekmektedir. Ayrıca uygulamalar sırasında gerektiğinde modüllerde yeniden bir tasarım gerekebilir. Modüller uygulanırken rehberlik ve yönlendirmenin meslek öğretmenleri ve diğer eğitimciler tarafından yapılması gerekmektedir. Modüllerin özelliğine, öğrencilerin hazır bulunurluğuna ve ortama göre gerektiğinde modüllerin işlenişinde ve sıralanmasında değişiklikler yapılabilir. Öğretmenler gerektiğinde çevre ve sektörün ihtiyaçları doğrultusunda zümre öğretmenleri ile iletişim içinde yeni modüller hazırlayarak uygulayabilirler (MEB, 2006; MEB TKB, 2007).

TÜRKİYE'DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN KALİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Amacı: Eğitimin Kalitesinin artırılması suretiyle iş piyasası ve eğitim arasındaki bağı geliştirilerek insan kaynaklarına yatırım yapılmasını teşvik etmektir.

Genel Hedefi: İş piyasası ihtiyaçlarına göre kişilerin bilgi ve becerilerini artırarak özellikle mesleki ve teknik eğitimin kalitesini artırmak ve kalite güvence çerçevesi yayımlayarak kişilerin gelişmiş yeterlilik ve yeteneklere sahip olmasını sağlamayı hedeflemektedir.

MESLEKİ BECERİLERİN GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

Mesleki Becerilerin Geliştirilmesi Projesi (MESGEP) 2011-2015 yılı yatırım programı kapsamında Genel Müdürlüğümüz ve Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ile birlikte yürütülmektedir. Projede; özel politika gerektiren gruplara, ilgi ve yetenekleri göz önüne alınarak meslek edindirmek, bu becerilerini üst seviyelere çıkararak mesleki yeterlilik kazandırmak, mesleki teknik eğitim kurumlarındaki insan kaynakları kapasitesini arttırmayı amaçlanmıştır.

Ülkemizdeki işsizliğin en büyük etkeni olan mesleksiz bireylerin, özellikle ve öncelikle dezavantajlı gruplarının mesleki beceri edinmeleri projenin öncelikli hedefidir. Bu kapsamda hedef kitlede;

- Ortopedik engelliler
- Zihinsel engelliler
- Görme engelliler ve

- İşitme engelliler bulunmaktadır.
- Hükümlüler/eski hükümlüler
- Güvenlik sebebiyle göç edenler
- Muhtaç durumdaki dul/yetimler ve
- Şiddet gördüğü için evinden ayrılmış kadınlar bulunmaktadır.

MESGEP beş bileşenden oluşmaktadır. Projenin 2012 yılını kapsayan bölümünde araştırma bileşeni gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma, 35 ilde yaşayan 15-44 yaş grubundaki 8 dezavantajlı gruplar için ihtiyaç duyulan meslek alanlarına yönelik verilecek olan mesleki kursları tespit etmek amacıyla, "Özel Politika Gerektiren Kişilerin Eğitim İhtiyaçları Analizi Araştırma Raporu" hazırlanmıştır.

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN MODERNİZASYONU PROJESİ (MTEM)

Projenin Mali Büyüklüğü: 18,5 Milyon Avro

Projenin Amacı: Meslek dersleri öğretmen eğitim sisteminin Avrupa Birliği'ndeki gelişmelere uyumunu desteklemek ve niteliğini yükseltmek,

Projenin Çıktıları: Öncelikli dokuz alanda (Bilgisayar, Elektrik-Elektronik, Otomotiv, Giyim-H.Giyim, Konaklama İşletmeciliği, Yapı, Tesisat-Doğal Gaz, Çocuk Gelişimi ve Pedagoji) meslek dersleri öğretmenlerinin alan yeterlilikleri belirlendi.

Belirlenen yeterlilikler doğrultusunda toplam 474 modüler öğretim programları geliştirildi. Geliştirilen programlar 2004–2005 öğretim yılından itibaren 14 Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültesinde uygulanmaktadır.

Modüler Öğretim Programlarını uygulayan 14 Meslekî ve Teknik Eğitim Fakültesine ve projenin hizmet içi eğitimi kapsamında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı 6 Hizmet İçi Eğitim Merkezine 8.5 Milyon Avro'luk ekipman desteği sağlandı.

Meslekî ve Teknik Eğitim Fakültelerinde "Yüksek Öğretimde Kalite Güvencesi ile ilgili Avrupa Ağ Sistemi" koşullarına uygun ortak "Kalite Güvence Sistemi" ne yönelik pilot uygulamalar Gazi Üniversitesi ile Sakarya Üniversitesinde Ekim 2006 tarihinde gerçekleştirildi.

MTEM projesi kapsamında bugüne kadar 93 meslek dersi öğretmeni, 715 fakülte öğretim üyesi, 60 sosyal taraf temsilcisi olmak üzere toplam 868 kişiye farklı alanlarda eğitim verildi.

Proje amaçları doğrultusunda, Mesleki ve Teknik Eğitimle ilgili politika önerilerini içeren politika ve strateji Raporu "Beyaz Belge" hazırlandı.

TÜRKİYE’DE MESLEKİ ve TEKNİK EĞİTİMİN KALİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ (METEK)

Bu proje; İş dünyasının ve öğrencilerin ihtiyaç duyduğu kalitede; güncel, nitelikli, ölçülebilir ve sürdürülebilir bir mesleki ve teknik eğitime ulaşmak için; **Kalite, Eğitim ve İletişim** üst başlıkları altında çok yönlü faaliyetler gerçekleştirmek. Türkiye’de mesleki eğitimi bir ulusal kalite güvence sistemine kavuşturmak ile ilgilidir.

Amacı; Yerel ve küresel ekonomi gittikçe daha rekabetçi hale geliyor. Bu rekabette nitelikli işgücüne olan ihtiyaç daha da artıyor. İşte genç işsizliğini gidermek, iş dünyasının gereksinimlerine uygun, nitelikli, bilgisi güncel bir işgücü potansiyeli oluşturmak, tüm toplumsal kesimlerin kazançlı çıkacağı, ulusal kalite güvencesine sahip bir mesleki ve teknik eğitim sistemine ulaşmanın gerekliliğini yerine getirmeye çaba sarfetmektir.

Uygulamasında izlenen yol şu şekildedir;

- Tüm toplumsal kesimleri dinleyip, beklenti ve ihtiyaçlarını anlama,
- Mesleki eğitimdeki başarılı uygulamaları inceleyip, dersler çıkarma,
- Mesleki eğitimde bir ulusal kalite güvence stratejisi oluşturma,
- Bu strateji çerçevesinde bir yaklaşım geliştirip, bunu pilot okullarda uygulama,
- Uygulama sonuçlarını değerlendirip, bu sistemi Türkiye geneline yaygınlaştırma,
- Bunu yaparken eğitimcileri eğiterek, müfredatı geliştirerek ve kamuoyunda, mesleki eğitimdeki gelişmelere ilişkin bir farkındalık oluşturma.

21 pilot ilde ve seçilmiş uygulama okullarında uygulanmıştır. **Pilot iller:**

Ağrı, Bingöl, Bitlis, Çorum, Diyarbakır, Erzincan, Gaziantep, Hakkari, Iğdır, Kahramanmaraş, Kastamonu, Kilis, Mardin, Muş, Ordu, Rize, Sivas, Siirt, Trabzon, Van ve Yozgat.

Uygulama zamanı Mayıs 2012 ile Mayıs 2014 arasında olmuştur.

Okul yöneticilerine, öğretmenlere, öğrencilere, iş dünyasına, sosyal ortaklara, ailelere ve diğer tüm toplumsal aktörlere yönelik bir proje olmuştur.

Kalite İçin Eğitim: Müfredat ve Eğitici Yeterliliği Geliştiriliyor

Projenin “Eğitim” bileşeni, kalitenin geliştirilmesine müfredat ve eğitici yeterliliği alanlarında katkı sağlayacak. Bu katkılar şöyle olacak:

- Öğrenme kazanımlarına dayalı müfredat geliştirilmesi ve uygulanması.
- Pilot kurum yönetici ve eğitimcilerinin mesleki ve teknik yeterliliklerinin geliştirilmesi.

- Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı sisteminin güçlendirilmesi.
- Adalet, Tarım, Denizcilik ve Sağlık alanında pilot uygulamalar yapılması.
- Müfredat Geliştirme Materyalleri, Eğitici ve Yönetici Eğitimi Materyalleri, Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Materyalleri hazırlanmıştır.
- “E-Mezun Web Sitesi Yeniden Yapılandırma Çalışması Raporu” ve “Türkiye’deki Europass Uygulamalarında Mevcut Durum ve Öneriler” adlarında iki rapor oluşturulmuştur.

UZMANLAŞMIŞ MESLEK EDİNDİRME MERKEZLERİ (UMEM) BECERİ’10 PROJESİ

İstihdam sorunun altında yatan en önemli nedenlerden biri de "mesleksizlik"dir. Türkiye’de vasıfsız işgücü fazlalığı olduğu görülmekte diğer yandan firmalar da kaliteli eleman bulma sıkıntısı çekmektedir.

Bu kapsamda işgücü piyasasında arz talep uyumsuzluklarından kaynaklanan işsizliğe çözüm getirmek amacıyla “Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) Beceri’10 Projesi” başlatılmıştır.

Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) Beceri’10 Projesi, bir beceri kazandırma ve iş edindirme seferberliğidir.

Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) Beceri’10 Projesi; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (TOBB-ETÜ) arasında imzalanan protokol kapsamında ilk etapta 19 ilde başlatılmış olup, gelinen noktada 81 ilde uygulanmaya devam etmektedir.

Bu kapsamda projenin bileşenleri aşağıdaki gibidir:

1. Eğitim altyapısının güçlendirilmesi;

Makine-teçhizat alımı

Müfredat revizyonu

Eğiticilerin eğitimi

2. İşgücü piyasası ihtiyaç analizi;

Pilot olarak belirlenen 19 ilde işgücü piyasası ihtiyaç analizleri anketlerinin uygulanması

81 ilde bulunan firmalardan işgücü - stajyer talebinin alınması

3. Eşleştirme çalışmaları;

Kursiyer seçimi

Staja yerleştirme

Başarılı olanların işe yerleştirilmesi

4. Yeni tasarlanan kursların uygulanması

UMEM projesinin kısaca uygulama planı ise aşağıdaki gibidir;

• “İşgücü Piyasası İhtiyaç Analizleri” ve 81 ilden toplanan işgücü-stajyer talepleri kapsamında, işgücü piyasasının mesleki ve teknik eğitim ihtiyacının iller bazında tespit edilmesi ve bu doğrultuda 81 ildeki eğitimcilerin eğitiminin tamamlanması,

• İŞKUR’a kayıtlı işsizlere bu doğrultuda teorik eğitim verilmesi,

• İş arayanların yerel düzeydeki “Kurs Yönetimlerinin” koordinasyonunda firmalarla eşleştirilerek, kursiyerlere pratik eğitim verilmesi,

• Başarılı olanların sertifikalandırılarak, staj gördüğü işyerlerinde istihdam edilmesidir.

UMEM Beceri'10 Projesinin Amaçları

• İŞKUR tarafından yürütülmekte olan meslek edindirme faaliyetlerinin ve özellikle de teknik alanlardaki mesleki eğitimin etkinlik ve verimliliğinin artırılması ve işgücü piyasasının ihtiyaçları ile uyumlu hale getirilmesine yönelik bir sistemin ortaya konulması,

• İşsizlere yönelik temel mesleki eğitim, mesleki gelişim ve meslekte yenileme eğitimlerinin verilmesi, başarılı kursiyerlerin staja yerleştirilmesi ve son aşama olarak da başarılı stajyerlerin istihdamının sağlanması,

• İŞKUR tarafından yürütülen mesleki eğitim hizmetlerine olan farkındalığın artırılması,

• Meslek liselerinin teknik altyapısının yenilenmesi, proje kapsamındaki okulların günün gerektirdiği teknolojik gelişmelere göre donatılması ve bu okullardaki eğitimcilerin gelişen teknolojiye uyumunun artırılması,

• Sektörel ve bölgesel işgücü piyasası ihtiyaç analizlerinin gerçekleştirilmesi,

• İşgücü piyasası analizine ilişkin kurumsal kapasitenin artırılması, bu amaçla İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarına işlevsellik kazandırılması,

• Proje kapsamındaki okullarda uygulanacak mesleki eğitim programlarının etkinliğinin artırılması için ilgili tarafların katılımını öngören “Kurs Yönetimi” adı altında yeni yönetim modelinin geliştirilmesi

İNSAN KAYNAKLARININ MESLEKİ EĞİTİM YOLUYLA GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ (İKMEP)

İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi (İKMEP) Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir. Avrupa Birliği finansmanı IPA 2006 (Katılım Öncesi Mali Yardım) programından sağlanan ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ile Yükseköğretim Kurulu (YÖK) yararına Haziran 2008 – Mayıs 2010 tarihleri arasında uygulanan İKMEP 2 yıllık bir projedir. MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı ve YÖK ile ortaklaşa yürütülen projeye, GFA Consulting liderliğindeki uluslararası bir konsorsiyum teknik destek vermiştir. İKMEP projesinin bütçesi; 10 milyon Avro donanım ve 5.4 milyon Avro hizmet alımı olmak üzere toplam 15.4 milyon Avrodur.

İkmep'in Amaçları

İKMEP'in genel amacı nitelikli işgücünün katılımı ile Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişimini ve rekabet edilebilirliğini teşvik etmektir.

İKMEP aynı zamanda hayat boyu öğrenme perspektifinde, işgücü piyasası ile meslek yüksekokulları ve mesleki teknik ortaöğretim kurumları arasında istihdam amaçlı birlikteliğin sağlanması yoluyla, mesleki eğitimin modernizasyonu ve kalitesinin artırılmasına çalışmakta ve bu sayede de insan kaynaklarının gelişimine katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Proje Özel Hedefleri

- Eğitim kurumları ve işletmeler arasında yakın ilişkilerin kurulması suretiyle seçilen 8 pilot ilde yerel seviyede iş piyasası ihtiyaç analizi yapılması.
- Pilot 8 sektörde iş hayatının ihtiyaçlarına uygun olarak 5.seviye (ulusal yeterlilik çerçevesi) için modüler eğitim programları oluşturulması ve 4. seviye programların gözden geçirilmesi/ güncelleme.
- Pilot 5 Mesleki Eğitim Merkezinin yeni modüler programlarla desteklenmesi, yönetici eğitimleri ve girişimcilik üzerine eğitim programları düzenlenmesi.
- Sosyal ortakların seçilen pilot illerde mesleki eğitim ve öğretimin daha cazip hale getirilmesine katkıda bulunmasının sağlanması.
- Yönetici ve eğitici personelin beceri ve yeterliklerinin artırılması.
- Yerinde inceleme (çalışma ziyaretleri) yoluyla AB üyesi ülkelerde mesleki eğitim kurumlarının işleyişi ve sektörle işbirliğine dair çalışmalar yürüterek geliştirilen kapasite ve bilgi/beceriye ülkemize aktarılması.

- Öğretmenlerin yeterliklerinin artırılması amacıyla eğitimler düzenlenmesi.

İkmeP'in Uygulandığı İl, Okul Ve Sektörler

İKMEP, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bulunan

- Diyarbakır
- Elazığ
- Erzurum
- Gaziantep
- Kahramanmaraş
- Malatya
- Şanlıurfa
- Van olmak üzere 8 pilot ilde uygulanmaktadır.

Proje sektör bazında da pilot çalışma yaklaşımını benimsemiş olup, ekonominin lokomotifleri olan

- Bilişim
- Elektrik-Elektronik
- Makine (Makina Teknolojisi ile Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme)
- Metal
- Otomotiv
- Tekstil (Tekstil Teknolojisi ile Hazır Giyim Teknolojisi)
- Turizm (Yiyecek Hizmetleri ile Konaklama ve Seyahat Hizmetleri)
- Gıda olmak üzere toplam 8 sektöre yönelik hizmet vermektedir.

Projenin Faaliyetleri

- 16 Mesleki Ortaöğretim (örgün eğitim)
- 5 Mesleki Eğitim Merkezi (yaygın eğitim)
- 8 YÖK'e bağlı Meslek Yüksekokulu olmak üzere toplam 29 eğitim kurumunda yürütülmektedir.

Proje Bileşenleri

- **Eğitim Öğretim Bileşeni**
 - Yeterliliğe dayalı modüller müfredat geliştirilmesi/gözden geçirilmesi
 - Yönetici ve Eğitici eğitimleri
 - Mesleki eğitim kredi transfer sistemine (MKTS/ECVET) uyum çalışmaları
- **Satın Alma Bileşeni**

- Pilot okulların ileri mesleki ekipmanlarla desteklenmesi
- Teknik eğitim
- **Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bileşeni**
 - Bilgilendirme Seminerleri
 - Girişimcilik Konferansları
 - AB yerinde inceleme çalışmaları

TÜRKİYE'DEKİ AKTİF YAŞAM ODAKLI MESLEKİ GELİŞİM VE EĞİTİM MERKEZLERİ'NİN MEVCUT DURUMU VE GELİŞME EĞİLİMLERİ

Yetişkin Eğitimi, HBÖ'nün bir parçasıdır. İç içe girmiş bir bölümdür. HBÖ sürekli ve hızla değişen iş, teknoloji ve beceri ihtiyaçlarına göre yetkinliklerin korunması ve geliştirilmesi, böylece kişilerin kariyer ve kişisel gelişimlerinin sürekliliğin sağlanması, sonuç olarak da üretkenliğin ve gelirin artması ve sosyal adaletin sağlanmasına katkıda bulunma anlamını taşımaktadır.

Bu nedenle **öğrenme ve eğitim**, yetişkinlerin kurum/kuruluşların, açık pazarların ve küreselleşmenin sağladığı yeni fırsatları değerlendirebilmelerini katkı verecek bilgi ve becerilerin geliştirilmesine odaklanmalıdır. Piyasalar, teknoloji, iş organizasyonları ve fırsatlar değiştikçe, bilgi ve özellikle bazı becerilerin hızla değeri düşmekte davranışsal ve sosyal becerilerin sürekli yenilenmeleri gerekmektedir.

Ülkemizde yetişkinlerin durumu ele alındığında -temel eğitimini tamamlayan kişilerin herhangi bir bilgi ve becerisi olmadan iş aramaya çıktıkları, mesleki eğitim alanların bilgi ve becerilerinin iş piyasasının beklentilerini karşılamadan uzak olduğu- devletin imkânlarının kısıtlı olduğu, var olan imkânlarında yeterli bilgi paylaşımı yapılmadığından bilinmediği, eğitimi veren kurumlar arasındaki koordinasyon eksikliği göze çarpmaktadır. Böyle olunca da yetişkin eğitimde rol oynayan taraflara ve paydaşlara çok büyük sorumluluklar düşmektedir. Özellikle özel sektöre çok büyük yük binmektedir. Ancak, ortaya çıkan ekonomik belirsizlikler, ekonomik krizlerde işletmeler en önce düzenledikleri etkin işyeri eğitimlerini ertelemekte, ötelemekte ve terk etmeye başlamaktadırlar. Sadece eğitimler değil, Araştırma-Geliştirme çalışmaları da bu dönemlerde sekteye uğramaktadır.

Rekabet edebilmenin yolu eğitilmiş vasıflı işgücünden geçtiği, vasıflı işgücünün aynı miktardaki girdiyle daha fazla üretim ve katma değer yarattığı göz önüne alındığında, yetişkinlerin eğitimlerinin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Unutulmamalıdır ki, yaşadığımız çağda art arda yeni teknoloji dalgaları gelmekte, iş ve mesleklerin dönüşmesinde bu dalgalar rol oynamaya devam etmektedir. Yeni iş ve mesleklerin devreye girmesi de, yeni yetkinlikler doğurmaktadır.

Ülkemiz için; kalkınmamız ve büyümemizin ivmesi AR-GE ve bilgi temelli yatırımlar olacağı düşünüldüğünde, bu tür yatırımlarda çalışan yetişkinlerin bilgi-beceri ve yetkinlikleri de sürekli geliştirilmelidir. Önemli olan daha az kişi ile daha fazla üretir hale gelmektir.

Sektörlerdeki verimliliği artırmaktır. Orta-düşük teknoloji ürün ihracatından, yüksek teknolojik ürün ihracatına geçiş yolunu hızlandırmaktır.

Yeni bir kalkınma modeline ihtiyaç olduğunu, ülkemizin orta gelir tuzağından kurtulup, yüksek gelir seviyesine ulaşabilmesi gerektiği başta ekonomistler olmak üzere, her kesim tarafından dile getirilmektedir. Bu doğrultuda adımlar atmaya başlayabilmek için, tüm paydaşların ülkemizdeki bölgelerarası gelişmişlik düzeyindeki farklılıkları göz önüne alarak, yetişkin eğitime önem vermeleri, yetişkin eğitimi için fırsatların artırılması, bunlara kaynak yaratılması ve tüm yetişkinlerin faydalanabileceği iklimlerin oluşturulması gerekmektedir.

Yetişkin eğitiminde amaç, yetişkinin eğitimden beklediğinin karşılanması olmalıdır. Bireysel amaç ön plana çıkarılmalı, yetişkinin amacını karşılamalıdır. Bir diğer ifade ile eğitim, kaliteli eğitim ve katma değer yaratma üzerine odaklanılarak, fark yaratan işgücünün yetiştirilebilmesine imkân sağlamalıdır.

Kısaca özetlemek gerekirse; **yetişkin eğitimi**, insanlarımızın üretkenliklerini ve düzenli gelir elde etme imkânları yanında iş bulabilme şanslarını ve kariyer fırsatlarını artırarak iş piyasasına hareketlilik getirebilmelidir.

İllerde Yetişkin Eğitimi

Türkiye'de yetişkin eğitime yönelik çalışmaları, başta Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne (HBÖGM) bağlı Halk Eğitim Merkezleri (HEM) ile Mesleki Eğitim Merkezleri (MEM) olmak üzere, Belediyeler, İŞ-KUR İl-Şube Müdürlükleri ve Meslek Örgütleri etkili çalışmalar yapmaya çalışmaktadırlar.

Bunlar il düzeyinde sosyal ve ekonomik gelişimden sorumlu olan, üretken bir işgücünün ihtiyaç duyduğu sosyal içermeye ve bütünlüğü sağlayan kilit aktörlerdir. Ancak, hem HEM'ler, hem de MEM'ler yetişkin eğitiminde üstlendikleri rolleri yapmaya uygun alt yapıları yoktur. İnsan Kaynakları da etkin çalışma için yeterli değildir. Bu sorunun giderilmesi için illerde bu faaliyetlerin planlanmasında, desteklenmesinde ve sunulmasında belli bir düzeye kadar etkili olan kurum / kuruluşların (Valilikler, Üniversiteler, MEB İl Müdürlükleri, İŞ-KUR İl Müdürlükleri, Belediyeler vb.) temsilcilerinden oluşan İl Koordinasyon Birimleri veya İl Çalışma Grupları oluşturulmalıdır.

Analiz Sonuçları

Aşağıda önemli görülen ve belirtilen hususların yerel (mahalli) düzeyde ele alınması, paydaşların bilgi ve tecrübelerinden istifade edilmesi, doğru bir yapılandırma/modelin bulunabilmesi için tartışılmalıdır.

1. Bu farklı modellerin finansmanında Kalkınma Ajanslarının kuruluşunda olduğu gibi farklı mekanizmalar kullanılabilir. İşsizlik Sigortası Fonu da belli bir ölçüde kullanılabilir.

2. Yönetim konusu özerk, yarı özerk olabilir. Ancak, belirlenecek modele yön vermesi gereken diğer faktörlerinde belirlenmesi gerekir. Seçilecek modelin ne kadar yönlendirici ve gözetleyici olacağı, her ilde aynı modelin ne oranda başarılı olacağı da tartışma konusu olabilir. Ayrıca, kurulacak bu modellerin üst düzeyde Bakanlıklara, herhangi bir **Üst Koordinasyon Merkezine** bağlı olup, olmayacağıın irdelenmesi gerekmektedir. Bu nedenlerle üstte belirtilen her model tartışmaya ve kabule açıktır. Önemli olan bu modellerde yer alacak paydaşların oynayacakları roller ve üstlenebilecekleri görevlerdir. Roller belirlenip, incelendikten sonra diğer paydaşlarla aralarında bulunması zorunlu ilişkilerde ele alınmalıdır.

3. Yasal düzenleme gerekip, gerekmeyeceği tartışılabilir.

4. Yerel ve bölgesel yetişkin eğitimi üstlenebilecek (planlayıp, uygulayabilecek, alt yapı-insan kaynağına sahip, saygınlığı ve gücü olan mevcut kamu kurumu) kuruluşlar var mıdır? İş yapabilme kapasitesi ve fonksiyonel özelliği üzerinde durulması gereken hususlardır.

5. Yetişkin eğitimi yapmakla görevlendirilecek Birim/Merkez/Ajans/Özel kuruluş bu görevleri yaparken/ya da belirli verileri toplarken paydaşlardan/kurum-kuruluşlardan (Örneğin; Belediyeler, MEB Kurumları, İŞ-KUR Müdürlükleri) ihtiyaç duyması gereken gücün kapsamı/türü (mahalli yöneticileri ile hizmet sağlayıcılar arasında öngörülen ilişkiler) net olarak belirlenmelidir.

6. Yerel yönetimler ile belirlenen modelin üstlenmesi gereken liderlik, destek ya da hizmet rolünün kapsamı üzerinde tam bir uyum sağlanmalıdır.

7. Belirlenen modelin vereceği hizmetlerin (eğitim, danışmanlık, rehberlik) mevcut herhangi bir hizmeti tekrarlayıp, tekrarlamayacağı, tekrarlayacaksa bunun bir sorun teşkil edip, etmeyeceği aydınlığa kavuşmalıdır.

8. Belirlenen modelin, yetişkin eğitimi faaliyetlerinin izleme ve değerlendirilmesindeki rolü ve bu faaliyetlere katılımı arasındaki ilişki.

Birimin/Merkezin/Ajansın/Kuruluşun özellikle bir hizmetin diğer sağlayıcılar tarafından verilen halindeki verimliliğini değerlendirebilecek iken hizmet rolüne sahip olup, olmayacağı, ya da ne kapsamda hizmet rolüne sahip olacağı hususu dikkate alınmalıdır.

İllerde bu hususları tartışan/değerlendiren çalışma grupları/çalışma komisyonlarının belli başlı özellikleri ise;

1. Mahalli insan kaynağının geliştirilmesine yönelik farkındalık,
 2. Stratejik düşünme ve planlama becerisi,
 3. Yerel ve bölgesel iş piyasasına dair farkındalık,
 4. Mahallin hali hazırdaki ve gelecekteki sosyo-ekonomik ihtiyaçlarına dair farkındalık,
 5. Öğrenme fırsatlarının kapsamı, türü, kalitesi ve erişebilirliğine dair farkındalık,
 6. Yerel ve bölgesel yetişkin eğitiminin yapılandırılmasında / en uygun modelin bulunmasında kararlılık,
 7. İmkânların sağlanmasında tüm ekonomik ve sosyal hayatın temsilcilerinin potansiyel rollerine dair farkındalık,
- olarak ifade edilebilir.

BÖLÜM 4

TÜRKİYE VE DİĞER ÜLKELER KARŞILAŞTIRMA

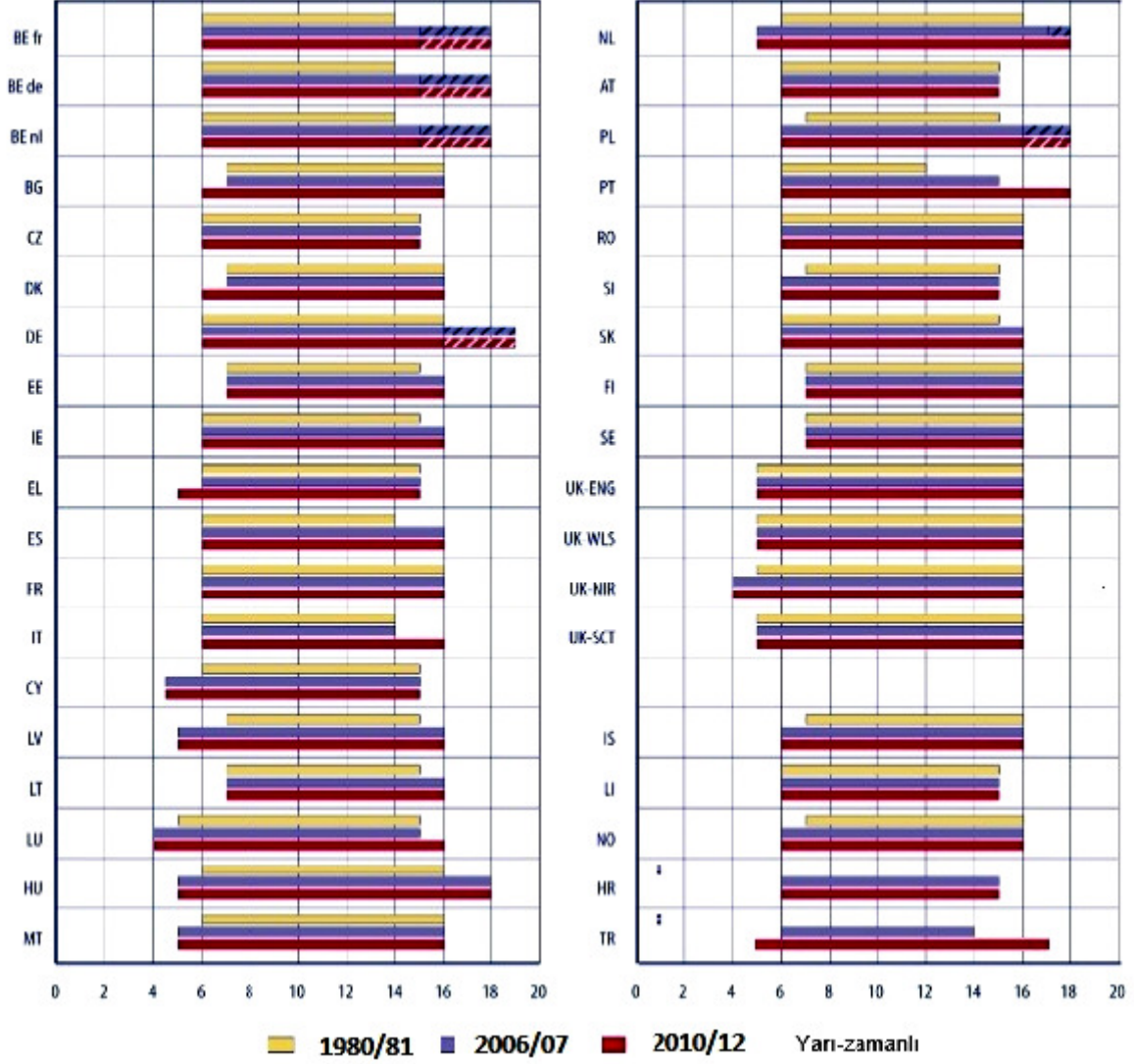
TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ'NİN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM DEĞERLENDİRMESİ

AB'ye üye ülkeler başlangıçta; gelişmişlik düzeyleri, sanayileşme süreçleri ve teknolojik düzeyleri, toplumsal ve kültürel yapıları nedeniyle meslekî ve teknik eğitim sistemlerinde farklı uygulamalara yöneldiler de günümüzde ortak amaçlar çerçevesinde, ortak ilkeler ve ortak meslek standartları oluşturarak, mesleki ve teknik eğitim sistemlerini geliştirmeye yönelik olarak reformlarla birbirlerine yakın eğitim politikaları geliştirmek durumundadırlar.

1994 yılında Paris'te düzenlenen Mesleki ve Teknik Eğitim toplantısında AB üyesi ülkelerinde ve dünyada uygulanan çeşitli mesleki ve teknik eğitim sistemleri üç ana başlık altında toplanmıştır: Bunlardan ilkinin tam zamanlı okul merkezli mesleki eğitime dayanan "Bürokratik Model" oluşturmaktadır. İkincisi ise "Liberal Anglosakson Modeli" olarak adlandırılan çıraklık şeklinde okuldan ziyade işyerlerinde verilen eğitim şeklidir. Üçüncü olarak yer alan "Dual Model" ise isminden de anlaşıldığı gibi ilk iki modelin bir arada uygulandığı modeldir. Burada, okul ve okul benzeri kurumlarda mesleki bilgiler verilirken aynı zamanda iş yerlerinde uygulamalı şekilde mesleki eğitimin geliştirilmesi imkanı vardır (Özsoy, 2007). Belçika, İsveç, Fransa ve İtalya gibi ülkeler ağırlıklı olarak tam zamanlı modele yakınken, Almanya, İsviçre ve Danimarka'da çıraklık eğitimi ön plandadır. Türkiye'de de ABD, Hollanda ve İngiltere'de olduğu gibi dual modele yakın bir mesleki teknik eğitim uygulaması sürdürülmektedir. Bugün şirketlerin, öğrencilere verdiği burslar, meslek teknik liselerine yaptığı yardımlar sonucunda mesleki eğitim süreçlerinde aktif rolünün büyümesi ve önem kazanmasıyla, işveren ve hükümet işbirliğine dayalı sistem yaygınlaşmaktadır.

Dünya genelindeki eğitim uygulamalarının süresine bakıldığında, ortalama eğitim süresilerinin 11-12 yıl veya daha üzerinde olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise yetişkin nüfusun ortalama eğitim süresi altı yıl civarındadır. Bu rakam bugünkü zorunlu eğitim süresinin hemen hemen yarısına denk gelmektedir. Pek çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ortalama eğitim sürelerini artırma politikaları üretmektedir. Japonya ve Güney Kore nüfusun tamamını üniversite mezunu yapmayı tartışırken, AB ülkeleri 2020 yılına kadar nüfuslarının en az yüzde 90'ını lise mezunu yapma hedefi üzerinde çalışmaktadır (Bkz. www.meb.gov.tr, 2012).

Şekil 12: Avrupa’da Zorunlu Eğitim Süresi 1980/81-2010/12

Kaynak: Eurydice (2012)

1988-2012 eğitim verileri kullanılarak hazırlanan tablodan anlaşıldığı gibi dünyadaki ülkelerin büyük çoğunluğu, uzun süreli zorunlu eğitimi tercih etmektedir. 1980 yılından sonra Almanya, Fransa, Belçika, Macaristan, Polonya gibi ülkelerin zorunlu eğitim süresini 12 yıla çıkardıkları görülmektedir. Bununla birlikte Almanya, Belçika ve Polonya’da zorunlu eğitimin yarı zamanlı olarak ve mesleki bir eğitimle birlikte gerçekleştirildiği görülmektedir. Türkiye’nin 2012 yılında uygulamaya koyduğu 12 yıllık eğitim sisteminin de Alman’ ya modeliyle benzerlikler taşıdığı tartışılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, mesleki eğitimin ortaokul sürecine çekilmediğini sadece orta öğretim kurumlarındaki mesleki eğitimin alt

yapısını oluşturma ve öğrencileri bilinçlendirme amaçlı uygulama ve rehberlik programlarının sunulduğunu belirtmektedir.

Almanya'da mesleki sistemdeki en önemli sorun, öğrencilerin çocuk yaşta kategorilere ayrılmasıdır. Bu sistemde, çocukların yanlış meslek seçimi yaparak telafisi olmayan bir eğitim süreci ve sonuçlarına katlanmak zorunda kalmaları olasıdır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ifadesiyle Türkiye' de uygulamaya koyulan modelde orta öğretim aşamasında bu şekilde bir seçim söz konusu olmamakla birlikte bazı meslek ve mesleki yönlendirme (bilgilendirme) dersleri mevcuttur. 12 yıllık eğitim sisteminde orta öğretim aşamasındaki çocukların mesleki eğitime yönlendirilmesinin ileride yaratacağı sosyal sorunlar göz önünde bulundurularak meslek seçiminin sekizinci veya dokuzuncu sınıftan sonraya bırakılması şeklinde yeni ve çözümleyici model geliştirilmiştir. Amaç öğrencilerin kendi yetenekleri doğrultusunda kendi tercihleri ile meslek seçerek bireysel ve toplumsal açıdan daha mutlu ve faydalı olmalarını sağlamaktır (Bkz. www.meb.gov.tr).

Avrupa ülkelerinin genelinde temel eğitimin üzerine tamamlayıcı eğitim verme eğilimi vardır. Bu eğitimle lisans veya ön lisans belgesi alan kişilerin mesleki yeterlilik, bilgi ve becerilerinin devamlılığı sağlanırken, programlar arasında yatay ve dikey geçiş esnekliği sağlanmaktadır. Almanya'da gençlerin yaklaşık % 80'i meslekî eğitime devam ederken, Yunanistan'da bu oran % 34'e, Türkiye'de ise % 44'e düşmektedir (Bkz. www.meb.gov.tr, 2013).

Avrupa ülkelerinde sosyal taraflar hükümetle birlikte hareket ederek; meslekî ve teknik eğitimin yapılandırılması sonucunda, iş gücünün değişen teknoloji süreçlerine daha hızlı uyum sağlaması, sanayinin taleplerinin en iyi şekilde karşılanması ve aynı zamanda bireyin tercihleri, ihtiyaçları ve sunulan iş imkânları arasında denge kurulmasını sağlayan uygulamalar yürütmektedir. Bu uygulamalar özellikle eğitim - istihdam ilişkisini kuvvetlendirmek ve sosyal refahı arttırmak açısından önem taşımaktadır ve ülkemiz için örnek teşkil etmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2002). AB ülkelerinde genel olarak öğrencilerin temel meslekî eğitime katılmaları devlet tarafından finanse edilmektedir. Son yıllarda işverenlerin de mesleki eğitimin finansmanında önemli ölçüde yer aldıkları görülmektedir. Buna benzer uygulamalar ülkemizde de yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Örneğin bazı şirketlerin meslek liseleri bünyesinden açtığı sınıf ve laboratuvarlar, genel eğitime oranla çok daha maliyetli olan mesleki eğitimin finansmanı açısından önemli olduğu

gibi, o sınıflarda uygulamalı eğitim gören öğrencilerin istihdamı açısından da önem taşımaktadır.

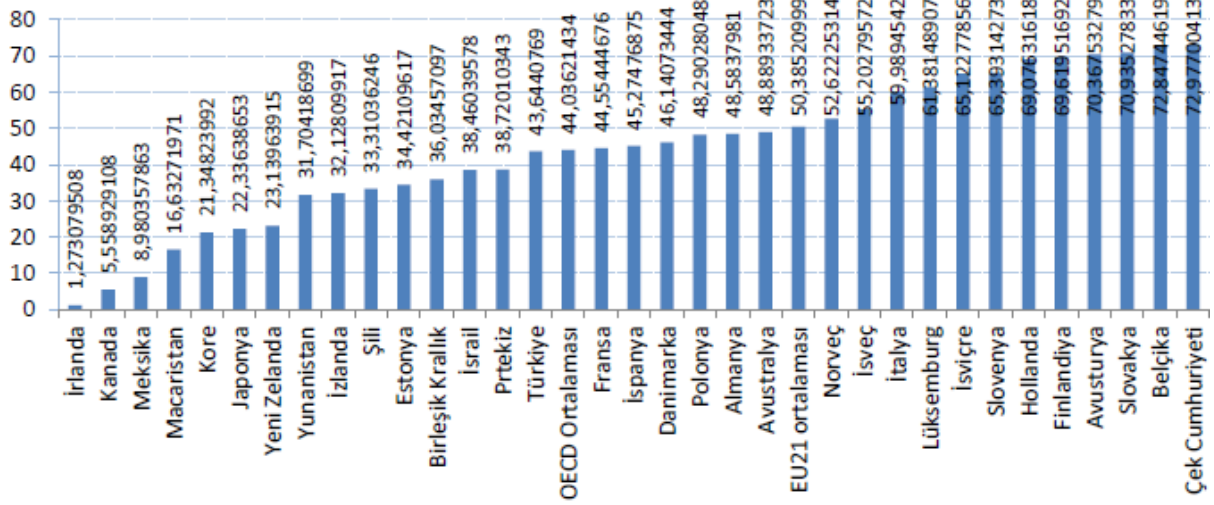
AB ülkeleri arasında en başarılı mesleki eğitim sistemine sahip olan Almanya'da mesleki eğitim okuldan ziyade uygulamalı olarak işletmelerde verilmektedir. Fransa'da ise daha çok okul sistemine dayalı bir model uygulanmaktadır. AB ülkelerinde, kamu eğitim harcamalarının gayri safi yurt içi hasıla içindeki payı eğitime verilen önemi göstermektedir. 2001-2008 döneminde, AB-27'de eğitim için verilen GSYİH'nın genel oranı % 5 civarında sabit kalmıştır (eacea.ec.europa.eu). Sosyoekonomik kalkınma açısından teknolojiye büyük ağırlık veren İspanya'da meslekî eğitim sistemini bu yönde geliştirmiştir. Teknolojinin yanı sıra meslekî eğitimde sanat, tabiat ve insan bilimleri, edebiyat ve sosyal bilimlere önem verilmiştir. İncelenen ülkelerin çoğunda çok programlı liselerde meslekî eğitim ile genel eğitim bir arada verilmektedir (bkz. www.meb.gov.tr, 2008).

Dünyada, başta gelişmiş ülkeler olmak üzere, eğitime önem vermeyen tek ülke yoktur. Buna rağmen gelişmiş ülkeler de dâhil bütün ülkeler eğitime yeterince kaynak ayıramadıklarını söylemektedirler. Mevcut eğitim sistemlerinin geleceğin taleplerini karşılayacak olan gerekli beşeri sermayeyi hazırlayacak düzeyde olmadığını kabul etmektedirler. İfadeler ve şikâyetler aynı olsa bile ülkeler arasında büyük farklılıkların olduğu açıktır. Bu gerçekler ışığında; gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin eğitim göstergeleri arasındaki farkın önümüzdeki 20 yılda daha da büyüyeceğini söylemek hiç de yanlış olmayacaktır. Eğitim imkânları açısından giderek büyüyen bu fark, ülkelerin insan kaynaklarını da doğrudan etkileyen bir unsur olarak kendini göstermektedir.

Dünya eğitiminin bugünkü durumuna biraz daha yakından baktığımızda bazı çarpıcı noktalar görülmektedir. Bunlar;

OECD verilerine bakıldığında meslekî ve teknik eğitimin ortaöğretim içindeki payının ülkelere göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Ortaöğretim düzeyinde meslekî ve teknik eğitim OECD ortalaması %44; Kanada'da %5,6, Japonya'da %22,3, Kore'de %21,3, Almanya'da % 48,6, ve 21 AB ülkesi ortalaması ise % 50,4 seviyesindedir.

OECD Ülkelerinde Ortaöğretim Düzeyindeki Mesleki Eğitimin Payı (%)

Kaynak : Education at a Glance 2013

Türkiye'nin nitelikli işgücü ve verimlilik karnesine bakıldığı zaman mesleki ve teknik eğitimdeki performansı gözler önüne serilmektedir (OECD verileri). Türkiye verimlilik düzeyinde 1975-2002 yılları arasında geçen 37 yılda bulunduğu pozisyondan sadece bir kademe yükselbilmiştir. Nitelikli işgücü sıralamasında ise dünyada 37. sırada yer almaktadır.

Nitelikli işgücü sıralamasında Doğu Avrupa ülkeleri ve Kolombiya gibi ülkeler Türkiye'nin üzerinde yer almaktadır (Kıraç, 2011).

TÜRKİYE'DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN İYİLEŞTİRİLMESİ İÇİN ÖNERİLER

Bir ülkenin uluslararası piyasalarda rekabet edebilmesi ancak iyi eğitim almış mesleki ve teknik yeterliliğe sahip işgücüyle mümkündür. Bu nedenle Türkiye'de de mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi ve yeniden yapılandırılmasıyla ilgili çok sayıda araştırma yapılmış, raporlar hazırlanmış görüş ve öneriler içeren programlar ortaya konmuştur. Ancak, ne yazık ki bu görüş ve önerilerin hayata geçirilmesinde istenilen ölçüde başarı sağlanamamıştır.

Ülkemizin mevcut sosyoekonomik yapısına uygun bir şekilde, AB'nin mesleki ve teknik eğitim sistemlerinin çok iyi analiz edilmeli ve AB standartlarına uygun bir mesleki ve teknik eğitim sistemine sahip olmanın yollarını aramalıdır. Bu kapsam da eğitim ve öğretimin

ilk aşamalarından itibaren bir iyileştirme gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu gereklilik ülkemizin 21. yüzyılda gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşabilmesi ve dış piyasada varlığını sürdürebilmesi için önemli bir önkoşuldur (Akpınar, 2005).

Türkiye’de eğitim ve öğretim programlarındaki eksikler; İlköğretimden itibaren başlayan eğitim öğretim yetersizlikleri, eğitici kaynaklı sorunlar, mesleki yönlendirme ve rehberlik konusundaki boşluklar, kurumsal yapıdan kaynaklı sorunlar, işgücü piyasası ihtiyaçlarının tam olarak analiz edilememesi, işgücü piyasası ve eğitim bağlantısının zayıf olması, staj eğitiminde işletmelere verilen teşviklerin yetersizliği, mevzuat ve bürokrasinin ortaya çıkardığı zorluklar gibi nedenlere dayanmaktadır. Bunların tam olarak ortaya koyularak uygun mesleki ve teknik eğitim stratejilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Türkiye ve Yunanistan gibi mesleki eğitime yönlendirme çalışmalarının başarısız olduğu ülkelerde orta öğretimde mesleki ve genel lise ayrımını geride bırakarak çok amaçlı bir eğitim sistemi geliştirilmesi veya işverenlerin de dahil olduğu istihdam vadeden bir meslek lisesi programlarının geliştirilmesi faydalı olacaktır.

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin başarılı olabilmesi için uluslararası geçerlilikte bir meslek standartları sisteminin belirlenmesi, mesleki teknik eğitiminin; okul, hükümet ve sanayi işbirliği ile yerel ve bölgesel özellikleri de dikkate alarak yeniden yapılandırılması, mesleki eğitime ayrılan kaynakların ve aynı zamanda sanayi teşviklerinin istihdam yaratmaya yönelik artırılması gerekmektedir. Meslek liselerinin özendirilmesi, statüsünün artırılması kapsamında bu liselerden üniversite ve yüksekokullara geçişte kolaylık tanınması ve mezunların istihdamının somut şekilde kolaylaştırılması gerekmektedir (Akpınar, 2005).

BÖLÜM 5

SEKTÖREL ANALİZ

Bu araştırmanın konu, kapsam ve alanı; Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA) ile yapılan 01.04.2014 tarihli TRB2 Bölgesi Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Eğitim Geliştirme Merkezi Fizibilitesinin yaptırılması Hizmet Alım Sözleşmesi Teknik Şartnamesinde yer alan, Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Eğitim Geliştirme Merkezleri için sektörel analiz başlığı altında, TRB2 Bölgesi dâhilinde yapılacak istihdam ile ilgili saha çalışmalarına ait anket soru kâğıtlarının SPSS Programında veri tabanına veri girişlerinin sağlanarak, SPSS Analiz sonuçlarının değerlendirilmesidir.

İlgili mevzuat hükümleri çerçevesinde öngörülen bir dar alan çalışması olarak da ifade edilebilecek iş bu çalışma ile Van merkezli fakat bölgesel düzeyde de faaliyet gösterecek **Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Gelişim ve Eğitim Merkezinin (MESGEM)** hangi koşullarda yapılabilir olduğunu belirlemektir. Bu çerçevede, n ilinde bireyin, Mesleki Becerilerinin Geliştirilmesi ile Mesleki Eğitim ve İstihdam Fırsatları Araştırması, Mesleki İlgi ve Yetenek Eğilimlerinin belirlenmesi için, ankete dayalı yapılan bir çalışma esas alınmıştır.

MESGEM çalışmaları; işgücünü ulusal ve uluslararası iş görebilirlik ölçeğinde, mesleki yeterlikler kriterlerine uygun olarak çeşitli tekniklerle eğitime ve işgücünün istihdam edilebilirliğinin artırılmasına yönelik işgücü yetiştirme, işgücü ve işgücü uyum programları geliştirme, kurum ve kuruluşlara eğitim ve danışmanlık hizmetleri verme gibi temel program unsurlarını kapsamaktadır.

Bu çerçevede Van ilinde imalat ve hizmet sektörlerini kapsayan iki adet anket uygulamasının işgücü piyasasına ilişkin verilerin analiz edilmesi, yorumlanması, işgücü ihtiyaç analizleri için gerekli görülmüştür.

Bu çalışma çerçevesinde, Van ili işgücü piyasasına ilişkin kayıtlı veriler incelenerek, analiz edilmiş olup, ayrıca işverenler ve çalışanlarla yapılan çalışmalardan elde edilen veriler analiz edilerek, yorumlanıp değerlendirilmiştir.

Yapılan çalışma sonucunda; resmi bilgi ve veriler de kullanılarak Van ilinin istihdam yapısı belirlenmiş, sektörlerin ihtiyaç duyduğu işgücü ile ekonomik faaliyet kolları tespit edilebilmiştir. Ayrıca, Van ili işgücü piyasasına yönelik olarak, bu veriler ışığında işgücünü; ulusal ve uluslararası iş görebilirlik ölçeğinde, mesleki yeterlikler kriterlerine uygun olarak çeşitli tekniklerle eğitime ve işgücünün istihdam edilebilirliğinin artırılmasına yönelik işgücü yetiştirme, işgücü ve işgücü uyum programları geliştirme, kurum ve kuruluşlara eğitim ve

danışmanlık hizmetleri verme gibi temel program unsurları üzerine politikalar geliştirilebilecektir.

Bu çalışmalar için kabul edilen yöntem, bir alan araştırması kapsamında belirlenmiştir. Çalışmada, Van iline ilişkin genel bilgilerin sunulmasından sonra Van iş gücü piyasasına ilişkin hem kayıtlı veriler elden geçirilip, hem de işveren ve işçi örneklem kümesinden derlenen veriler analiz edilip yorumlanarak değerlendirilebilecektir.

Çalışma yöntemi olarak, bir alan araştırması çerçevesinde değerlendirme yapılacağı için dolaylı ve dolaysız gözlem teknikleri kullanılması benimsenmiş ve örneklem kümeleri ona göre oluşturulmuştur. Bu çerçevede, dolaylı gözlem olarak Van iline özgü bilgi ve belgeler, kayıt ve veriler derlenip, incelenip, terkip edilmiştir. Dolaysız gözlem olarak ise, Van ilinde faaliyet gösteren işyeri yetkililerinden oluşan bir popülasyonla, yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Muhataplarla görüşme öncesi, işverenlerle ilgili veri derleme formu oluşturulmuştur. Bu formda, işgücü piyasası talep araştırılması kapsamında, işyeri faaliyet alanları, faaliyet alanlarının hangi kategoride olduğu, işyerinde çalışanların sayısı ve meslekleri, ihtiyaç duyulan mesleklerin sayısı, eğitim ve beceri kriterlerine göre belirtilmesi istenmiştir. Ayrıca, temininde güçlük çekilen meslekler, sayı ve nedenlerle birlikte öğrenilmeye çalışılmış, işyerlerinin istihdam politikaları ile ilgili verilerin derlenmesine çalışılmıştır.

Söz konusu verilerin derlenmesi için bu kapsamda iki farklı anket uygulaması öngörülmüştür. İlk olarak, Van ilinde sektörel bazda 419 adet işyerine ulaşılmış, işyerinin sahibi veya yetkilisi ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Örneklem kümelerinden derlenen veriler önce excel veri tabanına aktarılmış, orada analizleri gerçekleştirilmiştir. Daha sonra, istatistiksel analizlerin yapılabileceği SPSS programının veri tabanına aktarılmış, verilerin karakteristik özellikleri incelenip uygun istatistiksel yöntemler kullanılarak gerekli analizleri açıklayıcı istatistiksel yöntemlerle yapılmıştır.

419 adet işyeriyle yapılan ankete ait SPSS değerlendirmesi ekran görünümü aşağıda verilmiştir.

Şekil 13: 419 Adet İşyeriyle Yapılan Ankete Ait SPSS Değerlendirmesi Ekran Görünümü

	Name	Type	Width	Decimals	Label	Values	Missing	Columns	Align	Measure
1	sirketno	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Scale
2	sirketismi	String	32	0		None	None	32	Left	Nominal
3	faaliyetsektörü	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
4	calisansayisi	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Scale
5	faaliyetkonusu	String	33	0		None	None	33	Left	Nominal
6	iskurdanelemantemini	String	1	0		None	None	4	Left	Nominal
7	meslekiegitimkurumu	String	1	0		None	None	5	Left	Nominal
8	kisiselyollar	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
9	referans	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
10	diger	String	1	0		None	None	1	Left	Nominal
11	niteliklemanihtiyacivarmi	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
12	nebransturu	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
13	calisanegitimihtiyacivarmi	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
14	neturegitim	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
15	mesleklisesiyeterlilik	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
16	egitimyetersizligi	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
17	stajyetersizligi	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
18	okulsanayiiiletisimeksikligi	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
19	egitimdekibransiksikligi	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
20	mesleklisesicalisan	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
21	mesleklisesiolmayan	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Scale
22	toplamcalisan	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Scale
23	asgariucrustualan	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Nominal
24	asgariucretalan	Numeric	12	0		None	None	12	Right	Scale
25	asgariucretaltalan	String	2	0		None	None	2	Left	Nominal

İkinci olarak, Van ilinde sektörel bazda 2080 adet işyerine ulaşılmış, işyerinin sahibi veya yetkilisi ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İlk anket ile aynı prosedür izlenmiştir.

2080 adet işyeriyle yapılan ankete ait SPSS değerlendirme ekran görünümü aşağıda verilmiştir.

Şekil 14: 2080 Adet İşyeriyle Yapılan Ankete Ait SPSS Değerlendirmesi Ekran Görünümü

	Name	Type	Width	Decimals	Label	Values	Missing	Columns	Align	Measure
1	Kimlik	Numeric	11	0		None	None	11	Right	Scale
2	işletmeninfaaliyetalanı	String	62	0	işletmenin faaliye...	None	None	50	Left	Nominal
3	faaliyetalanı1üretim2hizmet3kisi	String	1	0	faaliyet alanı 1-üre...	None	None	1	Left	Nominal
4	Çalışansayıstoplma	Numeric	11	0	Çalışan sayısı topl...	None	None	11	Right	Scale
5	çalışanerkek	Numeric	11	0	çalışan erkek	None	None	11	Right	Scale
6	çalışankadın	Numeric	3	0	çalışan kadın	None	None	3	Left	Nominal
7	çalışanilköğretim	Numeric	1	0	çalışan ilköğretim	None	None	1	Left	Nominal
8	çalışanmeslekisesi	Numeric	1	0	çalışan meslek lis...	None	None	1	Left	Nominal
9	çalışangennelise	Numeric	1	0	çalışan genel lise	None	None	1	Left	Nominal
10	çalışanlisansveyaüstü	Numeric	1	0	çalışan lisans vey...	None	None	1	Left	Nominal
11	Çıracak	Numeric	1	0		None	None	1	Left	Nominal
12	Kalfa	Numeric	1	0		None	None	1	Left	Nominal
13	usta	Numeric	1	0		None	None	1	Left	Nominal
14	ustaöğretici	Numeric	1	0	usta öğretici	None	None	1	Left	Nominal
15	personelihtiyacilköğretim	Numeric	1	0	personel ihtiyacı il...	None	None	1	Left	Nominal
16	personelihtiyacimeslekisesi	Numeric	1	0	personel ihtiyacı ...	None	None	1	Left	Nominal
17	personelihtiyacigennelise	Numeric	1	0	personel ihtiyacı g...	None	None	1	Left	Nominal
18	personelihtiyacilisansveyaüstü	Numeric	1	0	personel ihtiyacı li...	None	None	1	Left	Nominal
19	@3yillazımlanalan	Numeric	112	0	3 yıl lazım olanalan	None	None	50	Left	Nominal
20	@3Yillazımlandand	Numeric	162	0	3 Yıl lazım olan dal	None	None	50	Left	Nominal
21	@5yillazımlanalan	Numeric	112	0	5 yıl lazım olan alan	None	None	50	Left	Nominal
22	@5yillazımlandand	Numeric	162	0	5 yıl lazım olan dal	None	None	50	Left	Nominal
23	enönemli3makinanız	Numeric	100	0	en önemli 3 makin...	None	None	50	Left	Nominal
24	MakinalarımızıÇalıştıracakPersonelBulmaktaZorlanıyorMusunuz	Numeric	1	0	Makinalarımızı Çali...	None	None	1	Left	Nominal
25	meslekisimesezunuterchidenmi	Numeric	1	0	meslek lisesi mez...	None	None	1	Left	Nominal
26	MeslekiYenilikleriTakipEderMisiniz	Numeric	1	0	Mesleki Yenilikleri...	None	None	1	Left	Nominal
27	DahaöncebirMeslekLisesiziyaretiyaptığımızı	Numeric	1	0	Daha önce bir Me...	None	None	1	Left	Nominal
28	Meslekisimesezunuoğrencininışbecerisiyeterlimidir	Numeric	1	0	Meslek lisesi mez...	None	None	1	Left	Nominal
29	KendinizinEğitimMeslekihtiyacıVardır	Numeric	1	0	Kendinizin Eğitimi...	None	None	1	Left	Nominal
30	Hangialanegitim ihtiyacınızvar	Numeric	43	0	Hangi alan eğitimi...	None	None	43	Left	Nominal
31	Hangidaldaegitim ihtiyacınızvar	Numeric	45	0	Hangi dalda eğiti...	None	None	45	Left	Nominal
32	FirmanızdaMeslekLisesioğrencisiçalışıyor	Numeric	1	0	Firmanızda Mesle...	None	None	1	Left	Nominal

İstatistiksel değerlendirme sonrası amaca uygun bulgular çerçevesinde; raporlama istatistiki analiz gerçekleştirildikten ve amaca uygun bulgulara ulaşıldıktan sonra araştırma dört bölüm olarak raporlanmıştır. Öncelikle genel bilgiler, nüfus ve sosyal yapı, sosyo-ekonomik düzey başlıklarından oluşan Van iline ilişkin genel bir bilgi sunulmuştur. Sonraki bölümde, Van ili çalışma hayatına ilişkin bilgiler, kayıtlardaki mevcut bilgi ve belgelerden sağlanan veriler işlenerek raporlanmıştır. Devamında iş arayan, dördüncü bölümde işveren örneklem kümelerinden derlenen veriler işlenip incelenerek raporun içeriği tamamlanmıştır. Sonuç bölümünde ise amaca uygun olarak araştırmanın bulguları yeniden değerlendirmeye alınıp, yorumlanarak rapor tamamlanmıştır.

VAN İLİ GENEL BİLGİLERİ

GENEL BİLGİ

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) ülkemizin ekonomik, sosyal, demografik ve kültürel yapısı ile ilgili idari kayıt, sayım ve araştırmalardan elde ettiği, kamuoyu ve araştırmacıların kullanımına sunulmak üzere hazırladığı bilgileri ihtiva eden "**Seçilmiş Göstergelerle 2012 Van**" yayımından yararlanılmış ve Van iline ait genel bilgiler, bazı güncellemeler yapılarak sunulmuştur.

TARİHÇE

Van ve çevresinin coğrafya ve savunma bakımından önemli bir konumu olduğu için çok eski dönemlerden beri yerleşim alanı olmuştur. Çeşitli arkeolojik araştırmalar sonucunda Yenitaş Çağından, Kalkolitik Çağda ve Tunç Çağının başlarında bu yöreye yerleşme olduğu kesinlik kazanmıştır. O zaman adı Tuşba olan Van şehri yaklaşık 300 yıl Urartu Devleti'ne başkentlik yapmıştır. İ.Sardur Tuşba'nın özünü teşkil eden Van Kalesi'ni kurmuştur. Van adı Urartuca Biane adının zamanla Viane, daha sonra Van'a dönüşmesinden oluşmuştur.

Van şehri M.Ö. 2000 yıllarında Doğu Anadolu yaylasına yayılan ve dilleri Türkçe'ye benzeyen Hurriler'in merkezi bölgesi olmuştur. Hurri Mitani devletinin Hititler tarafından yıkılması sonucu Nairi (Asurlular) ve Urartular tarih sahnesinde yerlerini almışlardır.

Van Kalesi'nin güneyinde bulunan eski Van şehrinde ki Urartu Krallığı'na Medler tarafından son verilmiş; Medlerden sonra Persler, Makedonyalılar, Sasaniler, Romalılar, Bizanslılar; Van Bölgesi'nde egemenlik kurmuşlar. 1071 Malazgirt zaferinden sonra bu yöre Türklerin eline geçmiştir. Bu dönemde; Ahlatşahlılar, Selçuklular, İlhanlılar, Karakoyunlular, Akkoyunlular ve Sefeviler bölgede etkin olmuşlardır. Van, Osmanlı Devleti tarafından alınarak önemli bir merkez haline getirilmiştir. Osmanlılar döneminde Van, Eyalet statüsü kazanmıştır.

Birinci Dünya Savaşı sırasında 20 Mayıs 1915'te Ruslar, Van' ı işgal etmişlerdir. 2 Nisan 1918'de kahraman Türk Ordusu, Van'a girerek düşman işgaline son vermiştir. Van, düşman işgali sonrasında "Bağlar Mevkii" denilen bugünkü yerine yeniden kurulmuştur. Van 1923 yılında vilayet olmuş, Cumhuriyet sonrası hızla gelişerek çağdaş bir kent konumuna ulaşmıştır.

COĞRAFI DURUM VE İKLİM

Van, kuzeyde Ağrı ilinin Doğubayazıt, Diyadin, Hamur ilçeleri; batıda Van Gölü ile Ağrı ilinin Patnos; Bitlis ilinin Adilcevaz, Tatvan ve Hizan ilçeleri, güneyden Siirt ilinin Pervari ilçesi, Şırnak ilinin Beytüşşebap ilçesi, Hakkâri ilinin Yüksekova ilçesi ile sınırlıdır. İlin doğusunda ise İran İslam Cumhuriyeti yer alır. Van ili yüzölçümü 19414 km²'dir.

Van Gölü havzasının, güneyinde 2500 – 3000 m, bazı yerlerde 3500 m'yi aşan yükseltiler görülür. Bu dağların Van Gölü çanağına doğru uzanması, gölün kıyısının çok girintili ve çıkıntılı olmasına neden olmuştur. İlin doğu tarafı, güneyine göre daha alçak (2200-2400 m.) olup, geniş platolar ortaya çıkmaktadır. Bu yörede mevcut akarsular doğudan batıya doğru birbirlerine paralel şekilde akarlar ve göle ulaşırlar.

Van deniz etkilerinden uzak ve yüksek dağlarla çevrili olduğundan genel olarak karasal iklim egemendir. Van Gölü'nün çevresindeki diğer göl ve barajların varlığı, kışların komşu illere göre daha yumuşak geçmesine yol açar. Yazları yağışlı ve sıcak geçer. Kışlar uzun sürer. Bunun nedeni göl çevresindeki dağlarda karın eksik olmayışıdır. Havalar iyice soğuduğunda sular donar. İlkbahar ayları serindir. Nisan, mayıs aylarında ilkbahar yağmurları yağar. İlkbahar yağışlarının ağırlıklı yer tutması karasal iklimin bir özelliğidir. Yaz mevsimi; gündüzleri sıcak, geceleri serin geçer.

Van ili doğal orman sahasına sahiptir. Ormanların alt sınırı her şeyden önce nemlilik derecesine bağlıdır. Bölgenin başka bir özelliği de ormanların üst sınırının çok yüksek olmasıdır. Bölgenin batısında ormanların üst sınırı 2 400 m, doğusunda ise 2 800 m kadardır. Van Gölü çevresi, insanlık tarihinin en eski zamanlarından beri yerleşilmiş bir sahadır. Bu nedenle, yörede bitki örtüsü insanlar tarafından büyük ölçüde tahrip edilmiş ve özellikle ormanlar ortadan kaldırılmıştır.

NÜFUS VE SOSYAL YAPI

NÜFUS YAPISI

Tablo 5’te 2013 ve 2012 yılları itibariyle Van ve Türkiye genelinde nüfusun cinsiyete göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu dağılımı görülmektedir.

Tablo 5: 2013 ve 2012 Yılları İtibariyle Nüfusun Cinsiyete Göre, İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu Dağılımı

	İl/İlçe merkezi			Belde/Köy			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2013	Van	-	-	-	-	-	1.070.113	545.479	524.634
	%	-	-	-	-	-	100	50,97	49,03
	Türkiye	70.034.413	35.135.795	34.898.618	6.633.451	3.337.565	76.667.864	38.473.360	38.194.504
	%	91,35	45,83	45,52	8,65	4,35	100	50,18	49,82
2012	Van	548.717	282.307	266.410	503.258	255.814	1.051.975	538.121	513.854
	%	52,16	26,84	25,32	47,84	24,32	100	51,16	48,84
	Türkiye	58.448.431	29.348.230	29.100.201	17.178.953	8.607.938	75.627.384	37.956.168	37.671.216
	%	77,28	38,80	38,48	22,82	11,38	100	50,18	49,82

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2013

2013 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre Van ili nüfusu 1.070.113 kişidir. 2012 verilerine göre ise toplam nüfus 1.051.975 kişidir. 2013 yılına göre Van ili sınırlarında yaşayanların %50,97’si erkek, %49,03’ü kadındır. 2013 ADNKS yıllık raporunda il/ilçe ve belde/köy ayrımı beyan edilmemiştir. 2012 ADNKS sonuçlarına göre ili sınırlarında yaşayanların %51,16’sı erkek, %48,84’ü kadındır. Yine aynı sonuçlar, Van ili toplam nüfusunun yüzde %52,16’sı il/ilçelerde, %47,84’ü belde/köylerde ikamet ettiğini göstermektedir. 2012 ve 2013 yılı verilerine göre Van il sınırları içinde belde/köylerde yaşayanların oranı açık şekilde ilgili yıllardaki Türkiye içindeki belde/köylerde yaşayanların oranlarından oldukça yüksektir.

2013 yılı verilerine göre, nüfus yoğunluğu olarak ifade edilen “bir kilometrekareye düşen kişi sayısı” Türkiye genelinde 100 kişi iken, Van genelinde 55 kişidir (TÜİK, ADNKS İl ve Cinsiyete Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu ve Nüfus Yoğunluğu, 2013). 2012 ve 2013 yılları bazında nüfus artış hızları incelendiğinde Türkiye 2012 yılı için %12 müteakiben 2013 yılı içinse %13,1 olmuştur. Aynı yıllar bazında, Van ili 2012 yılı için %28,4 müteakiben 2013 yılı içinse %17,1 olarak nüfus artış hızı azalma eğilimi göstermiştir. Bu sonuçlar göstermektedir ki; 2012 ve 2013 yıllarında Van nüfus artış hızı, Türkiye nüfus artış

hızının üstündedir (TÜİK, ADNKS İllere Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu ve Yıllık Nüfus Artış Hızı 2012 – 2013).

2013 yılına göre, Van nüfusunun yaş gruplarına göre dağılımları Tablo 6’da yer almaktadır. Bu verilere bakılarak, toplam nüfusun %68,47’si 29 yaş ve altında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Van ili genç nüfus açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Toplam nüfus üretici potansiyel olarak irdelenirse; 15-64 yaş aralığındaki bireyler, diğer bir ifadeyle çalışma yaşındaki bireyler nüfusun %58,51’ini oluşturmaktadır (TÜİK, 2013).

Tablo 6: 2013 yılı itibariyle Van İl/İlçe Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş grubu	Toplam	%	Erkek	%	Kadın	%
'0-4'	136.973	12,80	69.948	12,82	67.025	12,78
'5-9'	133.445	12,47	68.376	12,54	65.069	12,40
'10-14'	138.806	12,97	70.849	12,99	67.957	12,95
'15-19'	125.229	11,70	64.476	11,82	60.753	11,58
'20-24'	107.347	10,03	53.934	9,89	53.413	10,18
'25-29'	90.956	8,50	47.485	8,71	43.471	8,29
'30-34'	80.891	7,56	41.237	7,56	39.654	7,56
'35-39'	56.037	5,24	29.199	5,35	26.838	5,12
'40-44'	49.301	4,61	25.783	4,73	23.518	4,48
'45-49'	40.037	3,74	21.343	3,91	18.694	3,56
'50-54'	32.831	3,07	16.882	3,09	15.949	3,04
'55-59'	25.272	2,36	12.067	2,21	13.205	2,52
'60-64'	18.225	1,70	8.441	1,55	9.784	1,86
'65-69'	13.176	1,23	5.939	1,09	7.237	1,38
'70-74'	9.252	0,86	4.363	0,80	4.889	0,93
'75-79'	5.829	0,54	2.612	0,48	3.217	0,61
'80-84'	4.149	0,39	1.773	0,33	2.376	0,45
'85-89'	1.633	0,15	558	0,10	1.075	0,20
'90+'	724	0,07	214	0,04	510	0,10
Toplam	1.070.113	100	545.479	100	524.634	100

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2013)

Toplam nüfus içerisinde erkek/kadın oranı %51-%49 gibi birbirine yakın rakamlar olup hemen yaş grubunda yakın oranlar korunmaktadır.

EĞİTİM STANDARTLARI VE EĞİTİM DÜZEYİ

Bitirilen eğitim düzeyi ve cinsiyete göre nüfus (15 yaş ve daha yukarı yaştaki nüfus) 2012 verileri dikkate alındığında, okuma yazma bilmeyenlerin oranı % 4,9, okuma yazma bilenlerin oranı % 95,1'dir. Van'da ise bu oranlar sırasıyla, % 12 ve % 88'dir. Yine Van'da Yüksekokul veya fakülte mezunlarının aynı yaş grubu nüfusa oranı ise % 5,2'dir ve bu oran Türkiye ortalamasının (%10,2) çok altında kalmaktadır. 2012 yılı için Tablo 7'de bitirilen eğitim düzeyi ve cinsiyete göre nüfus (15 +yaş) bilgileri karşılıklı olarak verilmiştir (TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Van, 2012, s. 88).

Tablo 7: TR, TRB2 ve TRB21'de Bitirilen Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre Nüfus (15 +yaş) - 2012

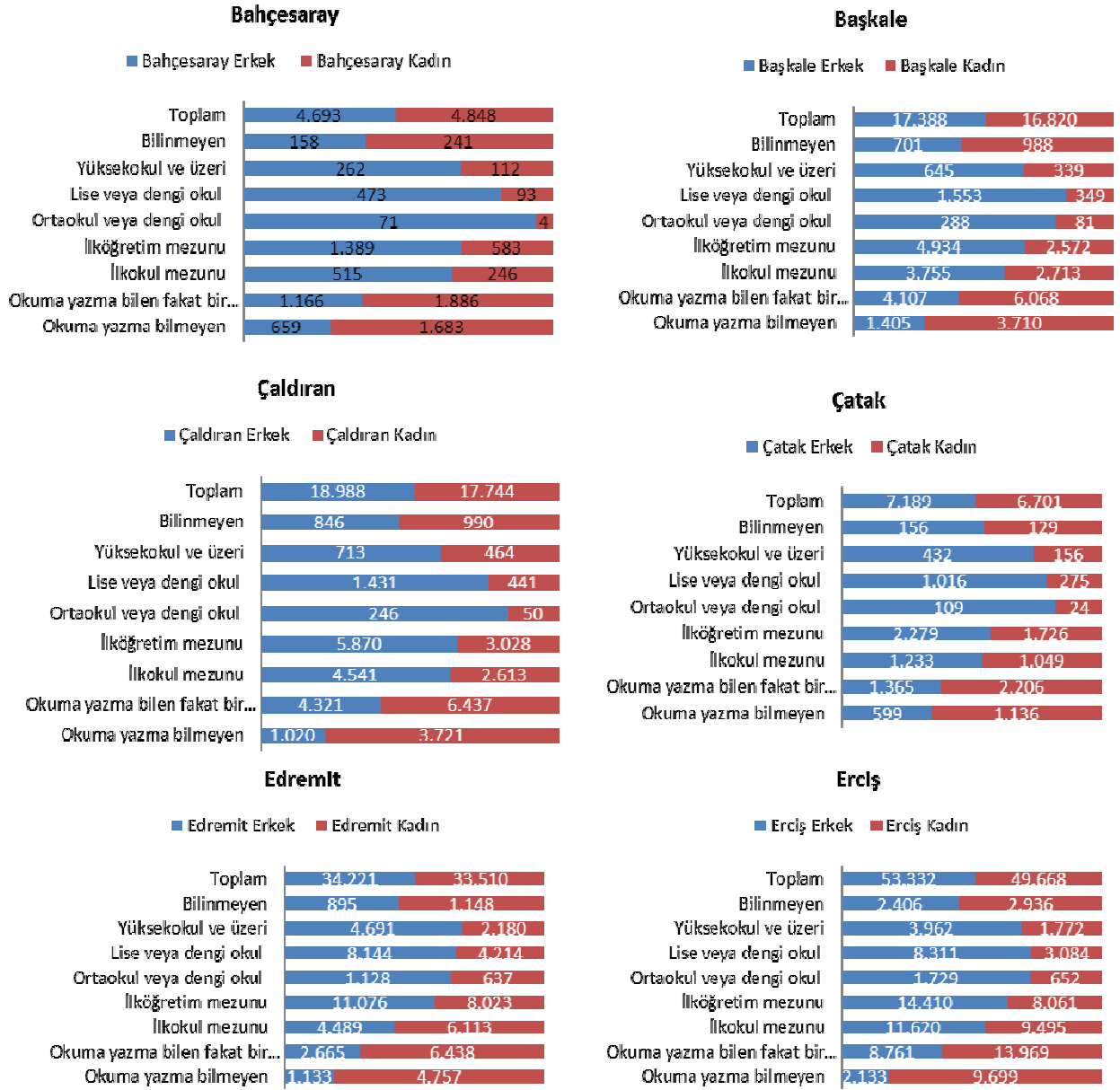
Yıl	Bitirilen Eğitim Düzeyi	Toplam	Okuma	Okuma yazma	İlkokul mezunu	İlköğretim mezunu	Ortaokul veya dengi okul mezunu
			Yazma Bilmeyen	bilen fakat bir okul bitirmeyen			
2012	Toplam	643137	76731	119797	119934	162578	14561
	Erkek	329130	14793	42393	62904	102172	10104
	Kadın	314007	61938	77404	57030	60406	4457
2012	Toplam		Lise veya dengi okul mezunu	Yüksekokul veya fakülte mezunu	Yüksek Lisans mezunu	Doktora mezunu	Bilinmeyen
	Erkek		88136	33466	1625	748	25561
	Kadın		60888	22755	1139	560	11422
2012	Toplam		27248	10711	486	188	14139
	Erkek		Okuma Yazma Bilmeyen	Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	İlkokul mezunu	İlköğretim mezunu	Ortaokul veya dengi okul mezunu
	Kadın		153411	221516	227872	332056	31447
2012	Toplam	1290970	28779	78836	117975	209624	22168
	Erkek	674366	124632	142680	109897	122432	9279
	Kadın	616604	Lise veya dengi okul mezunu	Yüksekokul veya fakülte mezunu	Yüksek Lisans mezunu	Doktora mezunu	Bilinmeyen
2012	Toplam		195685	71845	3036	1102	53000
	Erkek		140124	50536	2134	795	23395
	Kadın		55561	21309	902	307	29605
2012	Toplam		Okuma Yazma Bilmeyen	Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	İlkokul mezunu	İlköğretim mezunu	Ortaokul veya dengi okul mezunu
	Erkek		56521805	3784667	15220028	11617159	2849999
	Kadın		28171616	1209967	6606954	6587279	1736233
2012	Toplam	28350189	2310241	2574700	8613074	5029880	1113766
	Erkek		Lise veya dengi okul mezunu	Yüksekokul veya fakülte mezunu	Yüksek Lisans mezunu	Doktora mezunu	Bilinmeyen
	Kadın		12096830	5913187	416741	122619	1716318
2012	Toplam		6951695	3400307	245621	75746	883798
	Erkek		5145135	2512880	171120	46873	832520
	Kadın						

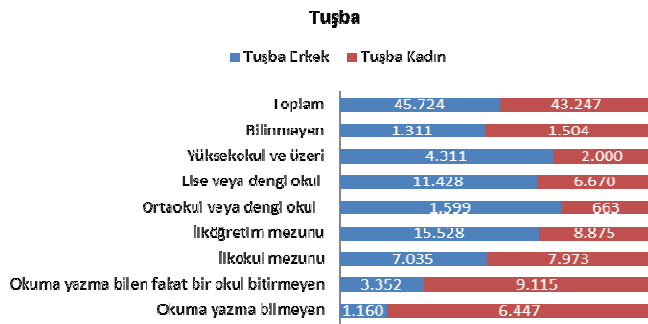
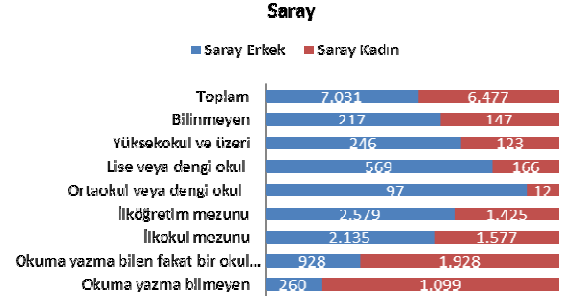
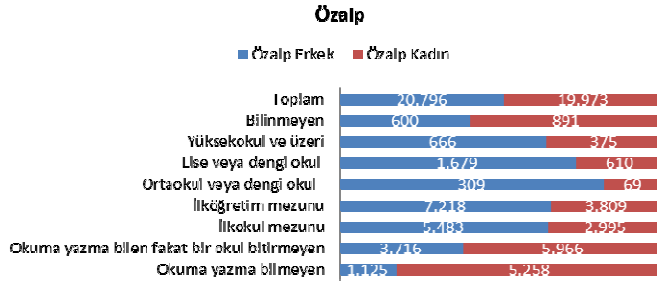
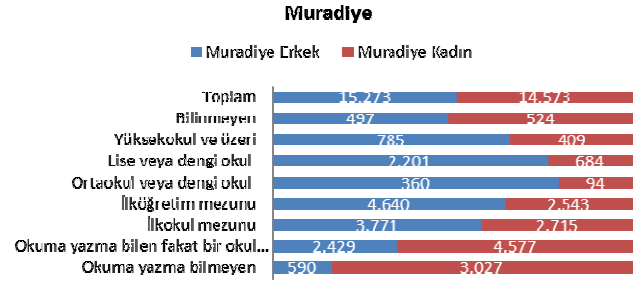
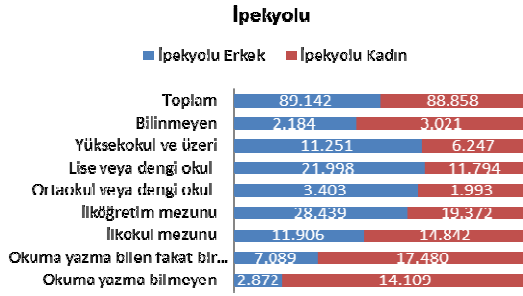
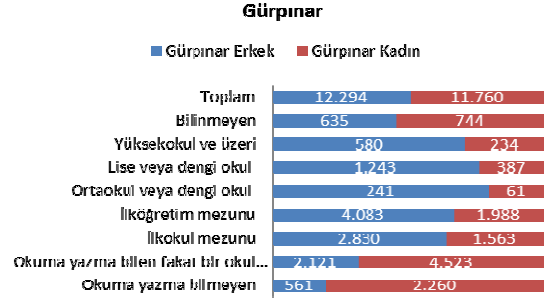
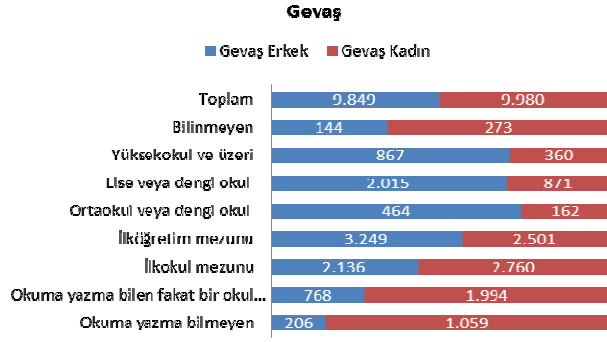
Kaynak: TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Van, 2012 , s. 88

Şeli 19'da Van ilçe sınırları içerisinde, bireyler için bitirilen eğitim düzeyi ve cinsiyete göre nüfus bilgileri verilmiştir. 2012 yılında Türkiye genelinde okuma yazma bilmeyenlerin oranı %5 iken TRB2 bölgesinde ve Van ilinde %12 olarak belirlenmiştir. Ancak bu olumsuz yapı kadınlar dikkate alındığında daha da bozulmaktadır. Türkiye

genelinde kadın nüfusun %8'i okuma yazma bilmiyorken TRB2 bölgesinde %20 ve Van ilinde %19'dur.

Şekil 15: Van İlçeleri İçin Bitirilen Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre Nüfus (15 +yaş) – 2013

Kaynak: (TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Van,2012,s. 89)

Van ilinin 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı Ortaokul, Genel ve Mesleki Ortaöğretim Kurumları Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı Ortaokul, Genel ve Mesleki Ortaöğretim Kurumları Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

	Ortaokul			Ortaöğretim					
	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Genel			Mesleki ve Teknik		
	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Okul	Öğretmen	Öğrenci
TRB21	333	4360	118865	44	1195	34737	82	1340	29462
TRB2	751	9330	233780	96	2207	71013	180	2981	60722
TR	16987	269759	5566986	4214	119393	2725972	6204	135502	2269651

Kaynak: (TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Van,2012, s. 114)

Eğer öğretmen başına düşen öğrenci sayısı eğitim altyapısının göstergesi olarak kabul edilirse, TÜİK 2012 verilerine göre ortaokullarda Türkiye genelinde öğretmen başına 20 öğrenci düşüyorken TRB2 bölgesinde 25, Van ilinde 27 öğrenci düşmektedir. Mesleki ve teknik okullar açısından ise Türkiye genelinde öğretmen başına 16 öğrenci düşüyorken TRB2 bölgesinde 20, Van ilinde 20 öğrenci düşmektedir. *Bu veriler özellikle mesleki eğitim açısından önemli bir açığı ifade etmektedir.*

İDARİ VE SOSYO-EKONOMİK DURUM

İdari Yapı: Van'daki ilçe sayısı 13, belediye sayısı 22 ve köy sayısı ise 580'dir. (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2014)

Nüfus: Van ilinin nüfusu, 2013 ADNKS sonuçlarına göre 1 070 113 kişidir.

Alan: Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan Van ili 19.414 km²'lik (göl dahil) yüzölçümü ile Türkiye yüzölçümünün % 2,5'una denk gelmektedir.

İlçeler: Nüfus bakımından en büyük ilçeleri sırasıyla İpekyolu, Erçiş, Tuşba Edremit'tir. Nüfus bakımından en küçük ilçesi Bahçesaray'dır. Yüzölçümü bakımından en büyük ilçesi Gürpınar'dır.

Van İlinin Öne Çıkan Özellikleri

Ekonomi: Hayvancılık, ilin geleneksel geçim ve istihdam sektörüdür. Van'da hayvancılığın temel sektör olmasında il arazisinin önemli bölümünün çayır ve mera olmasının payı büyüktür. İlde tarımsal üretimi artırmak amacıyla ürün değişikliği çalışmaları yapılmaktadır. Tarım kolunda çalışanların toplam istihdam oranı ise Türkiye ortalamalarının üstündedir.

Ticaret, turizm ve sanayi faaliyetleri de ekonomide önemli bir yer tutmaktadır. İl ekonomisinde sanayi; hammaddeyi yerinde işlemek, ihtiyaçları temin etmek ve istihdama olan katkılarından dolayı önemli bir işlev görmektedir. İlde gıda ve içki, dokuma ve giyim, lastik-plastik sanayi tesisleri faaliyette bulunmaktadır. Van ili Saray ilçesi Kapıköy Sınır Kapısı üzerinde yapılan sınır ticaretinin il ekonomisinde önemli bir yeri bulunmaktadır.

Sosyal Yapı: 2012 yılı verilerine göre (1.2.1 Nüfus Yapısı sekmesinde 2013 yılı verilerinde beyan edilmediği belirtilmiştir.) Nüfusun 548 717 kişisi şehirlerde yaşarken, 503 258 kişisi belde ve köylerde yaşamaktadır. Şehirde yaşayanların oranı % 52,2 köyde yaşayanların oranı % 47,8' dir. 2013 yılı verilerine göre nüfus yoğunluğu ise km² başına 55 kişidir.

Van ilinde bulunan Yüzüncü Yıl Üniversitesi 20 Temmuz 1982 tarih ve 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuş ve çağdaş bilimi hedefleyen ve bu yöndeki gelişmeleri izleyen, gelişmiş üniversiteler arasındaki yerini almıştır. Tablo 9'da 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı Yükseköğretim Kurumlarında Kendi Biriminde Görevli Öğretim Elemanı Sayısı verilmiştir. Diğer öğretim elemanları içerisinde Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman, Araştırma Görevlisi, Çevirici, Eğitim Öğretim Planlamacı vardır.

Tablo 9: 2012-2013 Eğitim Yılı Yükseköğretim Kurumlarında Kendi Biriminde Görevli Öğretim Elemanı Sayısı

	Toplam Öğretim Elemanı Sayısı	Profesör	Doçent	Yardımcı Doçent	Diğer Öğretim Elemanları
TRB21	1214	86	65	276	787
TRB2	2027	102	75	386	1464
TR	130653	17807	10962	27385	74499

Kaynak: (TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle Van, 2012, s. 116)

Tablo 10'da 2011-2012 Eğitim Öğretim Yılı Yükseköğretim Kurumlarında Önlisans ve Lisans Düzeyinde Öğrenci Sayıları verilmiştir. 2011-2012 öğretim döneminde yükseköğretim kurumlarında Türkiye mezun sayısı 496794, okuyan 4112687, yeni kayıtlı 813580'dir. Van'da mezunların sayısı 4154'dür. Van'daki yükseköğretim kurumlarından mezun olanların Türkiye içindeki oranı % 0,84'dür.

Tablo 10: 2011-2012 Eğitim Yılı Yükseköğretim Kurumlarında Önlisans ve Lisans Düzeyinde Öğrenci Sayıları

	Mezun	Okuyan	Yeni Kayıt
TRB21	4154	18911	5515
TRB2	7207	29677	10734
TR	496794	4112687	813580

Kaynak: (TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle Van, 2012, s. 117)

Van 100. Yıl Üniversitesi geliştirmekte olan bir üniversite olarak bölgeye katkısı tartışılmazdır. Özellikle yıllar itibariyle öğrenci sayısı arttıkça ticaretin de gelişmesi beklenebilir. Bölge ekonomisinin gelişmesi beyin göçünü de azaltacak, üniversite mezunları açısından bölgede kalmak için bir cazibe yaratabilecektir.

VAN İLİ ÇALIŞMA HAYATI

VAN İLİ İŞGÜCÜ PİYASASINDA TEMEL MEVCUT DURUM

Tablo 11’de 2012 verilerine göre Türkiye ve TRB2 Bölgesi için istihdam edilenlerin (15+ yaş) sektörel dağılımı yer almaktadır. Bu verilere göre Van ili istihdam edilenlerin %38,6’sı hizmet sektöründe, %17,1’i sanayi sektöründe ve %44,3’ü tarım sektöründe olduğu görülmektedir. Bu değerler ile Van, sanayi ve hizmet sektörlerinde sanayide %26,0 hizmetlerde %49,4 olan Türkiye ortalamasının altında kalmıştır (TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle Van, 2012, s. 120).

Tablo 11: İstihdam Edilenlerin Sektörel Dağılımı (15+ yaş)

	Yıl	Toplam	Tarım	Sanayi (Bin)	Hizmetler	Tarım	Sanayi %	Hizmetler
TR	2012	24821	6097	6460	12264	24,6	26	49,4
TRB2		521	231	89	201	44,3	17,1	38,6

Kaynak: TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle Van, 2012

Tablo 12’de TRB2 bölgesinde Kurumsal Olmayan Nüfusun Yıllara Göre İşgücü Durumu (15+ yaş) verilmiştir. TRB2 bölgesinde 2012 yılında 15 ve daha yukarı yaştaki nüfusun işgücüne iş gücüne katılma oranı % 45,8 olup Türkiye ortalamasına (%50)

erişememiştir. Yine aynı veriler göstermektedir ki; 2012 yılı Türkiye’de işsizlik oranı % 9,2 iken Van ilinde işsizlik oranı % 8,9’dur.

Tablo 12: Kurumsal Olmayan Nüfusun Yıllara Göre İşgücü Durumu (15+ yaş)

	Yıl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücüne dahil olmayan nüfus	İşgücüne katılma oranı	İşsizlik oranı	İstihdam oranı	Tarım dışı işsizlik oranı
		(Bin)						(%)		
TR		54724	27339	24821	2518	27385	50	9,2	45,4	11,5
TRB2	2012	1248	572	521	51	676	45,8	8,9	41,8	14,8

Kaynak: TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle Van, 2012

Bu durum bir bölge için olumlu bir veri olarak görülmekle birlikte özellikle çalışabilir kadın nüfus içerisinde işsizlik başvurularının düşük olabileceği de dikkate alınmalıdır.

Tablo 13’te Van İli’nde Temel İşgücü Göstergeleri 2012’ye göre verilmiştir. Göstergeler, Van ilinin istihdam yaratabilme potansiyelinin olduğunu göstermektedir. Van, alınabilecek yenilikçi tedbirlerle, eğitilmiş ve nitelikli işgücü açısından cazibe merkezi olabileceği potansiyeline sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 13: Van İli’nde Temel İşgücü Göstergeleri, 2012

İl adı	İşgücüne Katılma Oranı				İşsizlik Oranı				İstihdam Oranı			
	Oran	Değişim katsayısı	Alt sınır	%95 Güven Aralığı Üst sınır	Oran	Değişim katsayısı	Alt sınır	%95 Güven Aralığı Üst sınır	Oran	Değişim katsayısı	Alt sınır	%95 Güven Aralığı Üst sınır
Van	47,0	1,6	45,6	48,4	7,8	10,5	6,1	9,4	43,4	1,9	41,7	45,0

Kaynak: (TÜİK, 2012)

Tablo 14: 2013 Yılı Sonunda İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

	Okuma-Yazma		Okur-Yazar		İlköğretim		Ortaöğretim	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
TRB21	919	222	2.789	467	17.929	2.198	6.183	2.389
TRB2	2.066	1.407	5.682	2.886	37.093	7.300	13.783	4242
TR	24.087	24.744	40.436	30.659	800.715	418.951	443.794	313,137
	Önlisans		Lisans ve lisansüstü		Toplam			
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam	
TRB21	1.418	766	1.134	509	30.372	6.551	36.923	
TRB2	2.870	1.398	3.566	1.508	63.326	18.741	82.067	
TR	118.630	129.880	133.541	132.395	1.561.203	1.049.766	2.610.969	

Kaynak: Türkiye İş Kurumu, 2014.

Tablo 14'te 2013 Yılı Sonunda İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı verilmiştir. Tablo rakamları analiz edildiğinde, ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarının işsizlik oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. *Bu durum, bireysel mesleki yeterliklerin kazandırılması ile işgücü niteliklerinin güçlendirilmesi gerekliliğini göstermektedir.*

TRB21 İSTATİSTİK BÖLGESİ TEMEL İŞKUR VERİLERİ VE İSTİHDAM

İŞKUR, Türkiye genelinde kurumsal olarak istihdamın korunması ve artırılmasına yönelik politikalar geliştirmiş ve bu çerçevede, işsizliğin azaltılması ve işsiz bireylerin niteliğinin artırılmasına yönelik olmak üzere çeşitli eğitim faaliyetleri düzenlemektedir. Aktif istihdam politikalarının uygulamasının bir sonucu olarak bazı sayısal verilerin paylaşılması uygun bulunmuştur.

Eğitim Durumlarına Göre İŞKUR Başvuru Durumu

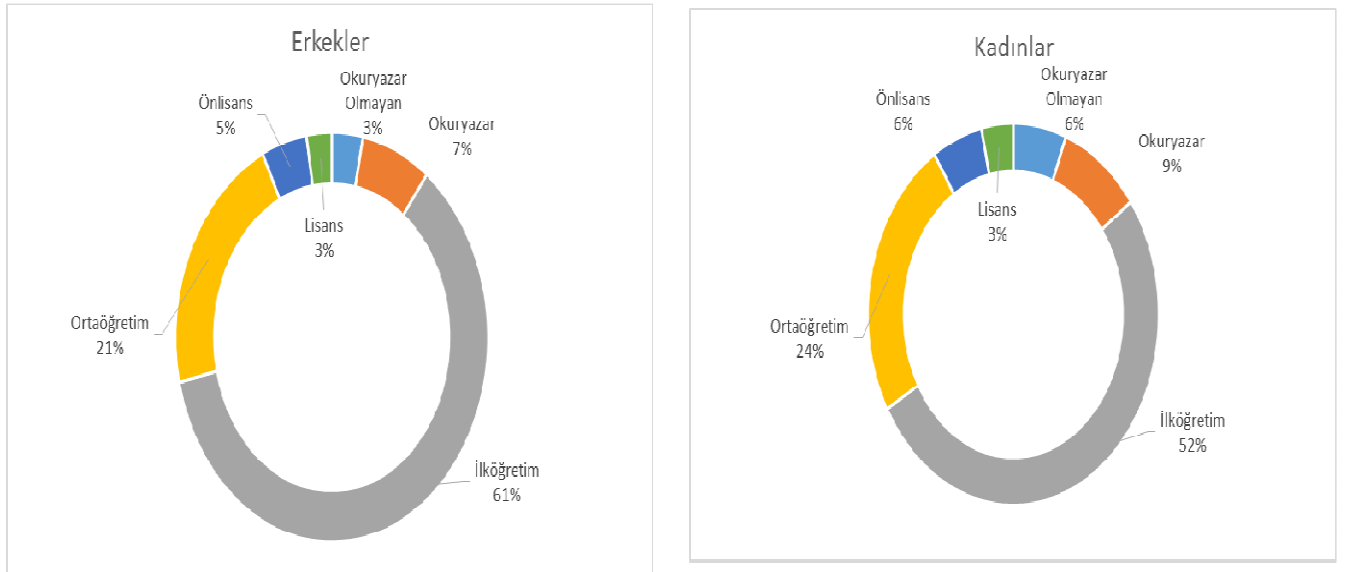
TRB21 İstatistik Bölgesinde bulunan illerin eğitim durumlarına göre İŞKUR'a başvuru durumları aşağıda tablolar aracılığıyla gösterilmektedir.

Tablo 15: Bitlis İli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

EĞİTİM DURUMU	Erkek	Kadın
Okuryazar Olmayan	230	107
Okuryazar	514	165
İlköğretim	4368	942
Ortaöğretim	1520	439
Önlisans	335	102
Lisans	186	64
Yüksek Lisans	5	2
Doktora	0	0
TOPLAM	7158	1821

Bitlis ilinden 2013 yılında Türkiye İş Kurumuna %49 oranıyla ilköğretim mezunu erkek adayların başvuru yaptığı görülmektedir. Kadın adaylardan da en fazla başvuruyu %10 oranı ile ilköğretim mezunları yapmıştır. İkinci sırada ortaöğretim mezunları gelmektedir. Ortaöğretim mezunu olanlardan toplam başvurunun %17'sini erkek adaylar, %5'ini kadın adaylar oluşturmaktadır.

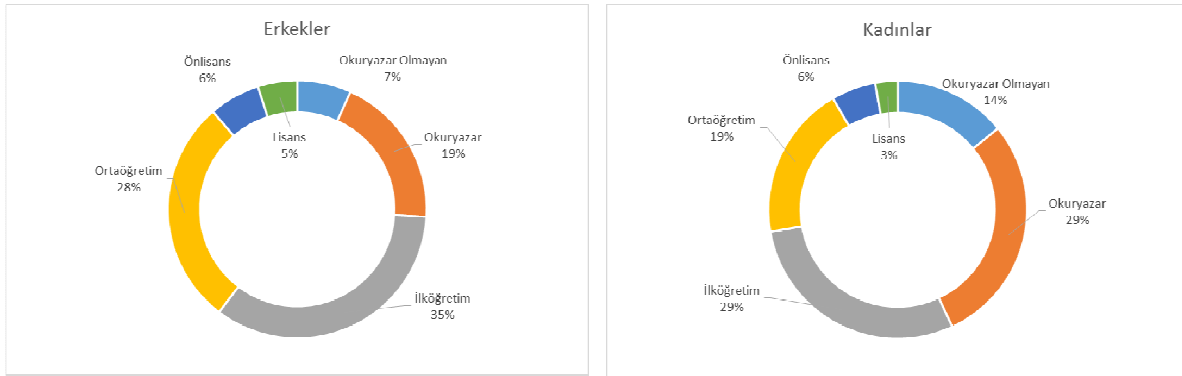
Şekil 16: Bitlis İli İŞKUR Verileri

Tablo 16: Hakkari İli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

EĞİTİM DURUMU	Erkek	Kadın
Okuryazar Olmayan	381	468
Okuryazar	1082	959
İlköğretim	1940	968
Ortaöğretim	1599	641
Önlisans	360	184
Lisans	278	93
Yüksek Lisans	6	0
Doktora	0	0
TOPLAM	5646	3313

Şekil 17: Hakkâri İli İŞKUR Verileri

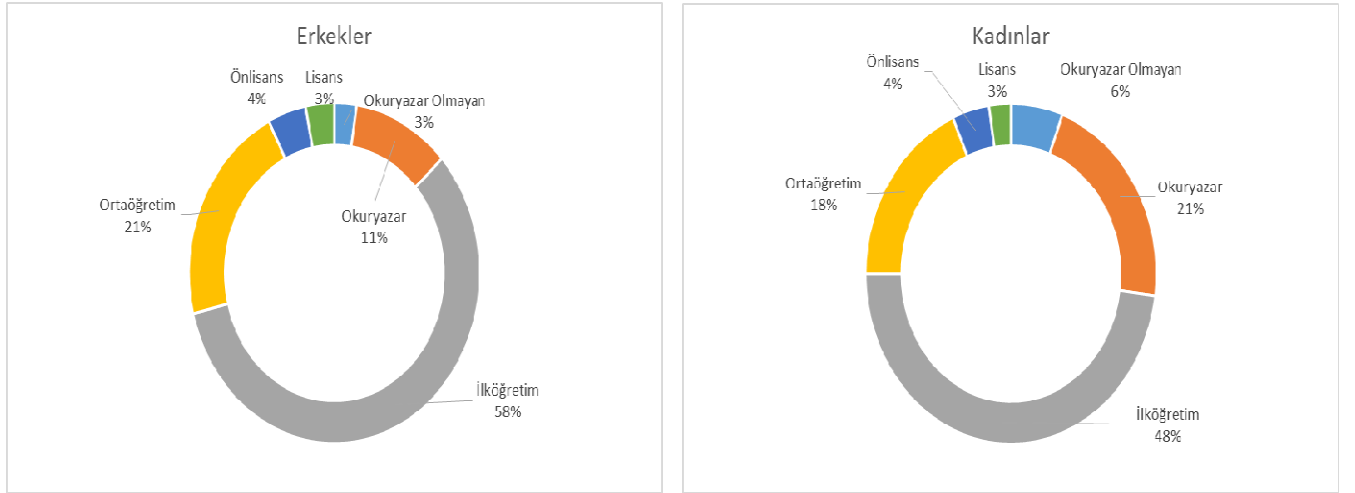

Hakkari ilinden 2013 yılında Türkiye İş Kurumuna %22 oranıyla ilköğretim mezunu erkek adayların başvuru yaptığı görülmektedir. Kadın adaylardan da en fazla başvuruyu %11 oranı ile ilköğretim mezunları yapmıştır. İkinci sırada erkek adaylarda ortaöğretim mezunları, kadın adaylarda ise okuryazarlar gelmektedir. Ortaöğretim mezunu olanlardan toplam başvurunun %18'sini erkek adaylar yapmıştır. Okuryazar olan kadınlar ise, toplam başvurunun %11'ini oluşturmaktadır. Hakkari ilinde okuryazar olmayan, okuryazar, ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olan kadın adayların İŞKUR'a başvurularının yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 17: Muş İli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

EĞİTİM DURUMU	Erkek	Kadın
Okuryazar Olmayan	189	147
Okuryazar	832	546
İlköğretim	4456	1227
Ortaöğretim	1649	471
Önlisans	326	105
Lisans	245	62
Yüksek Lisans	5	5
Doktora	0	0
TOPLAM	7732	2563

Şekil 18: Muş İli İŞKUR Verileri

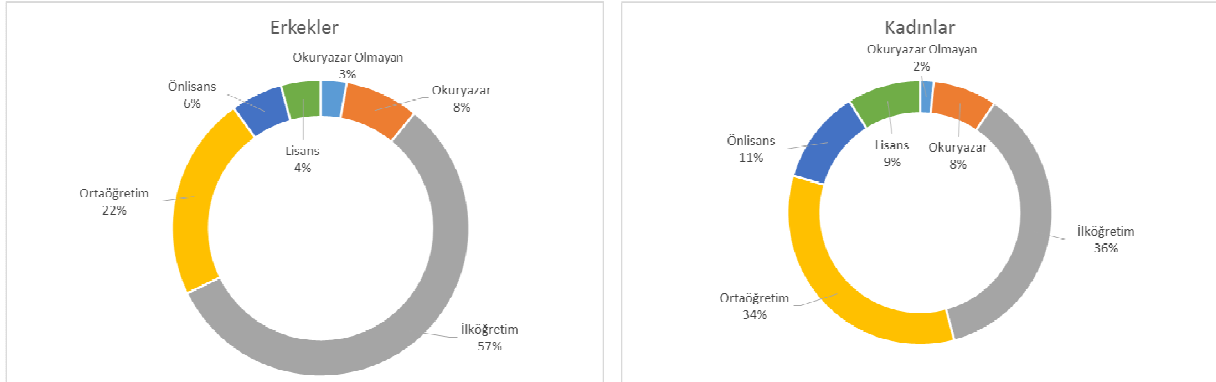

Muş ilinden 2013 yılında Türkiye İş Kurumuna %43 oranıyla ilköğretim mezunu erkek adayların başvuru yaptığı görülmektedir. Kadın adaylardan da en fazla başvuruyu %12 oranı ile ilköğretim mezunları yapmıştır. İkinci sırada erkek adaylarda ortaöğretim mezunları, kadın adaylarda ise okuryazarlar gelmektedir. Ortaöğretim mezunu olanlardan toplam başvurunun %16'sini erkek adaylar yapmıştır. Okuryazar olan kadınlar ise, toplam İŞKUR'a başvuranların %5'ini oluşturmaktadır.

Tablo 18: Van İli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

EĞİTİM DURUMU	Erkek	Kadın
Okuryazar Olmayan	634	81
Okuryazar	1793	376
İlköğretim	12682	1746
Ortaöğretim	4977	1620
Önlisans	1256	552
Lisans	963	432
Yüksek Lisans	20	8
Doktora	1	0
TOPLAM	22.326	4815

Şekil 19: Van İli İŞKUR Verileri

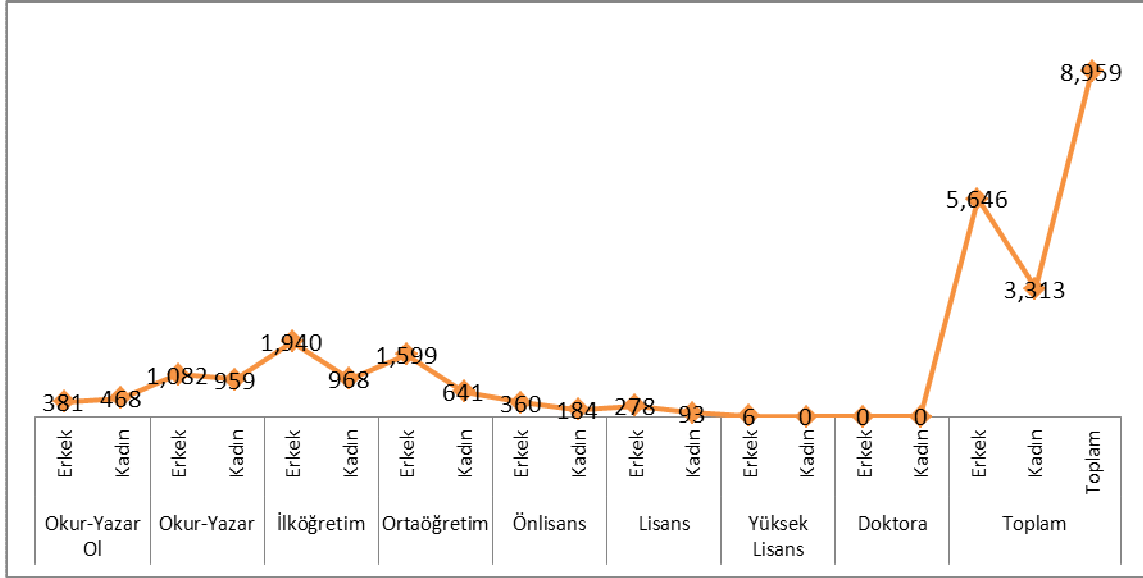

Van ilinden 2013 yılında Türkiye İş Kurumuna %47 oranıyla ilköğretim mezunu erkek adayların başvuru yaptığı görülmektedir. Kadın adaylardan da en fazla başvuruyu %6 oranı ile ilköğretim mezunları yapmıştır. İkinci sırada erkek ve kadın adaylarda da ortaöğretim mezunları yer almaktadır. Ortaöğretim mezunu olanlardan toplam başvurunun %18'sini erkek adaylar, %6'sını kadın adaylar yapmıştır. Yine erkek adaylardan okuryazar olanların başvurusu %7'dir.

Tablo 19: TRB2 Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

EĞİTİM DURUMU	Erkek	Kadın
Okuryazar Olmayan	1.434	803
Okuryazar	4.221	2.046
İlköğretim	23.446	4.883
Ortaöğretim	9.775	3.171
Önlisans	2.277	943
Lisans	1.672	651
Yüksek Lisans	36	15
Doktora	1	0
TOPLAM	42.862	12.512

Şekil 20: TRB2 Bölgesi İŞKUR Verileri

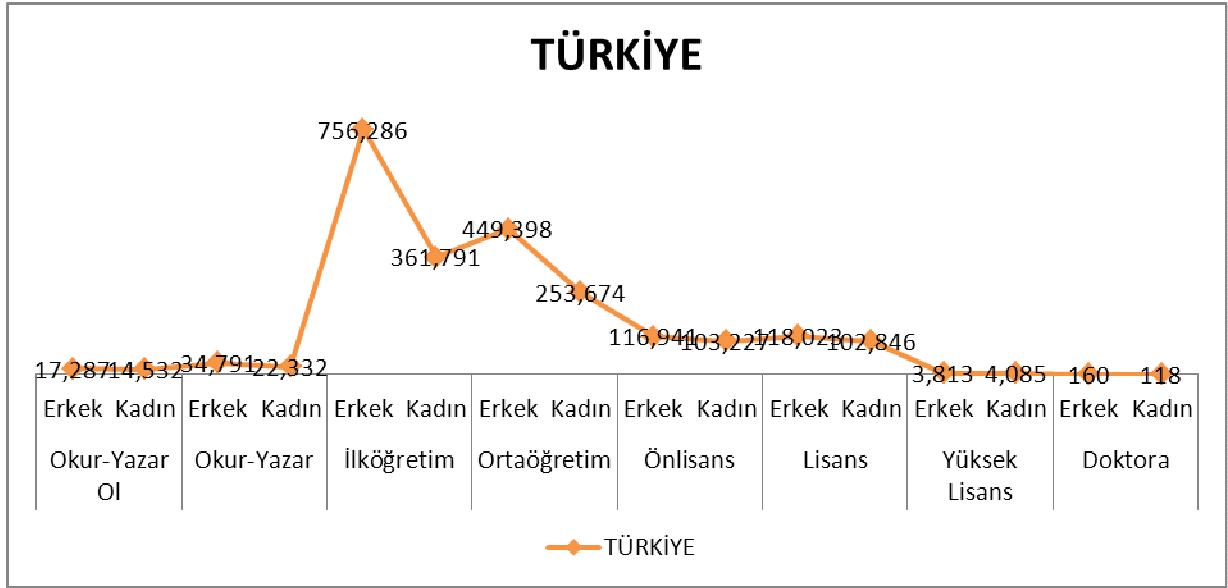

TRB2 bölgesinden 2013 yılında Türkiye İş Kurumuna %42 oranıyla ilköğretim mezunu erkek adayların başvuru yaptığı görülmektedir. Kadın adaylardan da en fazla başvuruyu %9 oranı ile ilköğretim mezunları yapmıştır. İkinci sırada erkek ve kadın adaylarda da ortaöğretim mezunları yer almaktadır. Ortaöğretim mezunu olanlardan toplam başvurunun %18'sini erkek adaylar, %6'sını kadın adaylar yapmıştır. Yine erkek adaylardan okuryazar olanların başvurusu %8, kadın adayların başvurusu %4'tür.

Tablo 20: Türkiye Geneli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

EĞİTİM DURUMU	Erkek	Kadın
Okuryazar Olmayan	17287	14532
Okuryazar	34791	22332
İlköğretim	756286	361791
Ortaöğretim	449398	253674
Önlisans	116941	103227
Lisans	118023	102846
Yüksek Lisans	3813	4085
Doktora	160	118
TOPLAM	1496699	862605

Şekil 21: Türkiye Geneli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

Türkiye geneli İŞKUR'a başvuru yapanların %32'sini ilköğretim mezunu, %19'unu ortaöğretim mezunu erkek adaylar, %15'ini ilköğretim mezunu, %11'ini ise ortaöğretim mezunu kadın adaylar oluşturmaktadır. Okuryazar erkek ve kadınların başvuru oranı %1'dir. Türkiye genelinde başvuruların ağırlığı ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindedir.

TRB21 ve Van Bölgesinde de Türkiye İş Kurumuna başvurulara ağırlığın ilköğretim ve ortaöğretim mezunları olduğu görülmüştür.

Yaş Durumlarına Göre İŞKUR Başvuru Durumu

Tablo 21: Bitlis İli Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

YAŞ DURUMU	Erkek	Kadın
15-19	787	369
20-24	1.543	472
25-29	1.426	323
30-34	1.201	267
35-39	752	172
40-44	614	115
45-49	432	51
50-54	226	22
55-59	124	16
60-64	37	11
65 ve üstü	16	3
TOPLAM	7.158	1.821

Bitlis ilinden Türkiye İş Kurumuna yapılan başvurular yaş durumlarına göre incelendiğinde toplam başvurular içerisinde en büyük ağırlığı %17 ile 20-24 yaş aralığındaki erkekler oluşturmaktadır. Kadın adaylarda da yine 20-24 yaş aralığı (%5) en yüksek başvuruyu yapan grup olduğu görülmektedir. Erkek adaylarda ikinci sırayı 25-29 yaş aralığı (%16), üçüncü sırayı ise 30-34 yaş aralığı (%13) almaktadır. Kadın adaylarda ise ikinci sırada 15-19 yaş aralığı (%4), üçüncü sırada 25-29 yaş aralığı (%4) gelmektedir. Bitlis ilinde erkek adaylardan 20-34 yaş arasındakiler, kadın adaylardan ise 15-29 yaş arasındakiler İŞKUR'a başvuru yapmışlardır.

Tablo 22: Hakkari İli Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

YAŞ DURUMU	Erkek	Kadın
15-19	790	495
20-24	1.513	953
25-29	1.117	650
30-34	965	550
35-39	545	283
40-44	347	174
45-49	206	127
50-54	104	53
55-59	46	21
60-64	11	6
65 ve üstü	2	1
TOPLAM	5.646	3.313

Hakkari ilinden Türkiye İş Kurumuna yapılan başvurular yaş durumlarına göre incelendiğinde toplam başvurular içerisinde en büyük ağırlığı %17 ile 20-24 yaş aralığındaki erkekler oluşturmaktadır. Kadın adaylarda da yine 20-24 yaş aralığı (%11) en yüksek başvuruyu yapan grup olduğu görülmektedir. Erkek adaylarda ikinci sırayı 25-29 yaş aralığı (%12), üçüncü sırayı ise 30-34 yaş aralığı (%11) almaktadır. Kadın adaylarda ise ikinci sırada 25-29 yaş aralığı (%7), üçüncü sırada 30-34 yaş aralığı (%6) gelmektedir. Hakkari ilinde erkek adaylarda ve kadın adaylarda ağırlıklı olarak 20-34 yaş arasındakiler İŞKUR'a başvuru yapmışlardır.

Muş ilinden Türkiye İş Kurumuna yapılan başvurular yaş durumlarına göre incelendiğinde toplam başvurular içerisinde en büyük ağırlığı 25-29 (%16) yaş ile 20-24 (%15) yaş aralığındaki erkekler oluşturmaktadır. Kadın adaylarda en fazla başvuru yapanların 20-24 (%6) ile 25-29 (%4) yaş grupları olduğu görülmektedir. Muş ilinde erkek adaylarda ve kadın adaylarda ağırlıklı olarak 20-29 yaş arasındakiler İŞKUR'a başvuru yapmışlardır.

Tablo 23: Muş İli Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

YAŞ DURUMU	Erkek	Kadın
15-19	618	308
20-24	1.534	640
25-29	1.597	461
30-34	1.401	420
35-39	1.029	346
40-44	725	205
45-49	480	108
50-54	247	58
55-59	77	10
60-64	15	3
65 ve üstü	9	4
TOPLAM	7.732	2.563

Tablo 24: Van İli Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

YAŞ DURUMU	Erkek	Kadın
15-19	1.561	830
20-24	4.585	1.596
25-29	4.866	979
30-34	4.195	658
35-39	2.745	374
40-44	1.986	215
45-49	1.322	112
50-54	637	38
55-59	279	9
60-64	95	2
65 ve üstü	55	2
TOPLAM	22.326	4.815

Van ilinden Türkiye İş Kurumuna yapılan başvurular yaş durumlarına göre incelendiğinde toplam başvurular içerisinde en büyük ağırlığı 25-29 (%18) yaş ile 20-24

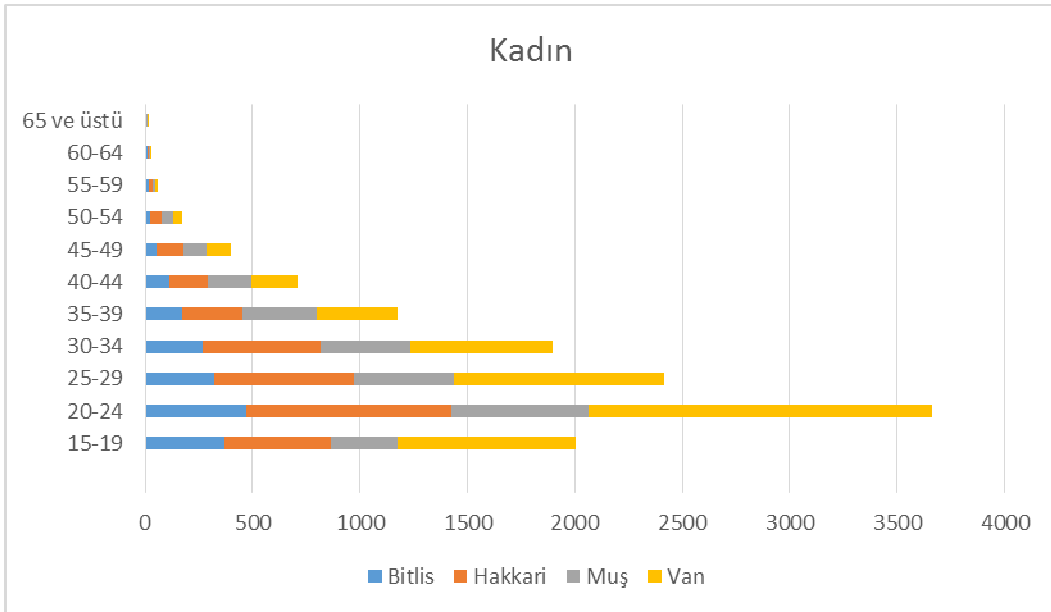
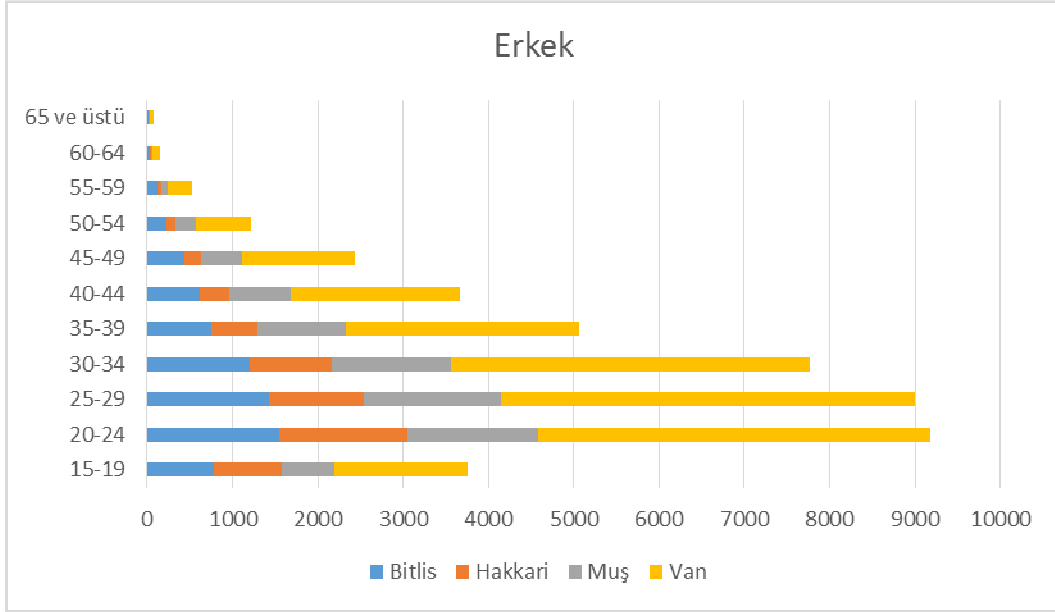
(%17) yaş aralığındaki erkekler oluşturmaktadır. Yine 30-34 yaş aralığındaki erkek adayların başvuru oranı ise %15'dir. Kadın adaylarda en fazla başvuru yapanların 20-24 (%6), 25-29 (%4) ve 15-19 (%3) yaş grupları olduğu görülmektedir. Van ilinde erkek adaylarda 20-34, kadın adaylarda ağırlıklı olarak 15-29 yaş arasındakiler İŞKUR'a başvuru yapmışlardır.

Tablo 25: TRB2 Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

YAŞ DURUMU	Erkek	Kadın
15-19	2.969	1.633
20-24	7.632	3.189
25-29	7.580	2.090
30-34	6.561	1.628
35-39	4.319	1.003
40-44	3.058	594
45-49	2.008	347
50-54	988	149
55-59	402	40
60-64	121	11
65 ve üstü	66	7
TOPLAM	35.704	10.691

TRB2 bölgesinden Türkiye İş Kurumuna yapılan başvurular yaş durumlarına göre incelendiğinde toplam başvurular içerisinde en büyük ağırlığı 20-24 (%16) yaş ile 25-29 (%16) yaş aralığındaki erkekler oluşturmaktadır. Yine 30-34 yaş aralığındaki erkek adayların başvuru oranı ise %14'dir. Kadın adaylarda en fazla başvuru yapanların 20-24 (%7), 25-29 (%5), 30-34 (%4) ve 15-19 (%4) yaş grupları olduğu görülmektedir. Van ilinde erkek adaylarda 20-34, kadın adaylarda ağırlıklı olarak 15-34 yaş arasındakiler İŞKUR'a başvuru yapmışlardır.

Şekil 22: TRB2 Bölgesinde Yaş Gruplarına Göre İŞKUR Başvuruları

Tablo 26: Türkiye Geneli Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı

YAŞ DURUMU	Erkek	Kadın
15-19	104.372	67.458
20-24	312.952	202.587
25-29	329.833	176.124
30-34	267.025	147.532
35-39	186.958	116.730
40-44	135.826	82.887
45-49	94.338	43.282
50-54	39.843	18.603
55-59	17.917	5.619
60-64	5.544	1.351
65 ve üstü	2.091	432
TOPLAM	1.496.699	862.605

Türkiye geneli Türkiye İş Kurumuna yapılan başvurular yaş durumlarına göre incelendiğinde toplam başvurular içerisinde en büyük ağırlığı 25-29 (%14), 20-24 (%13) ve 30-34 (%11) yaş aralığındaki erkekler oluşturmaktadır. Kadın adaylarda en fazla başvuru yapanların ise 20-24 (%9), 25-29 (%7) ve 30-34 (%6) yaş grupları olduğu görülmektedir. *Türkiye geneli İŞKUR'a yaş açısından başvuruların dağılımı ile Doğu Anadolu Bölgesindeki yaş dağılımlarının benzer oldukları anlaşılmaktadır.*

İŞSİZ POPÜLASYONUNA İLİŞKİN ANALİZ

MESLEKİ YETERLİLİĞE İLİŞKİN VERİLER

Anket katılımcılarından mesleki yeterlilikleriyle ilgili elde edilen ayrıntılı bilgilere yer verilememiştir. Ancak, katılımcılardan açık uçlu olarak derlenen veriler, belirli bir sistemle kodlanarak SPSS veri değerlendirme bilgi işlem ortamına aktarılabilen niteliğe dönüştürülmüş ve TÜİK verilerinden yararlanılarak eğitim programları takip edilen veriler üzerinde çalışılmıştır.

EĞİTİM PROGRAMLARI TAKİP EDİLEN KURUMLAR

Türkiye'de bireylerin en fazla teveccüh gösterdikleri yaygın eğitim kurumları ile ilgili olarak 2010-2011 Öğretim Yılı Sonrası Türkiye'de Yaygın Eğitim Kurumları ait bilgiler Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27: 2010-2011 Öğretim Yılı Sonrası Türkiye'de Yaygın Eğitim Kurumları

Kurum/Merkez türü	Kurum	Toplam	Kursiyer		Öğretmen		Derslik	
			Erkek	Kadın	Toplam	Erkek		Kadın
Yaygın Eğitim Toplamı (4)	13 738	8 524 527	4 144 631	4 379 896	105 769	60 721	45 048	91 672
Resmi	2 078	4 911 750	1 898 596	3 013 154	14 241	8 930	5 311	6 532
Özel	11 660	3 612 777	2 246 035	1 366 742	91 528	51 791	39 737	85 140
Mesleki Eğitim Merkezi (3)	310	287 430	233 597	53 833	4 450	3 600	850	2 151
Kız Teknik Genel Müdürlüğü Toplamı	351	31 634	1 244	30 390	630	37	593	174
Pratik Kız Sanat Okulu (Kız Teknik)	335	30 013	1 178	28 835	109	6	103	41
Olgunlaşma Enstitüsü	16	1 621	66	1 555	521	31	490	133
Erkek Teknik Genel Müdürlüğü (1)	12	509	-	509	-	-	-	-
Pratik Kız Sanat Okulu (Erkek Teknik) (1)	-	509	-	509	-	-	-	-
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi (1)	12	-	-	-	-	-	-	-
Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü	969	4 502 273	1 603 096	2 899 177	6 298	3 591	2 707	3 439
Halk Eğitimi Merkezi	969	4 502 273	1 603 096	2 899 177	6 298	3 591	2 707	3 439
Özel Eğitim Genel Müdürlüğü	211	15 766	8 972	6 794	816	505	311	652
İş Eğitim Merkezi (Öğretilbilir Zihinsel Eng. (İş Eğt. Mrk.))	135	4 302	2 804	1 498	104	51	53	53
Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezi (1)	14	657	512	145	-	-	-	-
Bilim ve Sanat Merkezi (Üstün Yetenekliler)	62	10 807	5 656	5 151	712	454	258	599
Rehberlik Araştırma Merkezi (4)	216	301 989	181 440	120 549	1 949	1 131	818	69
Turizm Eğitim Merkezi (Tic. Turz. Gn. Md.)	9	1 190	952	238	98	66	32	47
Meslek Kursları (3308 sayılı yasaya göre) (1) (2)	-	72 948	50 735	22 213	-	-	-	-
Özel Öğretim Genel Müdürlüğü	11 660	3 612 777	2 246 035	1 366 742	91 528	51 791	39 737	85 140
Muhtelif Kurslar	2 150	293 221	156 160	137 061	5 629	2 661	2 968	9 527
Motorlu Taşıt Sürücüleri Kursları	3 270	1 815 867	1 308 772	507 095	21 038	16 220	4 818	9 637
Özel Dershaneler	3 961	1 219 472	613 968	605 504	50 163	28 058	22 105	44 740
Özel Eğitim Okulu (Yaygın Eğitim)	112	23 638	14 279	9 359	-	-	-	-
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	1 605	241 746	142 731	99 015	13 448	4 406	9 042	19 433
Etüt Eğitim Merkezi	562	18 833	10 125	8 708	1 250	446	804	1 803

Kaynak: (TÜİK, 2012)

KATILIMCILARIN SAHİP OLDUKLARI SERTİFİKALAR VE KATILDIKLARI EĞİTİMLER

Anket katılımcılarından açık uçlu olarak, hangi alanda kursa katılmışlarsa, mesleki eğitim ve sertifika almışlarsa, belirtmeleri istenmiştir. Anketörler veya katılımcılardan kaynaklanan nedenlerle cevaplar anketlerde farklılıklar göstermiş ve bu farklılıklar nedeniyle SPSS uygulanamamıştır. Ancak, İŞKUR tarafından istihdamın artırılması, işsizliğin azaltılması ve işsizlerin mesleki niteliklerinin artırılmasına yönelik uyguladığı istihdam politikaları kapsamında istatistiki veriler değerlendirilerek paylaşılmıştır.

TRB2 Bölgesi kapsamındaki iller, TRB2 ve Türkiye için işe yerleştirilenlerle ilgili olarak değişik yönlerden görünümü Tablo 28'de verilmiştir.

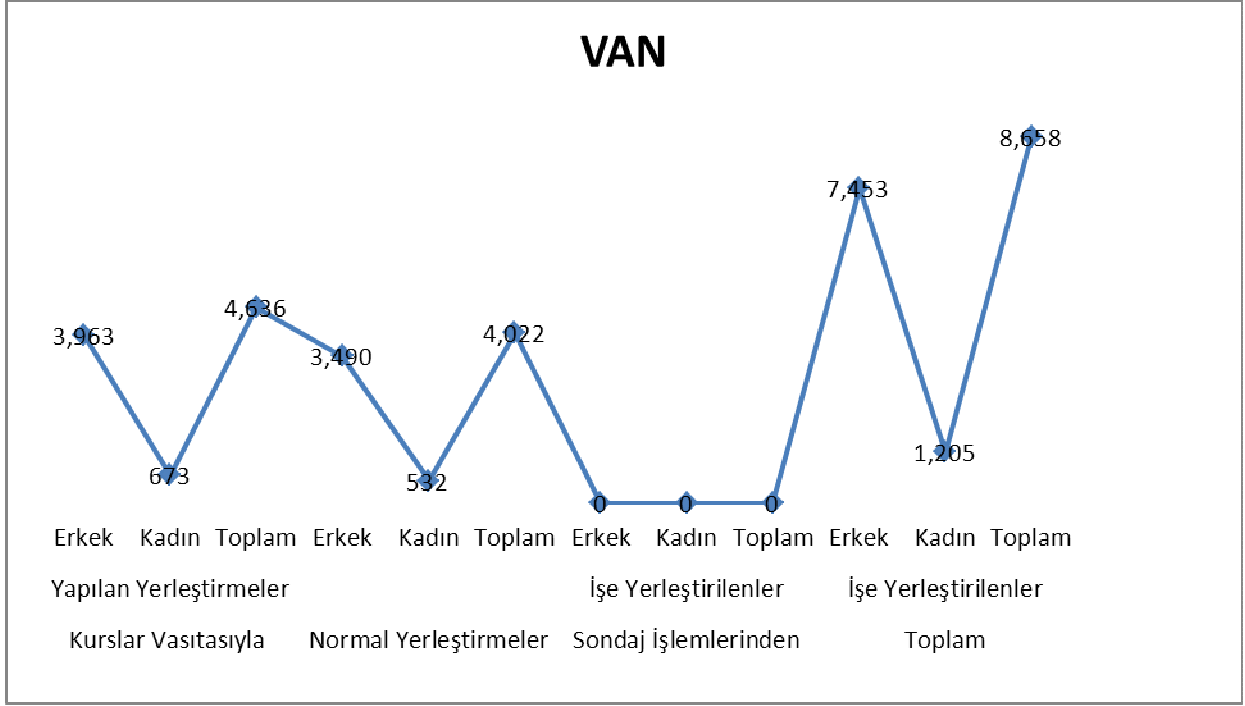
Tablo 28: TRB2 Bölgesi Kapsamındaki İller, TRB2 ve Türkiye İçin İşe Yerleştirilenlerin Analizi

İller	Kurslar Vasıtasıyla Yapılan Yerleştirmeler			Normal Yerleştirmeler			Sondaj İşlemlerinden İşe Yerleştirilenler			Toplam İşe Yerleştirilenler		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
BİTLİS	1.228	271	1.499	813	68	881	0	0	0	2.041	339	2.380
HAKKARİ	142	17	159	222	39	261	1	0	1	365	56	421
MUŞ	1.570	340	1.910	1.321	204	1.525	0	0	0	2.891	544	3.435
VAN	3.963	673	4.636	3.490	532	4.022	0	0	0	7.453	1.205	8.658
TRB2	6.903	1.301	8.204	5.846	843	6.689	1	0	1	12.750	2.144	14.894
TÜRKİYE	71.368	44.744	116.112	376.260	153.660	529.920	18.527	7.019	25.546	466.155	205.423	671.578

KAYNAK: <http://www.iskur.gov.tr/KurumsalBilgi/istatistikler.aspx#dltop>

Van ilinde Türkiye İş Kurumuna yapılan başvurulara göre değişik yönlerden işe yerleştirme şekilleri incelendiğinde kurslar vasıtasıyla yapılan yerleştirmelerle normal yerleştirmelerin aynı düzeyde olduğu görülmektedir. İşe yerleştirmelerin erkek ağırlıklı olduğu, kadınların çok az işe yerleştirildiği dikkat çekmektedir.

Şekil 23: 2013 Yılında Van İli'ne Göre İşe Yerleştirilenlerin Görünümü

Türkiye geneli Türkiye İş Kurumuna yapılan başvurulara göre değişik yönlerden işe yerleştirme şekilleri incelendiğinde de kurslar vasıtasıyla yapılan yerleştirmelerle normal yerleştirmelerin birbirine yakın düzeyde olduğu görülmektedir. İşe yerleştirmelerin erkek ağırlıklı olduğu, kadınların ise yine aynı şekilde çok az işe yerleştirildiği dikkat çekmektedir. *Türkiye geneli İŞKUR'a yaş açısından başvuruların dağılımı ile TRB2 dağılımlarının benzer oldukları anlaşılmaktadır. Bireylere ölçülebilir yeterliliklere dayalı nitelikli mesleki eğitim ve beceri geliştirme kurs programları uygulandığında, işe yerleştirme oranlarının artabileceği görülmektedir.*

İŞYERİ POPÜLASYONUNA İLİŞKİN ALAN ARAŞTIRMASI SONUÇLARI VE ANALİZLERİ

Bu çalışmada iş yerlerinin iktisadi faaliyet alanları İŞKUR'un resmi kayıtlarında belirlenmiş olan 17 başlığa göre tespit edilmeye çalışılmış, ancak verilen cevaplar, Tablo 29'da verilen İŞKUR kayıtlarına göre iktisadi faaliyet alanlarını kategorize eden etiketlerle birebir uymadığı görülmüştür.

Tablo 29: İŞKUR Kayıtlarına Göre İktisadi Faaliyet Alanları

İKTİSADİ FAALİYET ALANI

1. Madencilik ve Taş Ocakçılığı
 2. İmalat
 3. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
 4. Su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
 5. İnşaat
 6. Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
 7. Ulaştırma ve depolama
 8. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
 9. Bilgi ve İletişim
 10. Finans ve sigorta faaliyetleri
 11. Gayrimenkul faaliyetleri
 12. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler
 13. İdari ve destek hizmet faaliyetleri
 14. Eğitim
 15. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
 16. Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor
 17. Diğer hizmet faaliyetleri
-

419 İŞLETMEDE YAPILAN BİRİNCİ ANKETİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu çalışmada iş yerlerinin iktisadi faaliyet alanları İŞKUR'un resmi kayıtlarında belirlenmiş olan 17 başlığa göre tespit edilmeye çalışılmıştır. Tek bir faaliyet kolunun işaretlenmek zorunda olduğu anket sorusunun dağılımları ayrıca sunulmamıştır.

Van ilinde sektörel bazda 419 işletme ile yapılan araştırma sonuçlarından elde edilen bilgiler, aşağıda tablolar halinde değerlendirilerek verilmiştir.

Tablo 30: Katılımcıların Sektörlere Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	%
İmalat	31,0
Hizmet	53,2
Her İkisi	15,8
TOPLAM	100,0

Van'da bulunan işletmelerin %31'ini imalat sektörü, % 53,2'sini hizmet sektörü oluştururken, her iki sektörde de faaliyet gösteren işletmeler % 15,8'ini oluşturmaktadır. Van ilinde hizmet sektörü ağırlıklı olarak faaliyet gösterdiği Tablo 30'dan anlaşılmaktadır. Öncelikli alan hizmet alanı görülmektedir. Bunun yanı sıra imalat sektörü de dikkate alınması gerekmektedir.

102 farklı alanda hizmet veren işletmelere genel olarak bakıldığında başında; %19,1'i Mobilya ve Doğrama işleri, %15,5'i Oto Tamir ve Bakım üzerine hizmet vermektedir. Bu sıralamayı, %7 ile Mermer Tezgâh, Oto Döşeme, Oto Kaporta Bakımı, Oto Radyatör, Motor Bakım ve Torna Kaynak İşleri, %6 ile Unlu Mamulleri, %5 ile Araç yağ değişimi, Hırdavat, ısı cam, İş makine Servisi, Kazan imalatı, Koltuk Üretimi, Madeni yağ satışı, Makas-Kaynak işleri, Mermer, Oto Cam Hizmetleri, Özel Organizasyon Yemekleri, PVC Isı Cam, PVC ve Demir Doğrama, Torna ve Pres, Yedek Parça ve Zirai Aletler takip etmektedir. Diğer işletmelerin piyasada payının ortalama olarak %2 olduğu görülmüştür.

Van ilinde sektörel bazda işletmelerin işgücü temininde başvurdukları kaynakların bilgileri Tablo 31'de verilmiştir.

Tablo 31: Katılımcıların İşgücü Temininde Kullandıkları Kaynaklar

KULLANDIKLARI KAYNAKLAR	%
İŞKUR	4.8
Meslek Liseleri	3.3
Kişisel Çaba	91.9
TOPLAM	100.0

Van'da bulunan işletmeler arasında yapılan ankette işletmelerin elemanlarını temin ederken kullandıkları yöntem irdelendiğinde; İŞKUR'dan temin edilen elemanların %4.8, meslek lisesi mezunlarının %3.3 olduğu, %91.9'ünün ise kişisel çabalarla temin edildiği görülmektedir.

İşyeri sahiplerinin ihtiyaç duyduğu elemanı şu anda hangi yolla aradığına dair veriler değerlendirildiğinde; işletmelerle işgücünü (kişileri) buluşturan kurumların etkinliğinden çok kişisel çaba ön plana çıkmaktadır. Fikir beyan eden işverenlere göre, bu durum kurumlar arası istihdama aracılığında iletişim kanallarının sağlıklı çalışmadığını göstermektedir. İŞKUR'un işsiz kesim ve işverenler açısından vazgeçilmez bir kurum olma özelliğinin var kılınmasını gerektirmektedir.

Tablo 32: Katılımcıların İşgücü Temininde Referans Kullanma Durumu

REFERANS KULLANMA DURUMU	%
Evet	43.4
Hayır	56.6
TOPLAM	100.0

Van ilinde faaliyet gösteren işletmelerin işgücü temininde %43,4'ü referans gösterilmesini önemsedini, %56,6'sı ise, referans gösterilme durumunu çok önemsemediğini belirtmişlerdir (Tablo 32).

Tablo 33: Katılımcıların Nitelikli İşgücü İhtiyacı

Nitelikli İşgücü Sorunu	%
Var	81.1
Yok	18.9
TOPLAM	100.0

Katılımcıların %81,1'i işgücü temininde nitelikli insan kaynağı bulma sorunu yaşadıklarını, %18,9'u nitelikli eleman bulmada sorunlarının bulunmadığını ifade etmişlerdir. Bu bulgu, istihdam politikasının belirlenmesi açısından oldukça önemlidir.

Van İlinde işletmeler nitelikli insan kaynağı bulmada zorluk çekmektedirler.

Van ilinde faaliyet gösteren işletmeler nitelikli işgücü bulmadaki temel sorunun eğitim eksikliği olduğunu belirtmişlerdir.

Bununla birlikte işletmelerin faaliyet alanları dikkate alındığında %81,4 oranında meslek liselerinde ihtiyaç duydukları alanlarında eğitim verilmediğini belirtmişlerdir.

Tablo 34: Katılımcılara Göre İstihdam Edilen İşgücünün Eğitim İhtiyaçları

İstihdam Edilen İşgücünün Eğitim İhtiyacı	%
Var	64.9
Yok	35.1
TOPLAM	100.0

Yapılan ankete göre işletmelerin %64,9'u İşletmelerde istihdam edilen elemanların eğitim ihtiyacı olduğunu, %35,1'i eğitim ihtiyaçlarının olmadığını ifade etmektedirler.

İşverenler işgücünün nitelikli hale getirilmesinin eğitim ile mümkün olacağını düşünmektedirler.

Tablo 35: Katılımcılara Göre İstihdam Edilen İşgücünün Eğitim İhtiyacının Sebepleri

İstihdam Edilen İşgücünün Eğitim İhtiyaç Sebepleri	%
Yetersiz Eğitim	43.9
Staj Eksikliği	42.2
Diğer	13.9
TOPLAM	100.0

Çalışanların eğitim ihtiyaçlarının sebepleri araştırıldığında %43,9 oranında meslek liselerinden mezun işgücünün yeterli eğitimi alamadığı, %42,2 oranında ise staj yetersizliği olduğu, %13,9'unun diğer nedenlerden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tablo 36: Katılımcılara Göre Organize Sanayi Bölgeleri İhtiyacı

Organize Sanayi Bölgeleri İhtiyacı	%
Var	33.4
Yok	66.6
TOPLAM	100.0

Organize sanayi bölgelerinin yetersiz olduğunu düşünen işletmeler %33,4 oranındadır. İşletmelerin %66,6'sı organize sanayi bölgelerine ihtiyaç olmadığını ifade etmektedirler.

Van ilinde mevcut organize sanayi bölgeleri dikkate alındığında, %33,4 oranında yeni organize sanayi bölgelerine ihtiyaç duyulduğu ifade edilebilir.

Tablo 37: Katılımcılara Göre Yeni Faaliyet Alanları İhtiyacı

Yeni Faaliyet Alanları İhtiyacı	%
Var	37.7
Yok	62.8
TOPLAM	100.0

Katılımcılar %37,7'si Van ilinde yeni faaliyet alanlarına ihtiyaç olduğunu, %62,8'i yeni faaliyet alanlarına ihtiyaç olmadığını belirtmektedirler.

Tablo 38: İstihdam Edilen İşgücünün Eğitim Durumu

İşgücünün Eğitim Durumu	%
Meslek Lisesi	16.8
Diğer	83.2
TOPLAM	100.0

Van ilinde istihdam edilen işgücünün sadece %16,8'i meslek lisesi mezunudur. İşletmelerin işgücü ihtiyaçlarının meslek lisesi mezunu olduğu düşünüldüğünde bu oranın çok düşük olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 39: İstihdam Edilen İşgücünün Ücret Durumu

Ücret Durumu	%
Asgari Ücretin Üstü	7.6
Asgari Ücret	22.8
Asgari Ücretin Altı	69.6
TOPLAM	100.0

İstihdam edilen işgücünün ücret durumuna bakıldığı zaman; %69,6'sı asgari ücretin altında çalışmaktadır.

Ücret düzeyleri nitelikli olmayla paralel olarak değiştiği düşünüldüğünde, işgücünün nitelikli hale getirilmesi gerektiği görülmektedir.

Tablo 40: Sektöre Göre Eğitim İhtiyaç Durumu

Sektörler	%
İmalat	56.2
Hizmet	68.6
Her İkisi	69.7

Sektöre göre eğitim ihtiyaç durumunu gösterir Tablo 40'daki imalat ve hizmet sektöründe işletmelerde belirlenen eğitim ihtiyacı araştırıldığında imalat sektöründe oran %56,2, hizmet sektöründe ise %68,6 olarak belirlenmiştir. Her iki alanda da faaliyet

gösteren işletmelerde ise eğitim ihtiyacının gerekliliği %69,7 olduğu görülmektedir. Mesleklere göre eğitim ihtiyacının belirlenerek aktif yaşam odaklı mesleki eğitim ve beceri geliştirmeye yönelik eğitim programlarının hayata geçirilme zorunluluğu gözükmektedir.

Tablo 41: Sektöre Göre Nitelikli İşgücü Sorunu

Sektörler	%
İmalat	33.8
Hizmet	49.4
Her İkisi	16.8
TOPLAM	100.0

İmalat ve hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren işletmeler nitelikli işgücü sorunu açısından incelendiğinde; imalat sektöründe nitelikli işgücü sorununun %33,8'i bulunduğu, aynı sorunun hizmet sektöründe %49,4'lere ulaştığı, her iki alanda da faaliyet gösteren işletmelerde ise bu oranın %16,8 de kaldığı tespit edilmiştir (Tablo 41).

Nitelikli eleman sorunu olduğu tespit edilen işletmelerde bu sorunun %71,2 oranında eğitim ile çözüleceği yapılan istatistiksel Crosstabs Yöntemi ile belirlenmiştir.

Nitelikli eleman sorunu yaşayan işletmelerin sadece %28,8'i sorunun eğitime dayalı olmadığını ifade etmektedir.

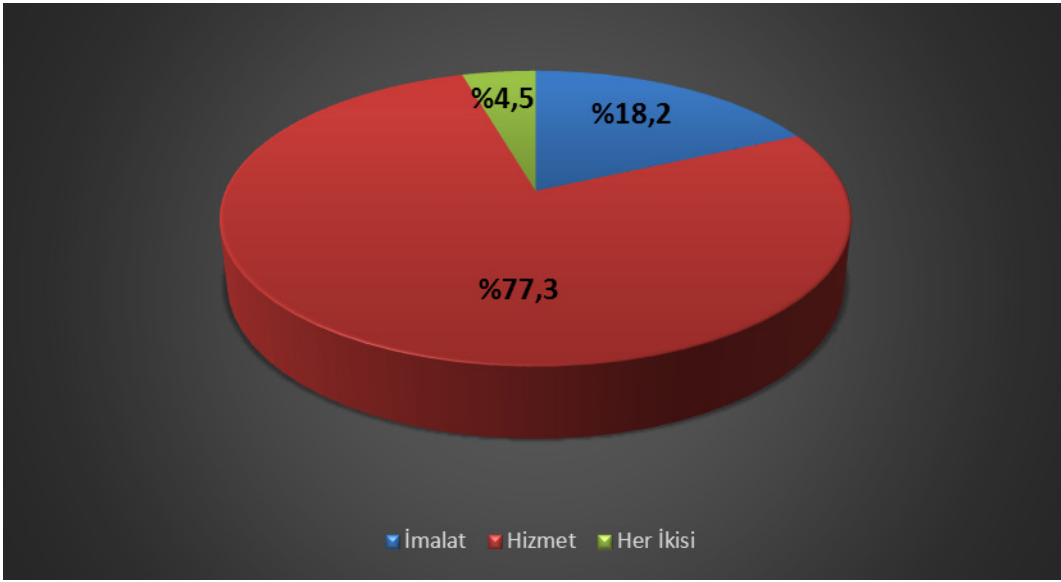
2080 İŞLETMEDE YAPILAN İKİNCİ ANKETİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yukarıda verilen anket sonuçları ve değerlendirmelerinin yanında Van ilinde sektörel bazda 2080 işletme üzerinden bir araştırma daha yapılmıştır. Ankete dayalı elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonuçlarından elde edilen bilgiler ise aşağıda tablolar halinde ayrıca gösterilmiştir.

Tablo 42: Katılımcıların Sektörlere Göre Dağılımı

Sektörler	%
İmalat	18.2
Hizmet	77.3
Her İkisi	4.5
TOPLAM	100.0

Şekil 24: Katılımcıların Sektörlere Göre Dağılımı

Van'da bulunan işletmelerin %18,2'sini imalat sektörü, % 77,3'ünü hizmet sektörü oluştururken, her iki sektörde de faaliyet gösteren işletmeler % 4,5'ini oluşturmaktadır.

Van ilinde hizmet sektörü ağırlıklı olarak ekonomik faaliyet gösterildiği Tablo 42'den de anlaşılmaktadır.

Öncelikli alan hizmet alanı görülmektedir. Fakat bunun yanı sıra imalat sektörü de dikkate alınması gerekmektedir.

Tablo 43: İşletmelerde İstihdam Edilenlerin Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı	%
Erkek	16338	89.72
Kadın	1849	10.28
TOPLAM	18210	100.0

Van ilinde faaliyet gösteren işletmelerde çalışanların cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 43'te gösterilmektedir. Tablo 43'e göre erkek çalışan sayısı 16338, toplam çalışan içindeki oranı %89.72'dir. Buna karşın çalışan kadın sayısı 1849 toplam çalışan içindeki oranı ise %10.28'dir (Tablo 43).

Bu tabloya göre, çalışma hayatında kadın çalışan sayısının düşük olduğu görülmektedir. Kadınlarımızı çalışma hayatına kazandırmak için hangi eğitimlerin verilmesi gerektiği, hangi sektörlerde kadın çalışana ihtiyaç olduğunun tespiti gerekmektedir.

Tablo 44: İşletmelerde İstihdam Edilenlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Kullandıkları Kaynaklar	%
Meslek Lisesi Mezunu	29.8
Genel Lise Mezunu	48.6
Lisans ve üstü mezun	21.6
TOPLAM	100.0

Van'da bulunan işletmeler arasında yapılan ankette işletmelerin istihdam ettiği kişilerin ağırlıklı olarak genel lise mezunu olduğu görülmektedir. Tablo 44'e göre genel liseden mezun olanların oranı %48.6 iken, meslek liselerinden mezun olanların oranı %29.8'dir (Tablo 44).

Genel liseden mezun olanlara mesleki eğitimler verilerek nitelikli hale getirilmesi sağlanabilir.

Tablo 45: İşletmelerde İstihdam Edilenlerin Pozisyonlarına Göre Dağılımı

Pozisyon	%
Çırak	26.0
Kalfa	30.3
Usta	42.1
Usta Öğretici	18.6
TOPLAM	100.0

Tablo 45'e göre işletmelerde istihdam edilen işgücünün %42,1'i usta konumundadır. %30,3'ü kalfa, %26'sı çırak ve %18,6'sı usta öğretici olarak çalışmaktadır. Çırak ve kalfa pozisyonundaki kişiler, çalışanların büyük kısmını oluşturmaktadır.

Bu kişilerin mesleki gelişimlerinin sağlanacağı eğitimlerin ihtiyaçlara göre planlanması gerekebilir.

Tablo 46: İşletmelerin İşgücü İhtiyacı

İşgücü İhtiyacı	%
İlköğretim Mezunu	11.6
Meslek Lisesi Mezunu	19.7
Genel Lise Mezunu	11.2
Lisans ve Lisansüstü Mezunu	15.6

Tablo 46'da katılımcıların verdiği cevaplara göre işletmelerin %19,7'si meslek lisesi mezununa ihtiyaç duymaktadır %15,6'sı lisans ve lisansüstü mezununa, %11,2'si genel lise mezununa ve %11,6'sı ilköğretim mezununa ihtiyaç duymaktadırlar.

Bu duruma göre farklı seviyelerde istihdam açığı bulunmaktadır. Ağırlık meslek lisesi mezunlarına verilmek üzere değişik mezunlara işletmelerin ihtiyaçlarına göre farklı eğitim programları planlanmalıdır.

Yapılan ankete göre işletmelerin %28,3'ü meslek lisesi öğrencisi çalıştırmaktadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

İşverenlere dayalı gerçekleştirilen ve anketlere cevap veren işletmeler bazında imalat sektöründe yer alan işletmelerin seri üretim yapan fabrikalar yerine atölye seviyesinde üretim yapan işletmeler olduğu görülmektedir.

Hizmet sektöründe ise gıda sektörü, bakım ve tamir atölyeleri ağırlıktadır.

Van'da nitelikli (kalifiye) eleman ihtiyacı ve algısı yüksek olmakla birlikte istihdamda işverenler, kendi bireysel imkânlarını kullanmakta ve değerlendirmelerini yapmaktadır. Değerlendirmeler, doğrudan işveren aracılığı ile işe yerleşme veya iş bulma yolunun; iş bulmada en fazla işe yarayan yollar arasında olduğunu göstermektedir.

Talep tarafında ise yukarıda bahsi geçen veriler incelendiğinde, il merkezinin ilçe ve köylerden göç aldığı, gerek il merkezinde yaşayan gerekse de il merkezine göçen gruptan lise üstü eğitimini tamamlayanların Van dışında iş imkânı aramaya çalıştığı söylenebilir. Van ilinde büyük bir üniversite olmakla birlikte, mezun olanların Van'da kalmak yerine memleketlerine dönmeyi tercih ettiği söylenebilir.

Bu çerçevede, MESGEM ve benzeri projelerin talep yönünde lise ve aşağısı eğitime sahip grubu hedeflemesi, talep yönünde ise duyarlılığı koruyucu ve farkındalığı artırıcı, ayrıca işletmelerin uygulamaların bir parçası olacağı politikaların üretilmesi projeleri güçlendirecektir.

Rakamlar, işsiz çalışabilir nüfus içerisinde erkek oranının fazla olduğunu göstermektedir. Ancak ampirik gözlemler ve başka bölgelerden deneyimler, bunun nedenlerinden birinin kadınların işsizlik konusunda İŞKUR'a başvurmaması olduğunu göstermektedir. Bu nedenle erkekler için demir, ahşap işleme ve oto tamir bakım konularına yönelen eğitim programları öne çıkmaktadır. Kadınlar için de şehrin gelişimine bağlı olarak başta turizm olmak üzere hizmet sektörünü destekleyecek açılılık, ön büro-resepsiyon hizmetleri ve tekstil gibi eğitimlerin ilgi göreceği düşünülmektedir.

Ayrıca, mal ve hizmet üretiminin dışında, yine destekleyici olabilecek bilgisayarla muhasebe, pazarlama, web sayfa tasarımı eğitimleri de özellikle kadınların programa katılımı konularında destekleyici olabilir.

MESGEM için irdelenmesi gereken en önemli konulardan biri de girişimcilik eğitimleridir. Meslek eğitimlerini ve stajlarını tamamlayan gençlerin şirketlerin de yardımı ile kendi işlerini kurmaları teşvik edilebilir. Bunun için, imalat ve hizmet işletmelerinin Van dışından tedarik ettikleri parçaların/girdilerin üretimi veya kendi bünyelerinde maliyetli olan kısımların genç girişimcilere yönlendirilmesi (outsourc edilmesi) girişimciliği destekleyici ve teşvik edici olacaktır.

BÖLÜM 6

ORGANİZASYON VE YÖNETSEL YAPI

KURUMSAL YAPI

Kısa adı **Aktif Yaşam Odaklı MESGEM** olan **Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Eğitim ve Geliştirme Merkezi**, Hayat Boyu Öğrenme felsefesine, ulusal ve uluslararası eğitim ve öğretim otoritelerinin yetkisine dayanan yeterlilikler temel ilkelerine uygun, ulusal ve sektörel yeterlilik çerçeveleri ve sistemleri arasındaki bağlantıyı kolaylaştırmak için **Sürekli Eğitim ve Uygulama Merkezi** olarak tasarlanmıştır.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, bireysel eğitim hizmetlerinin yanında, hizmet verdiği kamu ve özel sektör kuruluşlarına kapasite geliştirme konusunda eğitim hizmetleri sunması planlanmıştır.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, bilgiyi, yeteneği ve yeterliliği geliştirmek amacıyla kişisel veya kurumsal bir perspektifte, hayatın her alanında karşılaşılan tüm eğitim fırsatlarına imkan sunması öngörülmüştür.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'in standart eğitim paketleri ihtiyaca göre uyarlanabildiği gibi, tamamen yeni eğitim programları ve paketleri de tasarlanıp uygulanabilecek şekilde yapılandırılmıştır.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, tüm hizmetlerinde **Hayat Boyu Öğrenme** ihtiyacını esas almaktadır.

YÖNETİM MODELİ VE ORGANİZASYON

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, yönetim modeli ve organizasyonel yapısını, Sürekli Eğitim ve Uygulama Merkezi felsefesine uygun olarak yapılandırılacak ve planlayacaktır.

Valilik, Üniversite, MEB İl Müdürlüğü, İŞ-KUR İl Müdürlüğü, Belediye Başkanlığı, Kamu Yararına çalışan STK'lar (Sanayi ve Ticaret Odaları, Esnaf ve Sanatkâr Odaları, Vakıf ve Dernekler, vd.) ile birlikte yönetim modeli geliştirilmesi için önemli görülen hususların yerel (mahalli) düzeyde ele alınması, paydaşların bilgi ve tecrübelerinden istifade edilmesi, doğru bir yapılandırma/modelin bulunabilmesi sağlanacak ve ortak akıl yaklaşımı benimsenecektir.

1. Bu farklı modellerin finansmanında Kalkınma Ajanslarının kuruluşunda olduğu gibi İşsizlik Sigortası Fonu gibi farklı mekanizmalar kullanılabilir.
2. Yönetim konusu özerk veya yarı özerk olabilecektir. Bu modellerde yer alacak paydaşların oynayacakları roller ve üstlenebilecekleri görevler belirlenip, incelenecek ve müteakiben diğer paydaşlarla aralarında bulunması zorunlu ilişkiler ele alınacaktır.
3. Yetişkin eğitimini yapmakla görevlendirilecek Birim/Merkez/Ajans/Özel kuruluş bu görevleri yaparken/ya da belirli verileri toplarken paydaşlardan/kurum-kuruluşlardan (Örneğin; Belediyeler, MEB Kurumları, İŞ-KUR Müdürlükleri) ihtiyaç duyması gereken gücün kapsamı/türü (mahalli yöneticileri ile hizmet sağlayıcılar arasında öngörülen ilişkiler) sistematik kurgulanacaktır.
4. Yerel yönetimler ile belirlenen modelin üstlenmesi gereken liderlik, destek ya da hizmet rolünün kapsamı belirlenecektir.
5. Belirlenen modelin vereceği hizmetlerin (eğitim, danışmanlık, rehberlik) mevcut herhangi bir hizmeti tekrarlayıp, tekrarlamayacağı, tekrarlayacaksa bunun bir sorun teşkil edip etmeyeceği değerlendirilecektir.

MESGEM 2 ORGANİZASYON ŞEMASI

1' Temsilci

- Valilik
- Belediye
- Üniversite
- DAKA
- TSO
- ESOB
- OSB
- İŞGEM
- İl Millî Eğitim
- İŞKUR

YÖNETİM KURULU

GENEL KOORDİNATÖR

Mesleki Eğitim ve Hayat Boyu Öğrenme Alanında yetkin kişiler arasından Yönetim Kurulu tarafından görevlendirilecektir

Mesleki Eğitim Hizmetleri Departmanı

Hayat Boyu Öğrenme Hizmetleri Departmanı

Kariyer ve İş Danışmanlığı Hizmetleri Departmanı

Proje Hizmetleri Departmanı

İdari ve Mali İşler Departmanı

- Piyasa talebine yönelik mesleki eğitimler
- Akredite olmuş Mesleki Eğitimler ve Sertifikasyon Programları
- Komşu ülkelere yönelik Mesleki Eğitim Programları

- Hobi Eğitimleri
- Kişisel Gelişim Eğitimleri
- Aile danışmanlığı,
- Aktif vatandaşlık Eğitimleri
- Nesiller ve Kültürler arası diyalog faaliyetleri
- Kültür ve Sanat Faaliyetleri
- Kariyer sınavlarına hazırlık Eğitimleri
- Sosyal İçerme & Rehabilitasyon Faaliyetleri

- Mesleki Bilgilendirme & Motivasyon Faaliyetleri
- Kariyer Planlaması
- İşçi & İşveren arz / talep hizmetleri
- Kurumsal Hizmet İçi Eğitimler

- Bakanlıkların ilgili alanlardaki kaynakların kullanılmasına yönelik projeler
- Dış kaynaklı fonların kullanılmasına yönelik projeler (AB , UNDP v.b)

- Gelir – Gider Takibi
- İdari hizmetler

EĞİTİM PROGRAMLARI

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, Mesleki Gelişim ve Beceri Edindirme Yaygın Eğitim Kurs Programlarını, Sürekli Eğitim ve Uygulama Merkezi felsefesine uygun olarak yapılandıracak ve planlayacaktır.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, bireysel eğitim hizmetlerinin yanında, hizmet verdiği kamu ve özel sektör kuruluşlarına kapasite geliştirme konusunda eğitim hizmetleri sunması planlanmıştır.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, bilgiyi, yeteneği ve yeterliliği geliştirmek amacıyla kişisel veya kurumsal bir perspektifte, hayatın her alanında karşılaşılan tüm eğitim fırsatlarına imkân sunması öngörülmüştür.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'in standart eğitim paketleri ihtiyaca göre uyarlanabildiği gibi, tamamen yeni eğitim programları ve paketleri de tasarlanıp uygulanabilecek şekilde yapılandırılmıştır.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, tüm hizmetlerinde **Hayat Boyu Öğrenme** ihtiyacını esas almaktadır. Bu kapsamda uygulanması önerilen **Mesleki Gelişim ve Beceri Edindirme Yaygın Eğitim Kurs Programları** EK-1'de verilmiştir.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'de bireysel ve kurumsal eğitim program hizmetleri aşağıdaki şekilde planlanmıştır

Meslek Edindirme Eğitim Programları

Program/Eğitim Adı	MESLEK EDİNDİRME KURSLARI
Amaç ve Kapsam	<p>Meslek kazandırma eğitimleri temel olarak katılımcılara işverenlerin talep ettiği ya da iş dünyasının realitesine göre talep edebileceği alanlarda mesleki nitelik kazandırma ile katılımcıların eğitimler sonunda kazanacağı mesleki nitelikleri belgelendirmelerini sağlamaktadır.</p> <p>İŞKUR ve benzeri kurum ve kuruluşlar destekli meslek kazandırma eğitimlerinde, kursiyerlerin istihdam şansını artırmak için yerel bir yaklaşım izlenerek;</p> <ol style="list-style-type: none">1. Bölgelerinde talep edilen meslekler,2. Bölgelerinin ihtiyaç duyduğu mesleki nitelikler,3. Bölgeye ve bireye uygun meslek seçimi, <p>hususlarına özel önem verilmektedir. Ayrıca meslek kurslarının açılmasında, kursiyerlerin bölgelerindeki işverenlerin istihdam odaklı kısa vadeli sıcak taleplerine de öncelik verilecektir.</p>
Hedef Gruplar	<p>Bu hizmetin hedef kitlesini aşağıdaki gruplar oluşturmaktadır:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Meslek sahibi olmayıp işsiz olanlar,2. Meslek sahibi olup işsiz olanlar,3. Meslek sahibi olup çalışan, ancak işte tutunma becerilerini geliştirmek veya mesleğinde ilerlemek isteyenler,4. Bir meslekle ilgili kendi işini kurmak isteyen girişimciler,5. Meslek değiştirmek isteyenler ile6. Konuyla ilgili kurum ve kuruluşlar.
Süre	<p>Bu eğitimlerin süreleri konu ve programlara göre değişkendir.</p>
Eğitim Şekli	<p>Eğitim; ortalama 12-24 kişilik gruplarda, interaktif yetişkin eğitimi yöntemleriyle teorik ve uygulamalı olarak yapılır ve verilen dokümanlarla desteklenir.</p>

Modüler Mesleki Eğitim Programları Geliştirme Eğitimi

Program/Eğitim Adı	MODÜLER MESLEKİ EĞİTİM PROGRAMLARI GELİŞTİRME EĞİTİMİ
Amaç ve Kapsam	<ol style="list-style-type: none">1. Mesleki eğitim ve mesleki yeterlilikler Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'in en temel uzmanlık alanlarından biridir.2. Bu kapsamda Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, iş piyasasının realitesine uygun şekilde meslek standartlarına ve mesleki yeterliliklere dayalı modüler mesleki eğitim programları geliştirmektedir.3. Bu çalışmaları kendi kapasiteleri ile sürdürmek isteyen kurum/kuruluşlara, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır.
Hedef Gruplar	<ol style="list-style-type: none">1. Ulusal yeterliliklere dayalı olarak modüler mesleki eğitim programları geliştirme ve uygulama konularında kapasite geliştirmek isteyen mesleki eğitim kurumları,2. Ulusal yeterliliklere dayalı olarak modüler mesleki eğitim programları geliştirme ve uygulama konularında beceri ve yetkinliklerini geliştirmek isteyen eğitimciler ve insan kaynakları çalışanları3. Ulusal meslek standartlarına ve ulusal yeterliliklere dayalı olarak modüler mesleki eğitim programları geliştirme ve uygulama konularında iç kapasite yaratmak ve eleman yetiştirmek isteyen iş piyasası kuruluşları, işletmeler ve ilgili diğer kurum-kuruluşlar.
Süre	Asgari 64 saat
Eğitim Şekli	Eğitim; ortalama 8-24 kişilik gruplarda, interaktif yetişkin eğitimi yöntemleriyle teorik ve uygulamalı olarak yapılır ve verilen dokümanlarla desteklenir.

İstihdam Garantili Eğitim Programları

Program/Eğitim Adı	İSTİHDAM GARANTİLİ KURSLAR
Amaç ve Kapsam	<p>İstihdam garantili kursların meslek edindirme kurslarından temel farkı, eğitimin işverenin istihdam taahhüdüne dayalı olarak yapılması, katılacakların seçimi ve verilecek eğitim programının tasarımında işverenin istek ve ihtiyaçları doğrudan belirleyici olmasıdır.</p> <p>İŞKUR ve benzeri kurum ve kuruluşlar tarafından destekli istihdam garantili kursların ön şartı, bu eğitimi talep eden işverenin adaylardan aramış oldukları özellikler ile işverence verilecek istihdam taahhüdüdür.</p> <p>Bu bağlamda, işverenin talep ettiği alanlarda ve niteliklerde işgücünün yetiştirilmesi amacıyla, adayların seçimine işveren temsilcisi aktif biçimde katılmaktadır.</p>
Hedef Gruplar	<p>Bu hizmetin hedef grubu, Lisans ve Ön Lisans eğitim imkanı bulamamış lise dengi meslek lisesi mezunu ya da meslek edinmek isteyen en az ilk öğretim mezunu kişilere yönelik sunulan eğitim programı olup eğitimi talep eden ve istihdam taahhüdü veren işverenin aradığı özelliklere uyan vasıflı, yarı-vasıflı ve vasıfsız işsizlerdir.</p>
Süre	<p>Bu eğitimlerin süreleri konu ve programlara göre değişkendir.</p>
Eğitim Şekli	<p>Eğitimin bir kısmının gerektiğinde işbaşı eğitimi şeklinde işverenin mekânında sunulması da söz konusudur.</p> <p>Talep edilen alanda teorik ve uygulamalı eğitim süresi ve içeriği, işverenle birlikte belirlenmektedir.</p>

Kariyer ve İstihdam Becerileri Eğitim Paketi

Program/Eğitim Adı	KARİYER ve İSTİHDAM BECERİLERİ EĞİTİMİ
Amaç ve Kapsam	<p>Kariyer ve İstihdam Becerileri Eğitim Paketi öğrenciler, gençler ve yetişkinler ile çalışanlar için iş dünyasının realitesine ve özgün ihtiyaçlara uygun yapılandırılmış programlardan oluşur.</p> <p>Bu eğitimler hem kişisel hem de kurum/kuruluş olarak yapılan başvurulara göre düzenlenir.</p> <p>Kariyer ve İstihdam Becerileri Eğitimlerinin içerikleri ve planlaması hizmet alanların özellik ve ihtiyaçlarına göre yapılan ön çalışmayla oluşturulabileceği gibi talebe göre mevcut paketler de uygulanabilir. Bu eğitimlerin başlıca konuları şunlardır:</p> <ol style="list-style-type: none">1. İş, kariyer ve insan2. Kendini tanıma, kendini geliştirme, iş ve eğitim fırsatlarını izleme ve değerlendirme3. İş piyasasındaki bireyin sorumlulukları4. İş hayatında karar verme ve problem çözme5. İstihdama erişim becerileri-1 (iş arama, mesleki özgeçmiş/CV hazırlama, iş görüşmeleri)6. İstihdama erişim becerileri-2 (iletişim ve ekiple çalışma becerileri)
Hedef Gruplar	<ol style="list-style-type: none">1. İstihdam ve iş piyasasında tutunma becerilerini geliştirmek isteyen genç ve yetişkin bireyler2. İş hayatına hazırlanan gençler3. Öğrencilerinin kariyer becerilerini desteklemek isteyen okullar4. Hedef gruplarını konuyla ilgili desteklemek isteyen STK' lar5. Çalışanlarının istihdam ve kariyer becerilerini desteklemek isteyen işletmeler, Kurum ve Kuruluşlar.
Süre	Asgari 18 saat
Eğitim Şekli	Eğitim;16-24 kişilik gruplarla interaktif eğitimi yöntemleriyle teorik ve uygulamalı olarak yapılır ve verilen dokümanlarla desteklenir. Eğitim alan grupların özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre, program ve yöntem düzenlemeleri yapılır.

Girişimcilik Eğitimi ve Danışmanlığı

Program/Eğitim Adı	GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI
Amaç ve Kapsam	<p>Girişimcilik eğitiminin amacı, girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak, kendi işini kurmak isteyen girişimci adaylarını iş kurma konusunda cesaretlendirerek başarılı işletme kurabilmek için gerekli olan iş planı kavramı hakkında bilgilendirmektir.</p> <p>Bu eğitim, girişimci adaylarının iş kurma sürecini anlamalarını, bu süreçteki yapılabirlik araştırması, iş planı gibi çalışmaların gerekliliğine inanmalarını ve bu çalışmaları nasıl yapacaklarını öğrenmelerini sağlar.</p> <p>Uygulamalı girişimcilik eğitimi;</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Sınıf içi ve grup çalışmaları,✓ İş fikirlerine özel araştırma,✓ Pazar sorgulama ve✓ İş planı yapma <p>fırsatlarını içermektedir.</p> <p>Program kapsamında eğitmenler, her bir katılımcıyı bireysel olarak izler ve gerekli yönlendirme ve koçluk desteğinde bulunur.</p> <p>İş planını hazırlayan girişimci adaylarının, aynı alanda başarılı olmuş işverenlerle buluşmaları ve tavsiye almaları sağlanmaktadır.</p> <p>Bu amaçla, girişimci adayı ile başarılı isimleri buluşturacak girişim panelleri düzenlenmektedir.</p> <p>Bu destek kapsamında kendi işini kuran girişimciler, talep ettikleri sürece Aktif Yaşam Odaklı MESGEM uzmanlarınca yakından takip edilmekte, karşılaştıkları sorunların çözümünde kendilerine koçluk desteği verilmektedir.</p>
Hedef Gruplar	<ol style="list-style-type: none">1. Kendi işini kurmak isteyen girişimciler2. Konuyla ilgili kurum ve kuruluşlar
Süre	<p>Bu eğitimlerin ve danışmanlıkların süreleri konu, iş alanı ve desteğin içeriğine göre değişkendir.</p>
Eğitim Şekli	<p>Eğitim; ortalama 12-24 kişilik gruplarda, interaktif yetişkin eğitimi yöntemleriyle teorik ve uygulamalı olarak yapılır ve doküman sağlanır.</p> <p>Eğitim sonrası danışmanlıkla da desteklenir.</p>

İlkyardım Eğitimleri

Program/Eğitim Adı	İLK YARDIM EĞİTİMLERİ
Amaç ve Kapsam	<p>Sağlık Bakanlığı standartlarına göre ilkyardım eğitimleri iki kategoriye ayrılmıştır.</p> <p>Aktif Yaşam Odaklı MESGEM her iki kategoride de eğitim hizmeti ve eğitim sonunda belgelendirme desteği sunmaktadır.</p> <p>Her iki programda olan ortak özellikler;</p> <ol style="list-style-type: none">1. Programlardan her hangi birini seçen işletmeler ve kamu kurumları yasal zorunluluğu tamamlamış sayılacaktır.2. Her iki programda aynı konular öğretilmektedir.3. Her katılımcıya “İlkyardım Eğitim Kitabı” verilmektedir.4. Her iki program bitiminde İl Sağlık Müdürlüğü tarafından sınav yapılmaktadır.5. Sınavda başarılı olanlara sertifika ve kimlik düzenlenmektedir.6. Verilen her türlü sertifikanın geçerlilik süresi 3 yıldır.
Hedef Gruplar	<ul style="list-style-type: none">✓ Kurum ve kuruluşlar ya da✓ İlkyardım konusunda beceri geliştirmek isteyen bireyler
Süre	<ol style="list-style-type: none">1. 16 Saat Temel İlkyardım (<i>Personel sayısının %5- %10 oranında artık bu eğitim zorunlu olmuştur.</i>)2. 40 Saat Standart İlkyardım (<i>Şirket ve kurumların isteğine bağlı verilir.</i>)
Eğitim Şekli	İlkyardım Eğitimleri; interaktif yöntemlerle teorik ve uygulamalı olarak uygulanmakta ve verilen ilgili dokümanlarla desteklenmektedir.

KURUMSAL HİZMETLER

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'de kurumsal hizmetlerin verilmesi de tasarlanmıştır. Bu hizmetlerin, üç temel başlık altında sunulması planlanmaktadır.

Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Eğitim Programları

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, esnek ve dinamik eğitim programı hazırlama anlayışını kurumsal olarak da hizmet olarak yerel ve bölgesel bazda sunabilecek. Sürekli eğitim ve uygulama felsefesiyle uyumlu olarak özel ve kamu kuruluşlarının çalışanlarına yönelik olarak hazırlanacak özgün eğitim programı ile çalışanların kişisel ve kurumsal gelişmelerine katkıda bulunabilecek, böylece bilgi ve beceri kazanımları kolaylaşacak. Programlar, her bir kurum için ayrı olarak hazırlanabilecek, tasarlanabilecek ve farklı mekanlarda sunulabilecek.

Söz konusu bu programlardan bazılarının ana başlıkları aşağıda sunulmuştur.

1. Finans
2. Ekonomi
3. Pazarlama
4. Mühendislik Uygulamaları
5. Yönetim ve Organizasyon
6. Bilişim Teknolojisi
7. Yabancı Dil

Uzmanlık Eğitim Programları olarak da ifade edilebilecek, kurum çalışanlarından en az Lise, Ön Lisans ve Lisans mezunlarına yönelik sunulan eğitim programlarından bazıları aşağıda sunulmuştur.

1. Dış Ticaret Eğitimi Programı
2. İnsan Kaynakları Yönetimi Eğitimi Programı
3. Perakende Sektöründe Mağaza ve Ürün Yönetimi Eğitimi Programı
4. Yöneticiler İçin Finans ve Muhasebe Eğitimi Programı
5. Yöneticiler İçin Pazarlama Eğitimi Programı
6. Yöneticiler İçin İşletme Yönetimi Eğitimi Programı

7. Yöneticiler İçin Teknoloji Yönetimi Eğitimi Programı
8. Mekatronik Eğitimi Programı

Kurumlara Özel Eğitimlerin Hizmet Süreçleri

İhtiyaç Belirleme ve Eğitimin Tasarımı

- a. İhtiyaç Analizi
- b. Eğitim programının oluşturulması
- c. İçeriklerin kurum ve kuruluşun ihtiyaçları ve hedef kitleye göre hazırlanması
- d. Eğitimcileri saptanması
- e. Eğitimciler ile kurumun görüştürülmesi

Eğitim Sunumu

- a. Eğitim materyallerinin hazırlanması
- b. Eğitimin verileceği mekan, teknik teçhizat ve servis hizmetlerinin organizasyonu
- c. Eğitim programının gerçekleştirilmesi

Eğitim Sonrası Değerlendirme

- a. Eğitimin içeriği ve eğitimcinin performansının katılımcılar tarafından değerlendirilmesi
- b. Eğitimcinin katılımcıları değerlendirmesi
- c. Değerlendirme raporlarının kuruma sunulması
- d. Verilen eğitimin katılımcılara katkılarının kurumla birlikte değerlendirilmesi

Kurum, Kuruluş ve Bireylere Yönelik Danışmanlık Hizmetleri

Aktif Yaşam odaklı MESGEM bünyesinde alanında konunun uzmanlarınca, kurum, kuruluş ve bireylere yönelik eğitim danışmanlığı hizmetleri verilecektir. Kurum, kuruluş ve bireylerden gelecek talepler doğrultusunda, taraflarca ortak yapılacak çalışmalar sonucunda mevcut durum analiz çıktılarına göre belirlenecek eğitim programları verilebilecektir.

Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Sınav Merkezi Hizmetleri

Aktif Yaşam odaklı MESGEM bünyesinde kurum ve kuruluşlara yönelik olmak üzere talep edildiği takdirde Sınav Merkezi olarak da hizmet sunulacaktır. Bu kapsamda, sınav sorularının hazırlanması, mekanın sağlanması, sınıf ve bilgisayar ortamında uygulanması, değerlendirilmesi ve sonuçların yorumlanması gibi hizmetlerin verilmesi planlanmaktadır.

YÖNETSEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE HEDEFLER

Tartışılan konu çerçevesinde aşağıda belirtilen önerilerin oluşturulması planlanan kuruluşun yönetsel sürdürülebilirliğine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1. İşgücü piyasasının insangücü gereksinimlerini karşılamaya dönük olarak gerçekleştirilmesi düşünülen eğitim programlarının, piyasada gelişen işgücü talebindeki nitel ve nicel farklılaşmalara kısa zamanda tepki verebilecek şekilde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

2. Yerel bilgi ağları ve internet ağı yolu ile yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde kolayca ulaşılabilen bir işgücü ve iş piyasası bilgi sistemi ile desteklenmelidir.

3. Mesleki gelişim ve beceri edindirme eğitim programları, işe dönük becerilerle birlikte kendi işini kurabilecek girişimcilik kültürü ve bilincini sağlamaya yönelik düşünülmelidir.

4. Eğitim programlarının uygulanması sürecinde yeterli düzeyde mesleki rehberlik ve işgücü piyasasının işleyişiyle ilgili işe ilişkin tutum ve beklentiler vb. bilgi verecek şekilde düzenlenmelidir.

5. Tüm eğitim etkinlikleri, özellikle cinsiyetçi yargıların giderilmesi yönünde önyargıları giderici politikalara da sahip olmalıdır.

VİZYON, MİSYON VE TEMEL DEĞERLER

VİZYON

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM eğitim ve danışmanlık faaliyetleri ile bir taraftan mahalli, bir taraftan bölgesel diğer bir taraftan ülkenin yetişkin insan gücüne katkıda bulunan, diğer taraftan iş gücü piyasasının ihtiyacı olan nitelikli iş gücü yetiştirebilen bir kurum olmayı ve "**hayat boyu öğrenme**" kavramını topluma benimsetmeyi hedeflemektedir.

MİSYON

- Birey, kurum ve toplum için yüksek değer teşkil eden “**Aktif Yaşam Odaklı Herkes İçin Eğitim**” sunmak,
- Sunulan eğitimler ile çağın gereklilikleri düzeyinde bireyin yerel, bölgesel ve sektörel ihtiyaç ve şartlarını bütünleştirmek,
- Eğitimlerimizde teori ve uygulamayı birleştirerek katılımcılara hayata geçirilebilir bilgi ve beceri kazandırmak,
- Mesleki rehberlik ve danışmanlık gibi hizmetlerde, tarafsız ve objektiflik ilkelerine bağlı kalmak ve gizlilik ilkesinden taviz vermemek,
- Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'in kabul ettiği toplumsal etik kurallara bağlı kalmak,
- Bütün çalışmalarda Aktif Yaşam Odaklı MESGEM'in geliştirdiği ve kabul ettiği kalite ve standartlarını korumak...

TEMEL DEĞERLER

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM Projesi'nin en önemli **temel değerlerinden** bir tanesi, Kalite Güvence anlayışına sahip olmasıdır. Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, bireyler (öğrenciler/kursiyerler) ve kurumlar için "Hayat Boyu Öğrenme" imkanı sunacaktır.

“Aktif Yaşam Odaklı Herkes İçin Eğitim” üretmek için:

1. Meslek standartlarına ilişkin bilgi ve becerilerin boyutları ulusal ve uluslararası kurumların kabul ve anlayışlarına uygun, esnek ve dinamik olarak belirlenecek.
2. Mesleki gelişim ve beceri edindirme kurs eğitim programları, iş dünyasının gereksinim duyduğu sektörel işgücü niteliklerini sağlayacak şekilde yapılacak.
3. Bireysel mesleki ve teknik eğitim için kurs programları çok çeşitli olacak, alan ve türleri çeşitlendirilecek, bunlar geliştikçe bireylerin yerel, bölgesel ve ulusal istihdam edilebilirlik alanları da artacaktır.

KISA, ORTA VE UZUN VADEDE GERÇEKLEŞTİRMESİ GEREKEN HEDEFLER

1. Eğitim programının bileşeni olarak, yönetici, öğretmen ve öğrenciler/kursiyerler için geçerli ve güvenilir bir **“Ölçme Değerlendirme ve Belgelendirme Sistemi”** kurulacaktır.
2. **Aktif Yaşam Odaklı MESGEM**, "Kalite Güvence Belgesi" oluşturulacak ve TRB21 bölgesi illerindeki merkezlerinde mezuniyet sonrası diploma ve diğer mesleki eğitim sertifikaları iş dünyası için daha fazla güven duyulan ciddi bir değer taşıyacaktır.
3. **Aktif Yaşam Odaklı MESGEM**'de kaliteyi artırmayı desteklemek için kısa adı **PUKÖ** olan (Planla, Uygula, Kontrol et (denetle) ve Önlem al) olan geri besleme amacıyla kalite çevrimi kullanılacak. **Aktif Yaşam Odaklı MESGEM**'le, öğrenciler/kursiyerler için, eğitimciler için, iş dünyası için yeni, çok daha efektif bir geleceğin önü açılacaktır.
4. Kısa, orta ve uzun vadede gerçekleştirmesi gereken hedeflere ulaşabilmek için Tablo 47'de verilen Aktif Yaşam Odaklı MESGEM Modeli Süreci'nin uygulanması öngörülmüştür.

Mahalli Yetişkin Eğitimi Modelleri olarak da aşağıda verilen yapılar önerilebilir.

1. Yetişkin Eğitimi Koordinasyon Birimleri (**YEKB**)
2. Yetişkin Eğitimi Yürütme Ajansları (**YEYA**)
3. İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları ya da Mahalli Paydaşlar Tarafından Kurulan ve Finansmanı Sağlanan Yetişkin Eğitimi Koordinasyon Merkezleri (**YEKM**)
4. İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları Tarafından Açılan İhaleler Usulüyle Yetişkin Eğitimi Görevi Yapacak Özel Kuruluşlar/Teşekküller.

Tablo 47: Aktif Yaşam Odaklı MESGEM Uygulama Süreci

Modelin Adı: Aktif Yaşam Odaklı MESGEM;	Sonuç Alanı;
1. Genel Kamuoyuna Yetişkin Eğitimi Hakkında Bilgi Verilmesi.	<ul style="list-style-type: none">– Süreç içindeki kilit paydaşların ikna edilmesi ve sürece dâhil edilmesi.– Farkındalık yaratma.– Mesleki Eğitime Yönelik kamuoyundaki algılamının değiştirilmesi.
2. Yetişkin Eğitimine Yönelik Eylem Planı Hazırlanması.	<ul style="list-style-type: none">– Yerel yetişkin eğitimi eylem planlarının hazırlanması ve icra edilmesi.– Bölgesel yaklaşımlarla hangi sektörlerle ağırlık verileceğinin belirlenmesi.– İşbirlikleri Oluşturma.– Uygulanabilir/Sürdürülebilir– Finansman.
3. Yetişkin Eğitimi Kapasitesinin Arttırılması, Kalite Güvencesi Geliştirilmesi, Yetişkin Eğitimi Kültürü Oluşturulması.	<ul style="list-style-type: none">– HBÖ Politikası ve yaklaşımı konusunda yerel kapasitenin arttırılması.– Hizmet Sağlayıcılar için kalite güvencesi geliştirilmesi,– Yetişkin eğitimi görevlilerinin vasıflarının geliştirilmesi,– Kadınlar ve dışlanmış grupların eğitime yönlendirilmesi.
4. Yetişkinlere Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti Verilmesi.	<ul style="list-style-type: none">– Mesleki Rehberlik, Kişisel Gelişim ve Danışmanlık konusunda yerel kapasitenin arttırılması.– İmkanlarla ilgili sürekli bilgi verecek ortamların yaratılması.
5. Faaliyetlerin Etkisi Hakkında Raporlarda Kullanılmak Üzere Veri Toplanması.	<ul style="list-style-type: none">– Verilerle Yönetim.
6. Yetişkin Eğitimi Faaliyetlerinin İzlenerek Rapora Dökülmesi.	<ul style="list-style-type: none">– Raporlar doğrultusunda faaliyetlerin değerlendirilmesi, yeni yöntemlerin geliştirilmesi, test edilmesi ve uygulanması.– İzleme ve Değerlendirmede yerel kapasite.
7. Paydaşlarla Yetişkin Eğitimi Ağlarının Oluşturulması.	<ul style="list-style-type: none">– Mahalli STK'ları, Meslek Örgütleri, Özel sektör temsilcileri, İşçi ve İşveren Sendikaları, Örgün ve Yaygın Eğitim sağlayıcıları ile ağlar oluşturulması.
8. Örgün/Yaygın Eğitim Sağlayıcıları ile İş Piyasasını Birbirine Bağlamak İçin Düzenlemelerin Hızlandırılması.	<ul style="list-style-type: none">– Özel sektörün bilgi ve deneyimlerini Aktif Yaşam Odaklı MESGEM sistemine aktarabilmesi için alternatif modellerin hazırlanması.
9. MYK-Mesleki Test ve Sertifikalandırma Merkezleri ile İşbirliğine Gidilmesi.	<ul style="list-style-type: none">– AYÇ İlkelerine dayalı UYS çerçevesinde belgelendirmelerin gerçekleştirilmesi için ulusal ve uluslararası işbirliği protokolleri hazırlanması, informal öğrenmelerin tanınması ve geliştirilmesi.

İLETİŞİM STRATEJİSİ

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM Projesi İletişim stratejisinin temel amacı; yeni HBÖ modeli ile toplumda HBÖ kültürü oluşturmak ve farkındalık yaratmaktır. Bunun için MESGEM'de uygulanacak iletişim stratejisi, "**Değişimi ve Dönüşümü Paylaşmak ve Yaygınlaştırmak**" üzerine oturtulacaktır.

1. Projenin "**iletişim**" bileşeninin temel amacı; TRB21 bölgesinde Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Eğitimin kalitesinin geliştirilmesine ilişkin olarak; öğrenciler/kursiyerler, aileler, eğitimciler, iş dünyası ve genel kamuoyunda farkındalık yaratmak üzerine yapılandırılacaktır.

2. "**Halkla İlişkiler ve Tanıtım**" etkinlikleri kapsamında TRB21 bölgesinde hizmetleri artırmak için STK ve yerel organizasyonlarla daha iyi koordinasyon ve işbirliği ortamları oluşturulacak; kamuya ait tesisler, imkânlar ve kolaylıklardan yararlanılarak "**Kariyer ve Tanıtım Günleri**" ile "**Sosyal Ortaklarla İşbirliği Konferansları**" düzenlenecek. Ayrıca, Ulusal ve Uluslararası Başarılı Örnekler Seminerleri "**Başarı Hikayeleri**" olarak gerçekleştirilecektir.

3. Bileşenin bir başka önemli çalışması ise sadece Van ilinde değil, tüm bölgede başarılı eğitimde işbirliği uygulamalarının bulunup, çıkarılması ve deneyimlerin yaygınlaştırılması olacaktır.

4. Çıkan sonuçlar, yerel ve bölgesel düzeyde yayınlar, ulusal konferanslar, festivaller ve medya organları aracılığıyla tüm topluma yaygınlaştırılarak, HBÖ imkanlarına erişim hızlandırılacaktır.

5. HBÖ imkanlarına yönelik "**Rehberlik ve Danışmanlık**" hizmetleri insanlara, hayatın ve zamanın sunduğu imkanlarla ilgili yararlanmalarını teşvik etmek için seçenekler ve bilgilendirme, profesyonel olarak sunulacaktır.

Kritik Başarı Faktörleri ve Riskler

Yüksek Planlama Kurulu Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi İle Eki Türkiye'nin Hayat Boyu Öğrenme (HBÖ) Stratejisi Eylem Planı'nı 5 Haziran 2009 tarih ve 2009/21 numaralı kararı ile kabul etmiştir.

16 genel hedefin belirlendiği eylem planında;

1. öncelik Hayat Boyu Öğrenmenin Eş Güdümü İçin Tarafların Görev ve Sorumluluklarının Açıkça Belirtildiği Bir Yasal Düzenlemenin Yapılması,

13. öncelik İşgücünün Niteliğinin Uluslararası Rekabet Edebilir Seviyeye Ulaştırılması,

14. öncelik Hayat Boyu Öğrenmenin Finansmanının Taraflarca Paylaşılmasının Sağlanması olarak belirlenmiştir.

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM projesi, Avrupa Birliği (AB) eğitim reformları kapsamında gerçekleştirilen Türkiye'nin HBÖ faaliyetleri ile örtüşen bir yaklaşıma sahiptir. Bu çerçevede, Türkiye'nin bir proje çerçevesinde yürüterek stratejiden uygulamaya dönüştürerek gerçekleştirmeye çalıştığı HBÖ faaliyetleri ile paralellik ve öncelikleriyle örtüşme arz etmektedir. Bu yönüyle MESGEM, bugüne kadar gerçekleştirilen uygulamalar ve elde edilen deneyimlerin de etkisiyle işgücü piyasasına daha fazla odaklanarak bir yetişkin için lazım olan gerekli yetkinliklerin kazandırılmasını hedefleyen ve sağlayan kurumsal bir yapı örneği olabilecektir.

Yerel düzeyde, bölgesel odaklı, ulusal ve uluslararası kriterlere uygun oluşturulması hedeflenen Aktif Yaşam Odaklı MESGEM, öncelikli olarak düşük vasıflı genç ve yetişkin bireylerin, işgücü olabilirlik niteliği ve becerilerini artırıcı yetkinliklerin kazandırılmasını sağlayıcı eğitim uygulamalarını, işgücü piyasası ve reel hayatla buluşturacaktır. Bu durum; genç ve yetişkin bireylerin işgücü piyasasında tutunabilirliğini artırıcı yaratıcılık, yenilikçilik ve girişimcilik becerilerini güçlendirerek verimliliklerini artırabilecek ve rekabet edebilirliklerini sağlayabilecektir.

Çok sayıda diplomalı işsiz ve çok sayıda açık işyeri ilanının birlikte olduğu bir dönemde, resmi eğitim kurumlarının verdiği diplomalara sahip olanların iş dünyasının beklentilerine cevap verebildiğini söyleyebilmek oldukça güçtür. Bu durum; öğrenme çıktıları tabanlı öğrenme ve öğretme sistemleri değişimini, stratejik plan ve kararlara paydaş (STK ve işveren vb.) katılımını, yaygın ve resmi olmayan öğrenmelerin tanınmasını, yeni finansman yollarının bulunmasını ve diğer esnek öğrenme yollarının teşvik edilmesini zorunlu kılmaktadır.

TEKNİK GEÇERLİLİK VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM için Gerekli Yapının Mimari Proje Taslak Çalışmaları

Kullanıcı odaklı, güvenli, çevreyle barışık, enerji verimli ve mimari estetiğe sahip yapısının üretimi için tasarım ve yapım geliştirilmiştir. Binanın proje hedeflerine hizmet etmesi yanısıra çevreci, aydınlık, gelişmeye uygun yapısı ile örnek bir yapı olması amaçlanmıştır.

Toplam Yatırım Tutarı

Arazi ve altyapı

Tesisin kurulacağı açık alan 2.000 m² olarak planlanmıştır. 75 TL/m² maliyet tahmini ile 150.000 TL arazi düzenleme ve altyapı maliyeti hesaplanmıştır.

Bina-inşaat

Özellikleri aşağıda verilen bir binanın Bayındırlık Birim fiyatları 550 TL/m² dir. Toplam kapalı alan 7.800 m² olduğundan inşaat maliyetlerinin 4.290.000 TL olarak gerçekleşeceği hesaplanmıştır.

Aktif Yaşam Odaklı Mesleki Eğitim ve Geliştirme Merkezi'nin Kurulacağı Bölgenin Seçimi

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM için ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde proje hedefleri ve hizmet kapasitesi doğrultusunda bölge ve mahal seçimi yapılacaktır.

VAN AKTİF YAŞAM ODAKLI MESLEKİ EĞİTİM MERKEZİ TEKNİK ANALİZ ve ÇİZİMLERİ

İnşaat Türü: Betonarme

Birim İsimleri	Giriş fuaye ve sergi mekanı	Giyim ve Üretim Teknoloji Atölyesi	Sanat ve Tasarım Atölyesi	El Sanatları Teknolojisi-1, 2, 3, 4	Öğretmenler Odası	Bilgisayar Laboratuvarı-1	Bilgisayar Laboratuvarı-2	Bilgisayar Laboratuvarı-3
m ²	1250 m ²	140 m ²	70 m ²	75 m ²	50 m ²	75 m ²	60 m ²	75 m ²

Birim İsimleri	Bilgisayar Laboratuvarı-4	Tuvaletler-Zemin Kat	Tuvaletler-Birinci Kat	Derslik-1, 3, 4	Derslik-2, 10, 16, 17	Derslik-5, 6, 7, 12, 13, 14, 15	Derslik-8	Derslik-9, 11, 18, 19
m ²	60 m ²	70 m ²	75 m ²	80 m ²	60 m ²	70 m ²	65 m ²	75 m ²

Birim İsimleri	Engelli Bilgisayar Laboratuvarı	İbadet Odası-Bay, Bayan	Pnömatik Hidrolik Laboratuvarı	PLC Programlanabilir Lojik Laboratuvarı	Kafeterya	Metal Teknolojisi	Kaynak Atölye	Teknik Ofis
m²	80 m ²	30m ² +30 m ²	70 m ²	70 m ²	70 m ²	120 m ²	120 m ²	40 m ²

Birim İsimleri	Öğretmenler Odası-Batı Bloğu	Öğretmenler Odası-Doğu Bloğu	İnşaat Teknolojisi	Tuvaletler-Atölye	Makine Teknolojisi CNC-Laboratuvarı	Makine Teknolojisi Cad-Cam Laboratuvarı	Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme	Otopark
m²	40 m ²	60 m ²	60 m ²	65 m ²	65 m ²	65 m ²	65 m ²	80 m ² +80 m ²

Birim İsimleri	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri- Cilt ve Vücut Bakım Teknikleri	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri- Saç Bakım ve Yapımı	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri- Manikür-Pedikür Temel Makyaj	Ev Yemekleri Hazırlama	Çok Amaçlı Salon	Toplantı Odası	Toplantı Salonu	Müdür Odası
m²	70 m ²	40 m ²	40 m ²	125 m ²	85 m ²	125 m ²	80 m ²	75 m ²

Birim İsimleri	Müdür Odası-Sekreter	Müdür Yardımcısı Odası-Sekreter	Müdür Yardımcısı Odası	Arşiv	Misafir Tuvaleti-Birinci Kat	Hizmet Odası	Depo	Teknik Ofis
m²	45 m ²	45 m ²	75 m ²	80 m ²	30 m ²	25 m ²	20 m ²	35 m ²

Açık Alan	Kapalı Alan
2000 m ²	7800 m ²

Batı Atölyesi	Öğretmenler Odası	Metal Atölyesi	Kaynak Atölyesi	Tuvaletler	Teknik Ofis	
m ²	40 m ²	120 m ²	120 m ²	65 m ²	40 m ²	
Doğu Atölyesi	Öğretmenler Odası	İnşaat Teknolojisi	Makine Teknolojisi CNC-Laboratuvarı	Makine Teknolojisi Cad-Cam Laboratuvarı	Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme	Tuvaletler
m ²	60 m ²	60 m ²	65 m ²	65 m ²	65 m ²	65 m ²

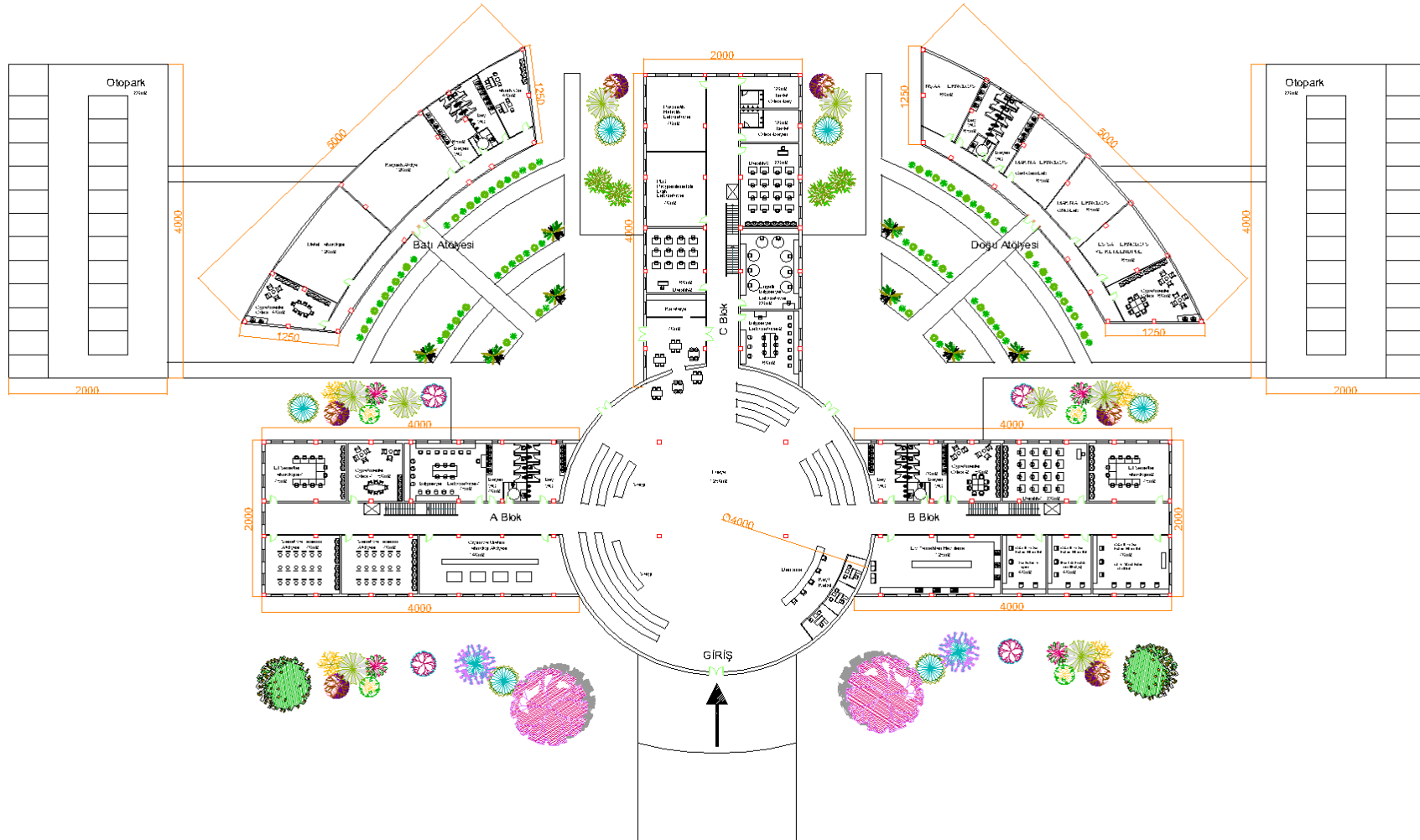
A Blok	El Sanatları Teknolojisi-1, 3	Sanat ve Tasarım Atölyesi	Öğretmenler Odası	Giyim ve Üretim Teknoloji Atölyesi	Bilgisayar Laboratuvarı-1	Tuvaletler-Zemin Kat	Derslik 5, 6, 7	Derslik 4	Derslik 8	Tuvaletler-Birinci Kat
m ²	75 m ²	70 m ²	50 m ²	140 m ²	75 m ²	70 m ²	70 m ²	80 m ²	65 m ²	75 m ²

B Blok	Ev Yemekleri Hazırlama	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri-Cilt ve Vücut Bakım Teknikleri	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri-Saç Bakım ve Yapımı	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri-Manikür-Pedikür Temel Makyaj	Öğretmenler Odası	Derslik-1
m²	125 m ²	70 m ²	40 m ²	40 m ²	50 m ²	80 m ²

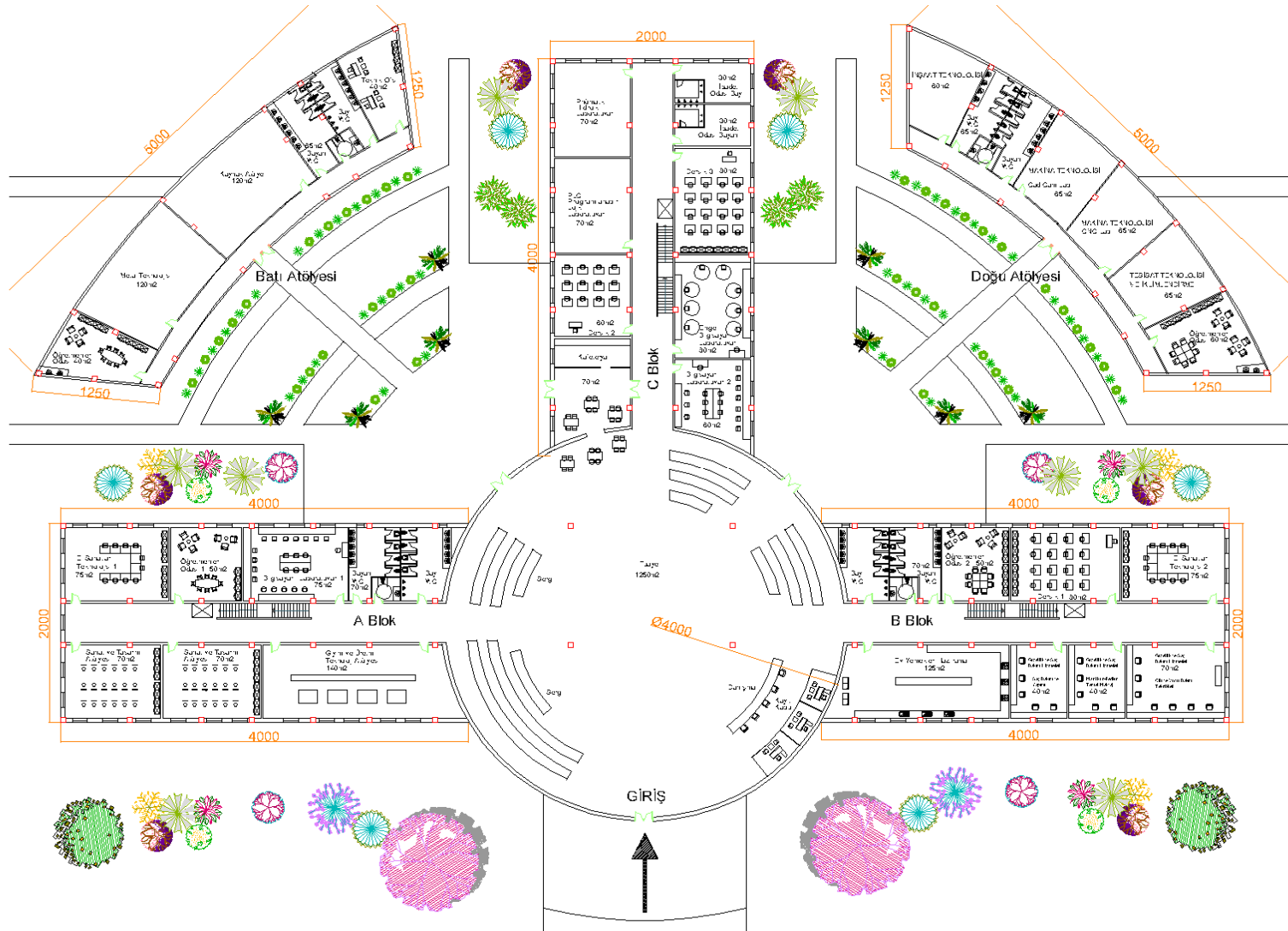
B Blok	El Sanatları Teknolojisi -2	Tuvaletler-Zemin Kat	Tuvaletler-Birinci Kat	Derslik-9, 11	Derslik-10	Derslik-12, 13
m²	75 m ²	70 m ²	75 m ²	75 m ²	60 m ²	70 m ²

C Blok	Engelli Bilgisayar Laboratuvarı	İbadet Odası- Bay, Bayan	Pnömatik Hidrolik Laboratuvarı	PLC Programlanabilir Lojik Laboratuvarı	Derslik-2	Derslik-3	Tuvaletler- Birinci Kat
m²	80 m ²	30m ² + 30 m ²	70 m ²	70 m ²	60 m ²	80 m ²	75 m ²

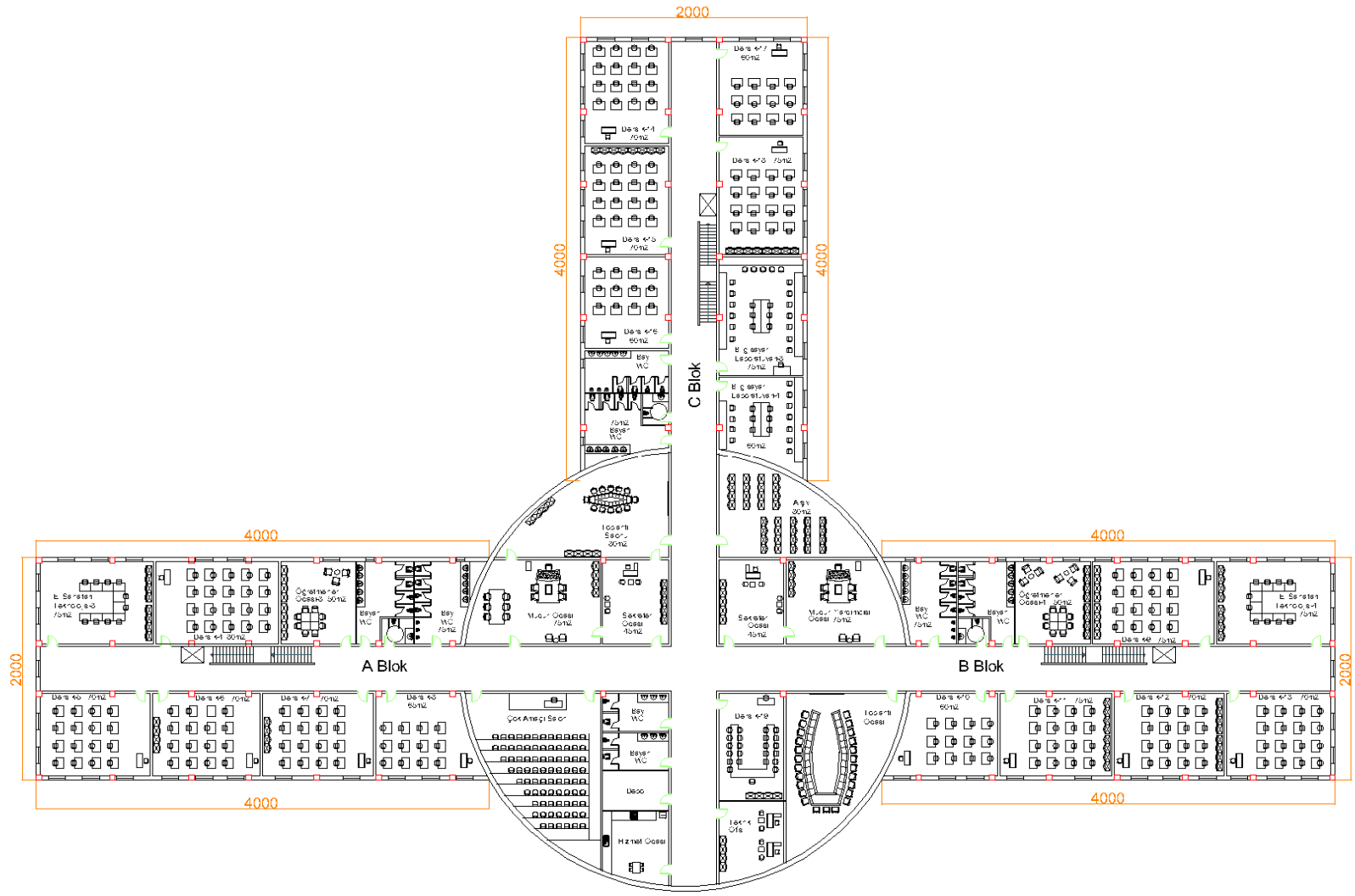
C Blok	Kafeterya	Bilgisayar Laboratuvarı-2	Derslik-14, 15	Bilgisayar Laboratuvarı-3	Bilgisayar Laboratuvarı-4	Derslik-16, 17	Derslik-18
m²	70 m ²	60 m ²	70 m ²	75 m ²	60 m ²	60 m ²	75 m ²

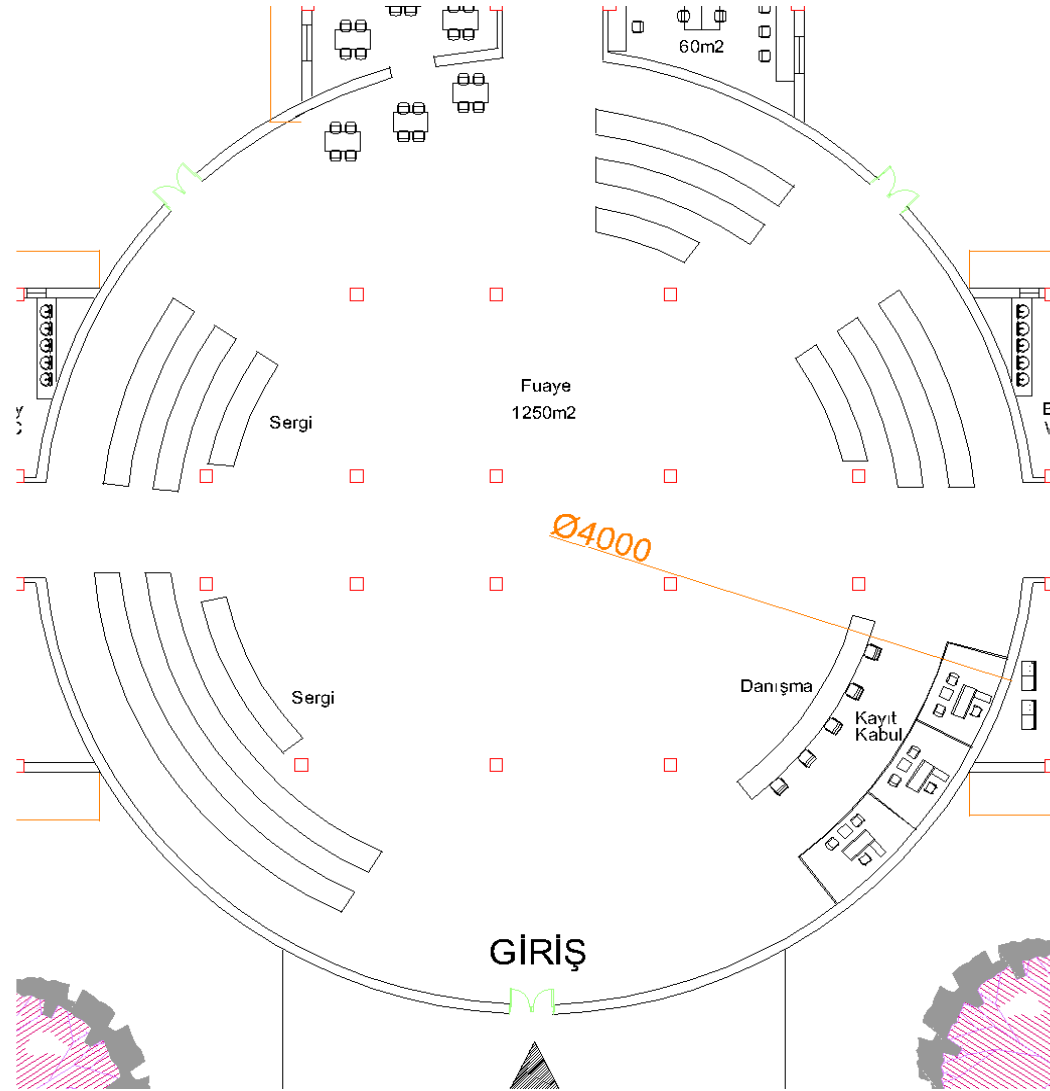
Vaziyet Planı

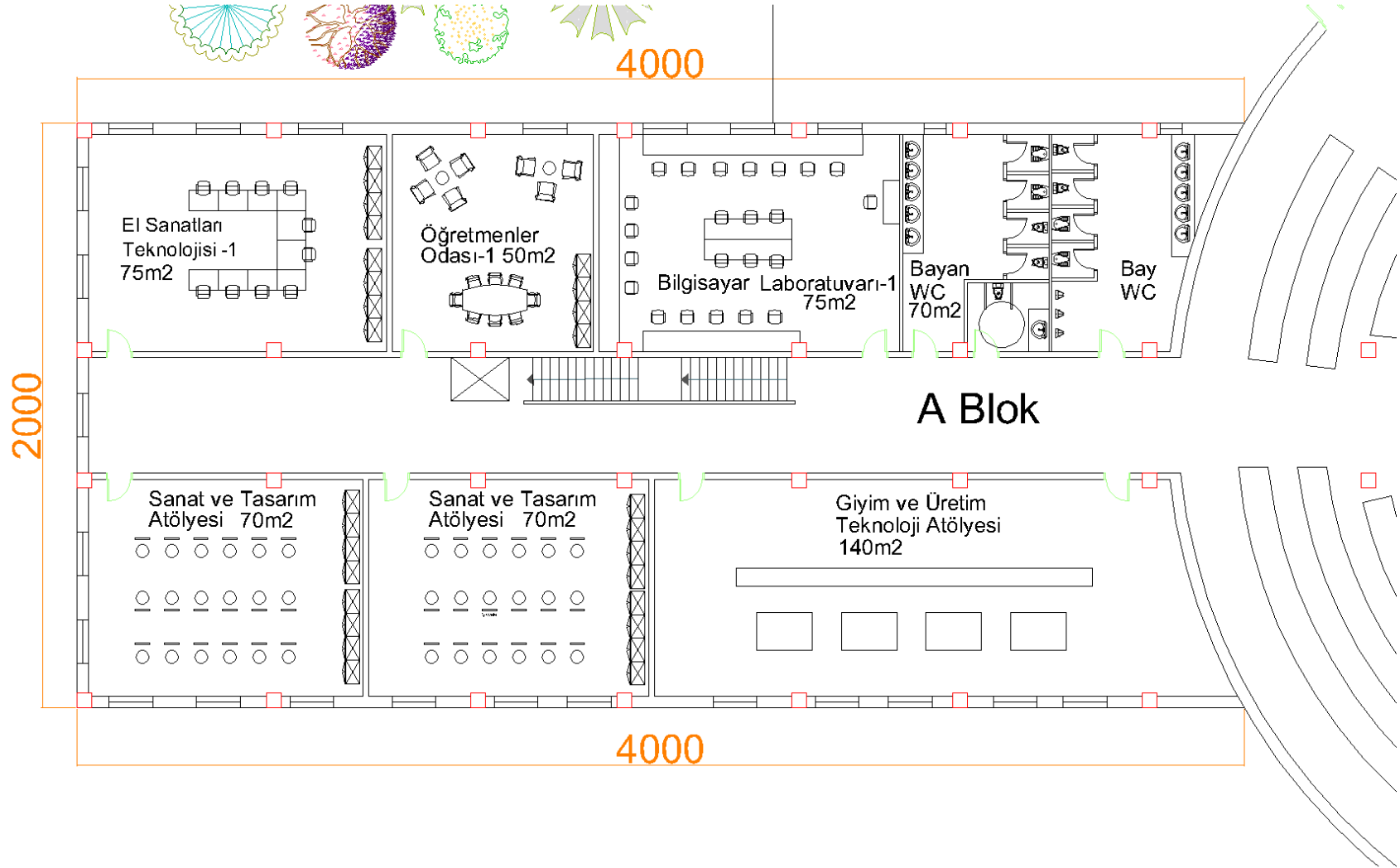
Zemin Kat Planı

1. Kat Planı

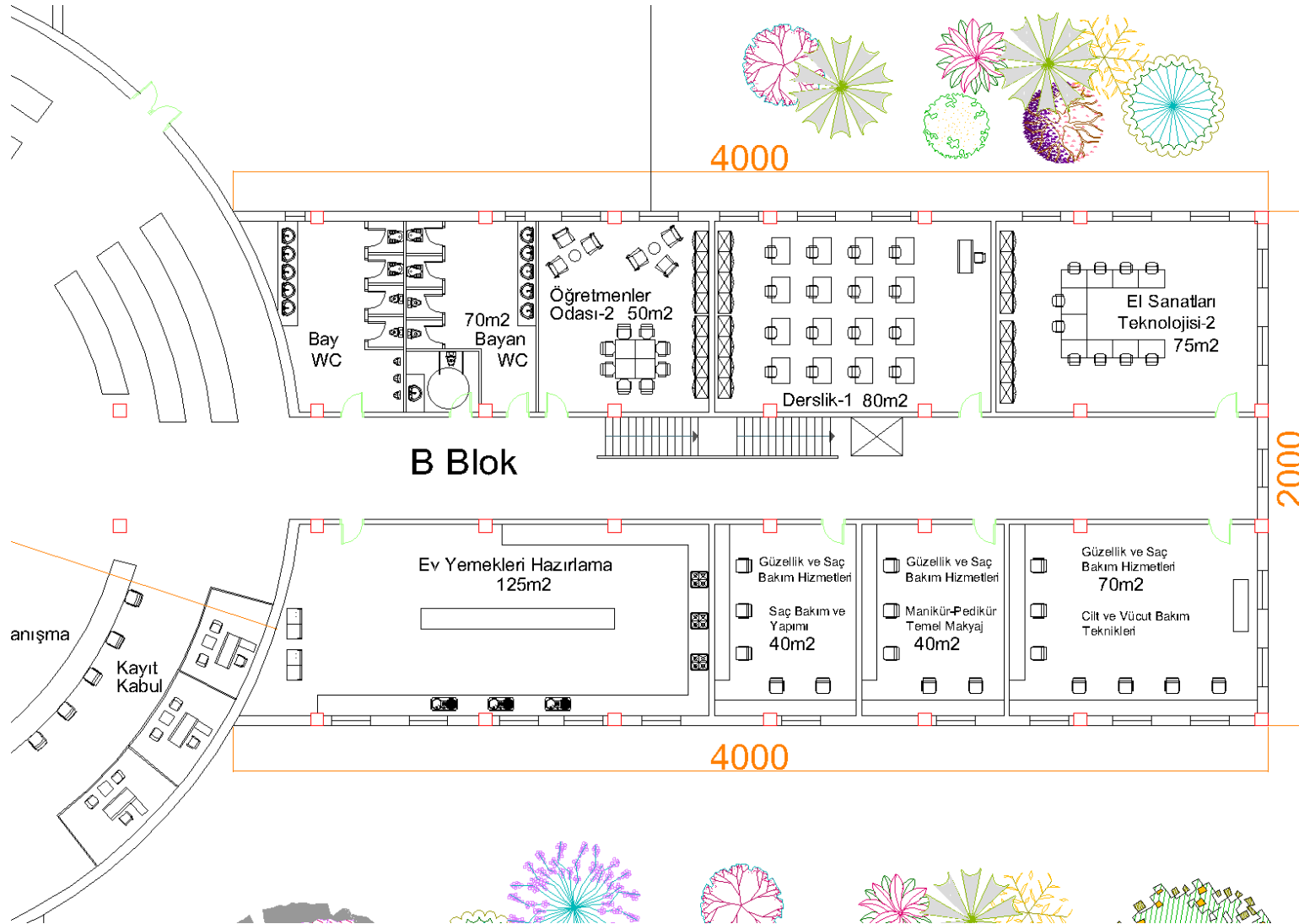

Zemin Kat Giriş

A Blok

Zemin Kat A Blok

Zemin Kat B Blok

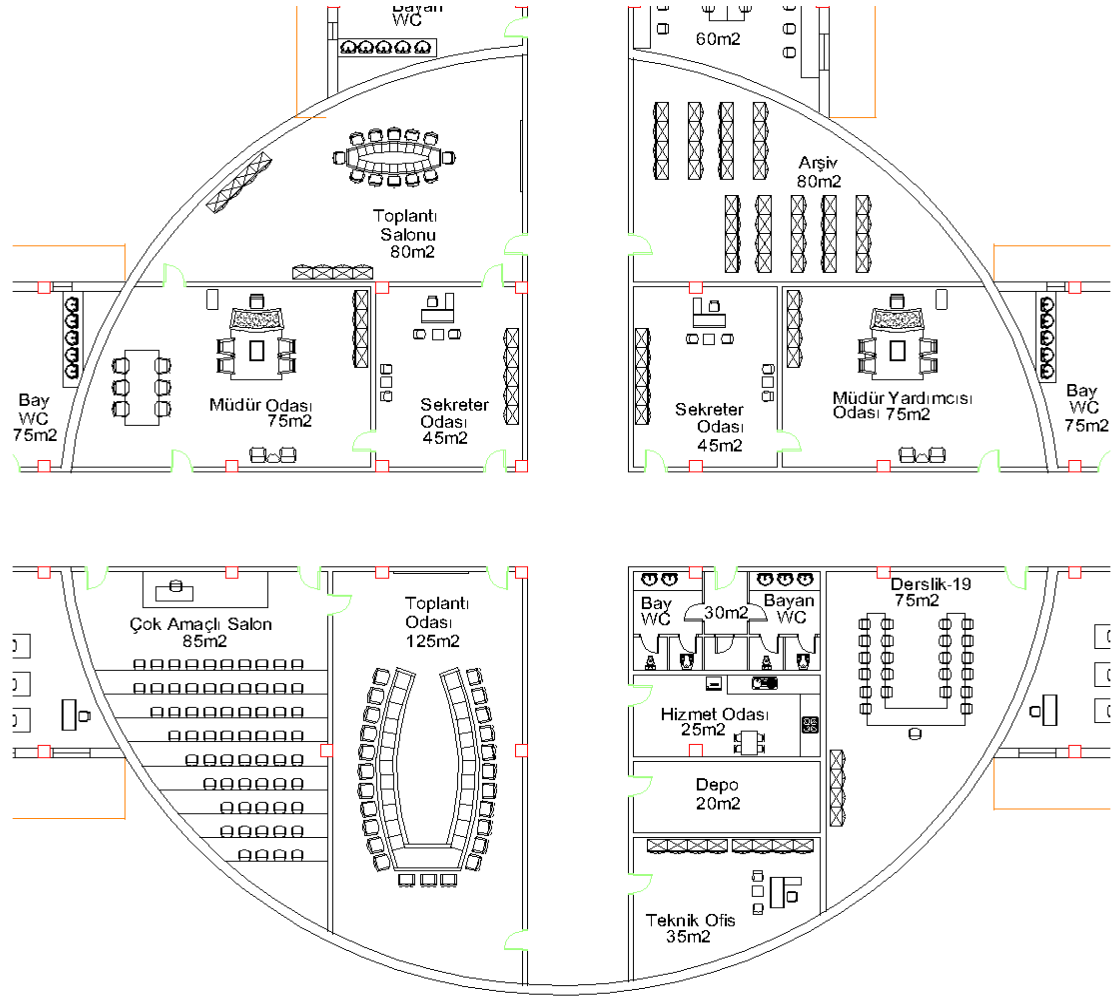
Zemin Kat C Blok

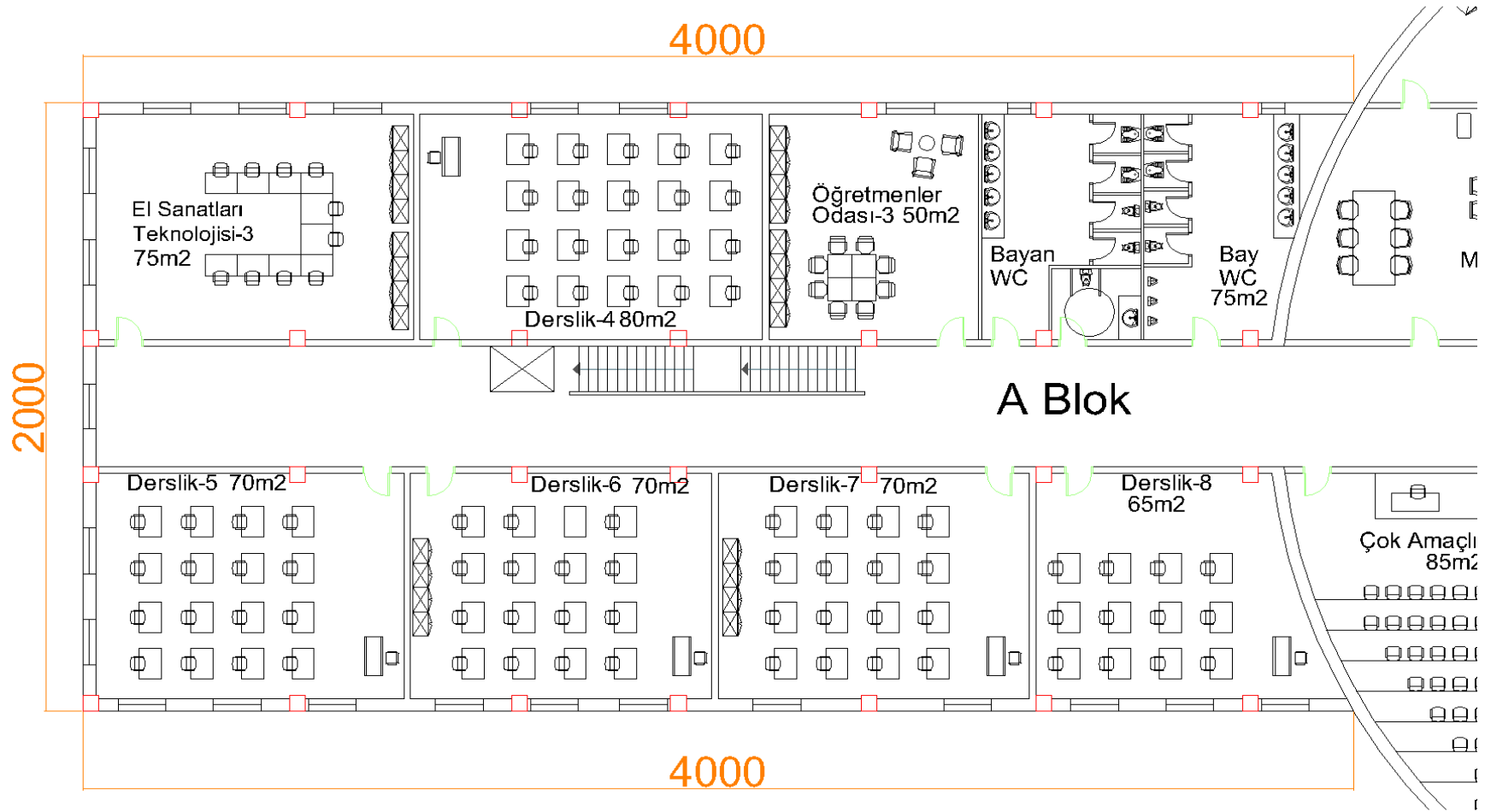
Zemin Kat Batı Atölyesi

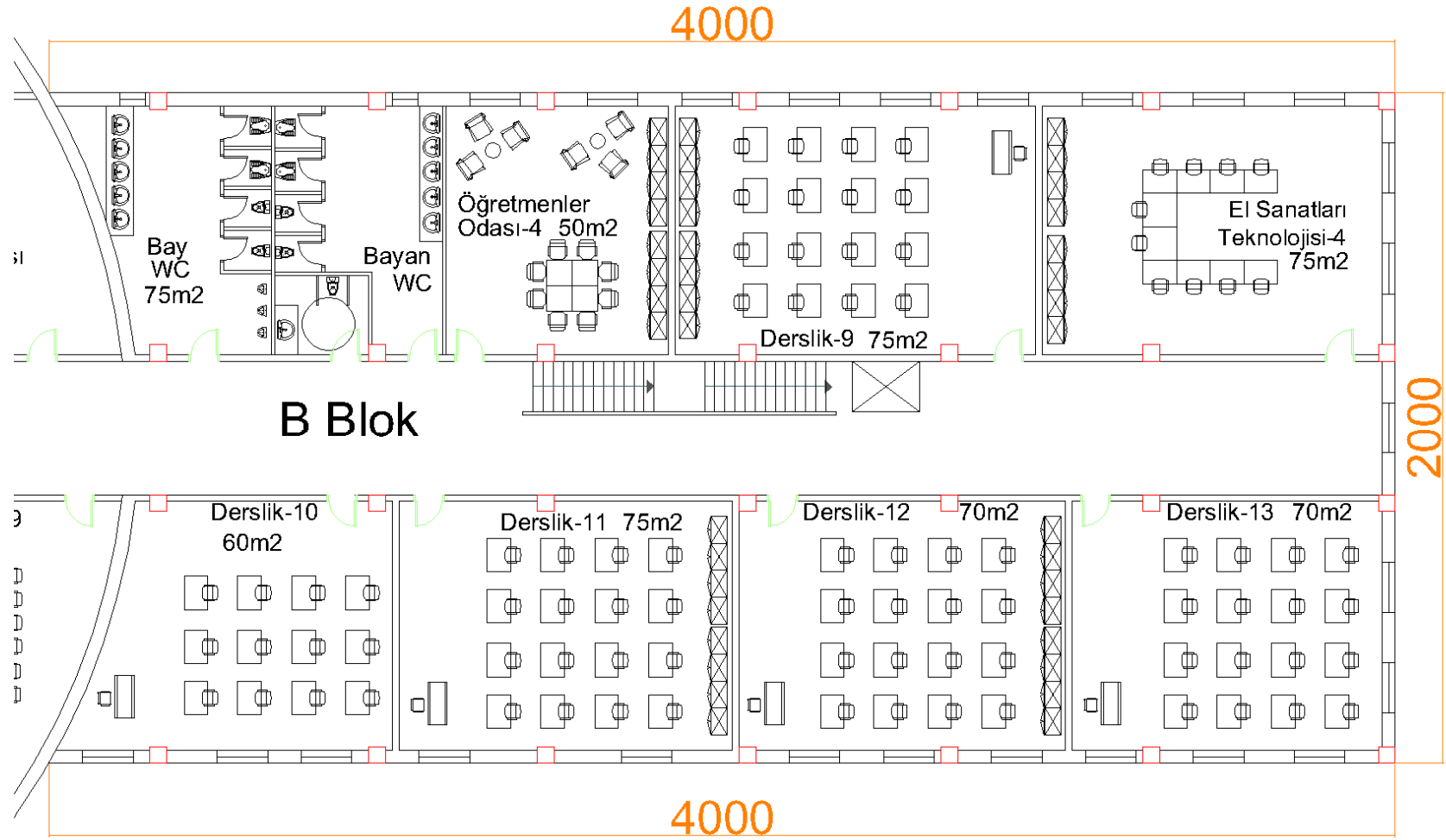
Zemin Kat Doğu Atölyesi

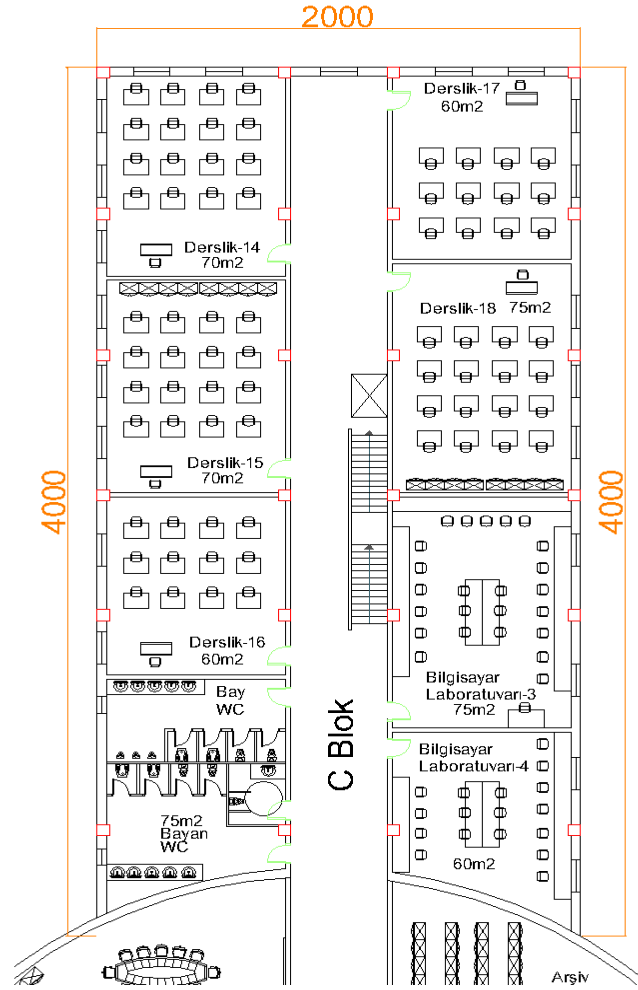
1. Kat Girişin Üstü

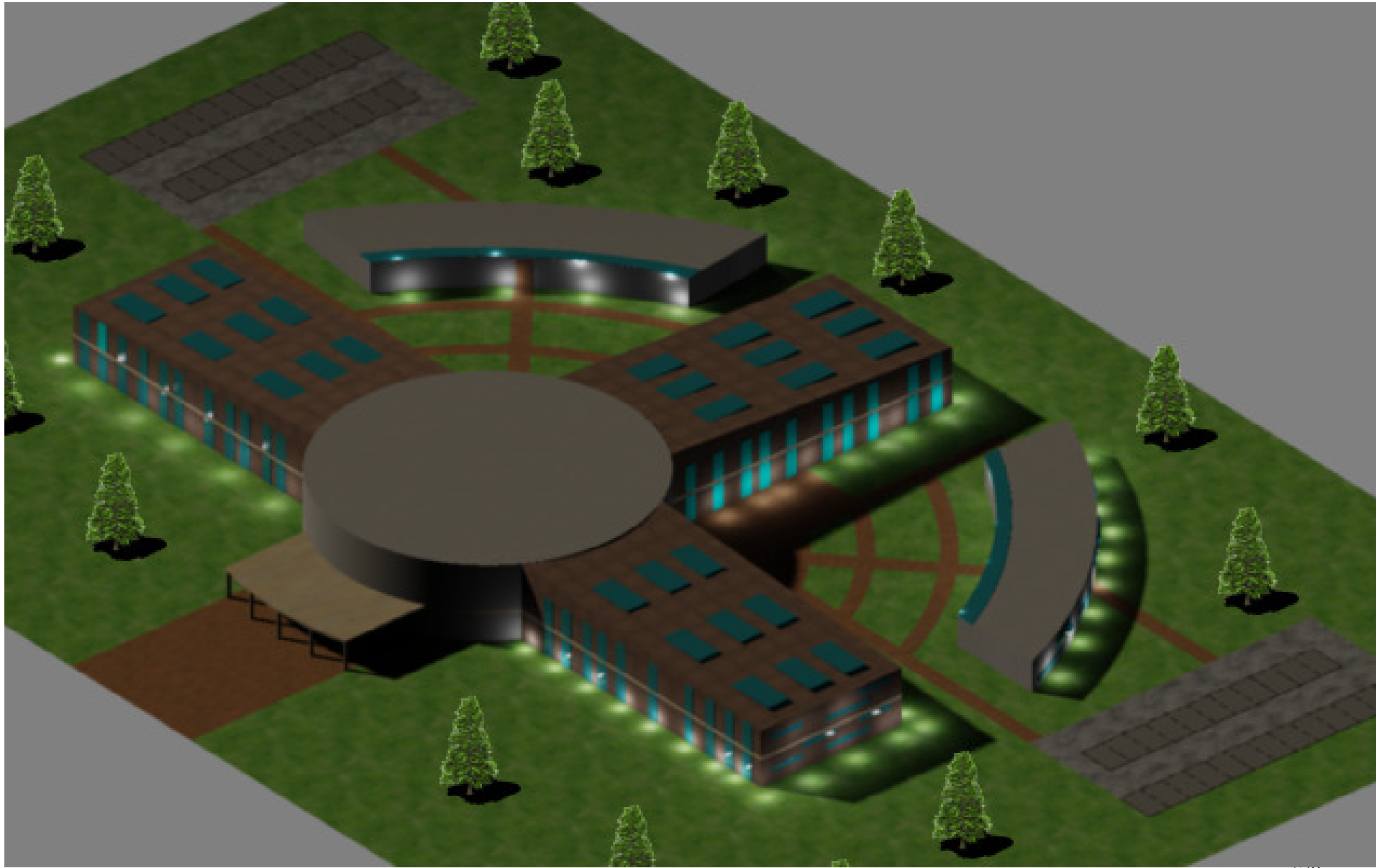
1. Kat A Blok

B Blok

1. Kat C Blok

Makine-teçhizat

Yapılacak makine teçhizat yatırımı kurulacak eğitim laboratuvarları ve atölyeler ile ilgili olacaktır. Kurulacak iş atölyeleri ve yaklaşık maliyetleri Tablo 48’da yer almaktadır;

Tablo 48: Kurulacak İş Atölyeleri ve Yaklaşık Maliyetleri

Atölye	Maliyet (TL)
<i>CNC laboratuvarı</i>	157.050
<i>Kaynak laboratuvarı</i>	109.998
<i>CAD CAM Laboratuvarı</i>	77.280
<i>Bilgisayar laboratuvarı</i>	292.450
<i>Güzellik ve saç, man.-ped, cilt bak.</i>	100.000
<i>El sanatları/Dikiş</i>	336.318
<i>Pnömatik hidrolik</i>	226.144
<i>PLC</i>	19.247
Toplam	1.318.486

Demirbaşlar, taşıtlar

Tesis için bir binek bir de ticari olmak üzere iki araç alınması düşünülmüştür. Araçlar ve büro ve sınıf demirbaşlarına ilişkin liste aşağıdaki tabloda yer almaktadır;

Tablo 49: Araçlar ile Demirbaşlara İlişkin Liste ve Maliyetleri

Yatırım	Maliyet (TL)
<i>Binek araç</i>	65.000
<i>Ticari araç</i>	85.000
<i>Demirbaşlar</i>	9.580
Toplam	159,580

FİNANSAL GEÇERLİLİK VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Temel Varsayımlar

Finansal analiz ile ilgili temel varsayımlar aşağıdaki gibi özetlenebilir;

- İnşaat yatırımı ve diğer yatırımlar bir yıl içinde tamamlanacaktır.
- EUR harcamalar için 2,7558 TL/€ ve USD harcamalar için 2,223 TL/\$ kurları kullanılmıştır.
- Yıllık giderlerin %2'si oranında genel gider yapılacağı öngörülmüştür.
- Doluluk oranları öngörülürken, bu oranların öğrenci sayısı ve ders saati ile birlikte geçerli olduğu varsayılmıştır.
- Tesisin faaliyete geçtiği birinci yıldan itibaren öngörülen doluluk oranları aşağıdaki gibi öngörülmüştür;

Tablo 50: Tesisin Faaliyete Geçtiği Birinci Yıldan İtibaren Öngörülen Doluluk Oranları

Eğitimler/Yıllar	TKÖS	TKES	1	2	3	4	5	6+
Genel Eğitimler	2.048	2.360	10%	15%	30%	50%	75%	80%
Mesleki Eğitimler	3.804	16.312	30%	35%	45%	60%	75%	80%

• İhtiyatlılık ilkesi gereği, faaliyete geçilen ilk yıllarda doluluk oranlarının düşük olacağı, yıllar itibariyle makul bir artış oranı göstereceği öngörülmüştür. Bunun bir nedeni de bölgede eğitimlerin tanınmasının ve güven duyulmasının, ilk mezunların iş bulma oranının artırılmasının zaman alacağıdır. Ancak, tesisin kimin ve nasıl işletileceğine bağlı olarak bu beklentiler yükselebilir.

• MESGEM'de sivil toplum kuruluşlarına, şirketlere ve kamu kuruluşlarına eğitimlerin verilmesi de mümkündür. Ayrıca sınıflar farklı kuruluşlara eğitim ve sınavlar için kiralana da bilir. Ancak ilk yıllarda eğitime yoğunlaşılacağından ve bu alanda talep yaratmanın farklı koşulları bulunduğundan bu tür hizmetlerinin gelir ve giderleri ihmal edilmiştir.

• Yıllık işletme giderlerinin bir aylığı yıllık işletme gideri olarak öngörülmüştür ve bir önceden karşılanacağı şeklinde hesaplanmıştır.

İşletme Gelirleri

MESGEM’de verilecek 92 farklı eğitim konusu genel amaçlı eğitimler ve mesleki ve teknik eğitimler olarak iki gruba ayrılmıştır. Kişisel gelişim odaklı genel eğitimler ile iş ve meslek kazandırma amaçlı mesleki ve teknik eğitimler için farklı ücretlendirme ve talep tahmini yapılmıştır. İki grup program için tam kapasitede öğrenci sayısı ve eğitim saati aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 51: İki Grup Program için Tam Kapasitede Öğrenci Sayısı ve Eğitim Saati

Program	Saat	Öğrenci
Genel	2.360	2.048
Mesleki ve Teknik	16.312	3.804
Toplam	18.672	5.852

Genel amaçlı eğitimler için 300 TL/kişi ve mesleki ve teknik eğitimler için de 500 TL/kişi ortalama ücret öngörülmüştür. Çünkü bazı genel amaçlı eğitimler ücretsiz olabileceği gibi, mesleki ve teknik eğitimler arasında da fiyat farklılaştırması yapmak mümkündür. Öğrenci sayısı üzerinden hesaplanan tam kapasitede işletme gelirleri aşağıdaki tabloda verilmektedir;

Tablo 52: Öğrenci Sayısı Üzerinden Hesaplanan Tam Kapasitede İşletme Gelirleri

Program	Öğrenci	Ücret (TL/Kişi)	Tutar (TL)
Genel	2.048	300	614.400
Mesleki ve Teknik	3.804	500	1.902.000
Toplam	5.852		2.516.400

İşletme Giderleri

Yıllık işletme giderlerinin sabit kısmını personel ödemeleri, değişken kısmını ise eğitim maliyetleri ve genel giderler oluşturmaktadır. İhtiyaç duyuldukça artacak olmakla birlikte MESGEM’de aşağıdaki kadro ile işe başlanacağı, öngörülen doluluk oranları ve nakit akımları çerçevesinde en az 4 yıl bu kadro ile devam edilmesi gerektiği öngörülmektedir.

Tablo 53: MESGEM’de İşe Başlayacak İlk Kadro Sayıları ve Maliyeti

Personel	Sayı	Ücret (TL/Ay)	Aylık Maliyet (TL)
Yönetici	1	5.000	5.000
Yönetici Yrd.	1	4.000	4.000
Yönetici sekreteri	1	2.500	2.500
Kayıt memuru	1	1.900	1.900
Teknik eleman	4	3.000	12.000
Hizmet servis elemanı	1	1.900	1.900
Güvenlik elemanı	10	1.900	19.000
Yardımcı hizmetli	2	1.900	3.800
Şoför	1	1.900	1.900
Toplam	22		52.000

Eğitmen giderleri ortalama 22,5 TL/saat olarak öngörüldüğünden, tam kapasitede eğitmen giderleri 18.672 saat x 22,5 TL/saat = 420.120 TL olarak öngörülmüştür ve tamamı değişken giderdir.

Elektriğin kilowatt saati Van için 0,35 TL olarak öngörülmüştür ve yıllar itibariyle ders saatlerinin bir fonksiyonu şeklinde değişken gider olarak hesaplanmıştır. Güneş panellerinden üretilen elektrik de dikkate alınarak, çevre aydınlatma ve ofis elektrik harcamaları ihmal edilmiştir.

Eğitimlerde ve atölyelerde kullanılacak lisanslı yazılımlar için yıllık 650 USD ödenecektir.

Yatırımın Finansmanı

Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yetişkin eğitimi finanse etmek konusu HBÖ Stratejisi bakımından önemini korumakta ve tartışılmaktadır. Bu proje de ticari anlamda bir geçerlilik aranmamış ancak kaliteden taviz vermeksizin kendi giderlerini karşılayacak ve kendi büyümesini finanse edecek bir model için çalışılmıştır.

Bu çerçevede, aşağıdaki tabloda öngörülen yatırım tutarlarının tamamının özkaynak niteliğindeki kaynaklar ile finanse edileceği öngörülmüştür. Öz kaynak ifadesi; hazırlanacak alt projeler çerçevesinde alınması mümkün hibeler, atölyeler için yapılacak bağışlar ve sermaye niteliğinde aynı veya nakdi konacak tutarları ifade etmektedir.

Tablo 54: Öngörülen Yatırım Tutarlarının Tamamının Özkaynak Niteliğindeki Kaynaklar İle Finanse Edilmesi Çerçevesi

Sabit Yatırım Tutarı	5.954.799
İnşaat	4.290.000
Arazi düzenleme	150.000
Makine teçhizat	1.355.219
- Solar Sistem	36.733
- CNC laboratuvarı	157.050
- Kaynak laboratuvarı	109.998
- CAD CAM Laboratuvarı	77.280
- Bilgisayar laboratuvarı	292.450
- Güzellik ve saç, man.-ped. cilt bak.	100.000
- El sanatları/Dikiş	336.318
- Pnömatik hidrolik	226.144
- PLC	19.247
Taşıt ve Demirbaşlar	159.580
- Binek Araç	65.000
- Ticari Araç	85.000
- Demirbaşlar	9.580
İşletme Sermayesi	63.126
TOPLAM FİNANSMAN İHTİYACI	6.017.925
TOPLAM FİNANSMAN İHTİYACI	6.017.925
<i>Aynı-nakdi sermaye, hibeler, bağışlar</i>	

Yıllar itibariyle Nakit Akımları

Önceki bölümlerde bahsedilen varsayımlar, gelir ve gider öngörülere çerçevesinde hesaplanan yıllar itibariyle nakit akımları aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Ticari bir proje olarak kurgulanmadığı için paranın zaman değerini dikkate alan veya almayan finansal analizler çalışmaya devam edilmemiştir.

Ancak yapılan çalışmalar, öngörüler çerçevesinde MESGEM'in sürdürülebilir bir proje olduğunu göstermektedir.

Tablo 55: Varsayımlar, Gelir ve Gider Öngörülürü Çerçevesinde Hesaplanan Yıllar İtibariyle Nakit Akımları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10+
GELİRLER	632.040	757.860	1.040.220	1.448.400	1.887.300	2.013.120	2.013.120	2.013.120	2.013.120	2.013.120
Kurs Gelirleri	632.040	757.860	1.040.220	1.448.400	1.887.300	2.013.120	2.013.120	2.013.120	2.013.120	2.013.120
<i>Genel eğitimler</i>	<i>61.440</i>	<i>92.160</i>	<i>184.320</i>	<i>307.200</i>	<i>460.800</i>	<i>491.520</i>	<i>491.520</i>	<i>491.520</i>	<i>491.520</i>	<i>491.520</i>
<i>Mesleki eğitimler</i>	<i>570.600</i>	<i>665.700</i>	<i>855.900</i>	<i>1.141.200</i>	<i>1.426.500</i>	<i>1.521.600</i>	<i>1.521.600</i>	<i>1.521.600</i>	<i>1.521.600</i>	<i>1.521.600</i>
GİDERLER	757.509	779.269	825.538	893.566	964.345	986.104	986.104	986.104	986.104	986.104
Eğitmen	115.416	136.422	181.089	246.762	315.090	336.096	336.096	336.096	336.096	336.096
<i>Genel eğitimler</i>	<i>5.310</i>	<i>7.965</i>	<i>15.930</i>	<i>26.550</i>	<i>39.825</i>	<i>42.480</i>	<i>42.480</i>	<i>42.480</i>	<i>42.480</i>	<i>42.480</i>
<i>Mesleki eğitimler</i>	<i>110.106</i>	<i>128.457</i>	<i>165.159</i>	<i>220.212</i>	<i>275.265</i>	<i>293.616</i>	<i>293.616</i>	<i>293.616</i>	<i>293.616</i>	<i>293.616</i>
Personel	624.000	624.000	624.000	624.000	624.000	624.000	624.000	624.000	624.000	624.000
Yazılım	1.445	1.445	1.445	1.445	1.445	1.445	1.445	1.445	1.445	1.445
Elektrik	1.795	2.122	2.817	3.839	4.901	5.228	5.228	5.228	5.228	5.228
Genel Giderler	14.853	15.280	16.187	17.521	18.909	19.335	19.335	19.335	19.335	19.335
NAKİT AÇIĞI/FAZLASI	-125.469	-21.409	214.682	554.834	922.955	1.027.016	1.027.016	1.027.016	1.027.016	1.027.016
KÜMÜLATİF	-125.469	-146.878	67.804	622.637	1.545.592	2.572.608	3.599.623	4.626.639	5.653.654	6.680.670

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Aktif Yaşam odaklı MESGEM Projesinin uygulamaya dönüşmesinden elde edilecek gelişmelerle;

Sosyal taraflarla birlikte istihdam ve çalışma hayatı için başta gençler ve kadınlarda olmak üzere eğitim ve beceri düzeylerinin yükseltilmesi sağlanacak, böylece işgücüne katılımın ve istihdamın artırılması, işsizliğin azaltılması, işgücü niteliğinin yükseltilmesi noktasında yerel ve bölgesel düzeyde ciddi ilerleme kaydedilecektir.

Bu çalışmanın kurgusunda MESGEM'in öncelikle Van iline ve fakat sonrasında kendi bölgesine ve yakın coğrafyasında yer alan komşu ülkelere de hizmet vermesi vardır. Sabit yatırım tutarları ve özellikle inşaat yatırımı bu amaç gözetilerek yıllar itibariyle gelişmeye uygun şekilde planlanmıştır. Yine programlar bu amaca uygun öngörülmüştür.

Çalışma sonuçlarından MESGEM'in sürdürülebilir bir yapıya kavuşması ve proje hedeflerine ulaşması için iki temel konunun netleştirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır; Birincisi aktifler açısından sahiplik ve ikincisi ise faaliyet dönemi açısından işletmecinin kim olacağı hususudur. Bilindiği gibi bu iki hukuki durum aynı veya ayrı gerçek veya tüzel kişi(ler)de toplanabilir.

Elbette bu konunun çözümünde tek doğru bulunmamaktadır ancak sürdürülebilirlik ölçütleri dikkate alındığında proje ekibi olarak bize en uygun gelen çözüm; sahiplik açısından kamu-özel-üniversitenin içinde bulunduğu bir vakıf yapısı oluşturulması, işletme açısından ise MESGEM'i uluslararasılaştırma kabiliyeti olan bir kuruluşa (TOBB, TEPAV gibi) bırakılmasıdır.

KAYNAKÇA

1. Akpınar, A.ve Ercan, H., Avrupa Eğitim Vakfı, 2002, Mesleki Ve Teknik Eğitim Sistemi Raporu, Ulusal Gözlemevi Ülke Raporu, Türkiye 2001, Ankara
2. Akpınar, B., 2005, “Türk Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin Avrupa Birliği’ne Uyum Sorunu”, AB Kopenhag Süreci ve Maastricht Bildirgesi Açısından Türkiye’de Mesleki Öğretim ve Öğretimi Bekleyen Zorluklar Uluslararası Konferansı, Ankara.
3. Alkan, C., Doğan, H., ve Sezgin, S. İ., 1976, Mesleki ve Teknik Eğitim Prensipleri, Ankara Üni. Eğt.Bil. Fakültesi Yayınları No:61, Ankara.
4. Biçerli, M. K., 2011, Çalışma Ekonomisi, Beta Yayıncılık, İstanbul.
5. Büyükaslan, M. A., 1995, Toplumsal Kalkınma ve Eğitim, Eğitim Yönetimi Dergisi, 1 (4): 12-24
6. Caner, A. ve Ökten, C., 2010, Risk and Career Choice: Evidence from Turkey, Economics of Education Review, 29, 1060-1075.
7. Coşkunöz Eğitim Vakfı, 2006, Bursa Sanayisinin İşgücü Nitelik Tercihleri Araştırması, Coşkunöz Eğitim Vakfı Yayınları, Bursa.
8. Çetin, M., 2005, Türkiye’de Beşeri Kalkınma, Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 19(2): 59-74
9. Demirgil, H., 2007, Okun Yasası’nın Türkiye İçin Geçerliliğine Ait Ampirik Bir Çalışma, Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 2(2):139-151
10. Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013), 2006, Resmi Gazete (<http://www.sgb.adalet.gov.tr/bilgibankasi/pdf/9.kalkinmaplani.pdf>)
11. Duru B, M., 2007, Fransız Eğitim Sistemindeki Sosyal Eşitsizlikler: Çevresel Ve Bireysel Faktörlerin Ortak Etkisi, Eğitim Bilim Toplum, Cilt. 5(18): 66
12. Ergün, M., 2011, Eğitim ve Kalkınma, Dicle Üniversitesi Sosyal Araştırmalar Merkezi, 3. Sosyal Bilimler Sempozyumu “Bölgesel Kalkınmada Eğitimin Rolü”.
13. Eurostat, Avrupa’da Eğitime İlişkin Önemli Veriler 2012 (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/134TR.pdf)
14. Gümüş, A., 2006, Eğitim Sen, Ortaöğretim Okulları Türkiye Taraması 2006. Rap. (<http://www.sinbad.nu/okssonuc.htm>).

15. Gündoğan, N. ve Biçerli, K., 2004, Çalışma Ekonomisi, T.C Anadolu Üniversitesi Yayın No: 1465. Eskişehir.
16. İçli, G., 2001, Eğitim, İstihdam ve Teknoloji, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9 :65-71.
17. İnanç, H., Güner, Ü. ve Sarısoy, S., 2006, Eğitimin Ekonomik Büyüme Ve Kalkınma Üzerindeki Etkileri, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi 1(2):59-70
18. İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü, Mesleki Eğitim Bilgi Merkezi, Yaygın Eğitim (http://mesbil.meb.gov.tr/Genel/Yaygin_Egitim_Bilgi.Html).
19. İŞKUR, Sürekli Mesleki ve Teknik Eğitim (Http://Statik.İskur.Gov.Tr/Tr/Dis_Iliskiler/Bolum3ek.Htm)
20. Kadir Has Üniversitesi, Türkiye Sosyal-Siyasal Eğilimler Araştırması, Kantitatif Araştırma Raporu 20 Ocak 2015.
21. Mehmet Ö., Kılıç C., 2009, Çalışma Ekonomisi Teorisi, Gazi Kitapevi, Ankara.
22. Milli Eğitim Bakanlığı., Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme (METGE) Projesi, (<http://ktogm.meb.gov.tr/Dosyalar/metge.htm>)
23. Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, 2010, Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Mezunlarının İzlenmesi (2010 Yılı Raporu).
24. Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı Taslağı (2014-2018) (http://mtegm.meb.gov.tr/dosyalar/MTE_Strateji_Belgesi_ve_Eylem_Plani.pdf)
25. OECD, 2014, “Eğitime Bakış”, OECD Göstergeleri - 2014, Paris.
26. Özcan, V., 2014 Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim ile İstihdam İlişkisi, Gediz Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
27. Özdemir, S., Ersöz, Y ve Sarıoğlu, İ., 2007, Küçük Girişimciliğin Artan Önemi ve KOBİ’lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 2(1): 55-101
28. Özsoy. C., 2007, Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin İktisadi Kalkınmadaki Yeri ve Önemi, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
29. Parlak, Z., 2004. Sanayi Ötesi Toplum Teorilerinin Eleştirel Bir Değerlendirmesi , Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8: 95-125
30. Polat, S. 2009. Türkiye’de eğitim politikalarının fırsat eşitsizliği üzerindeki etkileri, Uzmanlık Tezi, Yayıncı: Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara, (<http://ekutup.dpt.gov.tr/egitim/tez-spolat.pdf>)

31. Sağbaş İ., Yülek M., Çelen M., Karahan C., Tunalı H., Baydar H., Çiğerci İ., Demirbaş A., 2013, MÜSİAD, Türkiye Ekonomisi Raporu.
32. Sönmez, A., 2006, Fiziksel Engellilerin Bilgisayar Yardımı İle Mesleki Branşlara Yönlendirilmesi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
33. Şahin, İ. ve Fındık, T., 2008, Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl 12, (3): 65-86 (http://perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua_101/101_49959.pdf)
34. Şencan, H., 2007, Türkiye’de Mesleki Eğitim Sorunlar ve Çözüm Önerileri, MÜSİAD.
35. Şengönül, T., 2013, Sosyal Sınıfın Boyutları Olarak Gelirin, Eğitimin ve Mesleğin Ailelerdeki Sosyalleştirme-Eğitim Süreçlerine Etkisi, Eğitim ve Bilim, 38(167): 129-143
36. Şenses, F., 2007, Uluslararası Gelişmeler Işığında Türkiye Yükseköğretim Sistemi: Temel Eğilimler, Sorunlar, Çelişkiler ve Öneriler, ERC Working Papers in Economics 07/05, Ankara.
37. T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Araştırma Raporu, 2011, Türkiye’de İşgücü Piyasası Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Ekonomik ve Sektörel Analiz Dairesi, 23 Mayıs 2011.
38. Türkiye İş Kurumu Ankara Meslek Danışma Merkezi, 2005, Yaygın Eğitim Kurumları(http://www.erenkoy.k12.tr/v3/meslekler/egitim_kurumlari/yaygin_egitim_kurumlari.htm)
39. TİSK, 1997, Türkiye’de ve Dünyada Mesleki Eğitim, Ankara.
40. TÜSİAD, 1999, Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması, İstanbul.
41. TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri, 2012 ([Http://Www.Tuik.Gov.Tr/PrehaberBultenleri.Do?İd=13455](http://www.tuik.gov.tr/PrehaberBultenleri.Do?İd=13455))
42. TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri, Ağustos 2013 (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13628>)
43. TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri, Temmuz 2014 (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16012>)
44. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), 2012, Küresel Krizde İşsizlikle Mücadelede Ve Genç İstihdamının Arttırılmasına Yönelik Tedbirler: Ülke Örnekleri, TİSK Yayınları, Ankara.
45. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, 2011, Ulusal Gençlik İstihdam Eylem Planı (<http://www.ilo.org/public/turkish>).
46. UNDP, 2012, İnsani Gelişme Raporu (www.undp.org).

47. UNESCO-UNEVOC, World TVET Database, 2013.
(<http://www.unevoc.unesco.org/worldtvtdatabase.php>)

48. Uysal, Y. O., 2011, Mesleki Teknik Eğitimin İstihdam Edebilirliğe Etkisi ve Isparta İmalat Sanayi Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

ŞEKİLLER

Sayfa Numarası

Şekil 1: Amerika Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı.....	s.46
Şekil 2: Kanada Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı.....	s.53
Şekil 3: Almanya Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı.....	s.63
Şekil 4: Hollanda Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı.....	s.81
Şekil 5: Fransa Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı.....	s.84
Şekil 6: Danimarka Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı.....	s.87
Şekil 7: Birleşik Krallık – İngiltere, Galler Ülkesi ve Kuzey İrlanda Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı.....	s.92
Şekil 8: Birleşik Krallık – İskoçya Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı.....	s.93
Şekil 9: Finlandiya Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı.....	s.102
Şekil 10: Japonya Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı.....	s.110
Şekil 11: Türkiye Eğitim Sistemi'nin Genel Yapısı.....	s.125
Şekil 12: Avrupa'da Zorunlu Eğitim Süresi 1980/81-2010/12.....	s.159
Şekil 13: 419 Adet İşyeriyle Yapılan Ankete Ait SPSS Değerlendirmesi Ekran Görünümü.....	s.167
Şekil 14: 2080 Adet İşyeriyle Yapılan Ankete Ait SPSS Değerlendirmesi Ekran Görünümü.....	s.168
Şekil 15: Van İlçeleri İçin Bitirilen Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre Nüfus (15 +yaş) – 2013.....	s.175
Şekil 16: Bitlis İli İŞKUR Verileri.....	s.182
Şekil 17: Hakkâri İli İŞKUR Verileri.....	s.183
Şekil 18: Muş İli İŞKUR Verileri.....	s.184
Şekil 19: Van İli İŞKUR Verileri.....	s.185
Şekil 20: TRB2 Bölgesi İŞKUR Verileri.....	s.186
Şekil 21: Türkiye Geneli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....	s.187
Şekil 22: TRB2 Bölgesinde Yaş Gruplarına Göre İŞKUR Başvuruları.....	s.192
Şekil 23: 2013 Yılında Van İli'ne Göre İşe Yerleştirilenlerin Görünümü.....	s.197
Şekil 24: Katılımcıların Sektörlere Göre Dağılımı.....	s.205

TABLolar

Sayfa Numarası

Tablo 1: Ortaöğretimde Okul Türüne göre Öğrenci Ebeveynlerinin Eğitim Düzeyi.....s.17	
Tablo 2: Ailelerin Sosyoekonomik Durumu ile Okul Türü ilişkisi.....s.19	
Tablo 3: Ülkelere Göre Genel ve Meslek Lisesi Dağılımı.....s.122	
Tablo 4: Türkiye’de Genel ve Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullaşma Oranları...s.123	
Tablo 5: 2013 ve 2012 Yılları İtibariyle Nüfusun Cinsiyete Göre, İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu Dağılımı.....s.171	
Tablo 6: 2013 yılı itibariyle Van İl/İlçe Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.....s.172	
Tablo 7: TR, TRB2 ve TRB21’de Bitirilen Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre Nüfus (15 +yaş) - 2012.....s.174	
Tablo 8: 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı Ortaokul, Genel ve Mesleki Ortaöğretim Kurumları Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....s.177	
Tablo 9: 2012-2013 Eğitim Yılı Yükseköğretim Kurumlarında Kendi Biriminde Görevli Öğretim Elemanı Sayısı.....s.178	
Tablo 10: 2011-2012 Eğitim Yılı Yükseköğretim Kurumlarında Önlisans ve Lisans Düzeyinde Öğrenci Sayıları.....s.179	
Tablo 11: İstihdam Edilenlerin Sektörel Dağılımı (15+ yaş).....s.179	
Tablo 12: Kurumsal Olmayan Nüfusun Yıllara Göre İşgücü Durumu (15+ yaş).....s.180	
Tablo 13: Van İli’nde Temel İşgücü Göstergeleri, 2012.....s.180	
Tablo 14: 2013 Yılı Sonunda İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı.....s.181	
Tablo 15: Bitlis İli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....s.182	
Tablo 16: Hakkari İli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....s.183	
Tablo 17: Muş İli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....s.184	
Tablo 18: Van İli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....s.185	
Tablo 19: TRB2 Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....s.186	
Tablo 20: Türkiye Geneli Eğitim Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....s.187	
Tablo 21: Bitlis İli Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....s.188	
Tablo 22: Hakkari İli Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....s.189	
Tablo 23: Muş İli Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....s.190	
Tablo 24: Van İli Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....s.190	

Tablo 25: TRB2 Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....	s.191
Tablo 26: Türkiye Geneli Yaş Durumuna Göre İŞKUR Başvuru Dağılımı.....	s.193
Tablo 27: 2010-2011 Öğretim Yılı Sonrası Türkiye'de Yaygın Eğitim Kurumları.....	s.195
Tablo 28: TRB2 Bölgesi Kapsamındaki İller, TRB2 ve Türkiye İçin İşe Yerleştirilenlerin Analizi.....	s.196
Tablo 29: İŞKUR Kayıtlarına Göre İktisadi Faaliyet Alanları.....	s.198
Tablo 30: Katılımcıların Sektörlere Göre Dağılımı.....	s.199
Tablo 31: Katılımcıların İşgücü Temininde Kullandıkları Kaynaklar.....	s.200
Tablo 32: Katılımcıların İşgücü Temininde Referans Kullanma Durumu.....	s.200
Tablo 33: Katılımcıların Nitelikli İşgücü İhtiyacı.....	s.201
Tablo 34: Katılımcılara Göre İstihdam Edilen İşgücünün Eğitim İhtiyaçları.....	s.201
Tablo 35: Katılımcılara Göre İstihdam Edilen İşgücünün Eğitim İhtiyacının Sebepleri.....	s.202
Tablo 36: Katılımcılara Göre Organize Sanayi Bölgeleri İhtiyacı.....	s.202
Tablo 37: Katılımcılara Göre Yeni Faaliyet Alanları İhtiyacı.....	s.202
Tablo 38: İstihdam Edilen İşgücünün Eğitim Durumu.....	s.203
Tablo 39: İstihdam Edilen İşgücünün Ücret Durumu.....	s.203
Tablo 40: Sektöre Göre Eğitim İhtiyaç Durumu.....	s.203
Tablo 41: Sektöre Göre Nitelikli İşgücü Sorunu.....	s.204
Tablo 42: Katılımcıların Sektörlere Göre Dağılımı.....	s.205
Tablo 43: İşletmelerde İstihdam Edilenlerin Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı.....	s.206
Tablo 44: İşletmelerde İstihdam Edilenlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	s.206
Tablo 45: İşletmelerde İstihdam Edilenlerin Pozisyonlarına Göre Dağılımı.....	s.207
Tablo 46: İşletmelerin İşgücü İhtiyacı.....	s.207
Tablo 47: Aktif Yaşam Odaklı MESGEM Uygulama Süreci.....	s.226
Tablo 48: Kurulacak İş Atölyeleri ve Yaklaşık Maliyetleri.....	s.252
Tablo 49: Araçlar ile Demirbaşlara İlişkin Liste ve Maliyetleri.....	s.252
Tablo 49: Araçlar ile Demirbaşlara İlişkin Liste ve Maliyetleri.....	s.253
Tablo 51: İki Grup Program için Tam Kapasitede Öğrenci Sayısı ve Eğitim Saati.....	s.254
Tablo 52: Öğrenci Sayısı Üzerinden Hesaplanan Tam Kapasitede İşletme Gelirleri....	s.254
Tablo 53: MESGEM'de İşe Başlayacak İlk Kadro Sayıları ve Maliyeti.....	s.255
Tablo 54: Öngörülen Yatırım Tutarlarının Tamamının Özkaynak Niteliğindeki Kaynaklar İleFinanse Edilmesi Çerçevesi.....	s.256

Tablo 55: Varsayımlar, Gelir ve Gider Öngöröleri Çerçevesinde Hesaplanan Yıllar
İtibariyle Nakit Akımları.....s.257

EK1: HBÖ YAYGIN EĞİTİM PROGRAMLARI

Aktif Yaşam Odaklı MESGEM için değerlendirilebilecek Mesleki Gelişim ve Beceri Edindirme Yaygın eğitim Programı ve FOET Kodları aşağıda verilmekte olup, kurulacak olan Merkezi fiziki yapısı ve hedef kitlenin beşeri özellikleri çerçevesinde beceri alan sayısı seçimlik olarak sınırlandırılabilir.

VAN AKTİF YAŞAM ODAKLI MESLEKİ EĞİTİM VE GELİŞTİRME MERKEZİ MESLEKİ GELİŞİM VE BECERİ EDİNDİRME YAYGIN EĞİTİM PROGRAMI VE FOET KODLARI							
SIRA NO	FOET KODU	ALAN ADI	PROGRAM ADI	FORMAT	KURS TÜRÜ	MAX. KURS SÜRESİ	MİN. KURS SÜRESİ
1	380	ADALET	Yedieminlik	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	280/176	144
2	214	AHŞAP TEKNOLOJİSİ	Bilgisayar Destekli Mobilya Tasarımcısı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	400/320	256
3	214	AHŞAP TEKNOLOJİSİ	Bilgisayar Destekli Proje Çizimi (AutoCAD)	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	200/160	144
4	814	AİLE VE TÜKETİCİ BİLİMLERİ	Ev Yemekleri Hazırlama	MODÜLER	GENEL	280/192	144
5	814	AİLE VE TÜKETİCİ BİLİMLERİ	Evde Basit Onarımlar	MODÜLER	GENEL	40/32	32
6	814	AİLE VE TÜKETİCİ BİLİMLERİ	Evlilik Öncesi Eğitim	MODÜLER	GENEL	280/152	144
7	90	AİLE VE TÜKETİCİ BİLİMLERİ	İletişim Yöntem ve Teknikleri	MODÜLER	GENEL	280/168	144
8	723	AİLE VE TÜKETİCİ BİLİMLERİ	İlk Yardım	MODÜLER	GENEL	120/96	96

9	761	AİLE VE TUKETICI BİLİMLERİ	Verimli Ders Çalışma Yöntemleri	MODÜLER	GENEL	40/32	32
10	482	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	Bilgisayar Kullanımı (bilgisayar işletmenliği - operatör)	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/160	144
11	481	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	İnternet ve e-Posta Yönetimi	MODÜLER	GENEL	80/56	64
12	482	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	Temel Bilgisayar Okur-Yazarlığı	MODÜLER	GENEL	40/32	32
13	482	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	Ofis Programları Kullanımı	MODÜLER	GENEL	120/72	72
14	482	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	İnternet Programcısı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	200/160	144
15	482	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	Web Tasarımı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/192	144
16	346	BÜRO YÖNETİMİ VE SEKRETERLİK	Danışma Görevlisi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	400/312	256
17	346	BÜRO YÖNETİMİ VE SEKRETERLİK	Yönetici Asistanı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	440/344	256
18	346	BÜRO YÖNETİMİ VE SEKRETERLİK	Hızlı Klavye Kullanımı (F Klavye)	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/160	160
19	853	ÇEVRE KORUMA	Çöp Toplama Personel Eğitimi	MODÜLER	GENEL	80/48	32
20	761	ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ	Evde Çocuk Bakımı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	880/432	400
21	723	ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ	Özel Eğitim Gerektiren Bireyler Aile Destek	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	760/432	400
22	761	ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ	Bilinçli Hamilelik ve Bebek Bakımı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/104	96
23	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Canlı Çiçek Tanzimi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	120/72	64

24	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Dekoratif Ahşap Süsleme	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	440/312	256
25	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Ebru	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/168	144
26	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Filografi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	120/88	96
27	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Keçe Yapımı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	280/224	192
28	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Elde Kurdela İşi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	400/296	256
29	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	İğne Oyası	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	320/216	192
30	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Tel Kırma	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	320/232	192
31	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Kilim Dokuma	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	360/280	256
32	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Çeyiz Ürünleri Hazırlama	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	480/312	256
33	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Dekoratif Ev Aksesuarları Hazırlama	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	440/328	256
34	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Kırk Yama	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	760/552	400
35	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Lefkara İşi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	520/360	256
36	215	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	Turistik ve Hediyelik Eşya Yapımı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	160/128	96
37	522	ELEKTRİK- ELEKTRONİK TEKNOLOJİSİ	Hidrolik- Elektrohidrolik	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/168	144
38	523	ELEKTRİK- ELEKTRONİK TEKNOLOJİSİ	Kumanda Teknikleri	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	320/240	240

39	523	ELEKTRİK-ELEKTRONİK TEKNOLOJİSİ	Pnömatik-Elektropnömatik	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/176	144
40	523	ELEKTRİK-ELEKTRONİK TEKNOLOJİSİ	Programlanabilir Lojik Kontrol (PLC)	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	440/296	296
41	541	GIDA TEKNOLOJİSİ	İşletmelerde Hijyen	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	80/48	48
42	542	GİYİM ÜRETİM TEKNOLOJİSİ	Kadın giysileri dikimi (düz dar etek-kadın pantolonu-bluz-elbise-fan. elbise)	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	640/568	480
43	342	GRAFİK VE FOTOĞRAF	Bilgisayar Destekli Reklam ve Tasarım	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/128	96
44	213	GRAFİK VE FOTOĞRAF	Fotoğraf Çekimi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	120/96	96
45	815	GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ	Saç Bakımı ve Yapımı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	1320/832	800
46	815	GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ	Cilt Bakımı ve Temel Makyaj	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	840/472	400
47	815	GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ	Temel Makyaj	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	280/184	144
48	815	GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ	Manikür-Pedikür Teknikleri	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	560/256	256
49	815	GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ	Makyaj Yapma Teknikleri	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	480/256	256
50	815	GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ	Saça Geçici ve Kalıcı Şekil Verme ve Boyama Teknikleri	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	1000/552	400
51	815	GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ	Cilt ve Vücut Bakımı Teknikleri	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	1320/808	800

52	342	HALKLA İLİŞKİLER VE ORGANİZASYON	Çağrı Merkezi Elemanı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	800/544	400
53	342	HALKLA İLİŞKİLER VE ORGANİZASYON	Müşteri Asistanı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	360/232	192
54	723	HASTA VE YAŞLI HİZMETLERİ	Hasta ve Yaşlı Refakatçısı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	800/560	400
55	723	HASTA VE YAŞLI HİZMETLERİ	Hasta Refakatçısı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	760/496	400
56	723	HASTA VE YAŞLI HİZMETLERİ	Yaşlı Refakatçısı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	520/384	400
57	723	HASTA VE YAŞLI HİZMETLERİ	Özürlü Bakımı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	640/400	400
58	621	HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ	Sürü Yöneticiliği	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	120/40	32
59	621	HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ	Sürü Yönetimi Elemanı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	320/120	96
60	380	HUKUK	Adli Takip Elemanı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	520/400	400
61	582	İNŞAAT TEKNOLOJİSİ	Alçı Plaka Bölme Duvar	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	40/32	32
62	90	KİŞİSEL GELİŞİM VE EĞİTİM	Diksiyon	MODÜLER	GENEL	80/64	64
63	90	KİŞİSEL GELİŞİM VE EĞİTİM	İş ve Sosyal Hayatta İletişim	MODÜLER	GENEL	40/32	32
64	90	KİŞİSEL GELİŞİM VE EĞİTİM	Etkili ve Hızlı Okuma	MODÜLER	GENEL	40/32	32
65	521	MAKİNE TEKNOLOJİSİ	CNC Tezgahları ve Programlama	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	960/600	512
66	521	MAKİNE TEKNOLOJİSİ	Bilgisayar Destekli Tasarım - AutoCAD Geliştirme Ve Uyum Eğitimi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/144	144

67	521	MAKİNE TEKNOLOJİSİ	Bilgisayar Destekli Tasarım - SolidWorks Geliştirme ve Uyum Eğitimi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/144	144
68	521	MAKİNE TEKNOLOJİSİ	Bilgisayar Destekli Tasarım - CATIA Geliştirme ve Uyum Eğitimi Programı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/144	144
69	521	MAKİNE TEKNOLOJİSİ	Hidrolik- Pnömatik Geliştirme ve Uyum Eğitimi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	80/64	64
70	521	METAL TEKNOLOJİSİ	Elektrik Ark Kaynakçılığı Geliştirme ve Uyum Eğitimi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/144	144
71	521	METAL TEKNOLOJİSİ	Gazaltı Kaynakçılığı Geliştirme ve Uyum Eğitimi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/144	144
72	521	METAL TEKNOLOJİSİ	Oksi-Gaz Kaynakçılığı Geliştirme ve Uyum Eğitimi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	240/144	144
73	344	MUHASEBE VE FİNANSMAN	Bilgisayar Destekli Muhasebe	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	480/304	256
74	211	SANAT VE TASARIM	Minyatür	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	1000/784	480
75	211	SANAT VE TASARIM	Tezhip	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	800/640	480
76	211	SANAT VE TASARIM	Yağlı Boya Resim	MODÜLER	GENEL	480/368	240
77	211	SANAT VE TASARIM	Kat'ı	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	320/248	240
78	211	SANAT VE TASARIM	Hüsni Hat	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	480/264	256

79	542	TEKSTİL TEKNOLOJİSİ		MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	480/264	256
80	582	TESİSAT TEKNOLOJİSİ VE İKLİMLENDİRME	Katı Yakıtlı Kalorifer Ateşçisi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	40/32	32
81	582	TESİSAT TEKNOLOJİSİ VE İKLİMLENDİRME	Sıvı Yakıtlı Kalorifer Ateşçisi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	40/32	32
82	582	TESİSAT TEKNOLOJİSİ VE İKLİMLENDİRME	Doğalgaz Yakıtlı Kalorifer Ateşçisi	MODÜLER	MESLEKİ ve TEKNİK	40/32	32
83	222	YABANCI DİLLER	Almanca Seviye A1	MODÜLER	GENEL	200/120	96
84	222	YABANCI DİLLER	Almanca Seviye A2	MODÜLER	GENEL	240/160	144
85	222	YABANCI DİLLER	Arapça Seviye A1	MODÜLER	GENEL	200/120	96
86	222	YABANCI DİLLER	Arapça Seviye A2	MODÜLER	GENEL	240/160	144
87	222	YABANCI DİLLER	Çince Seviye A1	MODÜLER	GENEL	200/120	96
88	222	YABANCI DİLLER	Çince Seviye A2	MODÜLER	GENEL	240/160	144
89	222	YABANCI DİLLER	İngilizce Seviye A1	MODÜLER	GENEL	200/120	96
90	222	YABANCI DİLLER	İngilizce Seviye A2	MODÜLER	GENEL	240/160	144
91	222	YABANCI DİLLER	Rusça Seviye A1	MODÜLER	GENEL	200/120	96
92	222	YABANCI DİLLER	Rusça Seviye A2	MODÜLER	GENEL	240/160	144

EK2:CD

SİSTEM & JENERASYON PAJ

Adres : Necatibey Caddesi 50. Yıl İşhanı No: 19/21 Çankaya
06430 Ankara-TÜRKİYE

Telefon : +90 534 867 67 23

Fax : +90 312 230 53 41

E-Posta : sistemjenerasyon@gmail.com

Web : www.sistemjenerasyon.com